ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು: ಒಂದು ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ

(ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್ ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಹೊಸಟ್ಟಿ ಭಾರತಿ ಅರ್ಜುನ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೭೬
೨೦೧೩

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡುಕಟ್ಟು : ಒಂದು ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ

(ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್ ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಹೊಸಟ್ಟಿ ಭಾರತಿ ಅರ್ಜುನ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೭೬
೨೦೧೩

ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕಗಳು

ವೃತ್ತಚಿತ್ರಗಳು

ಲಂಬಚಿತ್ರಗಳು

ನಕ್ಷೆ

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ – ೧

ವಿಷಯ ಪ್ರವೇಶ

೧. ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

೨. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮ

೩. ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ

೪. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು

೫. ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು

ವಿಷಯ ಪ್ರವೇಶ

ಭಾರತ ದೇಶ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಇಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಭಿನ್ನ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇನ್ನಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತವನ್ನು ಮಿನಿ ವಿಶ್ವ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರ್ಥ. ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಎಲ್ಲ ಭಿನ್ನ-ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಭಿನ್ನ – ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ಪ್ರಧಾನ ಧಾರೆಗೆ ಸೇರದೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ವಂತ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಬದುಕಿನ ರೀತಿ-ನೀತಿ, ನಡೆ-ನುಡಿ, ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಇವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಮಾನವನ ಪ್ರಗತಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಫಲಿತಾಂಶ ನೀಡುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಳೆದ ಒಂದೆರಡು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ, ಈ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ.

ಭಾರತ ದೇಶದ ಹಾಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೂಡ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇತಿಹಾಸ

ಕಾಲದಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಗೆ, ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಈ ಆತಂಕದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದ ಅಗಲಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಪ್ರಗತಿಯ ನಾಗಾಲೋಟದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಆತಂಕ ಎದುರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವು ನಾಗರಿಕ ಲೋಕದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಅವುಗಳ ಇತಿಹಾಸದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಕಟ್ಟಬೇಕಾದದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜದ ಉದ್ದಗಲಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಕಾಡು-ಮೇಡು, ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡ, ಕಣಿವೆ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮೂಹಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಬುಡಕಟ್ಟಾದ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮ, ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹಾಗೂ ಕುರುಬರನ್ನು ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಕುರುಬ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವು ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಪದವಾಗಿದ್ದು ಇದು ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಉಪಪಂಗಡಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಕುರಬರು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಚದುರಿಹೋದ ಮೇಲೆ ದೇಶ, ಭಾಷೆ, ಉದ್ಯೋಗಳಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವರು. ಆದರೂ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕುರುಬರು ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. "ಭವ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುರುಬರು ವಿಶ್ವದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬರು ಮೊದಲಿಗರು. ಇವರು ಬಹಳ ಪರಾಕ್ರಮ ಶಾಲಿಗಳಾಗಿ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವನ್ನಾಳಿದ ಪಲ್ಲವ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದಲ್ಲದೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಗ, ಚೋಳ ಮತ್ತು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪ್ರಬಲ ದಾಳಿಯಿಂದ ೭ ಅಥವಾ ೮ನೇ

ಶತಮಾನದ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅವನತಿ ಹೊಂದಿ ಸಮೀಪದ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದಾವೃತವಾದ ಮಲಬಾರ್, ನೀಲಗಿರಿ, ಕೊಡಗು, ವೈನಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೂ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಯಾವುದೇ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೇ ಇವರ ಸಹಜವಾದ ಏಕಾಂಗಿತನ ಇವರನ್ನು ಕಾಡುಜನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಗತಕಾಲದ ಭವ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ತರ್ಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುರುಬ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಬೆಟ್ಟ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಾಲು, ಒಕ್ಕೆ, ಅಂಡೆ, ಕಂಬಳಿ ಕುರುಬರೆಂಬ ಗುಂಪುಗಳಿವೆ."(ಮೈತ್ರಿ, ಕೆ.ಎಂ., ೨೦೦೨, ಪು:೧೫೫)

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಎಂಬ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳೂ ಒಂದೇ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಸುವ ಸಮನಾಂತರ ಪದಗಳು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈ ಭಿನ್ನ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹಲವರಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ನಿಂತುಹೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಲು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗೂ ಅವರ ವೃತ್ತಿಗಳು ಕಾರಣಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿದ್ದು ಮೂಲತಃ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದೇ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ವಿಭಜನೆ ಹೊಂದಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯದಾರಿಗೆ ಬರಲು ಆಗಿರುವ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನಿರಬಹುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರೆಡೆ ಇರುವ ಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್, ಕುರುಂಬರು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಭಿನ್ನವೇ ಅಥವಾ ಒಂದೇ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಹೊಂದಿರುವುದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತಿತರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಕಾಡುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ, ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೆ

ಇದುವರೆಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡಲಾದ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಭವಿಷ್ಯದೆಡೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಇರುವ ಅಡ್ಡಿ–ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವ ಕಾರ್ಯ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಸೋಮವಾರ ಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಮಡಿಕೇರಿ ಎಂಬ ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ಹೊರತಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್, ಕುರುಂಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿಯವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ವಿಧಾನ, ಸಂದರ್ಶನ ವಿಧಾನ, ಅವಲೋಕನ ವಿಧಾನ, ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ, ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಾನ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ವಿಷಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧಾರ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಏಳು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಪ್ರವೇಶ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮ, ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹಾಗೂ ಕುರುಬರ ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಕುರುಬರ–ಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಮೂಲ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ, ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಕುಲ, ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕುಲಗಳು, ಬಂಧುತ್ವ, ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರ

ಸ್ಥಾನಮಾನ, ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ, ವೇಷಭೂಷಣ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜನನ, ನಾಮಕರಣ, ಋತುಮತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ, ಶವಸಂಸ್ಕಾರ, ಹಬ್ಬಗಳು, ಬುಂಡೆ ಕರೆಯುವುದು, ಕೊಂತಪೂಜೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳ ವಿವರವಿದೆ. ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಮ ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಏಳನೆಯ ಸಮಾರೋಪ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗದ ಹಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ಹಾಡುಗಳು, ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಗ್ರಾಮಗಳ ನಕ್ಷೆ, ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡ ಗ್ರಾಮಗಳ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು, ವಕ್ತೃಗಳು, ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕುರುಬರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೂ ಕೇರಳದ ವೈನಾಡು, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ನೀಲಗಿರಿಯ ಕೆಲವು ಕೊಡಗಿನ ಗಡಿಭಾಗದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ದೇವರು, ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು, ಅವಲೋಕಿಸಿ, ಅನುಭವಿಸಿ, ಅದೇ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಅನುಭವವುಳ್ಳ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ, ಪೂಜಾರಿ, ವಯೋವೃದ್ಧರು ಮತ್ತು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಜನರೊಡನೆ ಲಿಂಗ-ಭೇದವಿಲ್ಲದೇ ಚರ್ಚಿಸಿ ಕೆಲವೊಂದು ಜನಪದ ಹಾಡು, ಕಥೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನಯೋಗ್ಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಮೂಲತಃ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲದ ಎಷ್ಟೋ ಅಂಶಗಳು ಮರೆಯಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವು ಮರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ, ದಾಖಲಿಸುವ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೊರತೆಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆನುಷಂಗಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. **ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು : ಒಂದು ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ** ಎಂಬ ವಿಷಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಥವಾ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಶಯ.

೨. ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮ

ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅದರಂತೆ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳ ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡ, ಕಾಡು-ಮೇಡು, ಗಿರಿ-ಶಿಖರ, ಕಣಿವೆ-ಕಾನನ ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ ಮುಂತಾದ ದುರ್ಗಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಭಾಷೆ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಂಶೋಧಕರರಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತೊಡಕಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರಪೂರ್ವ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಅನಾಸಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ, ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಲವು ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಕೂಡ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಮೂಲ

ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತೀರ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಲಾಗದಂತಹ ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಿದೇಶಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೋರಿಸಿದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಜಾಡನ್ನೇ ತುಳಿದ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಕುರಿತು ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತಿವೆ.

ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಸಂಶೋಧಕರು ಕೆಲವೊಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾದ ನಕ್ಷೆ, ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ, ಸಂದರ್ಶನ, ಕೈಪಿಡಿ, ಟೇಪ್ ರೆಕಾರ್ಡ್, ಕ್ಯಾಮರಾ, ಹಣ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕರು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವರೊಂದಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿಂದ ಸಹಕಾರ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸಂಶೋಧಕ ನಿರುತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳದೇ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಆ ಜನಾಂಗದ ಮುಖಂಡರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ತಲುಪಬಹುದು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ತಾಳ್ಮೆ ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ಶ್ರಮ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯದಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸಿ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಅವರ ಗುಂಪಿನ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಮುಖಂಡರ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸ ಗಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನ ಸಹಕಾರ ಕೊಟ್ಟು ಊಟ ಹಾಕಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಕೆಲವೊಂದು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಋತುಮತಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಹೆರಿಗೆ ಗುಡ್ಲು, ದೇವರು, ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳ, ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು ಮೊದಲಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವಾಗ ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಆ ಗುಂಪಿನ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಿ ತಪ್ಪಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ತೆಗೆಯುವುದಾಗಲೀ, ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲೀ ಮಾಡಬಾರದು. ಸಂಶೋಧಕ ತನ್ನ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆಯೇ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಅಥವಾ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡುವಾಗ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರ ಭಾಷೆ, ಶಬ್ದಗಳ ಉಚ್ಚರಣೆ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ತೊಡಕಾಗುತ್ತವೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ(ಹಾಲುಮತ) ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರದ್ದು ಕನ್ನಡ, ಜೇನುಕುರುಬರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಜೇನುನುಡಿ ಯಾದರೂ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರ ಭಾಷೆ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಭಾಷೆಯಾದರೂ, ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅವರು ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಬಲ್ಲವರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ದುಭಾಷಿಯವರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ.

೨.೧. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಕೆಲಸ–ಕಾರ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿಲ್ಲ. "ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ಅರತ್ಮೂರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ, ಕೆಲವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಅಲೆಮಾರಿ, ಅರೆಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಅಷ್ಟಾಗಿ ನಡೆದಿಲ್ಲ". (ಪಮ್ಮಾರ. ಬಿ.ಎನ್., ೧೯೯೪, ಪು:೪) ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕುರಿತಂತೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವಷ್ಟು ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಿ

ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಅನಾಸಕ್ತಿಯೇ ಕಾರಣ. ಎ.ಎ.ಡಿ. ಲೂಯಿಜ್ ಅವರು Tribes of Mysore ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ೨೭ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೬೩ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ೩೪೨ನೇ ನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಅದು ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಂದ ಮೊದಲು ಸೂಚಿತವಾಗಿ ನಂತರ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿತವಾಗಬೇಕು. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ 'ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು' ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಆ ಜನಾಂಗದ ಗುಣಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ 'ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ' ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದ ಕೆಲವು 'ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು' ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯದೇ ಹೋಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಘೋಷಿತ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಬುಡಕಟ್ಟಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ೧೯೫೬ರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಟ್ಟಿಯ ಆದೇಶದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೩ ಭಾಗ ೮(೨)ರ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಂತೆ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪಟ್ಟಿ ಸೇರಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆಲ್ಲ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಿತಿಯನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದರೂ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಿತಿಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮೀತಿಯನ್ನು ಹೇರುವುದರಿಂದ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಬದುಕಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿದಂತಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುಂಠಿತಗೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಿತಿಯನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ ಹಲವು ಮಾನದಂಡಗಳೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆಯ ದಿದ್ದರೂ ನಡೆದಿರುವಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ದೇಶ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿದ್ದವು. ೧೯೦೯ರಲ್ಲಿ ಎಡ್ಗರ್ ಥರಸ್ಟನ್ ಮತ್ತು ಕೆ. ರಂಗಾಚಾರಿ ಅವರ 'Caste and Tribes of Southern India' ಎಂಬ ಕೃತಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ೧೯೨೮-೧೯೩೫ ರಲ್ಲಿ ಎಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಕೆ. ಅಯ್ಯರ್ ಅವರ ನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'The Mysore Tribes and Castes' ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ. ಎ.ಎ.ಡಿ. ಲೂಯಿಸ್ ಅವರು ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ 'Tribes of Mysore' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ೨೭ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಎಲ್.ಜಿ. ಹಾವನೂರ ಅವರ 'Karnataka Backward class commission report'ದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಮಾಹಿತಿಯಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಐ.ಬಿ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ಭಾರತೀಯ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ವಿಭಾಗಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ೧೯೯೪ ರಿಂದ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ-ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ "ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ" ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ದೊರೆತು ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರವರ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವೊಂದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಕೂಡ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯು 'ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ' ಅಧ್ಯಯನ ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸುಮಾರು ೩೬ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಂಶೋಧಕರು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೩. ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ

ಕೊಡಗು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಸ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬೆಡಗು, ಲಾವಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಇದು ದೇಶವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನ ಕಿರಿದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಸ್ಥಾನ ಹಿರಿದು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅದರ ಮನಮೋಹಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸಮೃದ್ಧ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪುಣ್ಯನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕೊಡಗಿನ ಪ್ರಧಾನ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೊಡವರು. ಕೊಡಗಿನ ಮನೋಹರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ದೇಶ–ವಿದೇಶದ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರು ಈ ಸುಂದರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅದರ ಸೊಬಗನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಸಿರು, ಗುಡ್ಡ–ಬೆಟ್ಟಗಳ ನಡುವಿನ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಯ ಬಯಲುಗಳು, ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಸರಣಿಗಳಂತೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿರುವ ಉನ್ನತ ಬೆಟ್ಟಗಳೂ, ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳೂ, ಸುಂದರವಾದ ಕಾಫಿ, ಏಲಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಕಿತ್ತಳೆ ತೋಟಗಳು ಕೊಡಗಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಜೀವನ, ಜನಜಂಗುಳಿಯ ಗದ್ದಲಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದವರು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ತಂಪು ಘಟ್ಟದ ಗಾಳಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಆನಂದ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಕೂಡ ಆಧುನಿಕ ಸಂಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾದ ರೈಲು ಮತ್ತು ವಿಮಾನಗಳ ಬಳಕೆಯು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು. ಕಿತ್ತಳೆ ಮತ್ತು ಕಾಫಿ ಕೊಡಗಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಡಗಿನ ಜೇನು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ತನ್ನ ಗುಣಮಟ್ಟದಿಂದ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರ, ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜೇನಿನಂತೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೊಡಗಿನ ಜೇನು ಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಅರಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ತೋಟಗಳು(ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್‌ಗಳು) ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭಗಳಾಗಿವೆ. ಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯದು ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನ. ಜಿಲ್ಲೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದು ಸಾಗರದ ಸಂಪರ್ಕ ಇಲ್ಲ. ಸಾಗರ ಮತ್ಸ್ಯಪಾಲನೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಒಳನಾಡು ಮತ್ಸ್ಯಪಾಲನೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಲ್ಲ. ಪಶುಪಾಲನೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಾಚಿರುವ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಭಾಗದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

೩.೧ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲ

"ಕೊಡಗು ಪದದ ಮೂಲವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗು ಎನ್ನವುದು ಕುಡುಮಲೆನಾಡು ಎಂಬುದರಿಂದ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕುಡುಮಲೆನಾಡು' ಅಥವಾ 'ಕುಡುಕಂ' ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ.(ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಬಿ.ಎಸ್., ೧೯೨೨, ಪು.೨೦೭–೮). ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಎತ್ತರ ತಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಕೊಡಿಮಲೆನಾಡುಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ('ಕೊಡಿ' ಎಂದರೆ ತುದಿ, ಶಿಖರ ಎಂದು ಅರ್ಥ), ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕೊಡಗು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಸಹ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಕೊಡಯಿ' ಎಂದರೆ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಸ್ಥಳ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರು ಬಂತೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಹೊರಗಿರುವ ಒಂದು ಶಾಸನದಲಿ ್ಲ(ಚಾಮರಾಜನಗರ ಪು.೩೪೭) 'ಕುಡಗೂರು ನಾಡು' ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

'ಕೊಡಗಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯದೇಶ, ಬ್ರಹ್ಮದೇಶ, ಕ್ರೋಢದೇಶ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪೌರಾಣಿಕವಾದ ಮೂರು ಹೆಸರುಗಳಿದ್ದುವೆಂದು ಐತಿಹ್ಯಗಳುಂಟು'(ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಡಿ.ಎನ್. ೧೯೭೪, ಪು.೨೦–೨೩). ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢದೇಶ ಎನ್ನುವುದು ಕಾಲಾನುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು ದೇಶ ಎಂದಾಯಿತು ಎಂದೂ ವಾದಿಸುವುದುಂಟು. ಮತ್ಸ್ಯದೇಶಾಧಿಪ ಚಂದ್ರವರ್ಮ ಎಂಬವನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಮತ್ಸ್ಯದೇಶ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ(ಈಗಿನ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ) ಕೆಲಕಾಲ ನಿಂತು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂತೆಂಬ ಕಥೆಯೂ ಇದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲ ರಾಜನೆನ್ನಲಾದ ಕದಂಬ ವಂಶದ ಚಂದ್ರವರ್ಮ ಎಂಬ ಅರಸನ ಸಂತತಿಯವರು ಕೊಡಗು ದೇಶದ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಅಗೆದು ಫಲವತ್ತಾಗಿಸಿದರಂತೆ. ಕ್ರೋಢಗಳಂತೆ(ಕಾಡು ಹಂದಿ) ನೆಲವನ್ನು ಅಗೆದು ಹಸನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕ್ರೋಢ ಜನರು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಕ್ರೋಢರ ರಾಜ್ಯ ಕ್ರೋಢದೇಶ ಎಂದು ವಿಖ್ಯಾತವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ

ಕೊಡಗು ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಒಕೊನೊರ್ ತನ್ನ 'ಮೆಮೊಯಿರ್ ಆಫ್ ದಿ ಕೂರ್ಗ್ ಸರ್ವೆ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಿಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಲೆಗಳ ನಾಡು ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಡಗು ಎಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯು ದೇಶದ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಕೊಡಗು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಆಂಗ್ಲರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಕೂರ್ಗ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಮತ್ತೆ ಜಿಲ್ಲೆಯು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಹೆಸರಾದ ಕೊಡಗು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾಗಿದೆ. (ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ ೩೧-೦೧-೧೯೭೭ರಂದು). 'ಭಾರತದ ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್', 'ಭಾರತದ ಸ್ಕಾಟ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್', 'ದಕ್ಷಿಣದ ಕಾಶ್ಮೀರ' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕೊಡಗಿಗೆ ಅದರ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಬಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಂತೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯು ತನ್ನ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಯಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ನೆಲೆವೀಡೆಂದು ಮಡಿಕೇರಿ ಹೆಸರು.

೩.೨ ಇತಿಹಾಸ

ಗಂಗ ಅರಸರ ಕಾಲದಿಂದ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆದು ಕೆಲವೊಂದು ಗಣ್ಯ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿವರ ನೀಡುವ ಚಿತ್ರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಗ ಜನವಸತಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ನಿವೇಶನಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವೇ ನೂರು ಇಲ್ಲವೆ ಸಾವಿರ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಗಂಗರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಚೋಳ, ಹೊಯ್ಸಳ, ಕೊಂಗಾಳ್ವ, ಚಂಗಾಳ್ವ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗಿನ ಒಡೆಯರವರೆಗಿನ ಕಾಲದ ನೂರಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತಿದ್ದು ಅವುಗಳೆಲ್ಲ 'ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ' ಸಂಪುಟ-೧ರ ಮೂರನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಕೆಲವು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ "ಕೊಡಗಿನ ರಾಜರ ಬಗ್ಗೆ 'ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ', ಮಡಿಕೇರಿ ಜಿಲ್ಲಾ

ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಳೆಯ ಅರಮನೆ ದಾಖಲೆಗಳು, ಲಿಂಗರಾಜೇಂದ್ರನ 'ಹುಕುಂ ನಾಮೆಗಳು', ಸಮಕಾಲೀನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ವರದಿಗಳು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಮೋಗ್ಲಿಂಗ್, ರಿಕ್ಟರ್ ಮುಂತಾದವರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕು". (ಶಶಿಧರಮೂರ್ತಿ ಎಚ್.ಪಿ., ೧೯೮೦, ಪು.೫೭-೬೩)

ಆದರೆ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಗುಡ್ಡ-ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದಲೂ ಅಡವಿಗಳಂದಲೂ ದುರ್ಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದ ಕೊಡಗು ಜೇನುಕುರುಬರು, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು, ಯರವರು ಮುಂತಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು ಇದೇ ಕಾಲಖಂಡದಲ್ಲಿ 'ಕೊಡವರು' (ಕೂರ್ಗ್) ಎಂದು ಪರಿಚಿತರಾದ ಜನಾಂಗದವರೂ ಗೌಡ ಜನಾಂಗದವರೂ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತರು. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಗಂಗ, ಚೋಳರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಕೊಡಗಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೦ರಿಂದ ೨೫,೦೦೦ವನ್ನು ಮೀರಿರಲಾರದು. ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲನ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಲಗೊಂಡು ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಡಗಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೀರಿ ಬೆಳೆದಿರಬೇಕು. ಕೊಡಗಿನ ರಾಜರ ಪತನಾನಂತರ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆದು ಕೊಡಗು ಹೊರಗಿನ ಕೂಲಿಗಾರರನ್ನು ಆಕಷಿಸುತ್ತ ಬಂತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸೌಲಭ್ಯ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಸಾರಿಗೆ ಅನುಕೂಲತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ರಸ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೆಚ್ಚಿ ಕೊಡಗಿನ ಭೌತಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಅಂತ್ಯವಾಯಿತು.

ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿರುವ ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ಕಲ್ಲುಗೋರಿಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಕೋಟೆ, ದೇವಾಲಯ, ಬಸದಿ ಮುಂತಾದ ರಚನೆಗಳು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ. 'ಪಟ್ಟೋಳೆ ಪಳಮೆ'ಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಅಪಾರ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರಾಗತ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದೆ.

೩.೩ ಪುರಾಣಗಳು

ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಪುರಾಣಗಳೂ ಇವೆ. "ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ (೧೧ರಿಂದ ೧೪ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ) ಭಾಗವೆನ್ನಲಾದ 'ಕಾವೇರಿ ಮಹಾತ್ಮೆ'ಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ವಿಚಾರದ ಕೆಲವೊಂದು ದಂತಕಥೆಗಳಿವೆ. ಕೊಡಗನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮತ್ಸ್ಯದೇಶ, ಬ್ರಹ್ಮದೇಶ, ಕ್ರೋಢದೇಶ ಎಂದೆಲ್ಲ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿವೆ. ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆಂದು ಹೊರಟ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಕೊಡಗಿನ ಇಂದಿನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಆಕರ್ಷಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನೂರು ಕೊಂಬೆಗಳುಳ್ಳ

ಒಂದು ನೆಲ್ಲಿಯ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಆತನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕೆಲಕಾಲ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಆ ತಾಣಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿ ಕೊಡಗು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿತು".(ಎದುರ್ಕುಳ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ (ಸಂ), ೧೯೮೫, ಪು.೩೮೩)

ಇನ್ನೊಂದು ಐತಿಹ್ಯದಂತೆ ಮತ್ಸ್ಯದೇಶದ ರಾಜ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಪುತ್ರ ಚಂದ್ರವರ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಪಾರ್ವತಿಯು ಆತನಿಗೆ ಒಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ಈ ಚಂದ್ರವರ್ಮನಿಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯಳಲ್ಲದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ೧೧ ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯು 'ಉಗ್ರ'ರೆಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಅವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಸಮಾನರಾದವ ರೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ಚಂದ್ರವರ್ಮನು ಮತ್ಸ್ಯದೇಶದವನಾದ್ದರಿಂದ ಈ ದೇಶವನ್ನು ಮತ್ಸ್ಯದೇಶವೆಂದು ಕರೆದರು. ಕೊಡಗಿನ ಕ್ರೋಢದೇಶವೆಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತು ಎಂದು ವಿವರಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಐತಿಹ್ಯದಂತೆ, ಚಂದ್ರವರ್ಮನ ೧೧ ಜನ ಮಕ್ಕಳು ವಿದರ್ಭದ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಯರನ್ನು ವರಿಸಿದರು. ಇವರ ಸಂತತಿ ವರ್ಧಿಸಲು ಅವರು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ನೆಲವನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಲು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಕಾಡು ಹಂದಿಗಳಂತೆ ಇವರು ದುಡಿದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಎಡೆಯು 'ಕ್ರೋಢದೇಶ' ಎನಿಸಿತು. ಇವೆಲ್ಲವೂ 'ಕಾವೇರಿ ಮಹಾತ್ಮೆ'ಯಲ್ಲಿರುವ ಕಥೆಗಳು.

'ಶ್ರೀ ಕಾವೇರಿ ವೈಭವಂ'ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ವಾಸಿಯಾದ ಕವೇರ ಮುನಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗಳಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಗಳಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ಈ ದತ್ತುಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಎಂದಿಗೂ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬಾರದೆಂಬ ಷರತ್ತನ್ನು ಕಾವೇರಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೆ ವಿವಾಹಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲು ಕಾವೇರಿಯು ಕಮಂಡಲದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ತಲಕಾವೇರಿಯಲ್ಲಿನ ಚಿಕ್ಕ ಕುಂಡಿಕೆಯಿಂದ ನದಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಅಂತರ್ವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಭಾಗಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಇದೇ ಕಥೆಯು ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಮಾಯಾ ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗಳನ್ನು ಕವೇರ ಋಷಿ ಸಾಕಿಕೊಂಡಿರಲು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಈ ಕನ್ನೆಯು ದೇಹರೂಪಿಯಾಗಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಸತಿಯೂ ನದಿರೂಪಿಯಾಗಿ ಕಾವೇರಿಯೂ ಆದಳು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ಷಾಮಪಿದೆಯೆಂದು ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಜೊತೆ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ

(ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ)ಯ ತಪ್ಪಲ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಗೆ ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ಬಂದನು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಆವಿವಾಹಿತಳಾಗಿದ್ದ ಕಾವೇರಿಯು(ಬಲವಾಗಿ ಗಾಳಿಬೀಸಿ ಕಮಂಡಲ ಉರುಳಿದಾಗ) ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೆಲ್ಲಿಯ ಮರದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ಶಂಖವೊಂದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಐಕ್ಯವಾಗಿ ಕಾವೇರಿಯು ಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿತು.

ಈ ಕತೆಯು ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪದಂತೆ ಶೂರಪದ್ಮನೆಂಬ ಅರಸನು ತನ್ನ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಳೆ ಬೀಳುವುದನ್ನು ತಡೆದನು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದ ಹಾಹಾಕಾರವಾಗಲು ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಗಣೇಶನು ಕಾಗೆಯ ರೂಪ ತಳೆದು ಕವೇರ ಋಷಿಯ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಕೆಡವಿ ಕಾವೇರಿಯ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದನು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಂದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ಕೊಡಗಿನ ಜನರು ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ತೀರ ಪವಿತ್ರ ನದಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಲಕಾವೇರಿ, ಭಾಗಮಂಡಲ, ಬಲಮುರಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು. ಕೊಡವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಾವೇರಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರಲು ಬಲಮುರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಯು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಪ್ರವಾಹದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಉಟ್ಟ ಸೀರೆಗಳು ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಸೀರೆಯ ನಿರಿಗೆಗಳು ಬೆನ್ನಕಡೆ ಬರುವಂತಾಯಿತು ಎಂದು ಕಥಾರೂಪದ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಕೊಡವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಂಬದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಂತೆಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ.

೩.೪ ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲ

ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ಜನರ ವಸತಿಗಳಿದ್ದುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. "ಪಾಂಡವರ ಪಾರೆ, ಪಾಂಡವರ ಮನೆಗಳೆಂದು ಪರಿಚಿತವಾದ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಲಾದ 'ಡಾಲಮೆನ್' ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ನವಶಿಲಾಯುಗ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಜನರ ವಸತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಲ್ಲುಗೋರಿಗಳನ್ನು ಡಾ. ಮೋಗ್ಲಿಂಗ್ ೧೮೫೬ರಲ್ಲಿ ಅರಮೇರಿ ಗ್ರಾಮ(ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾ.)ದ ಅಳಮಂಡ ಮನೆಯ ಬಳಿ ಮೊದಲು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದರು. ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕೆಂಜೀ ವಿರಾಜಪೇಟೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೧೮೬೬ರಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದರು. ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕೋಲ್ ೧೮೬೮ರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ನಾಲ್ಕು ಭೂಗತ ಕಲ್ಲುಗೋರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಿದರು. ಇವು ಕುಶಾಲನಗರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿವೆ. ಅಂದಗೋವೆ, ಬಾಳಗೋಡು, ಬಸವನಹಳ್ಳಿ, ಕೂಡ್ಲೂರು, ಮಾದಪಟ್ಣ(ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ

ತಾ.)ಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಲ್ಗೋರಿಗಳಿವೆ"(ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್ (ಸಂ), ೧೯೯೨, ಪು.೬೮).

ಇಂದಿಗೂ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮೋರಿಬೆಟ್ಟ ಎಂಬ ಗುಡ್ಡದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಐವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಮಾರಕಗಳಿದ್ದು ಉಳಿದೆಡೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವು ನಾಶವಾಗುವ ಅಥವಾ ಮರೆಯಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

೩.೫ ಕಲ್ಗೋರಿಗಳು

"ಶಿಲೆಯ ನಾಲ್ಕು ಚಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯಂತೆ ಈ ಡಾಲಮೆನ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಚಪ್ಪಡಿಗಳ ಮುಚ್ಚಿಗೆಯಿದ್ದು ಅವು ಒಂದು ವಾಸದ ಮನೆಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ನೇರ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಒಂದು ಚಪ್ಪಡಿಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಒಂದು ಕಿಟಕಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಕಡೆ ಈ ಕಿಟಕಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಕೆಲವೊಂದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲ್ಲು ಮನೆಯ ನೆಲಕ್ಕೂ ಒಂದು ಚಪ್ಪಡಿಯನ್ನು ಹಾಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಲ್ಲಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೃತನ ಮೂಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವನು ಜೀವಂತವಿದ್ದಾಗ ದಿನನಿತ್ಯ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದು, ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಮೃತನಿಗೆ ಅವನ ಬಂಧುಗಳು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಅಥವಾ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಈ ರಚನೆಯ ಸುತ್ತ ಬಂಡೆಗಳ ಬೇಲಿಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಬೇಲಿಯಂತಹ ಆವರಣಗಳು ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುವವೆಂದು ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ"(ಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಕೆ.ಕೆ., ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೮).

ಕೊಡಗಿನ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಡಾ. ಕೆ. ಕೆ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಅವರು ಕೊಡಗಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಿಲಾಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಮಣಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಒಂದೇ ಗಾತ್ರದವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಅರೆದು ತಯಾರಿಸುವ ಅಂದಿನ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ತಂತ್ರದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವಿತ್ತೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ನಿಲಿಯನ್ ಮಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ರೀತಿಯವು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಕೊಡಗಿನ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ಜನ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು, ನೀರಾವರಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಕುಶಾಲನಗರ ಸಮೀಪ ಮೋರಿಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯ ಕಡೆ ಡಾ. ಕೆ.ಕೆ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಗಮನಸೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಒಂದು ಜಲಾಶಯವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಈಗ 'ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕೆರೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ರಾಗಿ, ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಲ್ಲು ಅಥವಾ ಎಲೆ ಹಾಸಿದ ಮಾಡಿನ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೂತು, ಮುಂದೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕಲ್ಲುಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

"ಸುಮಾರು ಕ್ರಿಪೂ. ೧೦೦೦ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೨-೩ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಕಾಲಖಂಡ ದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನ ಕುರುಬ ವರ್ಗದವರಿರಬೇಕೆಂದು ಡಾ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದುರ್ಗಮವಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೇರಳದ ವೈನಾಡು ಕಡೆಯಿಂದ ಹೆಗ್ಗಳ ಕಣಿವೆ (ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಬಳಿ) ಮೂಲಕ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಊಹೆಯಾಗಿದೆ"(ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ಯಾಜೆಟಿಯರ್, ೧೯೯೨, ಪು:೭೦). ಕುರುಬರು ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲ ಬುಡಕಟ್ಟಾಗಿದ್ದು ವೃತ್ತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ, ಕುರುಬ ಎಂಬ ವಿಭಿನ್ನ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

೪. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಇಳಿಜಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಅರಣ್ಯಗಳು, ಸಸ್ಯವರ್ಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಣಿವೆಗಳ ಸಂಪದ್ಭರಿತ ನೆಲ, ಆಕಾಶದೆತ್ತರ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳ ಸಾಲುಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಎತ್ತ ನೋಡಿದರು ಒತ್ತೊತ್ತಾದ ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ನಡುವೆ ಆಳ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಬಯಲು ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳು ಹುಲ್ಲಿನಿಂದಲೂ, ಕಣಿವೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರುಗಳು ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣದ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೊಡಗು ನಿಸರ್ಗ ಸಿರಿಯ ತವರೆನಿಸಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ವಾಯವ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗಗಳು ಅನೇಕ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲುಗಳಿಂದ (ಎತ್ತರದ ಶಿಖರಗಳೂ ಸೇರಿ) ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಈಶಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಭಾಗದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭೂಸ್ವರೂಪವು ನೆರೆಯ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂಸ್ವರೂಪನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಮುಖ್ಯ ಶ್ರೇಣಿ ವಾಯವ್ಯದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ತುದಿಯವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಈ ಉದ್ದ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೂಮಟ್ಟವು ಪಕ್ಕದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ವ್ಯತಾಸವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಡಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೋಟೆಯು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಸುಮಾರು ೧,೧೬೬ ಮೀಟರುಗಳಷ್ಟು (೩,೮೧೯ ಅಡಿಗಳು) ಎತ್ತರ ಇದ್ದರೆ, ಕುಶಾಲನಗರದ ಬಳಿ ಇರುವ ಭೂಮಿಯು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಸುಮಾರು ೯೧೦ ಮೀಟರುಗಳಷ್ಟು (೨,೭೦ ಅಡಿಗಳು) ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ.

ಮಡಿಕೇರಿ ಬಳಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿದ್ದು ಕಡಿದಾಗಿವೆ. ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ಬಳಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಅಷ್ಟು ಕಡಿದಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ನದಿಗಳು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆಗಳು ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಪಶ್ಚಿಮ ಇಳಿಜಾರಿನ ಮುಖಾಂತರ ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಬಯಲು ಸೀಮೆಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕುಶಾಲನಗರವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬಹುತೇಕ ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶವು ತಗ್ಗು ದಿನ್ನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ನಡುವೆ ಎತ್ತರವಾದ ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲುಗಳಿದ್ದು, ಸುತ್ತಲೂ ಇಳಿಜಾರಾಗಿರುವ ಮಡಿಕೇರಿ ಭೂಮಿಯು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗ ದಲ್ಲಿದೆ. ಮಡಿಕೇರಿ ಸಮೀಪದ ಗುಡ್ಡಗಳು ಒತ್ತಾಗಿಯೂ, ಮಧ್ಯದ ಕಣಿವೆಗಳು ಕಿರಿದಾಗಿಯೂ ಆಳವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆ. ಸೋಮವಾರ ಪೇಟೆಯ ಬಳಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಡಿದಾಗಿಲ್ಲ. ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲ್ಮೈಗಳಲ್ಲಿ ಏರುಪೇರುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅವು ದುಂಡಾಗಿದ್ದು ನಡುನಡುವೆ ಕಾಡು ಮರಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಈ ಮರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಬೆಳೆ ಇಲ್ಲದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಮಡಿಕೇರಿಯ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ವೀರಾಜಪೇಟೆ ಕಡೆಗೆ ಏರುಪೇರುಗಳು ಮಿತವಾಗಿ ಇರುವ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅತೀ ಎತ್ತರವಲ್ಲದ ಮತ್ತು ದಟ್ಟವಲ್ಲದ ಅರಣ್ಯಗಳ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಭತ್ತದ ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲು ಗಾವಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಕಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥ ನದಿಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಉದುರೆಲೆ ಮರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ಜನಾಂಗದವರು ವಾಸವಿರುವ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಮತ್ತು ಅಭೇದ್ಯ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಋತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಸಿರೆಲೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಬಹುತೇಕ ಬಿದಿರು ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಿದಿರು ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು 'ಬಿದಿರು ಜಿಲ್ಲೆ' ಎಂದೂ ಸಹ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಹುತೇಕ ದಕ್ಷಿಣದ ಸರಹದ್ದು ದೊಡ್ಡ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದು, ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಿನ ನಂತರ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಸಿರು

ತುಂಬಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಉತ್ತರ ಕೊಡಗಿನ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಇರುವ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾಗ ಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಎತ್ತಿದ ಕಡಿದಾದ ಎತ್ತರದ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳು ಹುಲ್ಲಿನಿಂದಲೂ, ಕಣಿವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪರ್ವತ ಸಾಲು ಪ್ರದೇಶದ ನಿತ್ಯಹಸಿರು ಕಾಡುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿವೆ. ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಹರಿದ್ವರ್ಣದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಸಸ್ಯಗಳು ಹೇರಳ. ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಣಿವೆಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬತ್ತದ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಸಮತಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರುಗಳನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಣಿವೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಇಳಿಜಾರಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಕಾಫಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕರಿಮೆಣಸು ಮತ್ತು ಕಿತ್ತಳೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೊಡಗಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ತೀರವು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಗಡಿಗೆ ಸುಮಾರು ೩೪ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟು ಅಂತರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಪರ್ವತಮಯ. ಇದು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಇಳಿಜಾರಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಅತೀ ಎತ್ತರವಾದ ಗಂಭೀರ ಭಾವಾವೇಶವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಶಿಖರಗಳನ್ನು, ಅತ್ಯಂತ ರಭಸದಿಂದ ಹರಿಯುವ ಹೊಳೆಗಳನ್ನು, ಭೀಕರ ಕಮರಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿಯ ಕೊರಕಲುಗಳನ್ನು, ಹಸಿರಾಗಿರುವ ಕಣಿವೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸೌಂದರ್ಯದ ಭವ್ಯತೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೊಡಗಿನ ಪೂರ್ವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವಾದ ಮಡಿಕೇರಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಉನ್ನತ ಶಿಖರ ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಪಾತದಂತಹ ಕಡಿದಾದ ಇಳಿಜಾರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಎರಡು ಶ್ರೇಣಿಗಳ ನಡುವೆ ಹಸಿರು ಕಣಿವೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕೇರಳದ ಕಡೆಯಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸರಹದ್ದು ಬೆಟ್ಟದ ಅಡಿಯಿರುವ ಗುಡ್ಡದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ದಿಗಿಲು ಹುಟ್ಟಿಸುವ, ಎದುರಿಸಲಾಗದ ದುರ್ಗಮ ಗೋಡೆಯ ತರಹ ಕಾಣುವ ಒಂದೇ ಸಮನಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸರಣಿಯಂತೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಈ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು “ಪಶ್ಚಿಮದ ಗೋಡೆ’ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಡಗಿನ ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆಯಂತಿರುವುದು ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಮುಖ್ಯ ಶ್ರೇಣಿ. ಇದು ವಾಯವ್ಯದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಮಾರ್ಗದವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪೂರ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಕೈಬೆರಳುಗಳಂತೆ ಸಾಗಿರುವ ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆ. ಅನೇಕ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಸಾಲು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಉಪಭಾಗಗಳನ್ನು ಚಾಚಿದ್ದು ಈ ಉಪಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಸಾಲು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದಾಗಿದೆ. ಈ ಗಿರಿಯು ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಕೊಡಗಿನ ಗಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ನವಂಬರ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ತಲಕಾವೇರಿಯ ಬಳಿಯಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಳಿಯ ಕುದುರೆಮುಖ ಬೆಟ್ಟ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟದಪುರ ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಮಲಬಾರಿನ(ಕೇರಳದ) ವೈನಾಡು ಹಾಗೂ ನೀಲಗಿರಿಯ ದೊಡ್ಡಬೆಟ್ಟಗಳು ರಮ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದೊಡನೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ತದೇಕನೋಟದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದರೆ ಸ್ವಚ್ಛ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ನೋಡಬಹುದು. ಶಿಖರದಿಂದ ನೋಡುವ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ನೋಟ.

ಕೊಡಗಿನ ಆಗ್ನೇಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಮರೆನಾಡು ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಶ್ರೇಣಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವೈನಾಡಿನಿಂದ(ಕೇರಳದಿಂದ) ಕೊಡಗನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಶ್ರೇಣಿಗಳು ಅವು. ಇವುಗಳ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗಿನಿಂದ ಕೇರಳವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಭಾಗಮಂಡಲದ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಶ್ರೇಣಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಉಗಮಿಸುವುದು. ಮರೆನಾಡು ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಶಿಖರ ದೇವಾಸಿ ಬೆಟ್ಟ. ಇದರ ಸುತ್ತ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹುಯಿಲೆಮಲೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಶ್ರೇಣಿಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಎಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಗಡಿ ಇರುವ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು: ಹನುಮನಬೆಟ್ಟ, ಕೋಡಂಗ ಮಲೆ ಮತ್ತು ಪೆರಮಾಲೆಮಲೆ ಇವು ಕಡಿದಾಗಿರುವ ಶಿಖರಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯಿಂದ ಕಿಗ್ಗಟ್ಟುನಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಅನೇಕ ಕವಲುಗಳು ಹಬ್ಬಿವೆ. ವೀರಾಜಪೇಟೆಯ ಬಳಿಯ ಅಂಬಟೆಬೆಟ್ಟ, ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲ ಬೆಟ್ಟ, ಹತ್ತೂರು ಬೆಟ್ಟ ಅಥವಾ ಕುಂಡದ ಬೆಟ್ಟ, ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ, ಮಣಕಾಲು ಬೆಟ್ಟ ಇವು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕವಲುಗಳು ಪೂರ್ವದ ಕಡೆ ಜಾರಿ ಏರಿಳಿದು ಸಾಗಿ, ವಿಶಾಲವಾದ ಭತ್ತದ ಬಯಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪೆರಂಬಾಡಿ ನಾಲ್ಕುನಾಡು ಬೆಟ್ಟಸಾಲು. ಕಾವೇರಿ ಮೂಲ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದ ತೊಡಿಕಾನ ಕಣಿವೆಯಿಂದ ಆಗ್ನೇಯ ದಲ್ಲಿರುವ ಪೆರಂಬಾಡಿ ಕಣಿವೆಯವರೆಗೆ ಚಾಚಿದೆ. ಮಡಿಕೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಾಲ್ಕುನಾಡಿನ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಶಿಖರವಾದ, ಎತ್ತರದ ತಡಿಯಂಡಮೋಳು ಶಿಖರವು ಈ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿದ್ದು,

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಎತ್ತರದ ಶಿಖರವಾಗಿದೆ. ನಾಪೋಕ್ಲು ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯವಕಪಾಡಿ ಗ್ರಾಮದ ನಾಲ್ಕುನಾಡು ಅರಮನೆಯ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುಗರ ಕಣ್ಣನ್ನು ಆನಂದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವಂತೆ ನಿಂತಿರುವ ಈ ಶಿಖರವನ್ನು, ಅರಮನೆ ನೋಡಲು ಬರುವ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ಏರದೇ ತೆರಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಿಖರದಿಂದ ೧೦ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕಡಿಯತ್ನಾಡಿನ ಸೋಮಮಲೆ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಮಲೆತಂಬಿರಾನ್ ಎಂಬ ದೇವರ ದೇಗುಲವೂ, ತಡಿಯಂಡಮೋಳಿನ ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೆ ೩ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ದೂರ ದಲ್ಲಿರುವ ಇಗ್ಗುತಪ್ಪ ಶಿಖರದ ಘಟ್ಟಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬೆಮಲೆ, ಪೇರೂರು ಬೆಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂಗಲ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲದೆ, ಕಾವೇರಿ ಹುಟ್ಟುವ ತಾವುನಾಡಿನ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಶಿಖರವೂ ಮೈಚಾಚಿ ನಿಂತಿವೆ.

'ಮಲೆತಂಬಿರಾನ್' ದೇವರು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಪವಿತ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡಂತೊರ ಕಣಿವೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇಂಗುನಾಡು ಪರ್ವತಾವಳಿ ಗಳ ಸಾಲು ಹಬ್ಬಿದ್ದು, (ಮಡಿಕೇರಿ ಬಳಿ ಆರಂಭವಾಗಿ) ಇದು ಮಡಿಕೇರಿಯ ಸಮೀಪ ದಲ್ಲೆ ವಾಯವ್ಯದ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ, ಸಂಪಾಜೆ ಕಣಿವೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಮಡಿಕೇರಿ ಯಿಂದ ಸಂಪಾಜೆ ಕಣಿವೆಯ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ೧೫ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳವರೆಗೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲಿದ್ದು, ಕವಲೊಡೆಯುವ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ೧೪ ಕಿ.ಮೀ. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲು ಹಬ್ಬಿದೆ. ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಗೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಬೆಟ್ಟಸಾಲಿನ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ಬೇಂಗುನಾಡು ಬೆಟ್ಟಸಾಲಿನ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾಜೆ ಕಣಿವೆ ಮೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಣಿವೆಯ ಮೂಲಕ ಮಡಿಕೇರಿ–ಮಂಗಳೂರು ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗವು ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಮಡಿಕೇರಿ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಪೂರ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಹೊಸೂರು ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲು, ಮಡಿಕೇರಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಪೂರ್ವದ ಕಡೆಗೆ ನೂರೊಕ್ಕಲು ಬೆಟ್ಟಸಾಲುಗಳು ಹಬ್ಬಿವೆ. ನಡುವೆ ಎತ್ತರವಾದ ಭೂಮಿಯಿದ್ದು, ಸುತ್ತಲೂ ಇಳಿಜಾರಾಗಿರುವ ಮಡಿಕೇರಿಯು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ೩೨ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟು ದೂರವಿರುವ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ಯವರೆಗೆ ಇದು ಹಬ್ಬಿದ್ದು, ತೀರ ಕಡಿದಾದ ಇಳಿಜಾರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇದು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಹಲವಾರು ಕಿರುಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಆವೃತ್ತ ವಾಗಿರುವ ಮಡಿಕೇರಿಯು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದೆ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಬಿಸಿಲೆ ಕಣಿವೆಯ ಬಳಿ ಇರುವ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅಥವಾ

ಪುಷ್ಪಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದ ಹತ್ತಿರ ೧,೭೧೮ ಮೀ.ಗಳಷ್ಟು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಶಿಖರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಕೊಡಗಿನ ವಾಯವ್ಯಕ್ಕೆ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆಯಿಂದ ೩೫ ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಳ್ಳಿ ಬಳಿ ಇದ್ದು, ಈ ಸ್ಥಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವಾಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಎರಡು ಶಿಖರಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಪುಷ್ಪಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟ ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಎತ್ತಿನ ಡುಬ್ಬದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಪುಷ್ಪಗಿರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ನೇರವಾದ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ. ಪುಷ್ಪಗಿರಿಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೊಡಗು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳ ವಿಹಂಗಮ ನೋಟವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪುಷ್ಪಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವಿದೆ.

ಬೇಂಗುನಾಡು ಶ್ರೇಣಿ ಮಡಿಕೇರಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕವಲುಗಳಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕವಲು ನೂರೊಕ್ಕಲು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕವಲು ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿ ಕುಶಾಲನಗರದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಉನ್ನತ ಶಿಖರವು ಕಲ್ಲೂರು ಬೆಟ್ಟ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಿರಿಯಿಂದ ಕವಲೊಡೆಯುವ ಹಲವು ಶ್ರೇಣಿಗಳ ಪೈಕಿ ಅಂತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಕೋಟೆ ಬೆಟ್ಟ. ಕೋಟೆ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡಿದಾದ ಶಿಖರವನ್ನು ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಮತಟ್ಟಾದ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕೋಟೆ ಬೆಟ್ಟದ ಹೊರಮೈ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಆವೃತ್ತವಾಗಿದ್ದು, ವಿಶಾಲವಾದ, ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಕಣಿವೆಗಳು ಕೋಟೆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದಿವೆ. ಅತೀ ಕಡಿದಾದ ಶಿಖರವನ್ನು ಹಾರಂಗಾಲ್ ಬೆಟ್ಟ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೆಟ್ಟದ ತುತ್ತತುದಿಗೆ ಸಮೀಪ ಎರಡು ಸರೋವರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾದ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒರಟಾದ ಗ್ರಾನೈಟ್(ಕಣಶಿಲೆ)ನಿಂದ ಕಟ್ಟಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಶಿವ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಹಾರಂಗಾಲ್ ಮತ್ತು ನೂರೊಕ್ಕಲು ಬೆಟ್ಟಗಳು ಅವುಗಳ ಎತ್ತರದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಕೊಡಗಿನ ಸುಂದರ ರಮ್ಯ ದೃಶ್ಯಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆ. ಕೋಟೆ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವ ಸರಣಿ ಶಾಂತಳ್ಳಿ ಬೆಟ್ಟ. ಇಲ್ಲಿನದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಏರು ಮುಕ್ರಿ ಬೆಟ್ಟ. ಕೊಡಗಿನ ಉತ್ತರ ಗಡಿಯಿಂದ ಕಾವೇರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹಬ್ಬಿರುವ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಲಂಬಿ ಮತ್ತು ಕಣಗಾಲು ಬೆಟ್ಟ ಮುಖ್ಯ ಶಿಖರಗಳು. ಸೊಮವಾರಪೇಟೆಯಿಂದ ೧೮ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಲಂಬಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಮಳೆಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಸಿಹಿನೀರಿನ ಕೊಳ ಇವೆ. ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನಿತರ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಲಬ್ಬಿ ಬೆಟ್ಟ, ಚೌಡ್ಲು ಬೆಟ್ಟ, ಕಲ್ಕಂದೂರು ಬೆಟ್ಟ, ಮುಕೂರಿ ಬೆಟ್ಟ, ತಾಕೇರಿ ಮುಕೂರಿ ಬೆಟ್ಟ ಮುಂತಾದವು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು.

೪.೧ ನದಿಗಳು

"ಕೊಡಗಿನ ಮುಖ್ಯ ನದಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕಾವೇರಿ. ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಶಿಖರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯು ಭಾಗಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಅಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾಪುರದ ಬಳಿ ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಶಿರಂಗಾಲದವರೆಗೆ ಹರಿದು ನಂತರ ಹಾಸನ, ಮೈಸೂರು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ತಿರುಚನಾಪಳ್ಳಿ, ತಂಜಾವೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಹರಿದು ಬರುವ ಹಟ್ಟಿಹೊಳೆಯು ಕೋಟೆ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಹರಿದು ಬರುವ ಮಾದಾಪುರದ ಹೊಳೆಯು ಮಾದಾಪುರದ ಪೂರ್ವ ಒಂದೂವರೆ ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹಾರಂಗಿ ಅಥವಾ ಸುವರ್ಣಾವತಿಯೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಹೊಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಳೆಗೆ ಶಾಂತಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬರುವ ಚೋರನ ಹೊಳೆಯೂ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆಯ ಬದಿಯಿಂದ ಹರಿದು ಬರುವ ಕಕ್ಕೆ ಹೊಳೆಯೂ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಕುಶಾಲನಗರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಾರಂಗಿ ಹೊಳೆಯು ಕಾವೇರಿ ನದಿಗೆ ಸಂಗಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾವೇರಿ ಹಾರಂಗಿ ನದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಗೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಯು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಗಡಿಯಾಗಿದ್ದು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ"(ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ. ಡಿ.ಎನ್., ೧೯೭೫, ಪು:೫).

ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥ ನದಿಯು ಕೊಡಗಿನ ದಕ್ಷಿಣದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಬೆಟ್ಟಸಾಲಿನ ದೇವಾಸಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಕಿಗ್ಗಟ್ಟುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹರಿದು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಹುಟ್ಟಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇರ್ಪು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಯಿಂದ ಧುಮುಕಿ ವಾಯವ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿದು ರಾಮತೀರ್ಥ ವೆಂಬ ಹೊಳೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ರಾಮತೀರ್ಥದ ಬಳಿ ಹೇಮಾಡು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಿವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೂ ಇರ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಮರುದಿವಸವೂ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆಯು ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಆ ದಿವಸ ಯಾತ್ರಿಕರು ಸುಮಾರು ಎಂಬತ್ತು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಿಂದ ಬೀಳುವ ಹೊಳೆ ನೀರನ ಧಾರೆಗೆ ತಲೆಯೊಡ್ಡಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಬರಪೊಳೆ ನದಿಯು ಕಿಗ್ಗಟ್ಟುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆಳವಾದ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಉತ್ತರ ಮಲಬಾರಿನ ಚರಕಲ್ ಎಂಬ ಊರಿನ ಹತ್ತಿರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಜಲಪಾತಕ್ಕೆ ಸಾರತಬ್ಬಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ನೊಜೆಕಲ್ಲು ಹೊಳೆಯು ಸಂಪಾಜೆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು, ಕಾಸರಗೋಡು ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪಯಸ್ವಿನಿ ಎಂದು ಹೆಸರು.

೪.೨ ಖನಿಜ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತು ಕಡಿಮೆ. "ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಖನಿಜಗಳು ಕೋರಂಡಂ(ಕುರಂದ), ಗ್ರಾನೈಟ್, ಮಾಗ್ನಸೈಟ್ ಹಾಗೂ ಅಭ್ರಕ. ಕುರಂದವು ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ ಆಕ್ಸೈಡ್ ಆಗಿದ್ದು ಷಟ್ಕೋನಾಕೃತಿಯ ಹರಳುಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಖನಿಜ. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕುರಂದದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಸಿಗುವ ವರದಿಗಳಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಂಗಾಲ ಮತ್ತು ಕುಶಾಲನಗರದ ಹತ್ತಿರ ಕಾವೇರಿ ದಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಮ್ಯಾಗ್ನಸೈಟ್ ಸಿರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಅಭ್ರಕದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಮಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಡಗಿನ ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟದ ಹತ್ತಿರ ದೊಡ್ಡ ಅಭ್ರಕದ ಹಾಳೆಗಳು ಸಿಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಡಿಕೇರಿಗೆ ೩ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ವಾಯುವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೫ ಸೆ.ಮೀ. ವ್ಯಾಸವಿರುವ ಮಸ್ಕೊವೈಟ್ ಫಲಕಗಳು ಶ್ರೀಮಂಗಲನಾಡಿನ ಮರೆನಾಡು ಮತ್ತು ಪರಕಟಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆದಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಿಖರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಡಿಕೇರಿಗೆ ಸುಮಾರು ೬ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ನೈಸ್ ಶಿಲಾ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಯನೈಟ್ ಮಸೂರಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೊಂಚಲುಗಳಾಗಿಯೂ ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಕಯನೈಟ್ ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ ಲೋಹದ ಸಿಲಿಕೇಟ್ ಖನಿಜ. ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಳಕೆ ಇದೆ". (ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್(ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ಯಾಜೆಟಿಯರ್ ಇಲಾಖೆ) ೧೯೯೨, ಪು:೧೮)

ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಇದು ದೊರಕುವ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ. ಸದ್ಯ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಖನಿಜಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿಲ್ಲ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ಖನಿಜಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ.

೪.೩ ಸಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತು

ಕೊಡಗಿನ ಸಸ್ಯರಾಶಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಹಾಗೂ ಸಂಪದ್ಭರಿತ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಸ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

- ಮುಳ್ಳು ಮತ್ತು ಕುರುಚಲು ಗಿಡಗಳು– ಉತ್ತಮವಾದ ವಾಯುಗುಣ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುಷ್ಕ ಸಸ್ಯಗಳು ಮುಳ್ಳು ಹಾಗೂ ಕುರುಚಲು ಗಿಡಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಿಳಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ನಾಗರಹೊಳೆ ವಲಯದ ಹುಣಸೆಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚದುರಿದಂತೆ ಇರುವ ಕುರುಚಲು ಸಸ್ಯ ವರ್ಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸಸ್ಯವರ್ಗ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಕೆಲವು ಸಸ್ಯಗಳು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಲ್ಲದೇ ಬಗ್ಗಿರುವ, ತಿರುಚಿಕೊಂಡು ವಕ್ರವಾಗಿರುವ ವಿಕಾರ ಆಕಾರದ ಮರಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಾಣಬಹುದು.

- ಮಲೆನಾಡಿನ ಉದುರೆಲೆಯ ತೇವತುಂಬಿದ ಕಾಡುಗಳು– ಈ ಕಾಡುಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗ ದಟ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲದೆ, ಎಲೆಗಳು ಉದುರಿ ಅನಂತರ ಎಲೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಡುವಿನ ಕಾಲ ದೀರ್ಘವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೊದೆಗಳ ವಲಯದ ಜೊತೆಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆಯುವ ಸಣ್ಣ ಸಸ್ಯಗಳೂ ಸಹ ಹೇರಳವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಬಳ್ಳಿಗಳು ಸರ್ವೆಸಾಧಾರಣ. ಅನೇಕ ಉಪಯೋಗಕರ ಮರಗಳು ಈ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿವೆ ಅಥವಾ ಬೇರೆಡೆಯಿಂದ ಬಂದು ಇಲ್ಲಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಸಸ್ಯವರ್ಗವು ಮೂರ್ಕಲ್, ನಾಗರಹೊಳೆ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಶನಿವಾರಸಂತೆ ಮತ್ತು ಸಂಪಾಜೆ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿವೆ.

- ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಭಾಗಶಃ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣ ಅರಣ್ಯಗಳು– ಉಷ್ಣ ವಲಯದ ತೇವಪೂರಿತ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಭಾಗಶಃ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣ ಕಾಡುಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇರ್ಪು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಸೊಳ್ಳೆಕೊಲ್ಲಿ, ಭಾಗಮಂಡಲ, ತಲಕಾವೇರಿ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಕಕ್ಕಬ್ಬೆ, ತಡಿಯಂಡಮೊಳ್ ಹೆಗ್ಗಡೆಮನೆ, ಶಾಂತಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಗಿರಿಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಭಾಗದ ಕಣಿವೆ ಹಾಗೂ ಇಳಿಜಾರಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಹಸಿರಿನ ಸಸ್ಯಾವರಣ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡಸಿಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾದ ಸಸ್ಯಸ್ತೋಮವೆಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಕಡೆಗಿನ ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ

[illegible]

ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣದ ಮುಂಗಾರಿನ ಕಾಡುಗಳು

• ಶೋಲಾ ಅರಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳು- ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳು ಇದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ಒತ್ತಾದ ಕಾಡುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಕಾಡುಗಳಿಗೆ 'ಶೋಲಾ'ಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶೋಲಾ ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ತಂಪಾದ ಝರಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಬೆಟ್ಟಗಳ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳವಿರುವ ಪ್ರದೇಶವೊಂದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಕಡೆ ಶೋಲಾ ಕಾಡುಗಳಿದ್ದು, ಮರಗಳು ಕಡಿಮೆ ಎತ್ತರದವಾಗಿದ್ದು ಸುತ್ತಲಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಅಂಚಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿರುತ್ತವೆ. ಮರಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವವು ಕುಬ್ಜವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

೪.೪ ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತು

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮೃದ್ಧ ಹಾಗೂ ವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲೂ ಸ್ಥೂಲಕಾಯದ ಸಸ್ತನಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿಫುಲತೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪರಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಸ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವಿರುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣದ ಕಾಡುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೋತಿಗಳಂತಹ ವೃಕ್ಷವಾಸಿಗಳಿಗೆ ತೀರ ಅನುಕೂಲ. ಉದುರೆಲೆ ಕಾಡುಗಳು ಹಿರಿಯ ಗಾತ್ರದ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದ ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಆನೆ, ಜಿಂಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ಬೀಳುವ ಪಕ್ಕದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಡುಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ನಂತರ ವಾಪಸ್ಸು ಬರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರದ, ಪೂರ್ವದ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

೪.೫ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತು

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವವು ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ವಾಣಿಜ್ಯದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಅನೇಕ ಗಿಡಗಳ, ಸಸ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಔಷಧೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರಿಗೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿಚಿತವಿದ್ದವು. ಮಂಗಗಳು, ನವಿಲುಗಳು ಮುಂತಾದ ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯದ

ಉತ್ಪತ್ತಿಗಳಾದ ಆನೆದಂತ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಮೇಣ, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ಸೀಗೆಕಾಯಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ವಿದೇಶಿ ಪೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಎರಡನೆಯ ಲಿಂಗರಾಜೇಂದ್ರ ದೊರೆಯು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಅರಣ್ಯದ ಹಲವು ಮಹತ್ವದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರದ ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಮೇಣಸು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೂಲಿಕೆಗಳು, ಬೇರುಗಳು, ತೊಗಟೆಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಅರಮನೆಗೇ ಮಾರಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದನು. (ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಹಿಂದೆಯೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕು) ಮತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರವು ಸರಕಾರದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಜಮಾಬಂದಿಯ ವೇಳೆಗೆ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಲವಾರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರು ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೪.೬ ವಾಯುಗುಣ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಯುಗುಣ ಹಿತಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ದ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿರುವ ಹಿತ ಶೀತಲ ಮತ್ತು ಆಹ್ಲಾದಕರವಾದ ವಾಯುಗುಣವು ಕೊಡಗಿನ ಹವಾಮಾನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನದ ಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹವಾಮಾನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ, "ಇಲ್ಲಿಯ ಚಳಿಗಾಲವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ದಿಗಿಲುಬಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡ, ಘನೀಭವಿಸಿದ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾಲಗೆಯು ತುಟಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಅಂಜುವ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹವಾಗುಣವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರ. ವರ್ಷದ ಅರ್ಧಭಾಗಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯುತ್ತದೆ. ವಾಯುಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯ ನೀರಿನ ಹಬೆ ಸಂಜೆಯಿಂದ ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ತಣ್ಣನೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮೇಲೆ ದ್ರವೀಭವಿಸಿ ಆದ ಇಬ್ಬನಿಯು ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಗುರವಾದ ಮೋಡದಂಥ ದ್ರವ್ಯವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟ ಮತ್ತು ಕಣಿವೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ಶ್ವೇತಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೃಢಕಾಯರಾದ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಹ ಚಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರದೇ ಒಳಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು."(ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯ, ೧೧, ೧೯೦೮, ಪು.೭) ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು

ಮಳೆಯು, ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಮಳೆಯಾಗುವುದು.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣತೆಯು ಏರುತ್ತದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ ಅಥವಾ ಮೇ ತಿಂಗಳ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣತೆಯು ಗರಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ತಲುಪುತ್ತದೆ. ನೈರುತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಕಾಲ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಕಾಶವು ಮೋಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಭಾರೀ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯು ಬರುತ್ತದೆ.

೫. ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಡಿಮೆಯೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೂ ಭಾರತೀಯ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿದ್ದು ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ೧೯೦೯ರಲ್ಲಿ ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ಮತ್ತು ಕೆ. ರಂಗಾಚಾರಿ ಅವರ "Caste and Tribes of Southern India" ಎಂಬ ಏಳು ಸಂಪುಟಗಳ ಕೃತಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬ, ಜೇನು ಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬರ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ೧೯೨೬-೧೯೩೫ರಲ್ಲಿ ಎಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಕೆ. ಅಯ್ಯರ್ ಅವರ ನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ "The Mysore Tribes and Castes" ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬ, ಜೇನು ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳಿವೆ. ೧೯೬೫ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ "ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ಯಾಜೆಟಿಯರ್"ನಲ್ಲಿ ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳಿವೆ.

ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಅವರ "ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ" (೧೯೭೪) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗು ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯಿದೆ. ನಡಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ ಅವರ "ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ" (೧೯೭೫) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಬೋನಾ ಬಸವರಾಜ ಅವರ "ಹಾಲುಮತದ ಹುಟ್ಟು" (೨೦೦೦) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸೃಷ್ಟಿ, ಜೀವನ ಆರಂಭ, ದೇವ ಕುರುಬರು, ಪದ್ಮಗೊಂಡನ

ಸಂತತಿ, ಉದ್ಯೋಗ ವೈವಿಧ್ಯ, ಜಾತಿ ಗೋತ್ರಾದಿಗಳು ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲುಮತ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಹುಟ್ಟು ಹೇಗಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ತಂಬಂಡ ವಿಜಯ ಪೂಣಚ್ಚ ಅವರ "ಆಧುನಿಕ ಕೊಡಗು" ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಧು ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಅವರ "ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ" (೨೦೦೨) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬ ಜನಾಂಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾರ್ಗಗಳು, ಉಪಯೋಜನೆಗಳು, ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಹೋರಾಟ, ಅರಣ್ಯ ನೀತಿ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಣೆಗಳಿವೆ. ಎ.ಸಿ. ಲಲಿತ ಅವರ "ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ"(೧೯೯೩)ಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಮೂಲ, ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳು, ವೃತ್ತಿ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಬಿಜ್ಜರಗಿ ಅವರ "ಕುರುಬರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು–ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಕೃತಿ ಕುರುಬರ ಆದಿ ದೇವತೆಗಳು, ಕುಲ–ಗೋತ್ರ–ಬೆಡಗುಗಳು, ಕುರುಬರಿಂದ ಕವಲೊಡೆದ ಜಾತಿಗಳು, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕುರುಬ ಕುಲ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಕುರುಬ ಮೂಲದ ರಾಜಮನೆತನಗಳು ಹಾಗೂ ಕುರುಬರ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ (ಸಂ) ಅವರ "ಆದಿವಾಸಿ ಆಖ್ಯಾನ" ಎಂಬ ಸಂಪುಟದ ಒಟ್ಟು ೫೨ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಲೇಖನಗಳಿವೆ.

ಶಿವಾನಂದ ಗುಬ್ಬಣ್ಣವರ ಅವರ "ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುರುಬರು"(೧೯೯೩) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಕಲೆ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳು, ಕ್ರೀಡೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ ಅವರ "ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೊಂಡ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯ : ಒಂದು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ"(೧೯೯೪) ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಗೊಂಡರ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವಾಗಿದೆ. ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ (ಪ್ರ.ಸಂ), ಅವರ "ಕರ್ನಾಟಕ

ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು"(೧೯೯೮) ಸಂಪುಟ–೧ರಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಶ್ರೀ ಅಡಿವೆಪ್ಪ ಮಾಳಪ್ಪ ಸೋಮುತ್ತೆಯವರ "ಶ್ರೀ ಮಹಿಮಾಂತಕ ಮಹಾಲಿಂಗರಾಯರ ಹಾಲುಮತ ಪುರಾಣ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲುಮತ ಜನಾಂಗದ ಉಗಮ, ಈ ಜನಾಂಗದ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತಾದ ಕುರಿಗಳ ಹುಟ್ಟು, ಗುರು ಪರಂಪರೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ೨೦೦೫ರ ಪ್ರೊ. ಒಡೆಯರ ಡಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅವರ "ಹಾಲುಮತ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಚರಿತ್ರೆ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲುಮತ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಹುಟ್ಟು, ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕು, ಭಾರತೀಯ ಜನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಕೊಡುಗೆ, ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಸಮಕಾಲೀನ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ ಅವರ "ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸಬುಗಳು" ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೊಂಡ, ರಾಜಗೊಂಡ, ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಕುರುಂಬರುರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕುಲಕಸುಬುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳಿವೆ.

ವಿ.ಆರ್. ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರ "ಕುರುಬರ ಚರಿತ್ರೆ", ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಶಂ ಬಾ. ಕೃತಿ ಸಂಪುಟ–೩, ೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕನಕ ಗುರುಪೀಠ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ, ಕಾಗಿನೆಲೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಪಾವನ'. ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿಯ ಡಾ. ಶ್ರೀರಾಮ ಇಟ್ಟಣ್ಣವರ ಅವರ 'ಹಾಲಕೆನೆ', ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿಯ ಬ.ಫ. ನಾಯ್ಕರ ಅವರ 'ಹಾಲುಮತಸ್ಥರು', ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿಯ ವಾಯ್.ಕೆ. ಗುಂಡಕರ್ಜಗಿ ಅವರ "ಹಂಡೆ ಕುರುಬರು : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಪಂಗಡಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧರ್ಮ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಎಲ್.ಎನ್. ತೋಟಾಪುರ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ "ಕನಕ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್" ಎಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಎನ್. ಸೋಮಶೇಖರಪ್ಪ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತಿರುವ "ಕನಕಲೋಕ ಪತ್ರಿಕೆ" ಮತ್ತು ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ "ಕನಕ ಸಂದೇಶ ಪತ್ರಿಕೆ" ಈ ಮೂರು ಕನ್ನಡ

[illegible]

ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಬಂಧ, ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಬಿಡಿ ಲೇಖನಗಳು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಲು ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ **ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು : ಒಂದು ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ** ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

೧. ಮೇತ್ರಿ ಕೆ.ಎಂ., ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು, ೨೦೦೨

೨. ಪಮ್ಮಾರ ಬಿ.ಎನ್., ಬುಡಬುಡಕೆಯವರು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ೧೯೯೪

೩. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಬಿ.ಎಸ್., ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನಗಳು, ಕೊಡಗು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಪತ್ರಿಕೆ, ೧೯೨೨

೪. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್., ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ, ೧೯೭೪

೫. ಶಶಿಧರಮೂರ್ತಿ ಎಚ್.ಪಿ., ರೆಕಾರ್ಡ್ ರಿಲೇಟಿಂಗ್ ಟು ದಿ ಲಾಸ್ಟ್ ಡೇಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಕೂರ್ಗ್ ರಾಯಲ್ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ, ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ, ೧೯೮೦

೬. ಎದುರ್ಕುಳ ನಾರಾಯಣ್ ಭಟ್ (ಸಂ), ಶ್ರೀ ಕಾವೇರಿ ವೈಭವಂ, ಭಾಗಮಂಡಲ, ೧೯೮೫

೭. ಸೂರ್ಯನಾಥ್ ಕಾಮತ್ (ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ೧೯೯೨

೮. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಕೆ.ಕೆ., ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿ ಆಫ್ ಕೂರ್ಗ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೮

ಅಧ್ಯಾಯ – ೨

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಹಿನ್ನೆಲೆ

೧. ಕುರುಬರ–ಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

೨. ಮೂಲ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ

೩. ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು

೪. ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಕುರುಬರು ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬರನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರುಂಬರು, ಜಾಡರು, ಧನಗಾರರು, ಗೊಂಡರು ಇತ್ಯಾದಿ ಕುರುಬರು ದ್ರಾವಿಡಪೂರ್ವ ಜನಾಂಗವೆಂದೂ, ಅವರು ದ್ರಾವಿಡರೇ ಎಂದೂ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಾದಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕುರುಬರನ್ನು ವೈದಿಕ ಋಷಿಗಳು ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕರೆತಂದವರೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಹರಡಿಕೊಂಡ ಈ ಸಮುದಾಯ ಒಂದೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ ಈ ಸಮುದಾಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಮೂಲ, ಪರಂಪರೆ, ಪುರಾಣಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

"ಹಟ್ಟಿಕಾರ: ಧನಗಾರ: ಕುರುಬರಿಗೆ ಅಂಡೆಕುರುಬ ಅಥವಾ ಹಂಡೆ ಕುರುಬ ಎಂದು ಕರೆವ ವಾಡಿಕೆಯು ಕಂನಾಡಿನಲ್ಲಿದೆ. 'ಅಂಡೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಸಂಕೇತವು ಹಲವು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಭ್ಯಸನೀಯವಿದೆ. ತಮಿಳಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಡಾರ್ ಇಡೈಯರ್ (ಕುರುಬ) ಜನರ ವರ್ಣನೆಗಳಿವೆ. ಅಂಡಾರ್ ಹಾಗೂ ಅಂಡೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ,

ಎರಡೂ ಕುರುಬರ ಬಗೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುವ ಪದಗಳು. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆ ಮೇರೆಗೆ, ಈ ಕುರುಂಬರ ಹದಿನೆಂಟು ಬಗೆಯವರನ್ನು, ಅಗಸ್ತ್ಯನು ದ್ವಾರಕೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶಕ್ಕೆ ತಂದನು. 'ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿ' ಎಂಬ ಪಡೆನುಡಿಯುಂಟು. ಅಗಸ್ತ್ಯನೊಡನೆ ಬಂದ ಹದಿನೆಂಟು 'ಕುಡಿ'ಗಳೇ(ಕುಲಗಳು) ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. 'ದಂಡಾರಣ್ಯವು' 'ಅರಿಯರ' ನಾಡು ಆಗಿದ್ದುದಾಗಿ ಪುರಾತನ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉಲ್ಲೇಖವು ಕುರುಬರು ಧನಗರರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡತೊಡಗಿದ, ಆರ್ಯೀಕರಣದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ."(ಜೋಶಿ ಶಂ.ಬಾ., ೧೯೯೯, ಪು.೨೫೬) ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತು ಆಳವಾದ, ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅಂತರಶಿಸ್ತೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿರುವ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶಂ.ಬಾ. ಜೋಶಿಯವರು, ಕುರುಬರು ದ್ರಾವಿಡರೂ ಹೌದು; ಆರ್ಯೀಕರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಆರ್ಯರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡವರೂ ಹೌದು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವು ವೈರುಧ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿಲ್ಲ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ೧೫೦೦ರವರೆಗೂ ಹಾಲುಮತ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ವಿವಿಧ ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಷ್ಟೇ. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಹಲವು ಅಂಶಗಳಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಕುರುಬರ – ಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಹಲವಾರು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯವೂ ಒಂದು. ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಭಾರತದ ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವದರಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನ ಹೆಸರು, ಭಾಷೆ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಕುಲಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಇವರು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿರುವರು. ಆದರೂ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು "ಒಂದು ವಂಶದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಮತ್ತು ಮೂಲತಃ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗದ ಅಂಗವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಪರಿಮಾಣಗಳ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಆಧಾರದಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾನವ ಪಂಗಡವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಬಹುದು."(ಗುಂಡಕರ್ಜಗಿ, ವೈ.ಕೆ., ೨೦೦೨, ಪು.೧೩) ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಕಾಲಗತಿಸಿದರೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಇವುಗಳ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೆ 'ಕುರಿ' ಅಥವಾ 'ದನಗಾಯಿ' ವೃತ್ತಿ ಅಥವಾ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ ಅವರು ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಪದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕವಲೊಡೆದ ಪಶುಪಾಲಕರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮ್ಯಾಸ(ಮೇಷ) ಬೇಡರು, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು, ಕುರುಬರು ಮತ್ತು ದ(ಧ)ನಗಾರರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವರು. ಒಂದೇ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕವಲೊಡೆದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿವು. 'ಮ್ಯಾಸ' ಎಂಬುದು 'ಮೇಷ' ಪದದ ಅಪಭ್ರಂಶ ಪದ. ಮೇಷ ಎಂದರೆ ಮೇಕೆ, ಟಗರು, ಕುರಿ, ಆಡು ಎಂದರ್ಥ. ಇವುಗಳ ಪಾಲಕರಿಗೆ ಮೇಕೆ ಅಥವಾ ಮೇಷಪಾಲಕ ರೆನ್ನುವರು. ಇವರೇ ಹಾಲುಮತದ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣರಾದವರು. ಇವರು ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕವಲೊಡೆದವರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮ್ಯಾಸ(ಮೇಷ)ದ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಬೇಡರು ಎಂಬ ಜೋಡು ನುಡಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಮೇಷ ಮತ್ತು ಮೇಕೆ ನುಡಿ(ಶಬ್ದ)ಗಳು ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಧ್ವನಿ ಜನ್ಯ ಪದಗಳು. ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮ್ಯಾ...(ಮ+ಉ+ಅ) ಎಂದು ಕೂಗುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಪಾಲಕರೂ ಮೇಷ(ಕುರಿ) ಪಾಲಕರು > ಮ್ಯಾಸಬೇಡರು > ಮ್ಯಾಸ ನಾಯಕರೆಂದೆನಿಸಿ ಕೊಂಡರು. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು ಕಾಡಿನ ಮೂಲದವರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಗೊಲ್ಲ ಪದದ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಕಾಡು ಎಂಬ ಪದವೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಗೊಲ್ಲರೆಂದರೆ ಗೋವುಗಳ ಪಾಲಕರೆಂದರ್ಥ. ಪ್ರಕೃತಿಜನ್ಯ ಗೋವುಗಳ ರಕ್ಷಕರಿವರು. ದ(ಧ)ನಗಾರರೂ ಕೂಡ ಧನಗಳ ರಕ್ಷಕರೇ. ದನಗಾರರೇ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಧನಗರರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು. ಇವರಿಗೆ ಇವರ ಧನಗಳೇ ಧನ(ಸಂಪತ್ತು)ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಧನಗರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವುದು.

ಮೇಷದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಕುರಿ. ಆದರೆ ಕುರಿ ಮೇಷದ ಮೂಲ ಹೆಸರಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೇಷ-ಮೇಕೆ ಪಾಲಕರ ಮೂಲ ಹೆಸರೂ ಕುರುಬ ಅಲ್ಲ. ಮೇಕೆ-ಮೇಷದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರೇ ಕುರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ನೆಲೆಯಿರುವುದು. ಮೇಷ-ಮೇಕೆ ಮ್ಯಾ...(ಮ+ಉ+ಅ)ಎಂದು ಜಪಿಸುವುದು. ಇದು ಮಾನವನ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ, ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಭಾಷೆಯು ಉಗಮವಾಗಿರುವುದು. ಮಾನವ ಇದನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾ ಭಾಷೆ ಕಲಿತ. ಮೇಷ ಮೇಕೆಯ ನುಡಿ ಮ್ಯಾ...ದಲ್ಲಿ "ಮ, ಉ, ಅ" ಎಂಬೀ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಮೇಷ-ಮೇಕೆ ಪಾಲಕ ಮೇಷದ ನುಡಿ(ಮ್ಯಾ...)ಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವಾಗ (ಮ+ಉ+ಅ) ತಿರುಮುರುವಾಗಿ 'ಅ+ಉ+ಮ' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿ

ಮಹರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ 'ರಾಮ' ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆ 'ಮರಾ..' ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಮೇಷ ಮೇಕೆಯ ನುಡಿ ಮ್ಯಾ... (ಮ+ಉ+ಅ) ಮೇಷ ಪಾಲಕನ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅ+ಉ+ಮ (ಓಂ) ಆಗಿರುವುದು. 'ಓಂ' ಮಾನವನ ಮೂಲ ಬೀಜ ಮಂತ್ರ. ಆನಂತರ ಮಾನವ 'ಓಂ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ. ಮಾನವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಿಖರವೇರಲು ಮೇಷ(ಓಂ)ಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಅವನ ಗುರಿ(ಮೇಷ)ಯೇ ಕುರಿಯಾಯಿತೆಂದು ಗೊಂಡರ ಧರ್ಮಗುರು ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಆಧುನಿಕ ಒಡೆಯರ ಅವರ ವಾದ. ಈ ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ನಿಸರ್ಗ ಹಾಗೂ ಭಾಷಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವರು. ಓಂಕಾರ ಜಪಿಸುವ ಮೇಷ-ಮೇಕೆ ಮಾನವನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರಹಸ್ಯದ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿತು. ಇದು ಜ್ಞಾನ(ಮೇಷ)ದ ಪ್ರತೀಕವಾಯಿತು. ಅಹಿಂಸೆಯು ಇದರ ಪರಮೋಧರ್ಮವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮೇಷದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಗು(ಕು)ರಿಯಾಗಿ ಇದರ ಪಾಲಕನು ಗು(ಕು)ರುಬ>ಕುರುಬ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ಹೀಗಾಗಿ ಕುರುಬ ಎಂದರೆ 'ಜ್ಞಾನಿ' ಎಂದರ್ಥ. ಮೂಲತಃ ಇದೊಂದು ಜಾತಿ ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿ ಸೂಚಕ ಪದವಲ್ಲ. ಇದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಏನೋ ಏಸು ಕ್ರೈಸ್ತರು 'ನಾನೇ ಒಳ್ಳೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಎಂದುಕೊಳ್ಳದೆ, "ನಾನೊಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆ ಕುರುಬ" ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕುರುಬನ(ಜ್ಞಾನಿಯ) ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.

"ಎಲ್ಲ ವೇದ (ಸತ್ಯ)ಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ವೇದ ಅಜಪವೇದ. ಇಂದು ಭೂಗತವಾಗಿದೆ. 'ಅಜ' ಎಂದರೂ ಆಡು(ಮೇಕೆ), ಕುರಿ(ಜ್ಞಾನ) ಇದು 'ಅ' ಮತ್ತು 'ಜ' ಎಂಬ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳ ಜೋಡುನುಡಿ. 'ಅ' ಎಂದರೆ 'ಇಲ್ಲ' 'ಜ' ಎಂದರೆ 'ಹುಟ್ಟು' ಎಂದರ್ಥ. ಅಜ(ಜ್ಞಾನ)ಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಜ್ಞಾನ(ಸತ್ಯ) ಇನ್ನೊಂದು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನ. ಹಾಗೆಂತಲೇ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಮೇಷವು ರಾಶಿಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿರುವುದು. ಈ ಸತ್ಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿರುವುದು.

ಕುರುಬ ಹುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನ
ಕುಲವಿಲ್ಲ, ಗೋತ್ರವಿಲ್ಲ
ಕುರುಬನ ಫಲ ಕಾಣಾ ಬಸವಣ್ಣ

ಎಂಬ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳ ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಕುರುಬ ಎಂಬ ಪದವು ಜ್ಞಾನಿ ಎಂಬ

ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಕುರುಬ(ಜ್ಞಾನ) ಹುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕುರುಬನ(ಜ್ಞಾನಿಯ) ಪ್ರತಿಫಲಗಳೇ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆ. 'ಬೆಳಗಾತ್ತಲೇ ಕುರುಬನ ಮುಖ ನೋಡಬೇಕು. ಕುರುಬನಿಂದಲೇ ಬೋಣಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇಂದಿನದೇನಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಕುರುಬ' ಜ್ಞಾನದ ಸಂಕೇತವೆ. ಜ್ಞಾನಿಯಿಂದಲೇ ಒಳಿತಾಗುವುದು ಅಜ್ಞಾನಿಯಿಂದಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಪೂರ್ವಜರು ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಪರಂಪರೆಯೇ ಇನ್ನು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಎಂಬ ಪದ ತನ್ನ ಮೂಲ ಅರ್ಥ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಪಶುಪಾಲನೆಯ ಬುಡಕಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಚಯಗೊಂಡಿತು. ಜ್ಞಾನ ಮೂಲದ ಕುರುಬರೇ ಅಜಪವೇದಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳಿಗೂ ಹಾಗೂ ಹಾಲುಮತದಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮತಧರ್ಮಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೂ ಕಾರಣ". (ಮೇತ್ರಿ. ಕೆ.ಎಂ., ೨೦೦೨, ಪು.೧೫೫) ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

"ಹಿಂದಿ ಪದದ 'ಗಡಾರಿಯ'ವು ಪ್ರಾಕೃತ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಗಡಾರ್' ಎಂದರೆ ಕುರಿ ಎಂದರ್ಥ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗಡಾರ್+ಆರ್ಯನ್= ಗಡಾರ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು, ಆರ್ಯ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕುರಿ, ಕುರುಬ-ಕುರುಂಬಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿವೆಯೆನ್ನಬಹುದು. 'ಧನಗರ್' ಪದವು ದನಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. 'ಧನಗರ' ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಮಂತ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. 'ಗಾರ್' ಎಂದರೆ ಪಶುಪಾಲಕ ಅಥವಾ ಮೇಷಪಾಲಕರೆಂದು ಸಮಾನಾರ್ಥ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪುಣೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರಕಿರುವ ಬೌದ್ಧ ಗುಹಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ 'ಧನಗರ್' ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗುಹೆಯ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ.ಶ. ಒಂದನೇ ಶತಮಾನದ ನಡುವೆ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಭಗವಾನ್ ಲಾಲ್ ಇಂದ್ರಜಿಯವರು 'ಧನಗರ್' ಸಮಾಜದಿಂದಲೇ ಈ ಶಾಸನದ ಪದ ಬಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಧಾಂಗ್' ಎಂದರೆ ಬೆಟ್ಟ ಅಥವಾ ಪರ್ವತ ಎಂದರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವರು ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ 'ಧನಗಾರ್' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಧನಗಾರ್ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಉಪಪಂಗಡ 'ನಿಖ್ಖಾರ್' ರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. 'ನಿಖ್ಖಾರ' ಎಂದರೆ ಶುದ್ಧಿಯಾದವ ರೆಂಬ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಮಾಜದವರಾದ ಧನಗರ್‌ರ ಹೆಸರುಗಳು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ." (ಡಾ. ಮಾದೇಗೌಡ, ೧೯೭೨, ಪು.೨೪)

'ಪಾಲ್' ಅಥವಾ 'ಖಗ್ಗೇರ್' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕುರುಬರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಲ್ ಅಥವಾ ಖಗ್ಗೇಲ್ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ಪಾಲ್', 'ಹಾಲ್' ಈ ಎರಡು ಪದಗಳು ಒಂದೇ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲ ಅರ್ಥ ಕುರಿ ಅಥವಾ ಮೇಷಪಾಲನೆಯಾಗಿದೆ. ಖಗ್ಗೇಲ್ ಎಂದರೆ ಸಿಂಹದ ಶಕ್ತಿ, ಧೈರ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಮಾಂಕಿತವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತಾವೂ ಪಾಲಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಜಪೂತ್, ಮರಾಠಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಠಾಕೂರರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಶಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವರ್ಣದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯರ ರೀತಿಯ ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಾರದ ಪ್ರಕಾರ ಮೊಘಲರ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಕಾಡಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಇವರು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಪಶುಪಾಲನೆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರೇ ಇಂದಿನ 'ಅಹೀರರು' ಅಥವಾ ಗಢಾರಿಯರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ."(ಅದೇ, ಪು. ೨೪–೨೫)

"ಮೈಮೇಲೆ ಏಳುವ ಗಡ್ಡೆಗಳಿಗೆ ನಾವು 'ಕುರು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. 'ಕುರು' ಎಂದರೆ ಎತ್ತರವಾದ ಭಾಗವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡೆಗಳಿಗೆ ಕುರು ಇಲ್ಲವೆ ಕುರ್‍ರಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೂಲ ಮಾನವರು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಸಾಕಲಾದ ಆ ಸಭ್ಯ ಜೀವಿಗಳು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕುರುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಕುರ್‍ರಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕುರುಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಕುರ್‍ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವವನನ್ನು ಕುರಿಪನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಕುರುಪ ಶಬ್ದವೇ ಕುರುಬನಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತು. ಕುರಿಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೌರಬರದೂ ಮೂಲ ಪಾತ್ರವಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿವನು ಕುರಿಗಳ ಪಾಲಕನನ್ನು ಕೌರಬನೆಂದು ಕರೆದನು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಕೌರಬ ಶಬ್ದವೇ ಕುರುಬವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕುರಿಗಾರಿಕೆಗೆ ನಿಂತ ಮೂಲ ಪುರುಷನು ಕುರುಬನಾದನು." (ಬೋನಾ, ಬಸವರಾಜ, ೧೯೯೭, ಪು.೩೧). ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬದುಕುವ ಮಾನವನು ಮುಂದೆ ತಟಸ್ಥ ಬದುಕಿಗೆ ಬಂದಾಗ ದಿನಾಲು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ತರುವ

ಬದಲು ಅವನ್ನು ಸಾಕಿ, ಅವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವರು ಕುರುಬರೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಕುರುಬರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ಆಳಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದು ವಿಭಿನ್ನ ಕುಲಗಳ ಗೋಪಾಲಕರು, ಧನಗರರು, ಕುರಿಪಾಲಕರು ತಮ್ಮದೇ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಪಾಳೆಯ ಪಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ನಂತರದ ಸ್ಥಿತಿ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕುರುಬರು ಸಮಾಜ, ರಾಜ್ಯ, ಗುರುವರ್ಗ, ಆಡಳಿತ, ಸೇನೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠಿಗಳು, ವೈಶ್ಯರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ರೈತರು, ಪಶುಪಾಲಕರು ಎಂಬ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಗಳ ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣವನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು.

೨. ಕೊಡಗು ಕುರುಬರ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ

ಕುರುಬರ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧಕರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಋಷಿ ಮತ್ತು ನದಿ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕಬಾರದೆಂದು ಲೋಕರೂಢಿ ಮಾತು. ಖ್ಯಾತ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಶಂ.ಬಾ. ಜೋಶಿಯವರು "ನದಿಯ ಮೂಲವೆಂಬಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗದ ಮೂಲವೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡರಾಯಿತು. ಈ ಲೋಕೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಅನುಭವವು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹವು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯವು ಉಗಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ." (೧೯೯:೮) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯವೂ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅನುಸೂಚಿತ ಅಥವಾ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುರುಬ ಎಂದರೆ ಕುರಿ ಸಾಕುವವನು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದಾಗ. ಅಲ್ಲಿಯ ಕುರುಬರು ಈ ಕುರಿಸಾಕುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಟುವರ್ಟ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕುರುಬರು ಸದಾ ಕುರಿಪಾಲಕರೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ಪಂಡಿತ ಪಿಂಗಳಮುನಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕುರುಬರು ಕುರುನಿಲಮನ್ನಾರ್, ಅಂದರೆ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ದೊರೆಗಳಾಗಿದ್ದರು. ತಮಿಳ್ ಪದ ಕುರುಂಬ ಎಂದರೆ ಗುಲಾಮ, ಕೇಡಿಗತನ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅದು ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಬಗೆಯ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ.

ಅಯ್ಯಪ್ಪನ್ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಈ ಹೆಸರಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗೊಂದಲವಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ಕುರುಬ, ಕಾಡು(ಬೆಟ್ಟ) ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕುರುಂಬ, ಕುರುಮನ್ಸ್, ಮುಳ್ಳುಕುರುಬ ಮುಂತಾಗಿ ಒಂದೇ ತೆರನಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಸಮೀಕರಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಹಲವು ಲೇಖಕರು ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ೧೯೨೧ರವರೆಗಿನ ಜನಗಣತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು 'ಕುರುಬ' ಎಂಬ ವರ್ಗದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ೧೯೬೧ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಕುರುಬ ಬಣದವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿಡಲಾಗಿದೆ. ಆ ಜನಗಣತಿ ವರದಿಗಾರರು ಕುರುಬ ಹಿಂದೂ ಎಂದರೆ ಬಹುಶ: ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕುರಿಕಾಯುವ ವೃತ್ತಿಯ ಕುರುಬರು ಮತ್ತು ಕುರುಬ ಬಣದವರು ಎಂದರೆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರಬೇಕು.

ಜೇನು ಕುರುಬರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದ್ದ ಪಿ. ಕೆ. ಮಿಶ್ರ ಅವರು ತಾವು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬ ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ನೋಡಿದುದುದಾಗಿ, ಆದರೆ ಕಾಡು ಕುರುಬ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆದ್ದರಿಂದ ೧೯೬೧ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಾಡುಕುರುಬರನ್ನು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕುರುಬ ಎಂದೇ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳು ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೇ ಅಥವಾ ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೇ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳು ಕುರಿಪಾಲಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಕುರುಬ ವರ್ಗವಂತೂ ಅಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಈ ವರ್ಗ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ಥರ್ಸ್ಟನ್ ೧೮೯೧ರ ಮದ್ರಾಸ್ ಜನಗಣತಿ ವರದಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಕುರುಂಬ ಅಥವಾ ಕುರುಬ ಜನರು

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಹು ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದ ಪಲ್ಲವರ ಅಥವಾ ಪುರಾತನ ಕುರುಂಬ ಜನರ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಹಳೆಯ ವೈಭವದ ಕುರುಹು ಏನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಕೊಂಗು, ಚೋಳ, ಚಾಲುಕ್ಯ ಮೊದಲಾದ ರಾಜವಂಶಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ, ಕುರುಂಬ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವನತಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೭ ಅಥವಾ ೮ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಂದಾನಡೈ ಎಂಬ ಚೋಳ ದೊರೆಯು ಕುರುಂಬ ಪರಮಾಧಿಕಾರವು ಕೊನೆಗೊಂಡು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದನು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋತುಹೋಗಿದ್ದ ಕುರುಂಬರು ಶತ್ರುರಾಜನ ಕೈಗೆ ಸಿಗದೆ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಚದುರಿಹೋದರು. ಅನೇಕರು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋದರು. ಹಲವರು ಮಲಬಾರ್, ನೀಲಗಿರಿ, ಕೊಡಗು, ವೈನಾಡು ಹಾಗು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಗಳ ದಟ್ಟಡವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು, ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಇತರ ನಾಗರಿಕ ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬದುಕಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಹಳೆಯ ಆಳಿದ ಮನೆತನದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ವನ್ಯಜೀವಿಗಳಾಗಿ, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅದೇ ಜನಗಣತಿಯ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ನೀಲಗಿರಿ, ವೈನಾಡ್ ಮತ್ತು ಕೇರಳದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕುರುಮನ್ಸ್ ಜನರು ಮತ್ತು ಕುರಿಕಾಯುವ ಕುರುಂಬನ್ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕುರುಂಬ ಆಳುವ ಸಂತತಿಯು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದ ಕಾರಣ ಕುರುಮನ್ಸ್ ಜನ ಅರಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಾಸಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ತಲೆದೋರಿದವು ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ೧೯೦೧ರ ಮದ್ರಾಸ್ ಜನಗಣತಿ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಕುರುಂಬ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ವರ್ಗ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಕುರುಂಬನ್ ಎಂಬುದು ತೆಲುಗು ಅಥವಾ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಕುರುಬ ಎಂಬುದರ ತಮಿಳ್ ರೂಪ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಊರು ಕುರುಬರು ಕಾಡು ಅಥವಾ ವನ್ಯಜೀವಿ ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕುರುಂಬನ್ ಅವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ೧೮೯೧ರ ಮೈಸೂರು ಜನಗಣತಿ ವರದಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಕುರುಂಬರು ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುರಿ ಕಾಯುವವರೂ ಹಾಗೂ ಉಣ್ಣೆ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ನೇಯುವವರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನೀಲಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾದ ಕುರುಂಬನ್ ವರ್ಗವು ಕೊಡಗು ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬೆಟ್ಟ(ಕಾಡು)ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಉಪಶಾಖೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಡ ವಿಷಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ತೆರನಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ನಡುವೆ ಊಹಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ "ವಿಜಯನಗರದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು ಕುರುಬರೆಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಕದಂಬರನ್ನು ಕುರುಬರೆಂದು ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ".(ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ, ಎಚ್.ಜೆ. ೧೯೯೭: ಪು. ೮-೯) ವಿಜಯನಗರದ ಮೂಲ ಪುರುಷರು ಕದಂಬರೆಂದು ಈಚೆಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಕರು ಹಾಲುಮತ ಕುರುಬ ಸಮಾಜದವರೆಂದು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧಕರು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿಹರ ಮತ್ತು ಬುಕ್ಕರು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಕರೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಆದರೂ ಅವರು ಯಾವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬುದು ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಹರಿಹರ ಮತ್ತು ಬುಕ್ಕರು ಕುರುಬರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಹೊರೇಸ್ ಎಚ್ ವಿಲ್ಸನ್ ಅವರು "ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರು ಕುರುಬ ಕುಟುಂಬದವರಾಗಿದ್ದರು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಕ್ಕ-ಬುಕ್ಕರು ಕುರುಂಬರೆಂದು ಕೆಳದಿ ನೃಪವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ಕಾಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು 'ಕುರುವಂಶ ಪ್ರಸೂತಿಜಾ' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕುಲ, ನಾಡಕುಲ, ಅರಸುಕುಲ, ಸಂಗಮಕುಲ, ಒಡೆಯರಕುಲ, ಸಾಮಂತಕುಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕುರುಬರ ಒಳಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗಲೂ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಈ ಒಳಪಂಗಡಗಳಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು "The Sources of Vijayanagara" ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. "ಅತ್ತಲುತ್ತರ ದೇಶದೊಳ್ ತುಂಗಭದ್ರಾ ತೀರದೊಳ್ ವಿದ್ಯಾನಗರಿಯನಾಳ್ದ ಹರಿಹರ ಬುಕ್ಕರ್ಮೊದಲಾದ ಕುರುಂಬರಾಯರ ಅನಂತರದೊಳ್ ಅರಸುಗೈದು ತುಳುವ ಕುಲಾಧೀಶ್ವರ ನರಸವೀರ ನರಸಿಂಗ ಕೃಷ್ಣಚ್ಯುತರೆಂಬ ರಾಯರ್ರೈವರ ತರುವಾಯಂ...." (ಒಡೆಯರ್, ಡಿ.ಹೆಗ್ಗಡೆ, ೧೯೯೮, ಪು.೭) ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ ವಿಜಯನಗರ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ವಂಶವಾದ ಸಂಗಮ ಸಹೋದರರಾದ ಹರಿಹರ ಬುಕ್ಕರು ಕುರುಬರೆನ್ನುವುದು ಸರ್ವವಿಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕುರುಬರ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಪಶುಪಾಲನೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಅರ್ಥದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನೆರವು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಪುರಾತನ ತತ್ವ ಸಂಶೋಧನಾಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಭೂ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಈ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.

"ನರ್ಮದಾ, ಗೋದಾವರಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಂದಮಿಳ ಭಾಷಿಕರು ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಎರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟ–ಮರ್ಹಾಟರೆಂಬ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆರ್ಯೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಅದರೊಳಗೆ ಕೆಲವು ಒಳಪಂಗಡಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿದವು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಭೂಮಿಕೆ ಮೇಲೆ ಆ ಪಂಗಡಗಳು ಮೊದಲು ತಲೆದೋರಿರಬೇಕು. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ನಿಕಟ ಸಹಚರ್ಯದಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಭಾಷಿಕ ಪಂಗಡಗಳ ಬಣ್ಣವು ಏರತೊಡಗಿತು. ಕಾಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಕುಟುಂಬಸ್ಥರಾಗ ತೊಡಗಿದ ಸಾಮಾಜಿಕರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪಾಡಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳುವುದು ದುಸ್ತರವೆಂದು ಕಂಡುಬರತೊಡಗಿತು. ಅರಿಯ ಮಾತು ಸಂಸ್ಕೃತ–ಪ್ರಾಕೃತಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದ್ದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ–ಪ್ರಾಕೃತ ಬಲ್ಲವರಿಗೂ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪಠನ ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಅರಿಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಂನುಡಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಲವು ಇದ್ದಿತು. ರಾಜ ಮಾನ್ಯತೆಯು ದೊರೆತಂತೆ, ಅರಿಯ ಮಾತು ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತರುವಂತಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಗೋದಾ ತೀರದಿಂದ ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವರ ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣಗಡಿಯವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರಿಯ ಮಾತು ಬೆಳೆಯಲು ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು."(ಜೋಶಿ ಶಂ.ಬಾ., ೧೯೯೯, ಪು.೫೨)

ಶಂ.ಬಾ ಜೋಶಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ; "ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹಾಲುಮತ ಕುರುಬರು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮಧ್ಯಭಾರತದ ನರ್ಮದಾ–ಗೋದಾವರಿ ನದಿ ಪ್ರದೇಶದವರೆಗೂ ವಾಸಿಸಿದ್ದರು. ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವದಿಂದಲೇ ಕುರುಬರ ಮೇಲೆ ಆರ್ಯೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರತೊಡಗಿತ್ತು. ಕುರುಬರೂ ಅದಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು".

ಕುರುಬರು ಆರ್ಯಪೂರ್ವ ಜನಾಂಗವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಈ ಜನರನ್ನು ಶಂಬಾ ಜೋಶಿ ದ್ರಾವಿಡರೆಂದು ಕರೆಯಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಕಂದಮಿಳರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅರೆಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಅರೆತಮಿಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಶುಪಾಲಕರವರು. ಈ ಕಂದಮಿಳರು ಆರ್ಯ ಪಶುಪಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತಾಗ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಹಾಲುಮತ ಜನಾಂಗ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕ್ರಿ. ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಕಂದಮಿಳ ಕುರುಬರ ಮತ್ತು ಆರ್ಯ

ಕುರುಬರ ರಕ್ತಸಂಬಂಧ ತೊಡಗಿದಂದಿನಿಂದ ಜಾತಿ–ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹಾಲುಮತದ ಕುರುಬರಿಗೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಆರ್ಯ ಭಾಷೆ–ಸಂಸ್ಕೃತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳೇ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದ್ದವು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನವ ಶಿಲಾಯುಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳು ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನೇ ಕುರುಬರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು ಎಂದು ಎಂ.ಎಸ್. ರಾಧವಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ಮೆಸೋಪೊಟೇಮಿಯಾ (ಇರಾನ್)ದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಸುಮೇರಿಯನ್ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೩೦೦೦) ಈಜಿಪ್ತಿಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಅಂದು ಇತ್ತು. ಹಾಲು, ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಉಣ್ಣೆಗಾಗಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಗ್ರೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೬೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ ದನ–ಕುರಿಗಳು ಇದ್ದವು ಎಂದು ‘ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪಿಡಿಯಾ ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾ’ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಶಬ್ದಕೋಶವು ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೈನ್‌ನ ‘ನಟುಫಯನ್’ ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಇರಾಕಿನ ತಾಸಿದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಜಾತಿಯ ಕುರಿ–ಆಡುಗಳನ್ನು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೯–೭ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೧೮೦೦ರಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರೇಕೆರೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಳ್ಳೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರು ರಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು, ರಾಗಿಯು ಕುರುಬರ ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಎಂ.ಎಸ್. ನಾಗರಾಜ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಎಂಬುವವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಚೀನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಸಮಾಧಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಉತ್ಖನನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲಾದಗಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಸಮಾಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಈ ಸಮಾಧಿಯ ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆ ೧೮ ಅಂಗುಲ ದಪ್ಪದ ನಾಲ್ಕು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಎರಡು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ದಪ್ಪನೆಯ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯದೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಲೋಹಯುಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಾಧಿಯಾಗಿದೆ”.(ರಾಮಭಟ್ಟ ಬಿ.ಎಸ್., ೨೦೦೩, ಪು.೩೯) ಇಂತಹ ವಿಶೇಷ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುರುಬರು ವಿಶ್ವದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು; ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬರು ಮೊದಲಿಗರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೩. ಪುರಾಣಗಳು ಐತಿಹ್ಯಗಳು

ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮಹತ್ವವಾದ ಆಕರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜನಾಂಗದ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ನಾಶ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ದಂತಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಪುರಾಣಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರ ಲೌಕಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಪುರಾಣವೆಂದರೆ ಅತೀ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಎಂದರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಗಳು, ದಂತಕಥೆಗಳು, ಇತಿಹಾಸ, ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು, ಪವಾಡಗಳು, ದೇವರು, ಭವಿಷ್ಯ, ದೇವತೆಗಳ ಸಾಹಸ ಕಥೆಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಪುರಾಣಗಳ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾಹಿತಿದಾರರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ, ಕುರುಬರ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತ ಕೆಲವು ಪುರಾಣ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಸ್ಥೂಲವಾದ ವಸ್ತು ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ... ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ.

ಕುರುಬರ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲು ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜೀವಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ, ಬರೀ ನೀರಿದ್ದಿತು. ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದಾಗ, ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರು ಹುಟ್ಟಿಬಂದರು. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಲಾಗದೇ ಹೋಗಿ, ಸಂತಾನಗಳು ತಲೆದೋರಿ ಪೀಳಿಗೆಗಳು ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಶಿವ ದೇವರು ಬಂದು ಅವರು ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಪುನಃ ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಿದಾಗ ಗಂಡ–ಹೆಂಡತಿಯರಾದರು. ಅವರಿಂದ ವಂಶ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜೇನುಕುರುಬ ಬೆಟ್ಟ(ಕಾಡು)ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಇತರರು ಎಂಬುದಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಜೇನುಕುರುಬರು ತಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಕಾಡುಕುರುಬರು ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಎಣಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪುನಃ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಕುರುಬರು ಬಿದಿರಿನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರು ಜೇನನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಸುಬನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕುರುಬರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದ್ದ ಒಂದೇ ತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೂ,

ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದವು.

ಕುರುಬರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಕಥೆಯೊಂದಿದೆ. ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಜ್ಜಿ. ಆಕೆಗೆ ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು. ಒಂದು ದಿನ ಅಜ್ಜಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸ ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ನೀನು ಬಿದಿರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕುರಿ ಕೆಲಸ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕಂಬಳಿ ನೇಯುವ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಜೇನು ಕುಯ್ಯುವ ಕೆಲಸ. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದವರು ಆಯಾಯ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಜೇನು ಕುಯ್ಯಲು ಹೋದವನು ಜೇನುಕುರುಬನಾಗಿ, ಬಿದಿರು ತರಲು ಹೋದವನು ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬನಾಗಿ, ಕುರಿ ಕಾಯುವವನು ಊರು ಕುರುಬನಾಗಿ, ಕಂಬಳಿ ನೇಯುವವನು ಕಂಬಳಿ ಕುರುಬನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಪುರಾಣವಿದೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಪುರಾಣವಾಗಿ ಕಂಡುಬರದೇ ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. "ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಬರೀ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟವೂ ಯಾವುದೇ ಜೀವರಾಶಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಹಿ ಸೋರೆ ಬುರುಡೆ ತೇಲುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಅದು ತೇಲುತ್ತಾ ಬಂದು ಒಂದು ಅಂಗೈ ಅಗಲ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೂತಿತು. ಈ ಬುರುಡೆಯನ್ನು ಒಡೆದುಕೊಂಡು ಇಬ್ಬರು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಣ್ಣು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಕೈ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಅವರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದವರೇ ಜೇನು ಕುರುಬರು. ಮರಗಿಡಗಳೆಲ್ಲ ಹೊಸದಾಗಿ ಚಿಗಿತು, ಹೂವು ಹಣ್ಣು ಬಿಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಗಂಡು ಕೊಂತ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಂತಿ ಹುಟ್ಟಿದರಂತೆ. ಅದರ ಹುಟ್ಟಿದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಕೊಂತ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೃಷ್ಠಿ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯಲು ನಲವತ್ತು ದಿನಗಳು ಬೇಕಾಯಿತಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಸಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಈಗಲೂ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ"(ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ, ೨೦೦೩, ಪು.೨೭೮).

ಅದೇ ರೀತಿ ಹಾಲುಮತದ ಪುರಾಣ, ಹಾಲುಮತ ಚರಿತ್ರೆ, ಕುರುಬರ ಚರಿತ್ರೆ, ರೇಣುಕ ಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಕಥೆಗಳು, ಮೂಲ, ಪರಂಪರೆ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲ ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಶಿವನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಭೃಂಗಿಯನ್ನು ಪಾರ್ವತಿ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಭೃಂಗಿಯ ಪಾರ್ವತಿ ಮರಿ–ಮಾಂಸಗಳಿಗೆ ತಾನು ಕಾರಣಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆ ಅವನ ಮಜ್ಜ–ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪಡೆದಾಗ ಅದರಿಂದಲೇ ಭೃಂಗಿ ಜೋತಾಡುತ್ತಾನೆ. ಭೃಂಗಿ ಶಿವನ ಸ್ತುತಿಗೈದಾಗ ತನ್ನ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತ ರಕ್ಷಕನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಶಿವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಅಪಮಾನವಾಗಿ ನೆರೆದವರ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಪಗೊಂಡ ಪಾರ್ವತಿಯು ಮುಂದೆ ನಕ್ಕವರು ಕುರಿಗಳಾಗಿ ಹಿಂದೆ ನಕ್ಕವರು ಮೇಕೆಗಳಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರೆಂದು ಶಾಪ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಕೆಲಕಾಲ ಕುರಿ–ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಬೇಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಒಂದು ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಕೂಡಿಟ್ಟು ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಬಾಗಿಲ ಕೊಂಡಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮೂಗುತಿ ಮುತ್ತಲ ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. "ಈ ಜಾಗವು ಮಹಾಭಾರತದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಕುರುವೇಶ್ವರ ಹತ್ತಿರವಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕುರುಪತಿಪುರವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಆದಿಗೊಂಡ ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಆತನಿಗೆ ಆರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಆರು ಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವನು ಉಂಡಾಡಿ ಪದ್ಮಣ್ಣ. ಸಹೋದರರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಹೊಲ ಹಸನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅರಿಯದಲೇ ಹುತ್ತದ ಮೇಲಿರುವ ಮುತ್ತಲ ಮರ ಕಡಿದೊಡನೆ ಅದರಡಿಯಿಂದ ನೂರಾರು ಕುರಿಗಳು ಹೊರಬಂದಾಗ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಿವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಪದ್ಮಣ್ಣನಿಗೆ ಕುರಿ ಕಾಯುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದಲ್ಲದೆ ಆತನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೀರೇಶನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪದ್ಮಣ್ಣನು ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದರೆ ಆತನ ಕುರಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಬೀರೇಶ ಬೀರದೇವರಾಗಿ ಕುರುಬರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ"(ಶಿವಾನಂದ ಗುಬ್ಬಣ್ಣವರ, ೧೯೯೩, ಪು.೧೨).

ಕುರುಬರ ಹುಟ್ಟನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಪದ್ಮಣ್ಣ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತ ಕುರಿಹಾಲು ಕಾಯಿಸಿ ಹೈನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಂದ ಗುಡ್ಡದ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಸುತ್ತಲು ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದನು. "ಆತನಿಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೊಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲು ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ಯೆಯ ಪರಿಚಯವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಪದ್ಮಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ ಪದ್ಮಣ್ಣ ಆಕೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಿವಾಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯು ದೊರೆಯಲಾಗದ ಕಾರಣ ಉಣ್ಣೆಯ ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟಿದರು. ಇವಳ ಸಂತತಿಯವರು ಉಣ್ಣೆ ಕಂಕಣದವರಾದರು. ಅವರ ಅಣ್ಣಂದಿರರಿಗೆ ಹತ್ತಿಯ ಕಂಕಣದವರೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಪಂಗಡಗಳಾದವು" (ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಬಿಜ್ಜರಗಿ, ೨೦೦೬, ಪು.೧೯೯) ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪೌರಾಣಿಕ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

೪. ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಬುಡಕಟ್ಟಾದ ಕುರುಬರು ರಾಜ್ಯದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಕುರಿತಂತೆ ಜನಗಣತಿ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರ ಕುರಿತಂತೆ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕುರುಮನ್ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹೋಲುವವರಾಗಿದ್ದು, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನಡೆ-ನುಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಕುರುಬರೆಂದು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರನ್ನು ಕಾಡು ಕುರುಬರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಂಥ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕುರುಬರ ಕುರಿತು ವಿವರಣೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಎರಡನೆಯ ಅತೀ ದೊಡ್ಡ ಜನಾಂಗವಾಗಿ ಸುಮಾರು ಎಂಭತ್ತು ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬರು ನೆಲೆಸಿದ್ದರು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. "ಇವರನ್ನು ಹಾಲುಮತದವರು, ಹಾಲುಕುರುಬರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೧೯೧೨ರ

ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೩,೮೭೯ ಆಗಿತ್ತು. ಇವರು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದವರೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ ಕುರಿ ಸಾಕುವುದು ಹಾಗೂ ಕಂಬಳಿ ನೇಯುವುದಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಕೆಲವರು ಸಣ್ಣ ಗೇಣಿದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ" (ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್ ಯು., ೧೯೯೨, ಪು.೧೬೮).

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತಿತಿಮತಿ, ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪಲು, ಒಂಟಿಯಂಗಡಿ, ಬದ್ರಗೋಳ, ಕೊಪ್ಪ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ಮಾಲ್ದಾರೆ, ಕುಟ್ಟ, ಪಂಚವಳ್ಳಿ, ಆರ್‌ಜಿಗ್ರಾಮ. ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೆಬ್ಬಾಲೆ, ಕೊಡ್ಲಿಪೇಟೆ, ವಾಲ್ನೂರು, ಬಸವನರೆ, ಕೂಡ್ಲೂರು, ಶನಿವಾರಸಂತೆ, ಹಿತ್ತಲಗೇರಿ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಡಿಕೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬರು ಮೈಲಾರಲಿಂಗ, ಬೀರದೇವರು, ಮಾತಂಗಿ, ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ, ದೊಡ್ಡಯ್ಯ, ಭೈರೆದೇವರು, ಹೊಂಗನೂರಮ್ಮ ಮೊದಲಾದ ದೇವರು–ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಟುಂಬಗಳಾದ ಒಡೆಯರಾಗಲೀ, ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ವಿವಾಹ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಸುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಇವರು ಮೈಸೂರು, ಹಾಸನ ಮಂಡ್ಯ ಕಡೆಯಿರುವ ಕುರುಬರೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ.

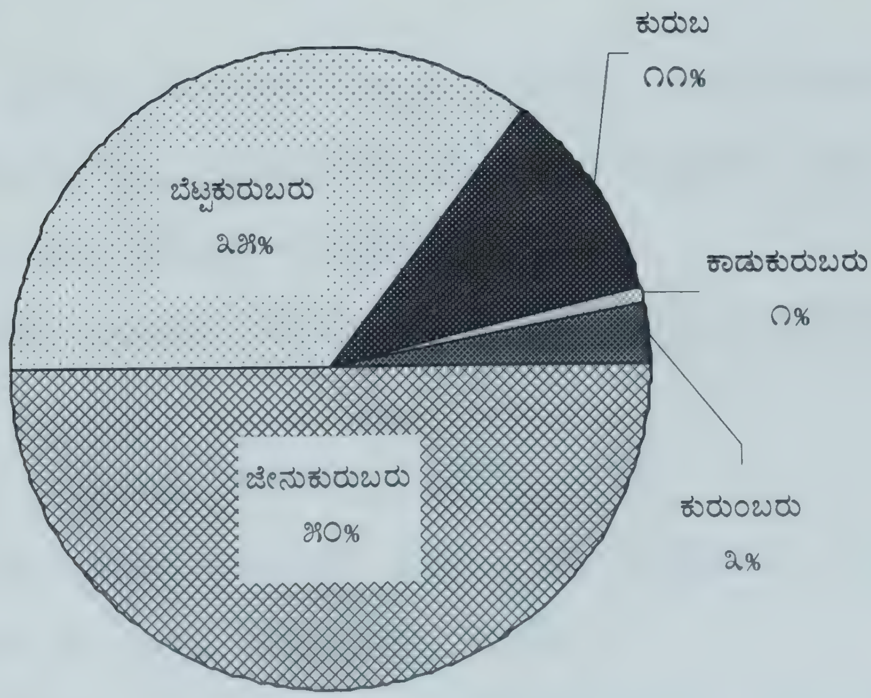
ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಂಬ ಜೇನುಕುರುಬರು ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ(ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ಶ್ರೀಮಂಗಲ, ಅಮ್ಮತ್ತಿನಾಡು, ಕುಟ್ಟದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ) ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಕ್ಕದ ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಇವರನ್ನು ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್, ಕುರುಂಬರು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ದೇವರಪುರದ ಭದ್ರಕಾಳಿ ಹಾಗೂ ಕುಟ್ಟದ ಕಿರಂಗಾಳಿ ದೇವರುಗಳ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಎಲ್ಲರೂ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–೧ರಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ೮೬೦ ಕಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ೩,೧೪೦ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಾರು

ಕೋಷ್ಟಕ ೨.೧. ರಾಜ್ಯವಾರು, ಜಿಲ್ಲಾವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣ

ರಾಜ್ಯಗಳು	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ತಾಲೂಕುಗಳು	ಸಮುದಾಯಗಳು	ಕುಟುಂಬ ಗಳು	ಜನಸಂಖ್ಯೆ		
					ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಕರ್ನಾಟಕ	ಕೊಡಗು	ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಜೇನುಕುರುಬರು	೧೦೮	೧೭೩	೧೮೭	೩೬೦
			ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೬೭	೧೨೦	೧೩೯	೨೫೯
			ಕುರುಬ	೩೯	೧೦೨	೧೨೧	೨೨೩
			ಒಟ್ಟು	೨೧೪	೩೯೫	೪೪೭	೮೪೨
		ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಜೇನುಕುರುಬರು	೩೦೯	೫೮೧	೫೩೫	೧೧೧೬
			ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೧೯೮	೩೦೯	೩೪೫	೬೫೪
			ಕುರುಬ	೫೩	೧೦೮	೧೦೧	೨೦೯
			ಕಾಡುಕುರುಬರು	೮	೧೪	೧೬	೩೦
			ಒಟ್ಟು	೫೬೮	೧೦೧೨	೯೯೭	೨೦೦೯
		ಮಡಿಕೇರಿ	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೨೭	೫೧	೪೪	೯೫
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು				೮೦೯	೧೪೫೮	೧೪೮೮	೨೯೪೬
ಕೇರಳ	ಮಹಾನಂದವಾಡಿ	ಮಹಾನಂದವಾಡಿ	ಜೇನುಕುರುಬರು	೧೩	೩೮	೩೧	೬೯
		ವೈನಾಡು	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೧೨	೨೧	೨೫	೪೬
ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಮಹಾನಂದವಾಡಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು				೨೫	೫೯	೫೬	೧೧೫
ತಮಿಳುನಾಡು	ನಿಲಗಿರಿ	ಮದುಮಲೆ	ಕುರುಂಬರು	೨೬	೪೪	೩೫	೭೯
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು				೮೬೦	೧೫೬೧	೧೫೭೯	೩೧೪೦

ವೃತ್ತಚಿತ್ರ: ೨.೧. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು ಕುಟುಂಬವಾರು ಪ್ರಮಾಣ

ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ. ೫೦.೮೮ ಹಾಗೂ ಶೇ. ೪೯.೧೯ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

· ಇದರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲಾ ಲಿಂಗವಾರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗಂಡು

ಶೇ. ೪೯ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಶೇ. ೫೧ರಷ್ಟಾಗಿದ್ದು, ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಮಹಾನಂದವಾಡಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಗಂಡು ಶೇ. ೫೧ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಶೇ. ೪೯ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ತಮಿಳನಾಡು ರಾಜ್ಯದ ನಿಲಿಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಗಂಡು ಶೇ. ೫೬ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಶೇ. ೪೪ರಷ್ಟು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಟುಂಬ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಜ್ಯವಾರು ೮೬೦ ಕಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯವು ಶೇ. ೫೦ರಷ್ಟು, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಶೇ. ೩೫ರಷ್ಟು, ಕುರುಬ ಶೇ. ೧೧ರಷ್ಟು, ಕಾಡುಕುರುಬ ಶೇ. ೧ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕುರಂಬರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ ಶೇ. ೩ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ವೃತ್ತಚಿತ್ರ–೧ರಿಂದ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಹಾಗೂ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮನಾಂತರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಡಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವರು. ಆದರೆ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ದೊರೆಯದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕುರಿತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ.

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

೧. ಜೋಶಿ ಶಂ.ಬಾ., ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆ, ಸಂಪುಟ–೩, ೧೯೯೯

೨. ಗುಂಡಕರ್ಜಗಿ ವೈ.ಕೆ., ಹಂಡೆ ಕುರುಬರು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ೨೦೦೨

೩. ಮೇತ್ರಿ ಕೆ.ಎಂ., ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು, ೨೦೦೨

೪. ಮಾದೇಗೌಡ, ಭಾರತೀಯ ಕುರುಬರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕಿರುಪರಿಚಯ, ೧೯೯೨

೫. ಬೋನಾ ಬಸವರಾಜ, ಹಾಲುಮತದ ಹುಟ್ಟು, ೧೯೯೬

೬. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ ಎಚ್.ಜೆ., ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಸಂಪುಟ–೧, ೧೯೯೬

೭. ಒಡೆಯರ್ ಡಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಹಕ್ಕ–ಬುಕ್ಕರು, ೧೯೯೮

೮. ಜೋಶಿ ಶಂ.ಬಾ., ಕೃತಿ ಸಂಪುಟ–೧ ಹಾಲುಮತ ದರ್ಶನ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೯

೯. ರಾಮಭಟ್ಟ ಬಿ.ಎಸ್., ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಕುರುಬರು, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಕಸ್ತೂರಿ ಮಾಸಿಕ, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೦೩

೭. ನಾಯಕ ಡಿ.ಬಿ., (ಪ್ರಸಂ), ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ (ಲೇ), ಗಿರಿಜನ ಸಿರಿ, ೨೦೦೩
೮. ಶಿವಾನಂದ ಗುಬ್ಬಣ್ಣವರ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುರುಬರು, ೧೯೯೩
೯. ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಬಿಜ್ಜರಗಿ, ಕುರುಬರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು, ಶೈಲೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೦೬
೧೦. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್ (ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ೧೯೯೨

ಅಧ್ಯಾಯ – ೩

ಕುಲ, ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವಿಧಾನ

೧. ಕುಲಗಳು

೨. ಬಂಧುತ್ವ

೩. ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ

೪. ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ

೫. ವೇಷಭೂಷಣ

೬. ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ

೭. ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

೮. ವೃತ್ತಿಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು

ಕುಲ, ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವಿಧಾನ

ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಕುಲ ಮತ್ತು ಬಂಧುತ್ವ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ವಸತಿ, ವೃತ್ತಿ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಹಲವಾರು ಉಪವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಇತರ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಂತೆ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಮೂಲದ ಕುಲಾಚಾರವನ್ನು ಇಂದಿನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ನಡುವೆಯೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಆಯಾ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದಂಥವುಗಳು. ಇವು ಅವರ ಬದುಕಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ತಾವು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರಗಳು, ಪದ್ಧತಿಗಳು ಇವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರದೇ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕುಲಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸದಿದ್ದರೆ ತಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ದೈವಗಳು ಕಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮೂಲದ ಆಚರಣೆಗಳು ಈ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರವೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕುರುಬರ ಕುಲ, ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕುಲಗಳು, ಬಂಧುತ್ವ, ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ, ವೇಷಭೂಷಣ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಂತಿದೆ. ನೂರಾರು ಬೆಡಗುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟು ಹತ್ತಿರದ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೂಲಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿರುವ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದಂತಹ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಕುಲ, ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿರುವ ಕುರುಬರ ಕುಲಗಳು, ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಕುಲಗಳು

ಕುಲಗಳಿಗೆ ಬೆಡಗು, ಬಳಿ, ಮತ ಮತ್ತು ಪಂಗಡ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಒಂದೊಂದು ಕುಲದ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕಥೆ, ಇತಿಹಾಸಗಳೇ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಕುಲ, ಗೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡ, ಮರ, ಹೂವು, ಬಳ್ಳಿ, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. "ದನ ಕುರಿಗಳ ದೊಡ್ಡಿಗಳು ಯಾರ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿರುವವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಗೋತ್ರ(ಗೋ+ತ್ರಯ)ಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಇವುಗಳನ್ನೇ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ವಂಶ, ಪಂಗಡ, ಗುಂಪು ಹಾಗೂ ಬೆಡಗುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇವೆ. ಆಯಾ ಜಾತಿಯ ಕುಲ-ಗೋತ್ರ-ವಂಶ ಬೆಡಗುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಇವು ಅಳತೆಗೋಲಾಗಿವೆ. ಯಾವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ಬೆಡಗುಗಳಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥ ಜಾತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಫಲ ಸಿಗಲಾರದು ಎಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಬೇರೆ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಪಂಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಕುಲ-ಬೆಡಗುಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ

ಕುಲಹೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕುಲ–ಬೆಡಗುಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ". (ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಬಿಜ್ಜರಗಿ, ೨೦೦೬, ಪು. ೧೩೪) ಕುಲ ಅಥವಾ ಬೆಡಗುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿಂದ ತಮ್ಮ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಕುಲಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆ ಮನೆತನದ ವೃತ್ತಿ, ದೇವರು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೂಲಪುರುಷ, ಆಚಾರ–ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯವು ಸಗೋತ್ರ ಅಥವಾ ಸಪಿಂಡ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯ 'ದೇವರು' ಮತ್ತು 'ಕುಲ' ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕಟ್ಟು–ನಿಟ್ಟಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಗೋತ್ರ ಅಥವಾ ಸಪಿಂಡ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವಂತೆ ಕುರುಬರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ 'ಹೊರಪಿಂಡ' ಅಥವಾ 'ಹೊರಕುಲದ' ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಾಸಿಂಗ ಕುಲದವರು ಬ್ಯಾಲಕುಲದಲ್ಲಿ, ಚಂದ್ರಕುಲದವರು ತುಂಬು ಕುಲದೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇವರಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ ಕಂಕಣಗಳೆಂಬ ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿವಾಹ ನಿಷೇಧವಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಕಂಕಣಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಕುಲಗಳಿವೆ. ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಮದುವೆ, ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಲಸ್ಥರು ಪರಸ್ಪರ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಮೊದಲು ಆತನ ಕುಲ ಮತ್ತು ದೇವರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಲಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು 'ದೇವರು' ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ದೇವರುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಇವರು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಗಳೋ ಅಥವಾ ನೆಂಟರೋ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಆದರೂ ಕುಲಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಾಗಲೀ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜೇನು ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಏಳು ಅಜ್ಜನ ಸಂತತಿಯವರೆಂದು, ಹನ್ನೆರಡು ಕುಲಗಳೆಂದು, ನೂರೊಂದು ಕುಲಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಜ್ಜನ ಸಂತತಿಯವರೆಂದು, ನೂರೊಂದು ಕುಲಗಳೆಂದು ಈ ಸಮುದಾಯದ ವಕ್ತೃಗಳೇ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಬೆಡಗು ಅಥವಾ ಕುಲಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಜನಾಂಗದ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಬೆಡಗನ್ನು ಹಲವು ರೀತಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಕಾಗುಲ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಬೆಡಗು, ಇದನ್ನೇ ಕಗ್ಗಲ, ಕಗ್ಗೋಲ, ಕಗ್ಗಾಲ ಎಂದು ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಒಂದೇ ಬೆಡಗನ್ನು ನಾಲ್ಕು ರೀತಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜೇನುಕುರುಬ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರಲ್ಲಿಯೂ ಕುಟ್ಟಜಾತ ಎಂಬ ಕುಲವನ್ನು ಕುಟ್ಟಕುಲ ಎಂದು ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಒಂದೇ ಬೆಡಗು ಎರಡು ಕುಲವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ, ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೆಡಗುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨,೯೩೪ ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ಉಪ-ಜಾತಿಗಳಿರುವಾಗ, ಕೇವಲ ಒಂದು ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಬೆಡಗು ಅಥವಾ ಕುಲಗಳು ಇರುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಕುಲಗಳು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಕುಲವನ್ನು ಅಪಭ್ರಂಶವಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾಲ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದರೂ 'ಕುಲಗಳು' ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಜೇನು ಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ, ಗೊಂಡ, ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್ ಎಂಬ ಉಪ ಪಂಗಡಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗಳಿಂದ ಈ ಕುಲಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬಹುದುದಾಗಿದೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ, ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್, ಕುರುಮನ್ಸ್, ಕಾಡು ಕುರುಬರು ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ವಂಶದವರಿರಬೇಕು. ಇವರ ದೇವರು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮ್ಯತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರೇ ಮೂಲತಃ ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರ ದೇವರು ಹಾಗೂ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕುಟ್ಟದಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಅಮ್ಮಾಳೆ ಜಾತ್ರೆ, ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಗಳಂತೆಯೂ, ನೆಂಟರಂತೆಯೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಡಗಿನ ಜೇನುಕುರುಬರ ಅಮ್ಮಾಳೆ, ನಡುಮನೆ, ಅಜ್ಜಯ್ಯ, ತಿರಳುಗುಂದ ಕುಲಗಳು ಕೇರಳದ ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್‌ರಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕುರುಮನ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಕುರುಬರ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಕೆ

ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಾಸಲು, ಕಬ್ಬಳ್ಳಿ, ದೇವ, ಅಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದ ಕುಲಗಳು ಎರಡೂ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಗಡಗಳ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಇದೆಯೇ ವಿನಃ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತರುವ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿರುವ ಕುರುಬರ ಬೆಡಗುಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯದ ಕೆಲಸ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಯಜಮಾನರಲ್ಲೇ ಕುಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೊಂದಲವಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಿರುವ ಕುಲಗಳು ಅಪೂರ್ಣವೆಂದೇ ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡು ಸುಮಾರು ೮೬೦ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ, ಕುರುಬರ ಬೆಡಗುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕುಲ ಅಥವಾ ಬೆಡಗುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ 'ಪಟ್ಟಿ'ಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧.೧ ಕುರುಬರ ಕುಲಗಳು ಅಥವಾ ಬೆಡಗುಗಳು

೧. ಅರಸು	೨. ಅರಿಶಿಣ	೩. ಅವರೆ
೪. ಅಡ್ಲನ	೫. ಅದ್ದನ	೬. ಅಣ್ಣೆ
೭. ಅಮೋಘ	೮. ಅತ್ತಿ	೯. ಅಲಿಗೆ
೧೦. ಆರ್ಯ	೧೧. ಆಯ	೧೨. ಆರೆ
೧೩. ಆವಿನ	೧೪. ಆನೆ	೧೫. ಇರುಳು
೧೬. ಉಣ್ಣೆ	೧೭. ಉಪ್ಪು	೧೮. ಉಂಗುರ
೧೯. ಎಮ್ಮೆ	೨೦. ಎಣ್ಣೆ	೨೧. ಎಳ್ಳು
೨೨. ಐಗಳೋರು	೨೩. ಒಣಕಿ	೨೪. ಒನಿಕೆ
೨೫. ಒತಿಕುಲ	೨೬. ಕಂಬ	೨೭. ಕವಲ
೨೮. ಕವಡಿ	೨೯. ಕದಳಿ	೩೦. ಕಂಬಳಿ
೩೧. ಕಡ್ಲಿ	೩೨. ಕವರಿ	೩೩. ಕಾಗುಲ
೩೪. ಕಗ್ಗಲ	೩೫. ಕಗ್ಗೋಲ	೩೬. ಕಗ್ಗಾಲ

೩೭. ಕುಂಬಳ	೩೮. ಕುಂಬ	೩೯. ಕುಂಕುಮ
೪೦. ಕೆಂಗರ	೪೧. ಕೆಂಗಾಲ	೪೨. ಕೊಳ್ಳಿ
೪೩. ಕೋಟೆ	೪೪. ಕೋಸಲ	೪೫. ಗರುಡ
೪೬. ಗಂಡೇಲ	೪೭. ಗಂಟಿ	೪೮. ಗಟ್ಟಿಲ
೪೯. ಗಂಧ	೫೦. ಗಾಡ	೫೧. ಗುಳೆ
೫೨. ಗುಬ್ಬಳಿ	೫೩. ಗೌಡ	೫೪. ಚಂದನ
೫೫. ಚಕ್ರ	೫೬. ಚಕ್ಕಲಿ	೫೭. ಚಂದ್ರ
೫೮. ಜಡೆ	೫೯. ಜನ್ನೇಲ	೬೦. ಜನ್ನಿ
೬೧. ಜಂಡೆ	೬೨. ಜಾಡ	೬೩. ಜಾಲ
೬೪. ತರಕೆ	೬೫. ತಡವಲ	೬೬. ತುಂಬು
೬೭. ತುಂಬೆ	೬೮. ತೇಜ	೬೯. ತೊಟ್ಟಿ
೭೦. ತೊಟ್ಟಿಲು	೭೧. ತೋಪಿನ	೭೨. ದಾರ
೭೩. ದಾಡೆ	೭೪. ದಂಡೆ	೭೫. ದಂಡಲ
೭೬. ದಾಸ	೭೭. ದಾಸರಿ	೭೮. ದೇವ
೭೯. ನವಿಲು	೮೦. ನವರೆ	೮೧. ನಲಿ
೮೨. ನಾಗ	೮೩. ನಾಗರ	೮೪. ನಾಗೋಲಿ
೮೫. ನಾಯಿ	೮೬. ನೆಲ್ಲಿ	೮೭. ನೆಲ್ಲ
೮೮. ಡೋಣಿ	೮೯. ಡೊಣ್ಣೆ	೯೦. ಪತ್ರೆ
೯೧. ಪಾವಿನ	೯೨. ಬನ್ನಿ	೯೩. ಬನ್ನೇಲಿ
೯೪. ಬನ	೯೫. ಬಸರಿ	೯೬. ಬಸಲು
೯೭. ಬಸರೆ	೯೮. ಬಸೆ	೯೯. ಬಸವ
೧೦೦. ಬಳೆರ	೧೦೧. ಬಂಡೆ	೧೦೨. ಬಯಲು

೧೦೩. ಬಾಚಲ	೧೦೪. ಬಾಲ	೧೦೫. ಬಾಸರಿ
೧೦೬. ಬಾಸಲು	೧೦೭. ಬಾಳೆ	೧೦೮. ಬ್ಯಾಲ
೧೦೯. ಭಂಡಾರಿ	೧೧೦. ಬಾಸಿಂಗ	೧೧೧. ಬೀರ
೧೧೨. ಬಿಲ್ಲ	೧೧೩. ಬಿಸಣಿಕೆ	೧೧೪. ಬೇಲ
೧೧೫. ಬೇವಿನ	೧೧೬. ಬೆಂಕಿ	೧೧೭. ಬೆಳ್ಳಿ
೧೧೮. ಭೋಜ	೧೧೯. ಭೋಸ	೧೨೦. ಮಲ್ಲಿಗೆ
೧೨೧. ಮಜ್ಜಿಗಿ	೧೨೨. ಮನ್ನೆ	೧೨೩. ಮಣಿ
೧೨೪. ಮಂದಾರ	೧೨೫. ಮಾಣಿಕ್ಯ	೧೨೬. ಮಾವಿನ
೧೨೭. ಮಾಸಲ	೧೨೮. ಮಿಂಚು	೧೨೯. ಮುತ್ತಿನ
೧೩೦. ಮೂಗುತಿ	೧೩೧. ಮೊಲ	೧೩೨. ಮೊಗ್ಗೆ
೧೩೩. ರಾಜಕುಲ	೧೩೪. ರಾಯ	೧೩೫. ರಾಣೆ
೧೩೬. ಶಟ್ಟಲ	೧೩೭. ಶಂಖ	೧೩೮. ಶುಂಠಿ
೧೩೯. ಸಂಪಿಗೆ	೧೪೦. ಸಗಲ	೧೪೧. ಸಂಗಮ
೧೪೨. ಸಾಮಂತ	೧೪೩. ಸಂಗೆ	೧೪೪. ಸಾಗರ
೧೪೫. ಸಾಲ	೧೪೬. ಸೂರ್ಯ	೧೪೭. ಸೇವಕುಲ
೧೪೮. ಸೇವಂತಿಗೆ	೧೪೯. ಸೇಮಂತ	೧೫೦. ಹತ್ತಿ
೧೫೧. ಹಂಡೆ	೧೫೨. ಹಾವ	೧೫೩. ಹಾಲು
೧೫೪. ಹಾಲುಕಂಕಣ	೧೫೫. ಹುಣಸೆ	೧೫೬. ಹುರಳಿ
೧೫೭. ಹುತ್ತಿನ	೧೫೮. ಹೂವ	೧೫೯. ಹೊನ್ನ
೧೬೦. ಹೊನ್ನೆ	೧೬೧. ಹೊನ್ನೇಲಿ	

೧.೨ ಜೇನುಕುರುಬರ ಕುಲ/ಬೆಡಗು/ದೈವ

೧. ಅಜ್ಜಯ್ಯ	೨. ಅಯ್ಯಪ್ಪ	೩. ಈಶ್ವರ

೪. ಕಕ್ಕೆರೆ
೫. ಕಟ್ಟೆದೇವ
೬. ಕಂದರವರ
೭. ಕುಟ್ಟದಮ್ಮ
೮. ಕುಟ್ಟಜಾತ
೯. ಕುಟ್ಟಕುಲ
೧೦. ಜಾಡಲದವರ
೧೧. ತಿರುಳುಗುಂದ
೧೨. ನಡುಮನೆ
೧೩. ನಾರಾಯಣ
೧೪. ಬರಗೂರು
೧೫. ಬಿಸಾಲರು
೧೬. ಬೆಟ್ಟದೇವರು
೧೭. ಬಸವೇಶ್ವರ
೧೮. ಮಾದೇಶ್ವರ
೧೯. ಸಣ್ಣಗದ್ದೆ

೧.೩ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರ ಕುಲ/ಬೆಡಗು/ದೈವ

೧. ಕಮಟೆಮಗೆ
೨. ಕಿಂದರ್‌ಮಕ್ಕ
೩. ಕೂಗೂರ್
೪. ಕೆಮಂಸಲ್
೫. ಕೂದೆರ್‌ಮಕ್ಕ
೬. ಕೊಪಸ್ಸ
೭. ಕೋಟುಮ್
೮. ಕೋಟೆ
೯. ಖಂದೀರ್‌ಮಕ್ಕ
೧೦. ಗುಮ್ಮೇಟಿ ಮಗೆ
೧೧. ತೋಪೆಟ್
೧೨. ಬಳಕರ್
೧೩. ಬಲ್ತಮಕ್ಕ
೧೪. ಬಾಳಜ್ಜಿ
೧೫. ಬೊಳ್ಗೊಳ್
೧೬. ಮತ್ತೀರ್
೧೭. ಮುರಾಡಿ
೧೮. ಸೋನ್‌ಜಿನ್

೨. ಬಂಧುತ್ವ

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂಧುತ್ವ ಅಥವಾ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ ತಂದೆಯ ಮೂಲಕವೇ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆಯ ನಂತರ ಗಂಡು ಸಂತತಿಯ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬ, ವಂಶ, ಕುಲ, ಮನೆದೇವರು, ವಂಶಾವಳಿ, ಏಕರಕ್ತ ಸಂಬಂಧ, ವಿವಾಹ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳು ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೆ ರಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ತಂದೆ–ತಾಯಿ, ಅಕ್ಕ–ತಂಗಿ, ಅಣ್ಣ–ತಮ್ಮ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ–ದೊಡ್ಡಪ್ಪ, ಅತ್ತೆ–ಮಾವ ಮೊದಲಾದವರ ಸುತ್ತ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳು, ಒಡನಾಡಿಗಳು, ಕುಟುಂಬದವರು, ವಂಶದವರು, ನೆಂಟರು ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಸಮೂಹ ಅಥವಾ ಹಾಡಿಯ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿಗಳೇ

ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳು ಬೆಳೆದಿರುತ್ತವೆ. ಬಹು ಹಿಂದೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಮತ್ತು ಐಕ್ಯತೆ ಮೂಡಲು ರಕ್ತಸಂಬಂಧವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಾಗ ಒಳಪಂಗಡ ವಿವಾಹ ಅಥವಾ ಒಳಬಾಂಧವ್ಯ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂತರ್ಜಾತಿಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಸರಳವಾಗಿದ್ದು, ಇವರಲ್ಲಿ 'ಪಲಾಯನ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ' ಇದೆ. ವಿವಾಹಯೋಗ್ಯಳಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೇ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ನಂತರ ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ವಿಧಿಸುವ ದಂಡಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕಪತ್ನಿತ್ವ ಮತ್ತು ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಏಕಪತ್ನಿತ್ವಕ್ಕೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆಯಷ್ಟೇ ಗೌರವ ಸೋದರತ್ತೆಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ತಾಯಿ ಸತ್ತ ತಬ್ಬಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 'ಸೋದರತ್ತೆಯೆ ತಾಯಿ' ಎಂಬ ಮಾತು ರಕ್ತಸಂಬಂಧದ ಪ್ರಧಾನತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. 'ಕರುಳು ಚುರುಕ್' ಎಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುತ್ತವೆ; ಎಂಬ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯ ರಕ್ತಸಂಬಂಧದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಲಗಳು ಬೇರೆಯಾದರೂ ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದ ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿಗಳಂತೆ ಬಾಳಿ ಬದುಕುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೀವನ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧುತ್ವ ಅಥವಾ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿಯ ಸಂಬಂಧವು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕುಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಕುಟ್ಟದಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು, ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶ ಕೂಡ ರಕ್ತಸಂಬಂಧದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ರಕ್ತಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು ಮತ್ತು ಬದುಕು ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ತಸಂಬಂಧದ ಭಾವನೆಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳ ನಾಮಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೋದರತ್ತೆ ತೊಟ್ಟಿಲು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು. ಹೆಣ್ಣು ಮೈನೆರೆದಾಗ, ಸೋದರಮಾವ ಹಸಿರು ಗುಡ್ಲು ಕಟ್ಟುವುದು,

[illegible]

ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಸೋದರಮಾವನಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡುವುದು, ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ನೆಂಟರು ಹೊಸಬಟ್ಟೆ ತಂದು ಹಾಕುವುದು, ಶುಭ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಲದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುವುದು, ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವುದು, ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವುದು ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧದ ಪಾತ್ರ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ದ್ವೇಷ-ಅಸೂಯೆಗಳಿದ್ದರೂ ಸಾವು ನೋವಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದರೆ ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿಗಳು. ಈ ರಕ್ತಸಂಬಂಧದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಟುಂಬದ ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಮಾನವನ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳಾದ ಕುಟುಂಬದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಮತ್ತು ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ರಕ್ತಸಂಬಂಧವು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಂತೆ ರಕ್ತಸಂಬಂಧವು ಕೂಡ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿದ್ದ ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿಭಜನೆ ಹೊಂದಿವೆ.

೩. ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ಮಾನವನ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಮೂರು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾದ 'ಲೈಂಗಿಕ ತೃಪ್ತಿ' 'ಸಂತಾನಾಭಿಲಾಷೆ', ಮತ್ತು 'ಆರ್ಥಿಕ ಬಯಕೆ'ಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕುಟುಂಬ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದು, ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಗುವಿನ ಜನನಕ್ಕೆ ಇದು ಪ್ರಥಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾದ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸಮಾಜವಿದ್ದಂತೆ; ಕುಟುಂಬವಿಲ್ಲದೇ ಸಮಾಜವಿಲ್ಲ. ಅದು ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ತಳಹದಿಯಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬವು ರಾಜ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪವಿತ್ರವಾದುದು ಎಂದು ಪೋಪ್ ಪೈಯಸನ್ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಕುಟುಂಬವೇ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಶಾಶ್ವತವೂ, ಪ್ರಭಾವಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬೆಳೆಸುವ ಮೊದಲ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂದರೆ ಕುಟುಂಬ. ಮಾನವ ಶಿಶುವಿನಷ್ಟು ಅಸಹಾಯಕ ಜೀವಿ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ಪೋಷಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ಹಿರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ತಾಯಿಮಕ್ಕಳ ನಡುವಣ

ಜೈವಿಕ ಸಂಬಂಧ, ಕುಟುಂಬ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಮಗುವಿನ ಸಾಮಾಜೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಮಾಜೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕರಣವು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿ ಬರುವ ಕ್ರಿಯೆ ಯಾಗಿದೆ. ಹಿರಿಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು, ರೂಢಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಬದ್ಧತೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು, ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಂತಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕುಟುಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಬರ್ಗೆಸ್ ಮತ್ತು ಲಾಕರವರು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮೂಹದ ಜನರು ವಿವಾಹ, ರಕ್ತಸಂಬಂಧ ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರದಿಂದ ಒಂದೆಡೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು, ಆಂತರಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ, ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಮಗ-ಮಗಳು, ಸೋದರ-ಸೋದರಿ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಏಕರೂಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಟುಂಬವು ಸಮಾಜದ ಮೂಲಭೂತ ಘಟಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಜೈವಿಕ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದು, ಸಂಸ್ಥಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಕತ್ವದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೂ 'ಸಂಸ್ಥೆ'ಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕಾರಣ ಶೇಕಡ ೮೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಪತಿ-ಪತ್ನಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಮತ್ತು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳೆರಡು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಶ್ರಮವಿಭಜನಾ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿನ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿನ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೨ರಿಂದ ೧೨ ರವರೆಗೆ ಇರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಗೃಹಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನವದಂಪತಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ

ಮೂಲ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತಿರದ ರಕ್ತಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕಪತ್ನಿತ್ವ ಮತ್ತು ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಏಕಪತ್ನಿತ್ವ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ವಿವಾಹದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಇವರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಬಹು ಹಿಂದೆ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿ ಇವರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಪಾಲನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯ ಮಗ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ನಂತರ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಂತರಿಕ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಸೌಹಾರ್ದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ, ಧಾರ್ಮಿಕಾಚರಣೆ, ಮತ್ತಿತರ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಗೃಹಕಾರ್ಯಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಕಾಡುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲೆದಾಡಿ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ ಗಡ್ಡೆ-ಗೆಣಸು, ನಾರುಬೇರು, ಸೊಪ್ಪು, ಹಣ್ಣು- ಹಂಪಲು, ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ನೀಡುವ ತನ್ನ ಪತಿ ತಂದುಕೊಡುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸಾಲದೇ ಹೋದಾಗ, ಹೇಗಾದರೂ ಸಾಲದ್ದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಊಟ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಉರುವಲು ಹಾಗೂ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹುಲ್ಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯು ಸ್ತ್ರೀಯರದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ದುಡಿದು ಎಲ್ಲ ಬೇಸಾಯದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹತ್ತಿರದ ಸಂತೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮಾರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ದುಡಿಮೆಗಾರಳಾಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಆಸ್ತಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ, ಧಾರ್ಮಿಕಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವಂತಹ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ವಿವಾಹ, ವೃತ್ತಿ, ವ್ಯಾಪಾರ ಬುಟ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾರುವ-ಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ನೀಡುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಪುರುಷರು ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

೪. ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿ

ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿಧಾನಗಳು ದೇಶದಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ, ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಭಿನ್ನ ಪರಿಸರಗಳು, ಆಚಾರ, ವಾತಾವರಣ, ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಧಾನಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುವವು. ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ತನಗಾದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾದ ಹಕ್ಕು ತನಗಿದೆಯೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು ಬಹುಪಾಲು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಇಂದಿಗೂ ಇದನ್ನು ಆಂಶಿಕವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಸತ್ವಪರೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವನ ಮೇಲೆ ದೇವರಿಗೆ ಕೋಪವೂ, ಮುಗ್ಧರ ಮೇಲೆ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವೂ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದೇ ಈ ವಿಧಾನ. ಪ್ರಾಚೀನ ಜನರು ತಮ್ಮ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಅವರು ಪ್ರಾಚೀನ ನ್ಯಾಯ-ವಿಧಾನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುವರು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಆಧುನಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ವಂಶ ಅಥವಾ ಗುಂಪಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ನೀಡಿದ ಪರಿಹಾರದಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ಇವರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾನೂನು ತಿಳಿಯದು ತಿಳಿದರೂ ಅದರತ್ತ ತಮ್ಮ ಒಲವು ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆಗಳು ಇವು ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಗತಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಂದಗಳಾಗಿರುವವು. ಇವುಗಳಿಂದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತಗೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನು ನಂಬಿಕೆಗೊಳಪಡಿಸಿ ಹೊಸ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವರು. ದೀರ್ಘಕಾಲಿನ ನಿಯಮಪಾಲನೆಗಳಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು

ರೂಢಿಸುವರು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವರು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಲಿಖಿತ ವಾಗಿದ್ದರೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದ ಶಾಶ್ವತ ನಿಯಮಗಳೆಂದು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಪಾಲನೆ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಪಾಲಿಸುವುದುಂಟು. ಜೀವನಾವರ್ತಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆಚರಣೆಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ಗತಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಭಂಗ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಲವು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೇ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುದುಂಟು. ಹಲವಾರು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪರ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿ ಹೊಸ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವರು. ಅವು ಇಂದು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವವು. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸರಳವಾಗಿ ಹಳೆಯ ನಂಬಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಪೂರ್ವಜರ ಕುರುಹುಗಳೆಂದು ನಂಬಿ ಮುಂದುವರಿಸುವರು. ಈ ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಭಂಗ ಬರದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುವರು. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಭಂಗ ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಮತ್ತು ಐಕ್ಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಎಂಥದ್ದೇ ಮಹಾಪರಾಧ ಗಳಿದ್ದರೂ ಕೋರ್ಟು, ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನರುಗಳಿಂದ ಅದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ತೀರ್ಪುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರು ಕೂಡ ತಲೆಬಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಒಳಾಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷ, ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರ ಮನಸ್ತಾಪ, ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ, ವಿಧವೆ ಅನ್ಯೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಿದರೆ, ಒಂದೇ ಕುಲ ಅಥವಾ ಸಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದಂಡ ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ದಂಡ, ಶಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೇ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೇನುಕುರುಬರು ಗ್ರಾಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ಇದನ್ನು ಅಂಬಾಲ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿ ಘಟ್ಟದಲ್ಲೂ, ಇವರು ಆಚರಿಸುವ ಪ್ರತಿ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲೂ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ ಪಾತ್ರ

ಅನಿವಾರ್ಯವಾದುದು. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ರಕ್ಷಣೆ ಇವನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಇವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ತಲೆ ಎತ್ತದ ಹಾಗೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅಡಚಣೆಗಳು ತೋರದ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೂ ಇವನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯೇ. ಇವನೇನಾದರೂ ಸಹಕರಿಸದೇ ಇದ್ದರೇ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವನು ಪವಿತ್ರ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಶೇಷಜ್ಞ, ಪ್ರತಿ ಉತ್ಸವ ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇವನದು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಆಚಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನೇನಾದರೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದೇ ಹೋದರೆ, ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ, ಇಡೀ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಇವನಿಗೆ ಗೌರವ ಕೊಡಬೇಕು. ಇವನೇ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಬಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಶಕ್ತಿ. ಈ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವುದ ರಿಂದ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸಂಘಟನೆ, ಏಕತೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಬಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ನಡುವೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಘರ್ಷಣೆ, ಜಗಳಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಅಂತರಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ಜೇನುಕುರುಬರ ಜೊತೆ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರ ಸಂಗಡ ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉಟೋಪಚಾರ, ಮದುವೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಡನಾಟದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ನಿರ್ಬಂಧ ಹಾಗೂ ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆರೆಯದೇ ಇದ್ದರೂ ಕೊಡವರು, ಲಿಂಗಾಯತರು, ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಮತ್ತಿತರ ಪಂಗಡಗಳ ಜನರು ಬೇಯಿಸಿದ ಆಹಾರ, ನೀರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಇವರ ಸಹಜಗುಣ ಹಾಗೂ ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾಡುವುದು ಇವರ ಮೂಲ ಸ್ವಭಾವ. ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಮಾಲೀಕರುಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಸರಿ, ಎಷ್ಟೇ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆ

ಪೀಡಿಸಿದರೂ ಸರಿ, ತಮಗೆ ವಹಿಸಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಲೋಪವಾಗದಂತೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಯಜಮಾನನ ಹತ್ತಿರ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆ, ಕೋರ್ಟು ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋಗುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ ಮಹತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

೫. ವೇಷ ಭೂಷಣ

ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಅದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇವರ ಉಡುಪು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರು ಒಂದು ತುಂಡು ಪಂಚೆಯನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಮಂಡಿಯವರೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಉಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಅರೆತೋಳಿನ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಬನಿಯನ್ ತೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಾಚಿ ತುರುಬು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಓಲೆ(ಒಂಟಿ), ಮುಂದೋಳಿನಲ್ಲಿ ಕೈಬಂದಿ ಮತ್ತು ಲೋಹದ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿರುವ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅರೆಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿಯೇ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ಛಳಿ, ಗಾಳಿ, ಬಿಸಿಲು, ಮಳೆಯ ಪರಿವೇ ಅವರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕುಗಜದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಹು ಸರಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಡುತ್ತಾರೆ. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮಹಿಳೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇವಳ ಸೀರೆ ಧರಿಸುವ ವಿನ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಭುಜಗಳಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಎರಡೂ ಕಂಕುಳಗಳಿಂದ ಮಂಡಿಯವರೆಗೆ ಬರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೀರೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬೆನ್ನಿನ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಂದು ಗಂಟು ಹಾಕಿ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ರವಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರವಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೆಲವು

ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗನ್ನು ಬಲಗಡೆಯ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ತಂದು ಸೇರಿಸಿ ಗಂಟು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಣೆಗಳ ೨-೩ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚೆ ಹೊಯ್ಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಕಿವಿಯೋಲೆಗಳು, ಗಾಜಿನ ಬಳೆಗಳು, ಕರಿಮಣಿಸರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಾಳಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕರಿಮಣಿಸರ, ಕಾಲುಂಗುರ, ಕೈ ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಗುರಗಳು, ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಓಲೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಯುವತಿಯರು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿರುವಂತಹ ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಮಣಿಸರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಚಡ್ಡಿ ಹಾಗೂ ಮೇಲಂಗಿ ತೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಲಂಗ, ಕುಪ್ಪಸ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಉಡುಪಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಡಗಿನ ಜೇನುಕುರುಬರ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

೬. ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ

ಕೊಡಗು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಗಡ್ಡೆ-ಗೆಣಸು, ನಾರು, ಬೇರು, ಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿಯೂ ಔಷಧಿಯಾಗಿಯೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಾಗಿ, ಅಕ್ಕಿ, ಸಾಂಬಾರಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಮುಂದುವರಿದಿರುವ ಜನರೊಡನೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಸಂಪರ್ಕ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸುವುದಷ್ಟಲ್ಲದೇ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತರಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವದು ಅವರ ಕೆಲವು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಜೇನುಕುರುಬರ ಪ್ರಧಾನ ವೃತ್ತಿಯಾದ ಜೇನು ಕುಯ್ಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಷ್ಟೇ ಒಳಗೊಳ್ಳದೆ 'ಬಿಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿರುವ ಜೇನು ತಟ್ಟೆ'ಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಎಂದಾಗ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ ಹಾಗೂ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಇವರ ಬೇಟೆಯ ಉದ್ದೇಶ, ತಂತ್ರ, ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರು ರಾಗಿ, ಸೊಪ್ಪು, ಗೆಣಸು, ಬಿದಿರಕ್ಕಿಯನ್ನು

ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಇವರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಗಡ್ಡೆ-ಗೆಣಸು, ಅಣಬೆ, ಸೊಪ್ಪು ಸೊದೆ ಹಾಗೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು.

೬.೧. ಗಡ್ಡೆ-ಗೆಣಸು

೧. ನೂರೆ ಗೆಣಸು	೨. ನಾರ ಗೆಣಸು
೩. ಕಾಲು ಗೆಣಸು	೪. ಸಾಲ್ ಗೆಣಸು
೫. ಭೂಣಿ ಗೆಣಸು	೬. ಹೇಕ್ ಗೆಣಸು
೭. ನವರೆ ಗೆಣಸು	೮. ಕೊರಣೆ ಗೆಣಸು
೯. ನಾರಿಗೆ ಗೆಣಸು	೧೦. ಮುಳ್ಳು ಗೆಣಸು
೧೧. ಕಾದು ಸೇನೆ ಗೆಣಸು	೧೨. ಅಡ್ಕ ಮುಂಡೆ ಗೆಣಸು
೧೩. ಕೇಜುಗ ಗೆಣಸು	೧೪. ಮಂಜು ಕೊರಾಣೆ ಗೆಣಸು
೧೫. ಸೂಳ್ಳಿ ಗೆಣಸು	೧೬. ಸೊಟ್ಟಿ ಗೆಣಸು
೧೭. ನಾಡೆ ಗೆಣಸು.	೧೮. ನೂಳಪ ಗೆಣಸು

೧೯. ತಳಪ ಗೆಣಸು(ಅಕ್ಕಿ ಗೆಣಸು) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈ ಗಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಆವಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದನ್ನು ಹಸಿಯಾಗಿಯೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ನೂರೆ ಗೆಣಸು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವಂತಹುದು. ಇದರ ಬೇರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳು ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಎಲೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾಡಿ ತಂದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬೇಯಿಸಿ ತೊಳೆದು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗೆಣಸು ಸಿಹಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಲೂಗಡ್ಡೆಯಷ್ಟು ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗೆಣಸನ್ನು ಹಸಿಯಾಗಿ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ತಿಂದರೆ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನವೆ ಬರುತ್ತದೆಯಂತೆ.

ತಳಪ ಗೆಣಸು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೆಣಸು. ಕಾಡಿಗೆ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಈ ಗೆಣಸನ್ನು ತಂದು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕಾಳುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಳಪ ಗೆಣಸು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಬೇರುಗಳಿಂದ

ಭೂಮಿಯ ಒಳಗೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗೆಣಸು ಭೂಮಿಯ ಒಳಗಡೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಅಗೆದು ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗೆಣಸನ್ನು ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಅಂದರೆ ಹಸಿರು ಕಾಳು, ಹುರುಳಿ ಮುಂತಾದ ಕಾಳುಗಳ ಜೊತೆ ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನಾರಿಗೆ ಗೆಣಸು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೆಣಸು. ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಅಗಲವಾದ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಗೆಣಸನ್ನು ೪ರಿಂದ ೫ ಜನರು ತಿನ್ನಬಹುದು.

೬.೨ ಹಣ್ಣುಗಳು

೧. ತಡಸಿ ಹಣ್ಣು	೨. ಚೊಳ್ಳೆ ಹಣ್ಣು
೩. ಎಲ್ಚಿ ಹಣ್ಣು	೪. ಮಿಣಚಿ ಹಣ್ಣು
೫. ಗಣಿಕೆ ಹಣ್ಣು	೬. ಜಮ್ಮ ನೇರಳೆ
೭. ಬೇಲದ ಹಣ್ಣು	೮. ಕಾರೆ ಹಣ್ಣು
೯. ನೇರಳೆ ಹಣ್ಣು	೧೦. ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು
೧೧. ಸೀತಾ ಫಲ	೧೨. ರಾಮ ಫಲ
೧೩. ಸೀಬೆ ಹಣ್ಣು	೧೪. ಖಾರ್ಲಣ್ಣು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಕೊತ್ತಿ ಗೆಡ್ಡೆ, ತೂಪುರಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಕಾಯಿ ಕಾಯಿ ಹಾಗೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಖಾರ್ಲಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಬೀಜ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೀಜ ಹಣ್ಣಿನ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿಸಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೀಜಗಳು ಬೆಲ್ಲದಂತೆ ಸಿಹಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದವರು ಈ ಹಣ್ಣಿನ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತುವುದು ಅಥವಾ ಮೈಗೆ ಸೋಂಕಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಗುಳ್ಳೆಗಳೇಳುವುದಂತೆ. ಮೈಮೇಲೆದ್ದ ಗುಳ್ಳೆಗಳು ತುಪ್ಪರದ ಎಲೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಗಿಡದಲ್ಲಿನ ಬುಡದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಾರಿ ಸವರಿಕೊಂಡರೆ ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವಂತೆ. ತುಪ್ಪದ ಗಿಡದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸಹ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಚೊಳ್ಳೆ ಹಣ್ಣು ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಮರದ ಹಣ್ಣು. ಕೆಲವು ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಹಣ್ಣು ಸಿಹಿಯಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮರಗಳ ಹಣ್ಣುಗಳು ಕಹಿ ಯಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಂದರೆ ಭೇದಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದಂತೆ.

೬.೩ ಅಣಬೆಗಳು

೧. ನರ್ವಲ್ ಅಣಬೆ
೨. ಗೋಣಿ ಅಣಬೆ
೩. ಕಡಲೆ ಅಣಬೆ
೪. ಮುರುಕು ಅಣಬೆ
೫. ಕೋಟೆಸೂತ ಅಣಬೆ
೬. ಕರಿಕುಟ್ಟು ಅಣಬೆ
೭. ನೇರಳೆ ಅಣಬೆ
೮. ತಡಾಸು ಅಣಬೆ
೯. ಬೇರು ಅಣಬೆ
೧೦. ಕರಡಿ ಅಣಬೆ
೧೧. ಮಂಜ್ ಅಣಬೆ
೧೨. ಬಳ್ಳ ಅಣಬೆ
೧೩. ಕಾರೆ ಅಣಬೆ
೧೪.ಬೊಂಡ್‌ರು ಅಣಬೆ
೧೫. ಮಾವು ಅಣಬೆ
೧೬. ಕಾಶಿ ಅಣಬೆ

೬.೪ ಸೊಪ್ಪುಗಳು

೧. ಮುಳ್ಳು ಕೀರೆ ಸೊಪ್ಪು
೨. ಸೀರಣಿಗೆ ಸೊಪ್ಪು
೩. ಎಲಿಕಿವಿ ಸೊಪ್ಪು
೪. ಗಂಡು ವನಗಲೆ ಸೊಪ್ಪು
೫. ದೊಡ್ಡ ಉಪುಳಿಕೆ
೬. ಆರ ತೊಂಬೆ ಸೊಪ್ಪು
೭. ಗಣಕೆ ಸೊಪ್ಪು
೮. ಬಳ್ಳೆ ಸೊಪ್ಪು
೯. ಬಾಯಿ ಬಸಲೆ ಸೊಪ್ಪು
೧೦. ಎಳವು ಸೊಪ್ಪು
೧೧. ಕಾಡು ತುಂಬೆ ಸೊಪ್ಪು
೧೨. ವನಗಲೆ ಸೊಪ್ಪು
೧೩. ಕೊಂಗ ಪಟ್ಟಿ ಸೊಪ್ಪು
೧೪. ಎಲಿಹುರಿ ಸೊಪ್ಪು
೧೫. ಕೆಂಜುಗ ಸೊಪ್ಪು
೧೬. ಮಂಡೆ ಸೀಗೆ ಸೊಪ್ಪು
೧೭. ಸಾಸಿವೆ ಸೊಪ್ಪು
೧೮. ಹುರಿ ಕೀರೆ ಸೊಪ್ಪು
೧೯. ಸೀಗೆ ಸೊಪ್ಪು
೨೦. ಕಾಡು ನುಗ್ಗೆ ಸೊಪ್ಪು

೨೧. ವನಾಲಿ ಸೊಪ್ಪು ೨೨. ಬೊನಗೆರೆ ಸೊಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕಾಯಿ

೨೩. ಕಾಡ್ ಹಾಗಲಾ ಸೊಪ್ಪು ೨೪. ಅಂದಾಲ್ ಸೊಪ್ಪು

೨೫. ದೋಣಿ ಸೊಪ್ಪು ೨೬. ತುಂಬೆ ಸೊಪ್ಪು

೨೭. ಬಿದಿರು ಕಳ್ಳೆ ಸೊಪ್ಪು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬಳಸುವ ಈ ಎಲ್ಲ ಸೊಪ್ಪುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿದ್ದು, ಸೊಪ್ಪುಗಳ ಕಹಿ ಸಿಹಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಎಳೆಯುವುದರಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಬೇಯಿಸಿ ನೀರು ಬಸಿಯುವುದರಿಂದಲೋ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೊನಗೆರೆಸೊಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ತೊಗಟೆ ತೆಗೆದು, ಬೀಜ ತೆಗೆದು ನಂತರ ಸಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಿದಿರು ಕಳ್ಳೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ತೆಗೆದು ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ನೆನೆಸಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅದು ಹುಳಿ ಬರುತ್ತೆ, ಮೂರನೇ ದಿನ ಅದನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುದಿಸಿ ಪುನಃ ಬಸಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಂತರವೇ ಸಾರು ಮಾಡಲು ಇದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡು ಸಾಸಿವೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಬೀಜಗಳಲ್ಲಿ ಕಹಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಬೀಜಗಳಿಂದ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಸೊಪ್ಪಿನ ಸಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಇವರು ಕಾಯಿ ಹಾಗೂ ಸೊಪ್ಪು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ತೊಗಟೆ, ಬೀಜಗಳು ಮಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಬಸಿದು ಅವುಗಳ ಕಹಿ, ಒಗರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ ನಂತರ ಸಾರನ್ನು ತಯಾರಿಸುವರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಅಡುಗೆ ವಿಧಾನಗಳು ಸರಳವೂ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಸೋರೆಕಾಯಿ, ಹೀರೆಕಾಯಿ, ಬದನೆಕಾಯಿ, ಕೆಸವೆದಂಟು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

೭. ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು 'ಹಾಡಿ'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಜೊತೆಗೆ ಪೋಡು, ಮಾಡು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ೨೦ರಿಂದ ೩೦ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುವ ಇವರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಬಿದಿರು, ಹುಲ್ಲು, ಗರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮಣ್ಣು, ನೀರು, ನಾರುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು

ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

"ಸಮೂಹಜೀವಿಗಳಾದ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ವಾಸಕ್ಕೆ ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪಂಚಾಂಗ ಕೇಳದೇ, ಪೂರ್ವ, ಉತ್ತರ ಇಲ್ಲವೇ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತಲೆ ಬಾಗಿಲು ಬರುವಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಾಡಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇವರು ತಾವು ಆರಿಸಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪೇರಿಸಿಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೇ ದಿನ ಬಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಪೇರಿಸಿಟ್ಟದ್ದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಉರುಳದೇ ಹಾಗೇ ಇದ್ದರೆ ಆ ಪ್ರದೇಶ ಗಾಳಿ, ಗರ, ಭೂತ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನಿಷ್ಟಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದುದು ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. ಆಗ ಹಾಡಿಯ ರಚನೆಗೆ ಅದು ಸೂಕ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಲ್ಲುಗಳೇನಾದರೂ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಅಪಾಯಕರ ಹಾಗೂ ಅನಿಷ್ಟ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ".(ಲಲಿತ ಎ.ಸಿ., ೧೯೯೩, ಪು.೧೪)

ಕುರುಬರ ಹಾಡಿಗಳು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಚೊಕ್ಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಬಹಳ ತಗ್ಗಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ತಗ್ಗಾದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಿಟಕಿಗಳೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಾಕಲಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಶಾಲವಾಗಿವೆ. ಕೆಲವು ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗಳಿವೆ. ಕೆಲವು ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಹೊರಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಸದೇ ಬಿದಿರಿನ ತೆಳುವಾದ ದಬ್ಬೆಗಳನ್ನು ಚಾಪೆಗಳಂತೆ ಹೆಣೆದು, ಆ ಚಾಪೆಯಾಕಾರದ ತಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಚೌಕಾಕಾರದ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನ ಸೊಪ್ಪು ಅಥವಾ ತೊರೆ, ನದಿ ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಜೊಂಡು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಇಳಿಜಾರಾಗಿ ಹಾಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೊದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಳಗೆ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿದಿರಿನ ತಡಕೆ ಇಟ್ಟು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಉಳಿದರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಒಳಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಅಂಕಣಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಗುಡಿಸಲ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಅವರಿಗೆ ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ದೀಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ನೀರನ್ನು ಕಾಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಹೊರಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಅರೆಯುವ ಕಲ್ಲು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಕೋಳಿ ಗೂಡುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಗುಡಿಸಲು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದಂತೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸೆಗಣಿ ಅಥವಾ ಬರೀ ನೀರಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾರಿಸಲಾಗಿರುವ ಜಗುಲಿಗಳಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಇವರು 'ಹೊಸಮನೆ ಸೇರುವುದು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಸ್ವತಃ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿರುವ ಚಾಪೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಯಾವ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಕೆಲವು ಮಣ್ಣಿನ, ಬಿದಿರಿನ ಹಾಗೂ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ ಪಾತ್ರೆ, ಸ್ಟೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಮಿತವಾದ ಬಳಕೆಯಿದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ವಿವಾಹವಾದ ದಂಪತಿಗಳು ಬೇರೆ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಸರಳವಾದ ಹಾಗೂ ಸಹಜವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರ ಅಡೆತಡೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುರುಬರ ಹಾಡಿಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಯಜಮಾನ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಡಿಯ ಯಾವುದೇ ವಿಚಾರ ಇವನ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೂ ಈತನ ಅಪ್ಪಣೆ ಬೇಕು.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜೇನುಕುರುಬರು ಹತ್ತರಿಂದ ಹದಿನೈದು ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರು ಒಂದೇ ಕಡೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇದೆ. ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಜೇನುಕುರುಬರು ಸಹ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಬಿದಿರುಗಳಿಂದ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಆಯತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುಡಿಸಲಿನ ಹೊರಭಾಗದ ಬಿದಿರುಗಳಿಗೆ ನೆಲದಿಂದ ಮೂರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದವರೆಗೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮೆತ್ತಿ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಗಲ ಎಂಟು ಅಡಿ ಮಾತ್ರ. ಇಳಿಜಾರು ಮೇಲ್ಛಾವಣಿ ಇದ್ದು ಆನೆ ಹುಲ್ಲು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸುವರು. ಬಿದಿರಿನ ಪರದೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಗುಡಿಸಲಿನ ಬಾಗಿಲು ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ, ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ

ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಳಭಾಗ ಹಿರಿಯರಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆಯ ಹೊರಭಾಗವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಜಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದನ್ನು ತಲೆಕಡೆ ಎಂದೂ, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕಾಲಕಡೆ ಎಂದೂ ಗುರುತಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಾಗಿಲು ಗೋಡೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಇರುವ ಸ್ಥಳ ತಲೆಕಡೆ, ಇನ್ನುಳಿದ ಭಾಗ ಕಾಲಕಡೆ. ತಲೆಕಡೆಯಿಂದ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಇರುವುದೇ ಊಟದ ಸ್ಥಳ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ತಲೆಕಡೆಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಯಸ್ಸಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕುಟುಂಬದ ಇತರ ಸದಸ್ಯರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿ ಆಗ ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಊಟದ ಸ್ಥಳವೇ ಮಲಗುವ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳು ಗುಡಿಸಲಿನ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಕುಂಡದ ಹತ್ತಿರ ಮಲಗುತ್ತಾರೆ. ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಗೂಡು ಇರುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಗೂಡಿನ ಸುತ್ತ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಗುಡಿಸಲಿನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಂತೆ ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಡಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಯಜಮಾನ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಡಿಯ ಯಾವುದೇ ವಿಚಾರ ಇವನ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

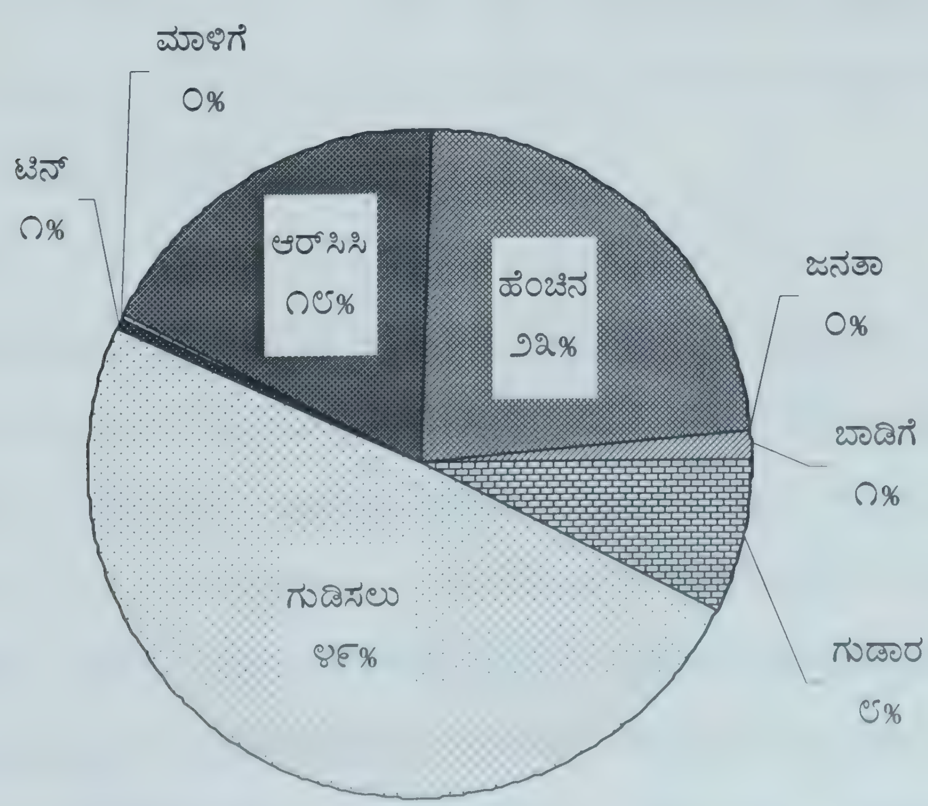
ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗಿನವರು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನವರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಗೂ ಮದುವೆಯಾಗದ ಮಕ್ಕಳು ಒಳಗಿನವರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಮದುವೆಯಾದ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವುದ ರಿಂದ ಹೊರಗಿನವರು ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತಿಲ್ಲ. ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಊಟ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಗುಡಿಸಲಿನ ಹೊರಗಡೆಯೇ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಮದುವೆಯಾದ ಮಗ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ತಲೆಯ ಕಡೆಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಸೊಸೆಯಾದರೂ ತಲೆಯ ಕಡೆಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಬಹುದು. ಅದು ಕೂಡ ಮಾವ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಆಕೆ ಕೂಗಿದಾಗ ಒಳಗಿನಿಂದ ಉತ್ತರ ಬರದಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆಕೆ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದು. ಔಪಚಾರಿಕ ಆಹ್ವಾನಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಯಾರನ್ನಾಗಲೀ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸುವುದನ್ನು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ಅತಿಥಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ

ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂಬಂಧಿಕರು ಬಂದಾಗ ನಡೆಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲದವರು ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಡಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕು ಎನಿಸಿದರೆ ಅವನ

ಕೋಷ್ಟಕ ೩.೧. ತಾಲೂಕುವಾರು, ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ವಸತಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣ

ತಾಲೂಕು	ಬುಡಕಟ್ಟು	ಕುಟುಂಬಗಳು	ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ							
			ಗುಡಾರ	ಗುಡಿಸಲು	ಟಿನ್	ಮಾಳಿಗೆ	ಆರ್‌ಸಿಸಿ	ಹೆಂಚಿನ	ಜನತಾ	ಬಾಡಿಗೆ
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಜೇನುಕುರುಬರು	೧೦೮	೨	೫೭			೨೯	೨೦		
	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೬೭	೧೬	೯			೩೫	೬	೧	
	ಕುರುಬರು	೩೯			೨		೪	೩೨		೧
	ಒಟ್ಟು	**೨೧೪**	**೧೮**	**೬೬**	**೨**		**೬೮**	**೫೮**	**೧**	**೧**
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಜೇನುಕುರುಬರು	೩೦೯	೩೦	೨೦೮			೧೫	೪೮		೮
	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೧೯೮	೧	೧೨೨			೩೫	೪೦		
	ಕುರುಬರು	೫೩			೧		೧೧	೪೧		
	ಕಾಡುಕುರುಬರು	೮	೧	೬	೧					
	ಒಟ್ಟು	**೫೬೮**	**೩೨**	**೩೩೬**	**೨**		**೬೧**	**೧೨೯**		**೮**
ಮಡಿಕೇರಿ	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೨೭		೯			೧೮			
ಮಹಾನಂದವಾಡಿ	ಜೇನುಕುರುಬರು	೧೩		೨		೧	೫	೫		
ವೈನಾಡು	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೧೨		೯			೨	೧		
	ಒಟ್ಟು	**೨೫**		**೧೧**		**೧**	**೭**	**೬**		
ಮದುಮಲೆ	ಕುರುಂಬರ	೨೬	೧೫		೨		೧	೫		೩
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು		೮೬೦	೬೫	೪೨೨	೬	೧	೧೫೫	೧೯೮	೧	೧೨

ವೃತ್ತಚಿತ್ರ: ೩.೧. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು ವಸತಿ ಮಾದರಿ

ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಕೂಗಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಮಧ್ಯದ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೊರಬಂದು, ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ಬಳಿ ಕಾಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಒಳಗಿನವರು, ಹೊರಗಿನವರು, ಸಂಬಂಧಿಕರು, ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲದವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ವಸತಿಗಳ ಮಾದರಿ

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮೬೦ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ೬೫ ಗುಡಾರಗಳು, ೪೨೨ ಗುಡಿಸಲು, ೬ ಟಿನ್ ಮನೆಗಳು, ೧ ಮಾಳಿಗೆ, ೧೫೫ ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ., ೧೯೮ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ, ೧ ಜನತಾ ಹಾಗೂ ೧೨ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಗಳಿರುವುದು ಕೋಷ್ಠಕ–೩.೧ರಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಠಕ–೩.೧ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ೮೬೦ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. ೮ರಷ್ಟು ಗುಡಾರದಲ್ಲಿ, ಶೇ. ೪೯ರಷ್ಟು ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ. ೧ರಷ್ಟು ಟಿನ್‌ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ. ೦ರಷ್ಟು ಮಾಳಿಗೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ. ೧೮ರಷ್ಟು ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ. ೨೩ರಷ್ಟು ಹೆಂಚಿನಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶೇ. ೦ರಷ್ಟು ಜನತಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶೇ. ೧ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗುಡಾರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗುಡರಾಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಹೆಂಚಿನ, ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಮತ್ತು ಮಾಳಿಗೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ವೃತ್ತಚಿತ್ರ–೩.೧ರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

೮. ವೃತ್ತಿಗಳು

ಕಾಡುಜೀವಿಗಳಾಗಿರುವ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಅಥವಾ ಬೆತ್ತ(ಕಾಡು) ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ವರ್ಗಸೂಚಕ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕೊಡಗಿನ ಗಿರಿವಾಸಿಗಳಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಬೆತ್ತ ಅಥವಾ ಬಿದಿರನ್ನು ಬಳಸಿ ಮೊರ, ಬುಟ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನರನ್ನು ಬೆಟ್ಟ ಅಥವಾ ಬೆತ್ತ ಅಥವಾ ಕಾಡುಕುರುಬರೆಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜೇನು ಕುಯ್ಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಅಥವಾ ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರನ್ನು ಜೇನುಕುರುಬರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಒಳವಿವಾಹ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ವರ್ಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶಾರೀರಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರದಿದ್ದರೂ, ಭಾಷೆ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ, ವೃತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ನಡುವೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಾಗರಹೊಳೆ ಗದ್ದೆಹಾಡಿಯ ತಿಮ್ಮ ಎಂಬ ವಕ್ತೃವಿನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದೆ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಬೇಟೆ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ದಟ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಅರಣ್ಯಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಕಾಡಿನ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಅಲೆದಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥ, ಸೌದೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದರು ಜಿಂಕೆ, ಮೊಲ, ಚಿಗರಿ, ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ, ಸಾರ್‌ಗಾಯ್, ಕಾಡುಕೋಳಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಕೊಂದು ಅವುಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳು ಇವರನ್ನು ಈ ಎರಡು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸದಂತೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ನಾರು–ಬೇರು, ಅಣಬೆ, ಆಹಾರ ವಸ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಸಿಗುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾರೆ.

೮.೧ ಬಿದಿರಿನ (ಕೆಲಸ) ವೃತ್ತಿ

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ವೃತ್ತಿ ಬೆತ್ತ ಹಾಗೂ ಬಿದಿರಿನ ಕೆಲಸ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಬಳಸಿ ಬುಟ್ಟಿ, ಮೊರ, ಕುಕ್ಕೆ, ತೊಟ್ಟಿಲು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಕೊಳಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವೃತ್ತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇವರನ್ನು ಬೆತ್ತಕುರುಬರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯುವ ರೂಢಿ ಇದೆ. ಇವರು ಬೆತ್ತದಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬಿದಿರಿನಿಂದಲೂ ಸಹ ದಿನಬಳಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕುಕ್ಕೆ, ಮೊರ, ತಡುಕು, ಕೋಳಿ ಪಂಜರ, ಕೂಗ, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ತಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೊಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರು. ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಬಿದಿರನ್ನು ಆರಿಸಿ ತಂದುಕೊಂಡು, ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಬಿದಿರಿನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಬಿದಿರಿನ ಹೊರಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉದ್ದ, ಅಗಲ ಹಾಗೂ ದಪ್ಪದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬುಟ್ಟಿ, ತಟ್ಟೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಕಾದ ಅಳತೆಗೆ ಬಿದಿರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅಚ್ಚೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹಾಗೂ ಪುರುಷರೂ ಬಿದಿರಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬಿಬಾಣೆಯ ಮಾರ ಎಂಬ ವಕ್ತೃವಿನ ಪ್ರಕಾರ ಇವರು ½ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೊರವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಕುಕ್ಕೆಯನ್ನು ೪೦ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ, ಚಿಕ್ಕ ಕುಕ್ಕೆಯನ್ನು ೨೦ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಬಲ್ಲರು. ಬಿದಿರಿನ ಈ ಸಿದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆ ೩೫–೪೦ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ರೈತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಒಣಗಿದ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಪೊರಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ನಾಲ್ಕು–ಐದು–ಮಂದಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹೋಗಿ ಜೇನನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದುಂಟು.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರು ಮೂಲತಃ ಆಹಾರ ಹುಡುಕುತ್ತ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದು ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಿದವರು. ಅವರಿಗೆ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದಾದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾದಾಗ ಕುಮರಿ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದು ಭೂಮಿ ಬರಡಾದಾಗ ಬೇರೆ ಜಾಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯವಸಾಯ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬ ಗೌಣ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಎರಡು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನ ಗಡ್ಡೆ–ಗೆಣಸು ಅಗೆದು ತಿನ್ನುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಅವುಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು.

೮.೨ ಬೇಟೆ

ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಸುಬಾಗಿದೆ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಮಾಡಲಾದ ಹರಿವಾನದಂತಿರುವ ಸಾಡೆ ಅಥವಾ ತಡಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಂಬಾರ್ ಆಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಕಾರೇಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಹೊಳೆ ಅಥವಾ ನದಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಮೀನುಗಳು ನೀರಿನ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ತಿಂದಾಗ ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮತ್ತು ಬಂದು ಅವುಗಳು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ತೇಲತೊಡಗುತ್ತವೆ; ಆಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬಲೆ ಹಾಕಿ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪನ್ನೇ ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಗಲ ಹಗ್ಗ ಎಂಬ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಉರುಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಳ್ಳಿ ಮರ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಗಿಡಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹಾಲಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಿ ಕಳಿ(ಅಂಟು) ತಯಾರಿಸಿ ಬಲೆ ಅಂಟು ಅಥವಾ ಕಳಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಅಂಟನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹಣ್ಣುಗಳಿರುವ ಗಿಡ-ಮರಗಳಿಗೆ ಈ ಕಳಿಯನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಬರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ಅಂಟಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಲಾಗದೇ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಬಿದಿರಿನ ಕಡ್ಡಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಬಲೆಗೆ ಬಂದು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇವರು ಮರೆಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಕೂಗಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಕ್ಷಿಗಳು ತಾವು ಹಾಕಿರುವ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರೀಮಿ-ಕೀಟ, ಏಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅದರೊಳಗೆ ಹಾಕಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಹಾರ ಎಂದು ತಿಳಿದು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಬಲೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳು ತಾವೇ ಇವರಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳೂ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಮಾಡಲಾದ ಬಿಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಬಾಣದ ಬದಲು ಸಣ್ಣ-ಸಣ್ಣ ಕಾಯಿಗಳನ್ನೋ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣುಂಡೆಗಳನ್ನೋ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಮತ್ತಿತರ ಹಣ್ಣು-ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಂತಿ ಬಲೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಣ್ಣ-ಸಣ್ಣ ಮೊಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ ತಾವು ಹಿಡಿಯುವ ಕೆಲವು ಪಕ್ಷಿ-ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ರೋಗ ನಿವಾರಣಾ ಮದ್ದನ್ನಾಗಿಯೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

೮.೩. ಕುಮರಿ ಬೇಸಾಯ

ಕೃಷಿ ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಮೊದಲು ಇವರು ಕುಮರಿ ಎಂಬ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಇವರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಮರ-ಗಿಡ, ಕುರುಚಲು ಗಿಡ, ಪೊದೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿ, ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ರಾಗಿ, ಅಲಸಂದೆ, ಅವರೆ, ಶುಂಠಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಆ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನೇಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟದೇ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಕೇವಲ ಕೊಡಲಿ, ಕೊಕ್ಕೆ ಕೆಳೆಗುದ್ದಲಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿ ಉಳುವ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಕುಮರಿ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಕೊಡಲಿಪೆಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಬಿದಿರು ಕೆಲಸ, ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದೇ ಮುಂತಾದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕಾಯಿತು. ಸರ್ಕಾರವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇವರ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ನೀಡಿದೆ. ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರು ಈ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕೊಡಗಿನ ಕಾಫಿ ಎಸ್ಟೇಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ತೊಂದರೆಗಳಿದ್ದರೂ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಡಿನ ಕ್ರೂರಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೇ ಎದುರಿಸುವ ಈ ಕಾಡಿನ ಮಕ್ಕಳು ಧೈರ್ಯಗೆಡದೇ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಶುಂಠಿ, ಕಾಫಿ, ಅಲಸಂದೆ, ಅವರೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಲ ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತಂದು ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಮಳೆರಾಯನ ಕೃಪೆಯೇ ಇವರ ನೀರಾವರಿಗೆ ಮೂಲ ಕುರುಬರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಎತ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಉಳುಮೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಅವರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಡಗಿನ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಾಗರಹೊಳೆ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುರುಬರು ಮಾತ್ರ ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವವರು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಾದ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿಲ್ಲ.

ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೃಷಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕುರುಬರು ಇನ್ನುಳಿದ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಕಾರರಾಗಿ, ಕಾವಲುಗಾರರಾಗಿ ಅಥವಾ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮಾವುತರಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿರುವ ಇವರು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೊಂಬಿನ ಪಂಜನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆನೆಗಳನ್ನು

[illegible]

[illegible]

ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೊಳ್ಳಿಯಿಂದ ಆನೆಯ ತಲೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಅದನ್ನು ನಿಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಿ ನಂತರ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಆನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಜಗ್ಗದೆ ಇದ್ದಾಗ ಇವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗಲು ಆರಂಭಿಸಿದರೆ ಆಗ ಆನೆಯ ಕೋಪಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವಶರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸಿರುವುದುಂಟು. ಇವರ ಪಂಜುಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಾಧಾರಣ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟೇನು ಸಹಾಯವಾಗದೇ ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಬಹಳ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವ ಇವರ ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಶಾಖದ ಕಾರಣ ಒಣಗಿ ಹೋಗುವ ಎಲೆ, ಕಡ್ಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಉಜ್ಜುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚನ್ನು ನಂದಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮತ್ತು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯ ಕಾರಣ ನೆಡುತೋಪುಗಳು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗದಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀರು ಸರಾಗವಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಗಲು ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ತೋಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಈ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದಿನಗೂಲಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕಾಫಿ ಎಸ್ಟೇಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಕಾರರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ, ದಿನಗೂಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜೀತಪದ್ಧತಿಯು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಕ್ತೃ ಒಬ್ಬರು ಈ ಪದ್ಧತಿ ಹಿಂದೆ ಇತ್ತು. ಈಗ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

೮.೪ ಜೇನು ಇಳಿಸುವುದು

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಜೇನುಕುರುಬರು ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಇವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಬಹುಕಾಲವನ್ನು 'ಜೇನಿನ ಬೇಟೆ'ಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಜೇನು ಹುಳುಗಳು ಹಾರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಅದೆಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಜೇನುಗೂಡು ಕಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲರು. ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರಹದ ಅಥವಾ ರುಚಿಯ ಜೇನು ಸಿಗುತ್ತದೆಂದೂ ಹೇಳಬಲ್ಲರು. ಆದರೆ ಕಂಡ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೇನನ್ನು ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಜೇನು ಇಳಿಸುವುದು ಒಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಜೇನು ಇರುವ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಮರದ ನಾರಿನಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬುಟ್ಟಿ 'ಪೂಣಿ'ಗೆ ಅಗಲವಾದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಒಣ ಪುರಳೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅದರ ಸುತ್ತ ಹಸಿರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ 'ಒತ್ತೆ' ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಮರ ಹತ್ತುವವನು ನಾರಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪೂಣಿಗೆ

ಕಟ್ಟಿದ ಬಹಳ ಉದ್ದವಾದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮರ ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಮರ ಹತ್ತುವ ಮುಂಚೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಜೇನಿನ ಝೇಂಕಾರ ದಂತಹ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಹಾರಾಟದ ಲಯದೊಂದಿಗೆ ಬುಣು ಬುಣು ಎನ್ನುವ ಸದ್ದಿನೊಂದಿಗೆ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜೇನೆ ಮರೆಕಾರ ಬಂದಾನಲ್ಲೊ
ಜೇನೆ ಆಕಾಶದ ಅರಮನೆ
ಜೇನುಯ್ಯೊ ಬುಣು ಬುಣು ಬಣು
ಜೇನೆ ಹೊಂಬಾಳೆ ಹೂವ ಕೀಯ್ದು
ಜೇನೆ ನೀ ಹಿಂಬಾಳೆ ಹೋಗಾದು ಸಂದ
ಜೇನೆ ಹೊಂಗೆಯ ಹೂವಕ್ಕೀಯ್ದು
ಜೇನೆ ಹೊನ್ನಾಡಿ ಲಾರಗಿದೆ
ಜೇನುಯ್ಯೋ ಬುಣು ಬುಣು ಬುಣು

ಜೇನೆ ನೀ ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ
ಜೇನೆ ನೀ ಬೆಳೆವಾಗ ದಾದಿಪಾಲು
ಜೇನೆ ನೀ ಹೋಗುವಾಗ ಒಂದೆ ಹಾದಿ
ಜೇನೆ ನೀ ಬರುವಾಗ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ
ಜೇನೇ ನೀ ತಾರಿಯ ಹೂವ ಎತ್ತಿ
ಜೇನೆ ನೀ ತಾರಾಡಿಲಾರಗಿದೆ
ಜೇನೆ ಮುಂದೆ ಬರೋದು ಹೂವಿನ ತಟ್ಟೆ
ಜೇನೆ ಹಿಂದೆ ಬರೋದು ತಲೆಯ ತುಪ್ಪ
ಜೇನೆ ಮರಕಾರದ ಹೆಡ್ತಿ ಹಡೆಬಾಳೆ

ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಮರವಾಗಿದ್ದರೆ ಒಂದೇ ಮರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತರಿಂದ ಹದಿನೈದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜೇನುಗೂಡುಗಳು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಒತ್ತೆಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅದರಿಂದ ದಟ್ಟವಾದ ಹೊಗೆ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಅವನ ಸೊಂಟದ ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮರದ ಮೇಲಿನ ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಅದನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜೇನು ಹುಳುಗಳು ಏಳುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು

ಸವರಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಜೇನುಹುಟ್ಟನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಪೂನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಜೇನುಹುಟ್ಟನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೆಳಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜೇನನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಅವನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬರುವವರೆಗೂ ಹಾಡು ಹಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಜೇನು ಮರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೊಂಬೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಜೇನು ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಜೇನುಕುರುಬರ ಪ್ರಧಾನ ಕಸುಬಾಗಿರುವುದು ಜೇನುಪದಗಳ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳದೇ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾರುವ ಹಾಗೂ ಮಧುರವಾದ ಭಾವನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಜೇನಿನ ಪ್ರಧಾನ ಕೊಡುಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಜೇನು ಮತ್ತು ಅದರ ಗೂಡನ್ನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಅದರ ಗೂಡಿನ ರಚನೆಯನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ದಾಯಾದಿಗಳಾಗುವುದು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲ ಬೇಕಾದರೆ ಹಲವು ಪ್ರಯತ್ನ ಅಗತ್ಯ. ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ ಆದರೂ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಹಸ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತು ತಮ್ಮ ಸೊತ್ತು ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಕೂಡ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೇನು ಕೀಳುವ ವೃತ್ತಿಯು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಅಪರೂಪದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಇವರನ್ನು ಕಾಡಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಆಶ್ರಯ ಮನೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಜಮೀನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಜೇನು ಕೀಳುವ ವೃತ್ತಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಆದರೂ ಕುಲವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಈ ಜೇನು ಪದಗಳು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಹಿರಿಯರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿಯೇ ಇವೆ.

"ಹೀಗೆ ಒಂದು ವಾರದವರೆಗೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಇವರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಅದರಲ್ಲೂ ಆನೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ, ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಲು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮರವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ತೊಟ್ಟಿಲಿನಂಥ 'ತೂಗುಮಂಚ'ವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಲಗುತ್ತಾರೆ. ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒಣಗಿದ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಯಿಂದ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ".(ಕಿಕ್ಕೇರಿ ನಾರಾಯಣ, ೨೦೦೦, ಪು.೭೪)

ಜೇನುಹುಳುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅಪಾರವಾದುದು. ಕಾಳ ಎಂಬ ವಕ್ತೃವಿನ ಪ್ರಕಾರ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಜೇನು ಹುಳುಗಳಿವೆ.

ಹೆಜ್ಜೇನು – ಅರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಜೇನು ಗೂಡುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಜೇನುಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೇನು ತುಪ್ಪವಿರುತ್ತದೆ. ಜೇನು ಮೇಣವು ಸಹ ಅತಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ತುಡುಬೆ ಜೇನು – ಇದು ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೇನು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಜೇನುಗೂಡು.

ಕಿರುಜೇನು – ಬೊಂಬಿನ ಮತ್ತು ಕುರುಚಲು ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಜೇನು. ಇತರ ಜೇನು ತುಪ್ಪಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಿಹಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ರುಚಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮಿಶ್ರಜೇನು – ಮರದ ಪೊಟರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಜೇನು. ಈ ಜೇನುತುಪ್ಪವು ಔಷಧಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು, ಹೆಜ್ಜೇನನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಹುಳುಗಳು ಕಡಿದರೆ ಅವುಗಳ ವಿಷ ದಪ್ಪವಾಗಿ ಊದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬೆಂಕಿಯ ಹೊಗೆ ಹಾಕಿ ಹುಳುಗಳು ಹಾರಿಹೋದ ಮೇಲೆ ಬಿದಿರುಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜೂನ್–ಜುಲೈ ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ್–ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನು ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

೮.೫ ನಾಟಿ (ವೈದ್ಯ) ಔಷಧಿ

ಕಾಡಿನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಅರಣ್ಯದ ಪ್ರತಿ ಗಿಡ, ಮರ, ಬಳ್ಳಿ, ಎಲೆ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ತೊಗಟೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ದೇಸಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಂದ ಔಷಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಉಪಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಅಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯೆ ಕಾಡಾಡಿಗಳಾದಿ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ಜನರಿಗೆ ನಾಟಿ ಔಷಧ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವಾಗ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಹೊಟ್ಟೆನೋವು, ಜ್ವರ, ಸಂತಾನ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಬಾಲಗ್ರಹ, ಪಿತ್ತ, ತಲೆಸುತ್ತುವಿಕೆ, ತೊನ್ನು ಮೊದಲಾದ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಔಷಧೋಪಚಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಸಿರೆಲೆ, ಬಳ್ಳಿ ಬೇರು, ಕಾಯಿ, ಸೊಪ್ಪು, ಗಿಡ, ಹೂವು, ಬೀಜಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳಿಂದ ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಸುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವನ್ನು ಹಸಿ ರಸವಾಗಿ, ಕೆಲವನ್ನು ಕುದಿಸಿ, ಕೆಲವನ್ನು ಅರೆದು ಲೇಪವಾಗಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ದೇವರ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಗುರುವಾರ ಮತ್ತು ಭಾನುವಾರ ಮಾತ್ರ ನಾಟಿ ಔಷಧಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾಟಿ ಔಷಧಿ ಕೊಡುವವರು ಮಾತ್ರ ತಾವು ಬಳಸುವ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ಸಹ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಹೆಸರೇಳಿದರೆ ನಾವು ಕೊಟ್ಟ ಔಷಧಿ ನಾಟುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಾಟಿ ಔಷಧಿಗಳ ನಂದನವನ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ .೨೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾತಿಯ ೧,೩೦೦ ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಸಸ್ಯ ಪ್ರಭೇಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೬೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೨೦೦ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಸ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಆಯುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧ ಪದ್ಧತಿಯ ಔಷಧ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನಗಳಿಸಿವೆ.(ಕೇಶವ ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಯೋಗನರಸಿಂಹನ್, ೧೯೯೦, ಪು.೧೨) ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಸ್ಯರಾಶಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂತ ಹಿತಕರ ವಾಯುಗುಣ ಮಣ್ಣು ಹಾಗೂ ನೆಲದ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಸಸ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾದಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ಸಸ್ಯ ಔಷಧಿಗಳು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ ಮರಮುಟ್ಟುಗಳಿಗಾಗಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಸಿರುವುದು ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ತೋಟವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಲು ಕಾಡಿನ ನೆಲವನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿರುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಗೊತ್ತಾದ ಮರಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಪೊದೆ ಹಾಗೂ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸವರಿ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ದೂರವಾಣಿಗಳ ತಂತಿಜಾಲ ಕಾಡಿನ ನಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಸ್ಯ ಸ್ತೋಮಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಳುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಉರುವಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದು, ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳಿಗಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಇವುಗಳು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಫಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುವು ಮತ್ತು ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವೆನಿಸುವುವು. ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆಗಳಿಗೆ ಜೀವನಾಧಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ರೋಗ-ರುಜಿನಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನಾರು ಬೇರು, ಮೂಲಿಕೆ, ಹಸುರು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನವಾದರೂ, ಇನ್ಯಾವ ವಿಧವಾದ ತೊಂದರೆಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೧. **ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಾಲಗ್ರಹ** : ಬಾಗೆ ಮರದ ಚಕ್ಕೆ, ಅರಳಿ ಮರದ ಚಕ್ಕೆ, ಬಿಳಿ ಎಕ್ಕೆ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ಬಾಲಗ್ರಹ ದೋಷ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

೨. **ಗಾಯಕ್ಕೆ** : ಗೌಲದ ಮರದ ಚಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಬೇವಿನಮರದ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅರೆದು ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಗಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು.

೩. **ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಸಿರು ಮದ್ದು** : ಆಲವಾಣದ ಸೊಪ್ಪು, ಹಾಗಲ ಸೊಪ್ಪು, ಕಾಕೆ ಸೊಪ್ಪು, ಬುಡ್ಡೆ ಸೊಪ್ಪು ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ಕುಟ್ಟಿ ತಾಯಿಯ ಎದೆಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಡಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಮೈ ಕೈಗೆ ಅದೇ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿ ಮೂರು ದಿನ, ಐದು ದಿನ, ಒಂಭತ್ತು ದಿನ, ಹನ್ನೊಂದು ದಿನ ಮತ್ತು ಹದಿನಾರು ದಿನದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಮದ್ದು ಕುಡಿಸಿದರೆ ಮುಂದೆ ಯಾವ ರೋಗಗಳೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೪. **ಸುಟ್ಟಗಾಯಗಳಿಗೆ** : ಕುಡಿಚೆಂಡು ಗಿಡದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಅರೆದು ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಸುಟ್ಟಗಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು.

೫. **ಜ್ವರ ಬಂದಾಗ** : ಸಣ್ಣಸೂರಾಲ್ ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಷಾಯ ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು.

೬. **ನಾಯಿ ಕಡಿತಕ್ಕೆ** : ಆಯುಷ್ಯದ ಮರ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಅರೆದು ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಗಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು.

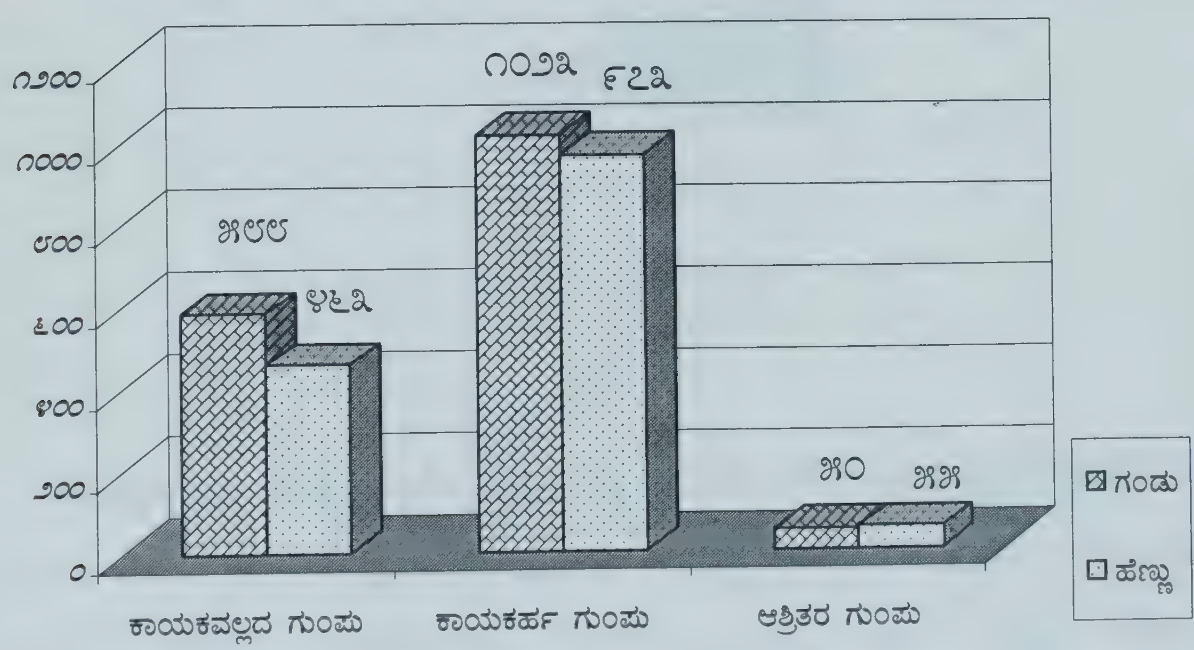
೭. **ನರವಾಯು ಮತ್ತು ಕೀಲುವಾಯು** : ಕೆಂಪು ಮತ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ಮತ್ತಿ ಒಣಗಿದ ಚಕ್ಕೆಯನ್ನು ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ಕುಟ್ಟಿ ರಸ ತೆಗೆದು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನ ಕುಡಿದರೆ ವಾಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದಾಗ ದೊರೆತ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೩.೨. ತಾಲೂಕುವಾರು, ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು ಕಾಯಕವಲ್ಲದ, ಕಾಯಕರ್ಹ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಿತರ ಲಿಂಗವಾರು ಪ್ರಮಾಣ

ತಾಲೂಕು	ಬುಡಕಟ್ಟು	ಕಾಯಕವಲ್ಲದ ಗುಂಪು			ಕಾಯಕರ್ಹ ಗುಂಪು			ಆಶ್ರಿತರ ಗುಂಪು		
		ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಜೇನುಕುರುಬ	೬೪	೫೫	೧೧೯	೧೧೬	೧೧೦	೨೨೬	೭	೮	೧೫
	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೪೮	೩೨	೮೦	೮೧	೭೭	೧೫೮	೧೦	೯	೧೯
	ಕುರುಬ	೪೬	೨೭	೭೩	೭೦	೬೮	೧೩೮	೫	೫	೧೦
	ಒಟ್ಟು	**೧೫೮**	**೧೧೪**	**೨೭೨**	**೨೬೭**	**೨೫೫**	**೫೨೨**	**೨೨**	**೨೨**	**೪೪**
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಜೇನುಕುರುಬರು	೨೩೨	೧೯೩	೪೨೫	೩೩೭	೩೩೧	೬೬೮	೧೨	೧೧	೨೩
	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೧೦೫	೮೭	೧೯೨	೨೪೫	೨೧೨	೪೫೭	೧೧	೧೪	೨೫
	ಕುರುಬರು	೨೭	೨೦	೪೭	೮೦	೭೬	೧೫೬	೧	೫	೬
	ಕಾಡುಕುರುಬರು	೪	೫	೯	೮	೯	೧೭	೨	೨	೪
	ಒಟ್ಟು	**೩೬೮**	**೩೦೫**	**೬೭೩**	**೬೭೦**	**೬೨೮**	**೧೨೯೮**	**೨೬**	**೩೨**	**೫೮**
ಮಡಿಕೇರಿ	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೧೬	೧೩	೨೯	೩೫	೩೧	೬೬			
ಮಹಾನಂದವಾಡಿ	ಜೇನುಕುರುಬರು	೧೮	೧೨	೩೦	೨೦	೧೯	೩೯			
ವೈನಾಡು	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು	೮	೭	೧೫	೧೧	೧೭	೨೮	೨	೧	೩
	ಒಟ್ಟು	**೨೬**	**೧೯**	**೪೫**	**೩೧**	**೩೬**	**೬೭**	**೨**	**೧**	**೩**
ಮದುಮಲೆ	ಕುರುಂಬರ್	೨೪	೧೨	೩೬	೨೦	೨೩	೪೩			
ಒಟ್ಟು ಬುಡಕಟ್ಟು		**೫೮೮**	**೪೫೮**	**೧೦೪೬**	**೧೦೧೫**	**೯೬೪**	**೧೯೭೯**	**೪೮**	**೫೩**	**೧೦೧**

ಲಂಬಚಿತ್ರ: ೩.೧. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾಯಕವರ್ಗ ಲಿಂಗವಾರು ಪ್ರಮಾಣ

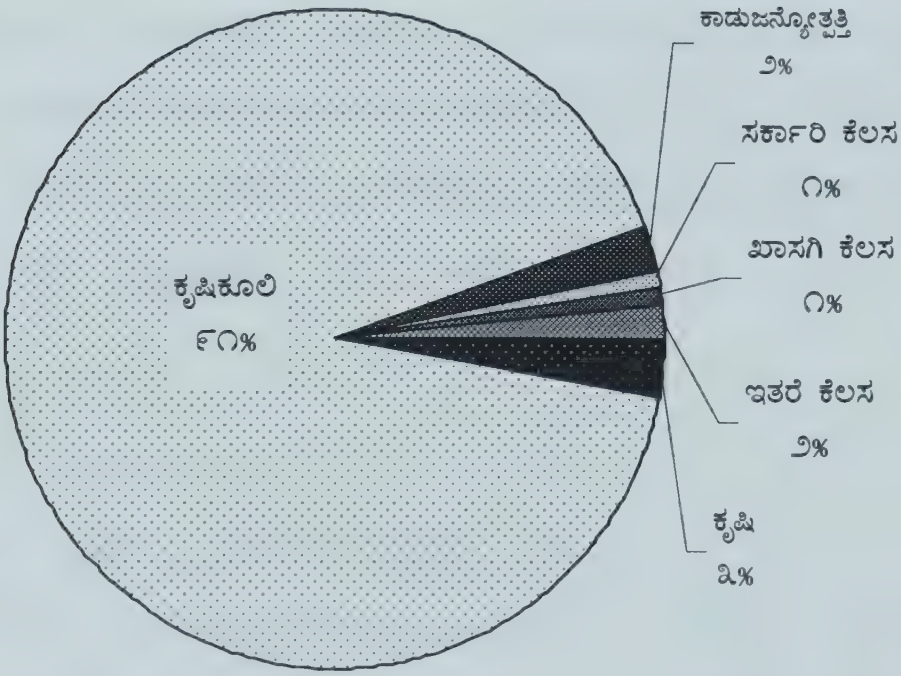

ಕೋಷ್ಟಕ–೩.೨ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ೦–೧೭ರ ವಯೋಮಾನದವರನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಯಕವಲ್ಲದ ಗುಂಪು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ೧೮–೬೦ರ ವಯೋಮಾನದವರನ್ನು ಕಾಯಕರ್ಹ ಗುಂಪು ಹಾಗೂ ೬೧ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವಯೋಮಾನದವರನ್ನು ವೃದ್ಧರೆಂದು(ಆಶ್ರಿತರ ಗುಂಪು) ಮೂರು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ೧೯೭೯ ಜನ ದುಡಿಯುವವ(ಕಾಯಕರ್ಹ)ರಾಗಿದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ. ೫೧.೨೮(೧೦೧೫)ರಷ್ಟು ಪುರುಷರಿದ್ದು, ಶೇ. ೪೮.೭೧(೯೬೪)ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಠಕ ೩.೩ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಟ್ಟಾರೆ ಲಿಂಗವಾರು ಪ್ರಮಾಣ

ಕಸುಬುಗಳು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಕೃಷಿ	೩೩	೨೩	೫೬
ಕೃಷಿಕೂಲಿ	೮೮೭	೮೮೪	೧೭೭೧
ಕಾಡುಜನ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿ	೨೩	೨೦	೪೩
ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ	೧೦	೭	೧೭
ಖಾಸಗಿ ಕೆಲಸ	೧೬	೧	೧೭
ಇತರೆ ಕೆಲಸ	೨೬	೭	೩೩
ಒಟ್ಟು	೯೯೫	೯೪೨	೧೯೩೭

ವೃತ್ತಚಿತ್ರ: ೩.೨. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು ವೃತ್ತಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣ

ಕೋಷ್ಟಕ–೩.೩ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಚಿತ್ರ–೩.೨ನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. ೩ (೫೬)ರಷ್ಟು ಜನ, ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೫೮.೯೨ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೪೧.೦೭ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಕೂಲಿಗಳು ಶೇ. ೯೧ (೧೭೭೧) ಜನ ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಶೇ. ೫೦.೦೮ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ೪೯.೯೧ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಜನ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿ ಶೇ. ೨ರಷ್ಟು (೪೩) ಜನ (ಗಂಡು ಶೇ. ೫೩.೪೮, ಹೆಣ್ಣು ಶೇ. ೪೬.೫೧ರಲ್ಲಿ) ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. ೧ರಷ್ಟು (೧೭) ಜನ (ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಶೇ. ೫೮.೮೨, ಹೆಣ್ಣು ಶೇ. ೪೧.೧೭ರಷ್ಟು) ಇದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. ೧ (೧೭) ಜನ (ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ. ೯೪.೧೧ ಗಂಡು, ಶೇ. ೫.೮೮ರಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಾರೆ) ಕಾಡುಕುರುಬರನ್ನು

ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಇದು ಶೇ. ೨ (೩೩) ಜನ ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಶೇ. ೭೮.೭೮ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆ ಶೇ. ೨೧.೨೧) ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಈ ಮೇಲಿನ ವೃತ್ತಿಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕೂಲಿಗಳಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷಿಕೂಲಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. ೯೧ರಷ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಇವರ ಜೀವನದ ಭೌತಿಕಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. 'ಕಸುಬು' ಅಥವಾ 'ಕೆಲಸ' ಎಂದರೆ ಅದು ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನಿರಕ್ಷರಿಗಳು (ಭಾರತದಂತಹ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ) ಕೃಷಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಲ್ಲದೇ ಕಾಡುಜನ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿ, ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವೃತ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವನ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಮುಖ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅನಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬದುಕುವಂತಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

೧. ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಬಿಜ್ಜರಗಿ, ಕುರುಬರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು, ೨೦೦೬

೨. ಲಲಿತ ಎ.ಸಿ., ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ೧೯೯೩

೩. ಕಿಕ್ಕೇರಿ ನಾರಾಯಣ (ಲೇ), ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ (ಪ್ರ.ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಸಂಪುಟ-೧, ೨೦೦೦

೪. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಯೋಗನರಸಿಂಹನ್, ಪ್ಲೋರ್ ಆಫ್ ಕೂರ್ಗ್ ಡಿಸ್ಟಿಕ್ಟ್, ೧೯೯೦

ಅಧ್ಯಾಯ – ೪

ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

೧. ಜನನ

೨. ನಾಮಕರಣ

೩. ಋತುಮತಿಶಾಸ್ತ್ರ

೪. ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ

೫. ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ

೬. ಹಬ್ಬಗಳು

೭. ಬುಂಡೆ ಕರೆಯುವದು

೮. ಕೊಂತಪೂಜೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು

ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವು ಅಸ್ಪಷ್ಟವೂ, ಅಗೋಚರವೂ, ಅಜ್ಞಾತವೂ ಆಗಿದ್ದು ಅವು ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಯೋಜನಾಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜನಸಮೂಹದ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇವು ಬೆಳೆದಿರುತ್ತವೆ. "ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವಿಧಾನಗಳೇ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು. ಇವು ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯವು ನೆಲೆಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ದೊರೆ'ಗಳೆನ್ನುವುದುಂಟು".(ಶಂಕರ್‌ರಾವ್ ಚ.ನ., ೧೯೯೧, ಪು.೭೧) ಪ್ರತಿ ಸಮಾಜವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಜನನ, ನಾಮಕರಣ, ಋತುಮತಿ, ವಿವಾಹ, ಶವಸಂಸ್ಕಾರ, ಹಬ್ಬ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸಮಾಜವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿದಾಯಕ ಅಂಶವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರು ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಜನನ, ನಾಮಕರಣ, ಋತುಮತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿವಾಹ, ಮರಣ, ಮತ್ತು ಹಬ್ಬಗಳು, ಬುಂಡೆ ಕರೆಯುವುದು, ಕೊಂತ ಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಜನನ

ವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣು ಗರ್ಭ ಧರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜನನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಮಗುವಿನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಸಾರ ಈ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಇತರ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭ನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತವರು ಮನೆಯವರು ಬಂದು ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಮಡಿಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಏರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ(ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು). ಅವಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಆರೈಕೆ ಏನನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸವದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯನ್ನು ಅವಳ ತಂದೆತಾಯಿಯರ ಮನೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಾಗಿರುವ ಸೂತಕದ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಿತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ವಯಸ್ಸಾದ ಮಹಿಳೆಯು ಅವಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ೭ ಅಥವಾ ೯ ದಿನಗಳೂ ಮೈಲಿಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಬಾಣಂತಿ ಹಾಗೂ ಮಗು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾಣಂತಿ ಹಾಗೂ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಅನುಭವಿ ವೃದ್ಧಮಹಿಳೆ ಹಾಗೂ ಆ ಬಾಣಂತಿಯ ತಾಯಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತಾರು ಆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತಂತೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡುಗೆ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಸ್ಥಳ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ೧೧ನೇ ದಿನ ಸೂತಕ ಅಥವಾ ಗುಳ್ಳ ಅಂದರೆ ಮೈಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಆ ದಿನ ಬಾಣಂತಿ ಹಾಗೂ ಮಗುವಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ವಾಸದ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹೊಸಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಬಾಣಂತಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿಗೆ ೬ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ವಿಶೇಷವಾದ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ವೃದ್ಧೆ ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು. ಒಂದು ತಿಂಗಳವರಗೆ ಬಾಣಂತಿ ಹಾಗೂ ಮಗುವಿಗೆ ದಿನಾ ಎರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಅನಂತರ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ದಿನ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಬಾಣಂತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರದ ಊಟ ಕೊಡದೆ ಮೊದಲು ಬರೀ ಬೇಳೆ ಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಅನ್ನ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 'ಪಾಲಭೋಧಕಜ್ಜಿ' ಎಂಬ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಬಾಣಂತಿಯ ತಲೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರೆ ಅವಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಕೊಂಟಿಗ ಸೊಪ್ಪಿನ ರಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವಳಿಗೆ ಕುಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ಸೋಮವಾರಪೇಟೆಯ ಕಂಬಿಬಾಣೆಯ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಮಹಿಳೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ 20 ದಿವಸದವರೆಗೆ ಬಾಣಂತಿಗೆ ಬಸಿದ ಅನ್ನ, ಮೆಣಸಿನ ನೀರು ಸೇರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 20 ದಿನಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಬೇಳೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಂಸ ಕೊಡಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲು-ಗಾಸು(ಗೆಣಸು) ಸೊರೆಗೆಣಸಿನ ಬಳಕೆಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒನಗಲೆ ಸೊಪ್ಪು, ಕೀರೆ, ಬಳ್ಳೆ, ತೊಗಟೆ ಸೊಪ್ಪು, ಸೀಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಬಳಕೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ನಾಗರಹೊಳೆಯ ಗದ್ದೆಹಾಡಿಯ ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಯಸ್ಸಾದ ಮಹಿಳೆಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆ ನಡೆಯುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೆರಿಗೆಯಾದ ನಂತರ ಬಿದಿರಿನ ಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಜನನದ ನಂತರ ಬರುವ ಸತ್ತೆ(ಮಾಸು) ಯನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೂಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆರೈಕೆಯು ಮಗುವಿನ ಜನನ ನಂತರ ಮುಂದೆ ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಕಾರಣ ಈ ಪಥ್ಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸನ್ನಿ ಅಥವಾ ನಂಜು ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬದನೆ, ಟೊಮೆಟೊ, ಕುಂಬಳ, ಹೀರೆ, ಹಲಸಂದೆ, ಹೆಸರುಕಾಳುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ನಿಷಿದ್ಧ. ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಅವರದ್ದೇ ದನಕರು ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆಯ ಬಳಕೆ ಇತ್ತೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬರುವ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಸರ್ಕಾರದ 'ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ' ಬಂದ ನಂತರ ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳು ದೊರೆಯುವುದು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೊದಲು ಕೋಳಿ, ಹಂದಿ, ಜಿಂಕೆ, ಕಡವೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ತಂದು

ತಿನ್ನುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದುದು ಈಗ ಬರಿ ಕನಸಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ ಎಂದು ನೊಂದದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಗುವಿನ ಜನನದ ನಂತರದ ರೂಢಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗಳನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಸುಬಲಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಹಿಟ್ಟಿನ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಸಾರಿನ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲ. ಮೆಣಸು, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ಖಾರ ಅರೆದು ಹಿಟ್ಟಿನ ಜೊತೆ ತಿನ್ನುಬೇಕು.

೨. ನಾಮಕರಣ

ಜನನದ ನಂತರ ನಡೆಯುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಚರಣೆಯೆಂದರೆ ನಾಮಕರಣ. ಮಗುವಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವುದು ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಹಿರಿಯರ ಹಳೇ ಹೆಸರಿಡುವುದು ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಜನನವಾದ ೬ ತಿಂಗಳ ನಂತರ ನಾಮಕರಣವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಆಗ ದೈವವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವಶರಾದ ಪೂರ್ವಜರನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಜಮಾನ ಅಥವಾ ನೆಂಟನೊಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಅವರ ಆಹ್ವಾನವಾಗಿ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಆದೇಶ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮಗುವಿಗೆ ಯಾವ ಹೆಸರನ್ನಿಡಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜೇನುಕುರುಬರು ಬುಂಡೆ ಕರೆದು ಅಥವಾ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ದೇವತೆಯು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಮಕರಣಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಹೆಸರುಗಳು

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವಾಗ ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವರುಗಳ ಅಥವಾ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಹಿರಿಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇ ನಾಮಕರಣಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಮಡಿಕೇರಿ ಮತ್ತು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಎಂಬ ಮೂರು ತಾಲೂಕುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪ್ರಧಾನ ಹೆಸರುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ಹೆಸರುಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಕ್ರಸಂ.	ಜೇನುಕುರುಬ		ಕುರುಬ	
	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು
೧	ಕಾಳ	ಕಾಳಿ	ಮಾದ	ಮಾದಿ
೨	ತಿಮ್ಮ	ತಿಮ್ಮಿ	ಕಾಳ	ಕಾಳಿ
೩	ಪುಟ್ಟ	ಪುಟ್ಟಿ	ಬೊಮ್ಮ	ಕೆಂಚಿ
೪	ಕೆಂಚ	ಕೆಂಚಿ	ಕುಳ್ಳ	ಕುಳ್ಳಿ
೫	ಹೊನ್ನ	ಹೊನ್ನಿ	ಚೆಲುವ	ಚೆಲುವಿ
೬	ಲಿಂಗ	ಲಿಂಗಿ	ಬೋಳ	ಬೋಳಿ
೭	ದಾಸ	ದಾಸಿ	ಮಾರ	ಮಾರಿ
೮	ಬೊಮ್ಮ	ಬೊಮ್ಮಿ	ಕರಿಯ	ಬಸ್ಸಿ
೯	ಅಪ್ಪು	ನೀಲಿ	ಕಿರುಮಾರ	ಬೋಕನ್
೧೦	ಕೆಂಪ	ಕಂಪಿ	ಕ್ಯಾತ	ಕ್ಯಾತಿ
೧೧	ಬೊಳ್ಳ	ಗೋಪಿ	ಚೋಮ	ಚೋಮಿ
೧೨	ಕರಿಯ	ರಂಗಿ	ಚೊಲ್ಲ	ಚೆಲ್ಲಿ
೧೩	ಜಡಿಯ	ಕೂರಿ	ಚಾಂಡ	ಮಾರಕ್ಕ
೧೪	ಬಸವ	ಸಣ್ಣಕ	ಕರಿಯನ್	ಸಮಕನ್
೧೫	ಮಾಸ್ತಿ		ಭೋಜ	ಭೋಜಿ
೧೬			ಸೋಮ	ಸೋಮಿ

ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾರ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟರೆ, ಚಿಕ್ಕವನನ್ನು ಸಣ್ಣಮಾರ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ನಾಗರಿಕ ಸಮೂಹಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಕಾರಣ ಅಕ್ಷಯ, ಅನಿತ, ಸುನಿತ ಸುಶೀಲ, ಆದರ್ಶ, ರಮೇಶ ಗಣೇಶ, ಗೌರಿ, ಕಾರ್ತಿಕ, ನಿಖಿಲಾ, ನವೀನ, ಮಂಜುನಾಥ, ರೂಪಾ, ಮಾಲಾ, ಮಂಜುಳ, ರಾಜಾ, ಕುಮಾರ, ವಿಜಯ ಮೊದಲಾದ ಆಧುನಿಕ ಹೆಸರುಗಳು ಕುರುಬರ ಯುವಪೀಳಿಗೆಯವರಿಗೆ ಬಹು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹೆಸರುಗಳು ಆಕರ್ಷಣೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕ ಹೆಸರುಗಳತ್ತ ಯುವಕ-ಯುವತಿಯರ ಒಲವು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

೩. ಋತುಮತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಹೆಣ್ಣು ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾಲಿಡುವುದು ಋತುಮತಿಯಾಗುವ ಮೂಲಕ. ನಿಸರ್ಗದ ನಿಯಮದಂತೆ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಋತುಮತಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಮೈನೆರೆಯುವುದು, ದೊಡ್ಡವಳಾಗುವುದು, ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಂತೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ೧೨ರಿಂದ ೧೪ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಋತುಮತಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಟ್ಟಾದ ಮತ್ತು ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅಪವಿತ್ರಳು ಎಂದು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ ಭಾವಿಸುವುದುಂಟು. ಅಪವಿತ್ರಳಾದ ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪವಿತ್ರಳಾಗಿ ಮಾಡುವ ಹಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳು ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಮುಟ್ಟು' ಸೂತಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಋತುವತಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅವರದೇ ಆದಂತಹ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮೈನೆರೆಯುವುದು ಒಂದು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾದರೂ 'ಋತುವಾದವಳನ್ನು' ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೇಗೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮೈನೆರೆಯುವುದು ಇವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದು ದೊಡ್ಡ ಸೂತಕವು ಹೌದು. ಈ ವಿಚಾರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಾಯಿ ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ಅಲ್ಲದೇ ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ನಿಯಮ ಸಡಿಲವಾಗಿರಬಹುದು. ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರು ಈಕೆಗೆ ಮನೆಯ ಒಳಗಡೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗುಡ್ಲು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಗುಡ್ಲು ಹಾಕುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೋದರಮಾವನ ಪಾಲಿಗೆ ಬರುವ ಕೆಲಸ ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇನ್ನು ಹಲವು ಕಡೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಈ 'ಗುಡ್ಲನ್ನು' ಕಟ್ಟುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ಹೀಗೆ ಮೈನೆರೆದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು 'ಗುಡ್ಲುಕೂಟ್‌ಗ' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಗುಡಿಸಲು ಸೇರಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ಗುಡ್ಲನ್ನು ಮಾವು, ಹಲಸಿನ ಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈನೆರೆದಿರುವ ಹುಡುಗಿ ೯ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಥವಾ ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಆ ಗುಡ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಹೊರಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗಬಾರದು. ಅವಳೇನಾದರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸೋಂಕು ತಗುಲುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. ಅದನ್ನು ಅವರು 'ಸೋಂಕು ಆಪುದು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗಿ ಋತುಮತಿ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ 'ಕನ್ನೆ ಸೂತಕ' ಎಂದೂ ಹಾಗೂ ಹುಡುಗಿ ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿ ಮನೆ ಒಳಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು 'ಆಳಾಂದು ಕೂರ್ಲಿ

ಇವ್ವು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಿಗೆ ಆ ಗುಡ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ತಟ್ಟೆ-ಲೋಟ ನೀಡಿ ಊಟವನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂತಕ ಎಂದರೆ ಈ ಮೈಲಿಗೆ ಕಳೆಯುವವರೆಗೆ ಅವಳು ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗಬಾರದು ಮತ್ತು ಈ ಸೂತಕ ತೆಗೆಯುವ ಕಾರ್ಯ ಹುಡುಗಿ ಮೈನೆರೆದ ೯ನೇ ದಿನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯಬಹುದು ಮತ್ತು ಇದು ಆಯಾಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸೂತಕ ಕಳೆಯಲು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೀರಿನ ಬಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ 'ಒನಕೆ ದಾಟಿಸ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಇದು ಮೊದಲ ಸಲ ಹೊಸಲನ್ನು ದಾಟುವ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದು. ಹುಡುಗಿಗೆ ಹೊಸಬಟ್ಟೆ ನೀಡಿ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನೆಂಟರು ಮತ್ತಿತರರು ಬಂದು ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ಕೊಬ್ಬರಿ, ಕಡ್ಲೆ, ಬೆಲ್ಲ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಹುಡುಗಿಯ ಮಡಿಲು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಋತುವತಿಯಾದ ಹುಡುಗಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದಿನಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ನೀಡುವುದು, ತಲೆಗೆ ನೀರು ಹಾಕುವುದು, ತಲೆಗೆ ಬಟ್ಟೆಕಟ್ಟಿ ಮಲಗಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಆರೈಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹುಡುಗಿಯು ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಬರುವ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ತಾಯ್ತನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊರುವುದಕ್ಕೆ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಹಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ರಜಸ್ವಲೆಯರಾದಾಗ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮೈಲಿಗೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹಾಕಲಾಗಿರುವ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಊಟವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣಾ ಪದ್ಧತಿಯು ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

೪. ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ

ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲೂ ವಿವಾಹದ ಉದ್ದೇಶ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆದರ ಆಚರಣೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿಲ್ಲ. ಸಮುದಾಯ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಪರಿಸರ, ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನೋಧರ್ಮ, ನಂಬಿಕೆ, ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಆಚರಣೆಗಳು ಭಿನ್ನ ರೂಪ ತಾಳುತ್ತವೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ಮದುವೆ ಆಚರಣೆಗಳು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಸರಳ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪಲಾಯನ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಇಂದಿಗೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿವಾಹಯೋಗ್ಯಳಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು

ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ನಂತರ ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ವಿಧಿಸುವ ದಂಡಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕೊಡಗಿನ ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ(ಕುರುಮನ್ಸ್), ಕೇರಳದ ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ.

ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಅವಿವಾಹಿತರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪುರಷರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೇ ವಿವಾಹಿತರಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೇ ವಿಧುರರ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇವಲ ೭೮ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ. ವಿಧವೆಯರು ೧೪೫ರಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪ್ರಮಾಣ

ವೈವಾಹಿಕಸ್ಥಾನ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಶೇಕಡಾ
ಅವಿವಾಹಿತರು	೭೯೦	೫೭೯	೧೩೬೯	೪೪
ವಿವಾಹಿತರು	೭೭೩	೭೭೭	೧೫೫೦	೪೯
ವಿಧುರ/ವಿಧವೆ	೭೮	೧೪೫	೨೨೩	೭
	೧೬೪೧	೧೫೦೧	೩೧೪೨	೧೦೦

ವಿಧುರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತಿಕಡಿಮೆ ಇರಲು ಕಾರಣ ಪ್ರಾಯಶಃ ವಿಧುರರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತ ತರುವಾಯ ಮರು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮ್ಮತಿ ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವಿಧವಾ ವಿವಾಹವನ್ನು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸುವುದರಿಂದ ವಿಧವೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ವಿಧುರಗಿಂತ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮದುವೆಯ ಕ್ರಮ

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳೇ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ವಿವಾಹವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಒಂದೇ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಹುಡುಗ-ಹುಡುಗಿಯು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ಅವರು ಸೋದರ-ಸೋದರಿಯರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಮದುವೆಯಾಗುವವರನ್ನು ಕುಲದಿಂದ ಹಾಗೂ ಹಾಡಿಯಿಂದಲೂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಹೊರಗಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗನ ತಂದೆ-

ತಾಯಿ ತಮ್ಮ ಮಗ ಯಾವ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ನಂತರ, ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಒಪ್ಪಿದರೆ ನಂತರ ಹುಡುಗನ ತಂದೆ, ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹುಡುಗಿಯ ಹಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆಗೆ ಒಂದು ನಾಣ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಮಾತು ಪಡೆದು ಮದುವೆ ದಿನವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥವಾದ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಒಳಗೆ ವಿವಾಹದ ದಿನವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

ವಿವಾಹ ವಧುವಿನ ಹಾಡಿ ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ರಾಮು ಎಂಬ ವಕ್ತೃವಿನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಇವರಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಅಂದರೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಖರ್ಚನ್ನು ಸಮಸಮವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮದುವೆಯಾಗಲು ಹುಡುಗನ ವಯಸ್ಸು ಹದಿನಾರಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದೊಳಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಹುಡುಗಿಯ ವಯಸ್ಸು ಸಹ ಹದಿಮೂರಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷದೊಳಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ಅವರು ಋತುಮತಿಯಾದ ಹುಡುಗಿಗೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ(ಕುರುಮನ್ಸ್)ರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೇನುಕುರುಬರು ಕೇರಳದ ಕಾಟ್ಟು ನಾಯಕನ್ನರ ಜೊತೆ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ನೀಲಗಿರಿಯ ಕುರುಮನ್ಸ್‌ರ ಜೊತೆ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರು ಹಾಸನ, ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರ ಜೊತೆಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರುಗಳ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಿತಿಯನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ ಹಲವು ಮಾನದಂಡಗಳೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಎಂಟು ದಿನಗಳಿರುವಾಗ ಕೆಲವು ಕುರುಬ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವಧು ಹಾಗೂ ವರನಿಗೆ ಕಾಡು(ಅರಿಶಿಣ) ಹಚ್ಚಿ ಮದುವೆಯ ದಿನದವರೆಗೆ ನೀರು ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ವರನ ಮನೆಯವರು ವಧುವಿಗೆ ಸೀರೆ, ರವಿಕೆ, ಓಲೆ, ಹೂ, ಅರಿಶಿಣ, ಕುಂಕುಮ, ಕಪ್ಪು ಬಳೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು

ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ಹೂ, ಸೀರೆ, ರವಿಕೆ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಅರಿಶಿಣ, ಕುಂಕುಮ ಮುಂತಾದ ಮಂಗಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ತಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸುವುದು ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಇದೆ. ಇವರು ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಡೆಸುವ ಮದುವೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಂಗಲ ಕೆಲಸ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ವಧು-ವರರ ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ಹೊಂಗೆ, ಅರಳಿ ಅಥವಾ ಆಲದಮರದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವಾಹದ ಮಂಗಳಕರ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ವರನು ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ, ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತಿತರ ಜೊತೆ ಮಂಗಲ ವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ವಧುವಿನ ಮನೆಗೆ ದಿಬ್ಬಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪರದ ಚಾವಡಿಗೆ ವಧುವನ್ನು ಕರೆತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಸೆಗೆ ಏರಿಸುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಗ ವಧು ಹಾಗೂ ವರ ತಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಳಗದವರ, ಕೆಲವು ಸಲ ಜಂಗಮನೊಬ್ಬನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ-ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರ ಪ್ರಕಾರ ಕಳಸವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಇದೆ. ಇವರು ಐದು ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಚೊಂಬನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿ ನ್ಯಾಣೆ ಹಾಕಿ ಇದರ ಮೇಲೆ ಐದು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂಗನೂಲನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಇವರಲ್ಲಿ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟುವ ಪದ್ಧತಿ ಅಷ್ಟೇನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ವರ ವಧುವಿಗೆ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ವಧುವನ್ನು ಹಸೆಗೆ ಏರಿಸುವಾಗ ಐದು ಜನ ನೀರು ಹಾಕುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಸೆಮನೆಯ ಕೆಳಗಡೆ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಹಸೆಯನ್ನು ಬರೆದಿಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ವಧು-ವರರ ಕಡೆಯವರು ಪರಸ್ಪರ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಹಾಗೂ ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ವರನು ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ವಧುವು ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ವಧುವಿನ ಮನೆಯವರು ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಊಟ ಹಾಕುವರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ವರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಲ್‌ದಾಟ್‌ಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಪಡಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಯಾದ ಹುಡುಗಿ ಅದನ್ನು ಒದ್ದು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ವರನ ಕಡೆಯವರು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಊಟವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಶೋಭನ(ಪ್ರಸ್ತ)

ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಐದು ದಿನಗಳ ನಂತರ ವಧುವಿನ ಮನೆಯವರು ನೂತನ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಬಂದಾಗ ಹುಡುಗಿಗೆ ಮಡಿಲಕ್ಕಿ ಅಂದರೆ ಅವಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಚ್ಚುಬೆಲ್ಲ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ಅರಿಶಿಣ-ಕುಂಕುಮ ಎಲ್ಲ ತುಂಬಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಭೌತಿಕ ಸಂಕೇತಗಳಾವುವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಲ ಮದುವೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಅಥವಾ ಹುಡುಗಿ ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ೨-೩ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚೆ ಹುಯ್ಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿವಾಹಿತ ಹುಡುಗಿಯರು ತಾಳಿಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಹುಡುಗಿಯು ದೊಡ್ಡವಳಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರೌಢವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸ್ವಕುಲ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ಬಹುಪತ್ನಿ ವಿವಾಹ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರಿಬ್ಬರನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಬಹುದು. ತನ್ನ ಮೊದಲ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು.

ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನವಿಲ್ಲದೆ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಾಸಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದಾಗ, ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದೇ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಬ್ಬರು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಇರಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಾಡಿಯ ಸಮ್ಮತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇತರ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಂಪತಿಗಳು ವಿಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಬಯಸಿದಾಗ ಪಂಚಾಯತಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಸಭೆ ಸೇರಿ ವಿಚ್ಛೇದನವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಆದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಅಪರಾಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಂಡವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಪುರುಷನು ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಗೆ ಮೊದಲ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು ಅವಳ ಮರುಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ

ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಗಂಡನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸಹ ಮರು ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು. ವಿಧವಾ, ವಿಧುರ ವಿವಾಹಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ತರಹದ ಪುನರ್ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಗಂಡ ಇಲ್ಲದವಳ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲದವನು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

೫. ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿ

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಸತ್ತಮೇಲೆ ಶವವನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೂಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಶವವನ್ನು ಸುಡುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ನೆರಳು ಕರೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಬೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗು ಸತ್ತವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎಡೆಹಾಕುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಾವು, ಆನೆ, ಕರಡಿ, ಹುಲಿ ಮುಂತಾದ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಅಕಾಲಮರಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದವರನ್ನು ಸುಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದು ಕಾಯಿಲೆ ಕಸಾಲೆ ಬಿದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿ ಸಾವಿಗೀಡಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೂಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಮೃತದೇಹಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಬಿಳಿಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತಲೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಪಾದಗಳು ಇರುವಂತೆ ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಸಿ ಮಣ್ಣು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ದಿನ ಮೃತ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾಗ ಯಾವ್ಯಾವ ಆಹಾರವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅದನ್ನು ಎಡೆಯಾಗಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಕರ್ಪೂರ, ಎಲೆ–ಅಡಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಗಳ, ಹಗ್ಗ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿಯೇ ತರಲು ಇಬ್ಬರು ಹೋಗಬೇಕು. ಚಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯಮಗ, ಅಥವಾ ಅಳಿಯ ಮೊದಲು ಹೆಗಲು ಕೊಡಬೇಕು. ಹೆಣವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ 'ಸಟ್ಟೆ–ಬಡಿ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಐದಾರು ಮಂದಿ ಗುಂಡಿ ತೆಗೆಯಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ, ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಹೆಣವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಆ ಸಮಾಧಿಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಸಿ ಮಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸಮಾಧಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡದೇ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗದ್ದೆಹಾಡಿಯ ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬ ವಕ್ತೃ ಮಾದ ಎಂಬುವರ ಪ್ರಕಾರ ಆ ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಸತ್ತವನಿದ್ದ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ನೋಡಿದಾಗ ಅನ್ನದ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಸತ್ತವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಕ್ಕಿದೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ದೆವ್ವವಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಯಾರಾದರೂ ಸತ್ತರೆ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವರು ಬಂದು ಶೋಕವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ತದೇಹಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಲು ಧೂಪವನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಚಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೃತದೇಹವನ್ನಿಟ್ಟು ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯಜಮಾನನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಯಜಮಾನನು ಶವದ ಮೇಲೆ ನೆಟಿಕೆ ಮುರಿದು ಗುದ್ದಲಿಯಿಂದ ಐದು ಸಲ ಮಣ್ಣನ್ನು ಅಗೆದ ಮೇಲೆ, ಇತರ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಹಳ್ಳ ತೋಡುತ್ತಾರೆ. ಮೂಡಲ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಇರುವಂತೆ ಶವವನ್ನು ಅಂಗಾತವಾಗಿ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟನಂತರ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನು ಒಂದು ಹಿಡಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ, ನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವ ಇತರರೂ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಹಳ್ಳವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಣ್ಣು-ಕಾಯಿ, ಕಳ್ಳೇಪುರಿ ಮತ್ತು ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಯಜಮಾನನೇ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಕೈ-ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ತಿಂದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ಅವುಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ತರಬಾರದು. ಹೆಣವನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲನ್ನು ನೆಡುವ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ತೋಡಿರುವ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಅತಿಥಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೇಹವನ್ನಿಟ್ಟು ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಕಲ್ಲು ಜೋಡಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು 'ಕಲ್ಲುಸೇವೆ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಶೋಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗನ ಕೂದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲೂ ಸತ್ತವರಿಗಾಗಿ ಸೂತಕವಿರುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ ಮೊದಲ ಎರಡು ದಿನಗಳು ಕಾಲವಶವಾದವನ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ೧೦ ದಿವಸ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ೧೧ನೆಯ ದಿನ ಇವರು ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಹೋದವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಆಹಾರ, ಮತ್ತಿತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೨ನೆಯ ದಿನ ತಿಥಿಮಾಡಿ ಕಾಗೆ ಬಂದು ತಿಂದು ಹೋದ ನಂತರ ಎಲ್ಲ ಕುಲಬಾಂಧವರು, ಬಳಗದವರು, ಮಿತ್ರರು ಸತ್ತುಹೋದವನ ಮನೆಯವರು ನೀಡುವ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಉಪಕಾರಿ ದೇವತೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದವನು ಕೇಡೆನಿಸುವ ಅನಿಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸಾವಿಗೀಡಾದವನ ಪ್ರೇತ ಕುಲದ ಹಿರಿಯರ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ, ನೈವೇದ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ

ಆದೇಶನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಇವರು ಸತ್ತವನ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಅಹಾರವನ್ನಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಗತಿಸಿದವನ ಪ್ರೇತ ಬಂದು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. "ಸಾವು ಎಂಬುದು ನಿಗೂಢವಾದ, ಅಂಜಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಹಾಗೂ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಘಟನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಏಕೆ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿಕೊಂಡ, ಅವನೇನಾದನು, ದೆವ್ವವಾದನೇ? ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನೀರಿನೊಳಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕದಡದೇ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದರೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಸಾವು ಎಂದೂ ('ನಸೀಬ್ ತೀರಿತು ಹೊಂಟೋದ್ನ') ಆದರೆ ಎಣ್ಣೆ ಕದಡಿ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳ–ಗಾಳಿ ಇವನ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಬುಂಡೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಅಥವಾ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. (ಕಿಕ್ಕೇರಿ ನಾರಾಯಣ, ೨೦೦೦ ಪು.೭೬) ಮತ್ತು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ಕಾರಣ ಯಾವ ಗಾಳಿ ಗಂಟಲು ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ದೇವರು ಹೇಳಿದರೆ, ಆ ಸ್ಥಳ ಬಿಡದೇ ಅಲ್ಲೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೂಡಲೇ ಆ ಜಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು.

ನೆರಳು ಕರೆಯುವುದು

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಳಗೆ ಸಾವು ಬರಬಾರದೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಯಸ್ಸಾದವರು, ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಹಾಡಿಯ ಪಕ್ಕದ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತ ನಂತರ ಹೆಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ದಿವಸದಿಂದ ನಲ್ವತ್ತನೇ ದಿವಸದೊಳಗೆ ನೆರಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನೆರಳು ಕರೆಯುವುದು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗದ್ದೆಹಾಡಿಯ ಕಾಳ ಎಂಬ ವಕ್ತೃವಿನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಅವನು 'ಗಾಳಿಗಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ' ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ನೆರಳಾಗಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಈ ನೆರಳು ಆದಿಯಯ್ಯ (ಮೂಲಪುರುಷ)ನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ತಲುಪಬೇಕಾದರೆ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಿ ಅಯ್ಯ ತೂತು ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರೆ ಕೊಟ್ಟು ನೀರು ತರಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಏಳು ಹೆಡೆ ಸರ್ಪವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಏಳು ಜನ ಕನ್ನೆಯರು ಬಂದು ಇವರನ್ನು ಕಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಸುಂಕ ಕೊಟ್ಟು ಏಳು ಅಂತಸ್ತಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನೆರಳು ಆಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಕಾಡುಮೇಡು ಅಲಿತಾ ಇರುತ್ತೆ. ಆಗ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ

ದಿನ ಆನೆಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾ ಆ ನೆರಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕೆಲವು ಸಲ ದಿನಗಟ್ಟಲೆಯೂ ಆಗುವುದುಂಟು. ಏಳು ಜನ ವೀರಮಾಸ್ತೀರು ಏಳು ಜನ ಹೊನ್ನದುಂಬಿಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಹೆತ್ತಯ್ಯದೀರು ಬಳೆಬಿಟ್ಟು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕೀಳುಲೋಕಕ್ಕೆ ನೆರಳು ಬರುತ್ತದೆ.

ಆಗ ಆ ನೆರಳು ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದವರ ಮೇಲೆ ಮೈದುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿರಬಹುದು, ಮಗ ಆಗಿರಬಹುದು, ಮಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ನೆರಳು ತನ್ನ ಕಷ್ಟ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅದು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದುದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆ ನೆರಳಿಗೆ ಕೋಳಿ, ನಿಂಬೆಕಾಯಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಎಳನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಈ ನೆರಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ನೆರಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಇಳಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಂಡಲ ಮಾಡಿ ಆ ನೆರಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಎಳೆದು ತರಬೇಕು. ಆಗ ಮಂತ್ರ ಪಠಿಸುವರು.

ಆರು ಬಲೆ ತೂರು ಬಲೆ
ಏಪತ್ತೇಳು ಬಲೆ ಆತಗಣ
ಭೂತಗಣ ತಪ್ಪಿತೊಡ್ರಿ ಬಂದಾದು
ಉಂಟಾದ್ರೆ ಏನ್ನ ಗುರುಪಾದಲ್ಲಿ
ನಿಲ್ಲಬೇಕು.
ಹಿಂದೆ ಬಂದ್ರೆ ಹಿಂದೆಕಟ್ಟು
ಮುಂದೆ ಬಂದ್ರೆ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟು

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೋಳಿ ಕೊಯ್ದು, ಕಾಯಿ ಒಡೆದು, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ನಿಂಬೆಕಾಯಿ, ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಗಾಳಿ ಮಾಡಿ ಹೆತ್ತಯ್ಯನ ಹತ್ತಿರ ಸುಖವಾಗಿರಲು ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

೬. ಹಬ್ಬಗಳು

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮೂಹಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ ಉತ್ಸವಗಳು ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಋತುಗಳು ಬದಲಾವಣೆಯಾದಂತೆ, ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮನರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳಿಗಾಗಿ ಒಪ್ಪುವಂತಹ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮಾನವನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, "ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಗೊಮ್ಮೆ ಮನೆಯವರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು

ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಗೆ 'ಹಬ್ಬ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನದಂದು ಜನರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ನೋವು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ".(ಶಂಕರ್‌ರಾವ್ ಚ.ನ., ೧೯೮೨, ಪು.೬೧) ಯಾವುದೇ ಹಬ್ಬವಿರಲಿ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ತಾವು ನಂಬಿರುವ ದೇವರು-ದೇವತೆ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಆಯಾ ದೇವರುಗಳಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಸುವುದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಕೂಡ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಹಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವುದೇ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವರು ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ಋತುಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಹಿರಿಯರ ಹಬ್ಬ, ಬೈಗುಳ ಹಬ್ಬ, ಅಮ್ಮಾಳೆ ಹಬ್ಬ, ದೀಪಾವಳಿ, ಯುಗಾದಿ ಮುಂತಾದ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಬ್ಬಗಳು ಸಂತೋಷ, ಸಡಗರ ಮತ್ತು ದೈವಶ್ರದ್ಧೆಯ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳೊಡನೆ ಆಚರಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದೇವರು ಮತ್ತು ಹಬ್ಬಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ಕೂಡಿಯೇ ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರು ಬೈಗುಳ ಹಬ್ಬ, ಅಮ್ಮಾಳೆ ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರ ಹಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಯುಗಾದಿ, ದೀಪಾವಳಿ ಮೊದಲಾದ ಹಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಮಡಿಕೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಬೈಗುಳ ಹಬ್ಬ, ಅಮ್ಮಾಳೆ ಹಬ್ಬ, ಹಿರಿಯರ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಅನೂಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಯಾವ ದೇವರು, ಜಾತ್ರೆ ಬಹಳ ಹೆಸರುಗಳಿಸಿವೆಯೋ ಅಂಥವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಬಹಳ ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

೬.೧. ಹಿರಿಯರ ಹಬ್ಬ

ಅಶ್ವೀಜ ಮಾಸದ ಮಹಾನವಮಿಯಂದು ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ಹಿರಿಯರ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಹಿಂದೆ ವೃದ್ಧರಾಗಿ ಸತ್ತವರು ದೇವರುಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಸತ್ತವರ ಮೂರ್ತಿ ಮಾಡಿಸಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತಂತೆ. ಆದರೆ ಇಗ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಸತ್ತವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆ ಚೊಂಬನ್ನು ಗದ್ದುಗೆ ಮಾಡಿ, ನೀರು ತುಂಬಿಟ್ಟು ಚೊಂಬಿನ ಮೇಲಿನ ಬಾಯಿಗೆ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು 'ಕುಂಭ ಕಳಸ' ತಯಾರಿಸಿ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆ, ಅವರು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾಗ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳು, ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು 'ಹಿರಿಯರ' ಪೂಜೆಗೆ ಇಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು, ಬೀಡಿ, ಸಿಹಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಧೂಪ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಸತ್ತುಹೋದ ಆತ್ಮಗಳು ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು (ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿ) ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಂದು, ತಾಂಬೂಲ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಆದಿ-ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ 'ಆತ್ಮವಾದ'ದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು, ದೇವರು ಧರ್ಮ, ಹಿರಿಯರ ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಪೂಜಾ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. "ಪೂರ್ವಜರ ಪ್ರೇತಗಳು ಅತಿಮಾನವ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಮಾನವ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಏರುಪೇರು ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆಂದೂ ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಆದಿಮಾನವರು ಈ ಪ್ರೇತಾತ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ತಲೆದೋರಿತು. ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಆದಿವಾಸಿ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ಅವರು ಸತ್ತುಹೋದ ನಂತರ 'ಮಹಾನ್ ಪ್ರೇತಾತ್ಮ'ವೆಂದು ದೈವತ್ವಕ್ಕೇರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ಕ್ರಮವು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ದೇವರ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಯು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪೆನ್ಸರ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಪ್ರೇತಾತ್ಮದ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಸಂಗತವೆನಿಸುವಂತೆ ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಣಾ ಕ್ರಮ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ." (ಶಂಕರರಾವ್. ಚ.ನ., ೧೯೯೨, ಪು.೬೭) ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಚೇತನವಾದ ಮತ್ತು 'ವಸ್ತುಪೂಜಾವಾದ' ಈ ಎರಡು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

[illegible]

೬.೨. ಬೇಡು ಹಬ್ಬ ಅಥವಾ ಬೈಗಳ ಹಬ್ಬ

ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಡಗಿನ ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪಲಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ೬ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದ ದೇವರಪುರ (ಒಂಟಿಯಂಗಡಿ)ದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಬೈಗುಳ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವರು. ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ಹಾಗೂ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುಣಸೂರು ಹಾಗೂ ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಿಂದುಳಿದ ಪಂಗಡದವರು ಮತ್ತು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಈ ಹಬ್ಬ ಕೊಡಗಿನ ಪಾಲಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮದ ಹಬ್ಬ. ಅಶ್ಲೀಲ ಭಾಷೆ ಬಳಸಿ ದೇವರು ಹಾಗೂ ನೋಡುಗರನ್ನು ಬೈಯ್ಯುವ ವಿಲಕ್ಷಣ ಹಬ್ಬ. ಕೊಡಗಿನ ದೇವರಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯುವುದು. ಈ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ 'ಬೇಡು ಹಬ್ಬ' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಕುಣಿದು ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಹಾಗೂ ಜನರನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಜನರು ಒಂದು ದಿನ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈದಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ನಡೆಯುವ ಮೆರೆವಣಿಗೆ ನೋಡಲು ಹೋದವರಿಗೆ ಬೈಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾಳ್ಮೆ ಇರಬೇಕು. ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಪ್ರಮುಖ ಹಬ್ಬ ಇದು. ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಭದ್ರಕಾಳಿ, ಬೇಟೆ ಕುರುಂಬ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಹರಕೆಹೊತ್ತ ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಊರಿನ ಸರಹದ್ದಿನ ಒಳಗಿರುವ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ ದೇವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಬೇಡುವುದು ಈ ಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಕಾಡನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಭದ್ರಕಾಳಿ ಮತ್ತು ಬೇಟೆ ಕುರುಂಬ ದೇವರನ್ನು(ಕಾಡಿನ ದೇವರು) ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವನ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ದೇವರ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಡು ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮ ಮೈಗೆ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಬಣ್ಣ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಸೊಪ್ಪು, ಬಲೂನು, ಹೂವು ಮತ್ತಿತರ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಪುಡಿ ಎರಚಿಕೊಂಡು ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮೆರಗು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮುಖವೂ ಇದೆ. ದೇವರಪುರದ ಸಣ್ಣುವಂಡ ಕುಟುಂಬಸ್ಥರ ಮೂಲ ಮನೆಯಿಂದ ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಭದ್ರಕಾಳಿಯ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ತಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಡೀ ದಿನ ಎದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕವರಲ್ಲದೇ ದೇವರನ್ನು ಬಿಡದೆ ಬೈಯುತ್ತಾ ನಲಿದು ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತಲೆ ತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ವಿಶೇಷ ಹಬ್ಬದ ಉದ್ದೇಶ ಪ್ರತೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಣ್ಣುವಂಡ ಕುಟುಂಬಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವಂತೆ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ 'ದೇವರ ಕಾಡು' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾ ದಟ್ಟ ಮರಗಳಿಂದ ಕಾಡನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಭದ್ರಕಾಳಿ ಮತ್ತು ಬೇಟೆ ಕುರುಂಬ ದೇವರನ್ನು(ಮೂಲತಃ ಕಾಡಿನ ದೇವರೆಂದು) ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾಡಿನ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮರ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸದೇ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಊರಿನವರು ಆಯಾಯ ದೇವರ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡು ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆ ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ತರಗು ವಕ್ಕಾ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೇಡು ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. 'ತರಗು' ಎಂದರೆ ಗುಡಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕುರುಚಲು ಗಿಡ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆವರಣವನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಬಿದಿರಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿರುವ ಕುದುರೆಗೆ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡುವುದು ತರಗು ವಕ್ಕಾ ಬೇಟೆಕುರುಬರ ಹಬ್ಬದ ಸೇವೆಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಈ ಬೇಡು ಹಬ್ಬವನ್ನು ಎರಡು ದಿನ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆ ದಿನ ಪಟ್ಟಣೆ ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಕುದುರೆ ತೆಗೆಯುವುದು.

ಪಟ್ಟಣೆ – ಆ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಹಬ್ಬದ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ಊರಿನವರು ಅನ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಫಲಹಾರ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಪಟ್ಟಣೆಗೆ ಪೂರ್ವ ಸರಿಯಾಗಿ ಎಂಟು ದಿನದಿಂದ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡದೆ ಮಾಂಸಾಹಾರ ತ್ಯಜಿಸಿ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳಾಗಿ ದೇವರ ಕಟ್ಟು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊರಿನವರು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಪೂಜೆಯ ಬಳಿಕ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಅಂಬಲಕ್ಕೆ(ದೇವರ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಇಡುವ ಸ್ಥಳ) ತೆರಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ದೈವಿಕ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಕಡತಲೆ, ತೂರೆಕೋಲು, ಹರಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಕುದುರೆ, ನಾಯಿ, ಮಗು, ತೊಟ್ಟಿಲು, ಹಸು ಕರುಗಳು, ಶೂಲ, ಕಾಲು, ಕೈ, ಮೂಗು, ಕಿವಿ, ಬೆರಳು, ಕಣ್ಣು, ಮೊಗ(ದೇವರ ಮುಖವಾಡ) ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು(ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅನಾರೋಗ್ಯವಾದಾಗ ದೇವರನ್ನು ಬೇಡಿ ಸರಿಪಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹರಕೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ) ಶುದ್ಧಿಕರಿಸಿ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಳಿಕ ಬೇಟೆ ಕುರುಂಬ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬೇಟೆ ನಾಯಿ(ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ)ಯ ಹರಕೆ

ಸಲ್ಲಿಸಿ ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವರನ್ನು ನೆನೆದು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಬೇಟೆ ಕುರುಂಬ ದೇವರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ನಾಯಿ(ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕುಂಬಾರ ತಯಾರಿಸಿದ) ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಕಾರಣ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗೆ ತೆರಳುವಾಗ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕು ನಾಯಿಯು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಬೇಟೆಗಾರನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ದೇವರಪುರದ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಕಾಳ ಎಂಬ ವಕ್ತೃ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಬೇಟೆಗಾರರಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವ ಬೇಟೆ ಕುರುಬ ದೇವರಿಗೆ ನಾಯಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹರಕೆ ಹೊತ್ತ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ಮೇರೆಗೆ ಕುದುರೆ ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಆರಿಸಿ(ದೇವರ ಅನುವಾದ ಪಡೆದ ಇಬ್ಬರು) ಪುನಃ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಪಡೆದು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಿ(ಭಕ್ತರ ಹರಕೆಯಿಂದ ಬಂದ ಅಕ್ಕಿ ಧಾನ್ಯ ತರಕಾರಿಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ) ಬೇಟೆ ಕುರುಂಬ, ದೇವರ ಆಯುಧವಾದ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟು (ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ತಯಾರಿಸಿದ)ಅಂದರೆ ಪಟ್ಟಣೆಗೆ ಎಂಟು ದಿನ ಪೂರ್ವ ತ್ಯಜಿಸಿದ ಮಾಂಸಹಾರವನ್ನು ಈ ಘಳಿಗೆಯಿಂದ ಪುನಃ ಸೇವನೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಊರಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳುವ ಪ್ರತೀತಿ. ಈ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಬೇಟೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. "ಊರೇ ನಾಡೇ ತಕ್ಕರೆ, ಬಿಲ್ ಬುಡ್ ಡಾ" ಎಂದು ಮೂರು ಬಾರಿ ಕೇಳಿ ಬಿದಿರಿನ ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಕುದುರೆ ತೆಗೆಯುವುದು – ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದಲೇ ವಿವಿಧ ವೇಷಧಾರಿ ಜನರು ಊರಿನ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ ಬೇಡುತ್ತಾ ದೇವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ವಯ ಊರಿನೊಳಗೆ ವಾಸಿಸುವ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತವರು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿರುವ ಜೇನುಕುರುಬರು ಮಾತ್ರ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಕಾಣಿಕೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ.

"ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವರ ಮಕ್ಕಳು
ನಾವು ದೂರಿ, ದೂರಿ,
ಭದ್ರಕಾಳಿಯಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು
ನಾವು ದೂರಿ, ದೂರಿ,
ಕಾಡು ಕುರುಬರ ಮಕ್ಕಳು
ನಾವು ದೂರಿ, ದೂರಿ
ಕಾಣಿಕೆ ಗೀಣಿಕೆ ಕೇಳುವೆವು
ನಾವು ದೂರಿ, ದೂರಿ"

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ಎಂದು ದೇವರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ಬೇಡುವ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವರು. ಆದರೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ರೇಶ್ಮೆಹಾಡಿಯ ತಿಮ್ಮ ಎಂಬ ವಕ್ತೃವಿನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಈ ಬೇಡುವ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಇಲ್ಲದ ಕೆಲವರು ಮೋಜಿನ, ಹಣ ಕೀಳುವ, ಹೆಂಗಸು, ಗಂಡಸರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿ ಬೈಯ್ಯುವ ಹಿಡಿತವಿಲ್ಲದ ನಾಲಿಗೆಯ ಹೆಂಡ ಸಾರಾಯಿ ಕುಡಿತದ ಹಾಡಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಇದು ಬೇಡು ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕಳಂಕಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನಿಜಕ್ಕೂ ವಿಪರ್ಯಾಸವೇ ಸರಿ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎಲ್ಲ ವೇಷಧಾರಿ ಭಕ್ತರು ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆವರಣದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ವಾಲಗಕ್ಕೆ ಕುಣಿದು ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಕುದುರೆ ತೆಗೆಯಲು ಹರಕೆ ಹೊತ್ತ ಅನುವಾದ ಪಡೆದ ಇಬ್ಬರು ಯುವ ಜನರು ಮಂಡೆ ಹಾಕಿ, ತರಗು ವಕ್ಕರಾದ ಬೇಟೆ ಕುರುಬರು ಶೃಂಗರಿಸಿದ ಬಿದಿರಿನ ಕುದುರೆಯನ್ನು, ಊರಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದದೊಂದಿಗೆ ಅಂಬಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ದೇವರನ್ನು ನೆನೆದು ಪಣಿಕರ ತೆಗೆಯುವ ಮೊಗದೊಂದಿಗೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುದುರೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತ ಜನರು ಕೋಳಿಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಪಡೆದವರು ದೇವರ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ನೆನೆದು ಕೋಳಿಯನ್ನು ಸಾಕಿ ಮುಂದಿನ ಬೇಡು ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಹರಕೆಯಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವರ ಮೊಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗೆ ಜನರು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಮೊಗದೊಂದಿಗೆ ವಾಲಗ ಸಹಿತ ಹತ್ತಿರವೇ ದೇವರ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪೂಜಾರಿ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಹಾಗೂ ವೇಷಧಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ(ಗಂಡಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶ) ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯ ಕಳೆದ ಎಂಟು ದಿನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಕೊಂದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಮಾಡಿ ದೇವರ ಕಟ್ಟು ಮುರಿದಿದ್ದರೆ ಅಂಥವರು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಶೂಲ ಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿ ತಪ್ಪು ಹಣ ಸಲಿಸಿ ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ.

ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಕೆ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಬೇಟೆ ಕುದುರೆಯ ಸವಾರಿಯನ್ನು ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವರ ಆಶೀರ್ವಾದದೊಂದಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವರ ಮೊಗವನ್ನು ಪಣಿಕರಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಚಾಮುಂಡಿ ಮಾತೆ ಭದ್ರಕಾಳಿಯಮ್ಮನಿಗೆ

ಬೇಟೆಯಾಡಿದ್ದರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಅಹಾರ ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆಹಾರ ಹರಕೆ ಬಳಿಕ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜನರ ಹರಕೆ ಕಾಣಿಕೆ ಭಂಡಾರದೊಂದಿಗೆ ಅಂಬಲಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ, ಎಲ್ಲ ಪೂಜಾ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವರ ಮೊಗಕ್ಕೆ ಮೊಗಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಬೇಡು ಹಬ್ಬವು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಬೇಡು ಹಬ್ಬವು ಕಾಡಿನ ವನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಕಾಡನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವರ ಬೇಟೆಯ ವಾಹನವಾದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆ(ಕುದುರೆ ತೆಗೆಯುವುದು) ಮಾಡುವರು. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವರು ಅವರ ಕುಲದೇವರಾಗಿದೆ. ಭದ್ರಕಾಳಿ ಮಾತೆಗೆ ಸಂಹಾರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಆಹಾರ ಅರ್ಪಣೆ ಕೋಳಿ ಬಲಿ, ದೇವರಿಗೆ ಬೇಟೆ ನಾಯಿ ಅರ್ಪಣೆ ಇದುವೇ ಬೇಡು ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲ. ದೇವರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಭದ್ರಕಾಳಿ ಮತ್ತು ಬೇಟೆ ಕುರುಂಬ ದೇವರುಗಳು ಈಗಲೂ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಕುಂಡೆ ಹಬ್ಬವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ದಿನ ದೇವರಪುರ ದೇವಾಲಯದ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ವೇಷಭೂಷಣ ತೊಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ ಸೋರೆಕಾಯಿ ಬುರುಡೆ ಹಿಡಿದು ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅಶ್ಲೀಲವಾಗಿ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಭದ್ರಕಾಳಿಯನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಾ ದೇವಾಲಯದ ಕಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನು ಹಣ ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳುವುದು, ಹಣ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಅಶ್ಲೀಲವಾಗಿ ಕುಂಡೆ...ಕುಂಡೆ... ಕರಿಕುಂಡೆ... ಬಿಳಿಕುಂಡೆ... ಆ ಕುಂಡೆ...ಈ ಕುಂಡೆ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಬೈಯುವುದೇ ಅಂದಿನ ವಿಶೇಷ. ಎಷ್ಟೇ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಬೈದರೂ ಆ ದಿನ ಯಾರೂ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳದೇ ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುರಿತು ದೇವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಜನರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಭದ್ರಕಾಳಿಯನ್ನು ಕಂಡನಂತೆ. ಆಗ ಜನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭದ್ರಕಾಳಿಯ ಹಿಂದೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಕುಂಡೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ, ಜನ ಬೇಸತ್ತು ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಭದ್ರಕಾಳಿಯನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಾ ಹಿಂದಿರುಗಿದರಂತೆ. ಅದರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಈ ಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೬.೩. ಅಮ್ಮಾಳೆ ಹಬ್ಬ

'ಅಮ್ಮಾಳೆ ದೇವರು' ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯದ ದುಬಾರೆ ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ದುಬಾರೆ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ಜೆ. ಕೆ. ದೋಬಿ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ 'ಅಮ್ಮಾಳೆ ದೇವರು' ಅವರ ಕುಲದೈವ. 'ನಂಗ ದೇವರು ನಂಗೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತ' ಎನ್ನುವ ಇವರು ಸಸ್ಯಕುಲದೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಈ 'ಅಮ್ಮಾಳೆ' ವನದೇವತೆ–ನಿಸರ್ಗ ದೇವತೆ. ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಜನ ದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ–ಪಕ್ಷಿಗಳು–ಜೀವಜಂತುಗಳು–ಗಿಡ–ಮರಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಆ ಜೀವ ಸಸ್ಯಸಂಕುಲಗಳಹ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಿರಬೇಕು, ಹಾಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ನಮ್ಮ ಒಡನಾಟದ ಆನೆಗಳನ್ನು ಗಿಡ ಮರಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸು ಎಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು ಹರಡದಂತೆ ಪ್ರಾಣಿ–ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ–ಕಾಡಾನೆಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಡನಾಟದ ಸಾಕಾನೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಕಾಡದಂತೆ ಕಾಪಾಡು ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ದುಬಾರೆ ಸಾಕಾನೆ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ೧೫ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಕಾನೆಗಳಿವೆ. ಈ ಆನೆಗಳ ಮಾವುತರು ಜೇನುಕುರುಬರೇ ಆಗಿದ್ದು ಇದೇ ದುಬಾರೆಯ ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಕಳೆದ ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಬದುಕು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹರಕು–ಮುರುಕು ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಜನ 'ಅಮ್ಮಾಳೆ' ಹಬ್ಬದಂದು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಬಂದು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಅಮ್ಮಾಳೆ' ದೇವಾಲಯವು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ದುಬಾರೆ ಸಾಕಾನೆ ಶಿಬಿರದಿಂದ ಮೂರು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ದಟ್ಟಾರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಇದೆ. ಇದು ಕಲ್ಲು ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಕಾಡಾನೆಗಳು ಕಡಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ತಮ್ಮ ಮೈ–ಬೆನ್ನು ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಕಲ್ಲು ಹಾಸುಗಳನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅದೇ ಕಲ್ಲು ಹಾಸನ್ನೇ ದೇವರ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪೂಜಿಸುವ ಈ ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಹಳ ವಿಶೇಷವಾದುದು. ಜೊತೆಗೆ ವೃಕ್ಷ ಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೇರವೇರಿಸಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ 'ಅಜ್ಜಯ್ಯ'ನಿಗಾಗಿ ಅವರು ಬಯಸುವ ಕೆಲವು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿಟ್ಟು ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕಿಗೂ ತಿರುಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರು.

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ದುಬಾರೆಯ ಸಾಕಾನೆ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿನ ಆನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಳೆದು ಅವುಗಳ ತಲೆಗೆ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಲೇಪನ ಮಾಡಿ, ಶೃಂಗಾರಗೊಳಿಸಿ ಈ ಅಮ್ಮಾಳೆ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವರು. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಪೂಜಾ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳ ಜೊತೆ ಮಾವುತರೆಲ್ಲರೂ ಭಾಗವಹಿಸುವರು. ಆನೆಗಳ ಸೊಂಡಿಲ ಮೂಲಕವೇ ದೇವರಿಗೆ ಮಾಲಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಸುವರು. ಆನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಂಬದಿಯ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳ ಮಂಡಿಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಊರಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ರೀತಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕೃಷಿಕರ ಸಂಘದವರು ಹಾಜರಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮಾಳೆ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೇ ಅನ್ನದ ಸಿಹಿ ಊಟ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವರು. ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಊಟ ಮಾಡಿ, ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ಬದುಕು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುವ ನಮಗೆ ಯಾವುದೇ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳು ಬಾರದಂತೆ ಕಾಪಾಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ತೆರಳುವರು.

೭. ದೇವರ ಗುಡ್ಡ ಅಥವಾ ಬುಂಡೆ ಕರೆಯುವುದು

ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ದೇವರಗುಡ್ಡನಿಗೆ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೇವರಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಅದಿಅಯ್ಯ(ಮೂಲಪುರುಷ) ಗಾಳಿ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕರೆದು ಅದರ ಜೊತೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿ ತಮಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವನು ಹಾಡಿಗೊಬ್ಬನಂತೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಇವನನ್ನೇ ಗುಡ್ಡ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇವನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವನು. ಆಗ ಅವನ ಆದಿ ಅಯ್ಯನ ಚೇತನವು ಅವನ ಮೈದುಂಬಿ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಗುಡ್ಡನಾಗಿ ಅವರು ಯಾವ ಯಾವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆ ಚೇತನವು ನೀಡುತ್ತದೆ. ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ ಗುಡ್ಡನು ನ್ಯಾಯವಾದ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆದಿ ಚೇತನವು ಕರುಣಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯನ ಆತ್ಮ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಮೈದುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೈದುಂಬಿ ಬರುವುದನ್ನು ಹಾಡಿಯ ಜನರು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವನನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಯಾಕೆ ನೀನು ಬದಲಾಗಿದ್ದಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೈದುಂಬಿರುವ ಆತ್ಮವು ತನ್ನ

ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವರ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆಗ ಅವನನ್ನು ನದಿಯ ಹತ್ತಿರವೋ, ಹಳ್ಳದ ಹತ್ತಿರವೋ, ಕೆರೆಗೋ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವನನ್ನು ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳು ನಡೆಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಆ ಗುಡ್ಡನ ಶಕ್ತಿ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತನನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯಗುಡ್ಡನ ಸಹಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಗುಡ್ಡನಿಗೆ ಮೈದುಂಬಿದಾಗ ಇವನಿಗೂ ಮೈದುಂಬಬಹುದು. ಗುಡ್ಡನು ಮದುವೆ ಆಗದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಮದುವೆ ಆಗಲೂಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುಡ್ಡನಾಗುವವನಿಗೆ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಯಸ್ಸಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡನ ಶಕ್ತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವರು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡಸರು ಗುಡ್ಡಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರು ಗುಡ್ಡಗಳಾಗುವುದು ಅಪರೂಪವಾದರೂ ಅವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಗುಡ್ಡನಿಗೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ಶಕ್ತಿಗಳು;

೧. ಗುಡ್ಡ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಮನೋನಿಗ್ರಹದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ದೈಹಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಎದೆ ಮೈಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಸುಟ್ಟ ಗಾಯವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

೨. ಆತನಿಗೆ ಆದಿ ಅಯ್ಯನ ಚೇತನ ಮೈದುಂಬಿ ಬಂದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಅಂತರಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಆದಿ ಅಯ್ಯ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಆದಿ ಅಯ್ಯನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ ಅವನ ಆಗಿನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೩. ತನ್ನ ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆ ರೀತಿನೀತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ.

೪. ಗುಡ್ಡನಿಗೆ ತನ್ನ ಜನರ 'ಸಮೂಹ ಮನಸ್ಸನ್ನು' ಒಂದೆಡೆಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮೈದುಂಬಿ ಬಂದಿರುವ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅದರ ಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಆ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ.

೫. ಇವನಿಗೆ ತನ್ನ ಹಾಡಿ ಅಥವಾ ಜನಕ್ಕೆ ಬಂದೊದಗುವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು, ಕಾಲರಾ, ಸಿಡುಬು, ವಾಂತಿ–ಭೇದಿ ಮುಂತಾದ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಬರುವುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಕಾಣುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹಾಡಿಯ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅದು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ಸೂಚನೆ ಇವನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅಂಥವನನ್ನು ಊರಿನ ಹೊರಗೆ ಇರುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿ ಕಾಯಿಲೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅಂಟದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದವನಿಗೆ ಔಷಧ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಗುಡ್ಡನಿಗೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಯ ಜನರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

೬. ಆತನಿಗೆ ಆತ್ಮ ಅಥವಾ ಚೈತನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ವರ್ತಿಸುವುದು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ ತನ್ನ ಹಾಡಿಯ ಜನರೊಟ್ಟಿಗೂ, ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿ ಜೀವರಾಶಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಪ್ತತೆ ಗೌರವವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೭. ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೆರಳನ್ನು ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ದಿನವೋ ಅಥವಾ ನಲ್ವತ್ತನೇ ದಿನವೋ ಕರೆದು, ಅವನಿಗೆ ಸಾವು ಬರಲು ಏನು ಕಾರಣ, ಆತನಿಗೆ ಸಾವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಆಸೆ ಪೂರೈಸದೇ ಉಳಿದಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ ಅವನ 'ಕುಳ' (ಆತ್ಮ)ವನ್ನು ಹೆತ್ತಯ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ.

೮. ಮಾಟ–ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬಂದ ಕಾಯಿಲೆಯನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಈ ಗುಡ್ಡನಿಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಯಾವುದೋ ಗಾಳಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ಅದನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

೯. ಯಾವುದಾದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೇಹದೊಳಗೆ ಹೊರಗಿನ ವಸ್ತುವು ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕಷ್ಟ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಕಾಯಿಲೆಯನ್ನು ಈತ ವಾಸಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ. ಇದನ್ನು 'ಚಿಲ್ಲು ಒಡೆಯುವುದು' ಎನ್ನುವರು.

ಇದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಡುವ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಲಿಸರಾಗಲೀ, ಕಾವಲುಗಾರರಾಗಲೀ ನಿಯಮ ಪಾಲನೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪುರಾತನರ ಆತ್ಮಗಳು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಡುವ ಶಕ್ತಿ ಅವರ ಆದಿಯಯ್ಯ(ಮೂಲ ಪುರುಷ)ನಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿದೆ.

೮. ಕೊಂತ ಪೂಜೆ

ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಶಕ್ತಿಯ ಚಿಹ್ನೆಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಈ ಹಬ್ಬ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮರ ಗಿಡಗಳು ಚಿಗುರೊಡೆಯುವ ಕಾಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ, ಗುಡ್ಡ, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಸೇರಿ ಯಾವ ದಿನ ಕೊಂತಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವರು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹಾಡಿಗೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ನದಿಯಲ್ಲೋ, ಹಳ್ಳದಲ್ಲೋ, ಕೆರೆಯಲ್ಲೋ ಹೋಗಿ ಯಜಮಾನನ ಜೊತೆ ಗುಡ್ಡ ಬೊಗಸೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಒಂದನ್ನು ಗಂಡು ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡುವರು. ಒಂದು ಕಡೆ ಗಂಡಸರು ಎಲೆಗಳಿಂದ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕುವರು. ಮಹಿಳೆಯರು ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸಾರಿಸುವರು. ನಂತರ ದೇವರ ಗುಡ್ಡ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಪ್ಪರದ ಮುಂಭಾಗದಿಂದ ಬಲಗಡೆಗೆ ಗಂಡು ಬೊಂಬೆಯನ್ನು, ಎಡಗಡೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವಂತಹುದು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಾಡಿಯ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಸೇರುವರು.

ಹಲವು ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೊಂತಿ ಕುರಿತ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುವರು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ದಿನಾ ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೆಂಗಸರು ಹೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಹಾಡುವರು. ನಲವತ್ತನೆಯ ದಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವ ದಿನ. ಅಂದು ಗುಡ್ಡ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಬತ್ತಲೆಯಾಗೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗದ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಮರದ ತುಂಡನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಾಡಿನ ಲಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಂಭೋಗ ಕ್ರಿಯೆಯಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹೆಂಗಸರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಲೈಂಗಿಕ ಬೋಧನೆಯಾಗಿಯೂ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಫಲವತ್ತತೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬಹಳ ನೇರವಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

೧. ಶಂಕರ್‌ರಾವ್ ಚ.ನ., ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ, ಜೈಭಾರತ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೯೧

೨. ಕಿಕ್ಕೇರಿ ನಾರಾಯಣ (ಲೇ.), ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ (ಪ್ರ.ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಸಂಪುಟ–೧, ೨೦೦೦

೩. ಶಂಕರ್‌ರಾವ್ ಚ.ನ., ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಜೈಭಾರತ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨

೪. ಶಂಕರ್‌ರಾವ್ ಚ.ನ., ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಭಾಗ–೪, ೧೯೯೨

ಅಧ್ಯಾಯ – ೫

ಭಾಷೆ–ಸಾಹಿತ್ಯ–ಕಲೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು

ಭಾಷೆ – ಸಾಹಿತ್ಯ – ಕಲೆ

ಭಾಷೆಯಿಲ್ಲದೇ ಜನರ ಬದುಕು ಸಾಗದು. ಭಾಷೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯಭಾಗ ಮಾನವನ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕಗಳ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು ಭಾಷೆ. ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂವಹನ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವುದು. ಒಂದು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಭಾಷೆ ಸಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡೇ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಭಾಷೆ ಸಹಾಯಕ. ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಅದನ್ನಾಡುವ ಜನರ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು. ಭಾಷೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹಾಗಾಗಿ ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನೂ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ (ಅಂಗಡಿ ಎಸ್.ಎಸ್., ೨೦೦೮, ಪು.೨೫) ಕೊಡಗು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಭಾಷೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅವರು ಆಡುವ ಭಾಷೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅಪಭ್ರಂಶ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಾಡುಗಳು, ಕಥೆಗಳು, ಗಾದೆಗಳು, ಒಗಟುಗಳು ಮತ್ತು ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ನೃತ್ಯ(ಕುಣಿತ), ವಾದ್ಯಗಳು, ಕೋಲಾಟ, ಬಲೆಗಳು, ಹಚ್ಚೆ ಮತ್ತು ರಂಗೋಲಿ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ಕಲೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅ) ಭಾಷೆ, ಆ) ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇ) ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಸಮಗ್ರವಾದ ವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೂಲಂಕಶವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅ. ಭಾಷೆ

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಮೂಲತಃ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಊರು ಕುರುಬ, ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬರು, ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಇವರುಗಳಲ್ಲಿನ ಭಿನ್ನತೆ ಬಹುಶಃ ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರಭೇದ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸಿದರೂ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೊಗಡಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಇತರ ಜನರೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನ ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿಯೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರಿಗೆ ಅವರದ್ದೇ ಆದ ಭಾಷೆಯಿದೆ.

ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಭಾಷಿಕರು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬನು ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು ಅದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಭಾಷಿಕರ ನಡೆನುಡಿ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು, ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ ಕೇವಲ ಪದಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಒಳಗೊಳ್ಳದೇ ಆ ಪದಗಳ ಹಿಂದೆ ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನರ ಬದುಕು ಜೀವನ ಕ್ರಮದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಪದಗಳು ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಎಂದು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ, ವಾಹಕವಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವಂತೆ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ 'ಕನ್ನಡ' ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನಂಗ ಭಾಷೆ ಈ ಕುರುಬರ ಭಾಷೆ, ಕುರುಬನ ಮಾತು ನಂಗ ಮಾತು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಕೆಟ್ಟದಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಂದರೆ ವ್ಯಾಕರಣ ರಹಿತ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲೋ ಯಾರೋ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ನೆನಪು. ಆದರೆ ಅದು ತಪ್ಪು, ಇವರ ಕೆಲವು ಮಾತು, ವಾಕ್ಯ ಮತ್ತು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಾದ ತಮಿಳು, ಮಲಯಾಳಿ ಭಾಷಾ ಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳೊಡನೆ ಮಿಶ್ರಣಗೊಂಡು ಅದೇ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಕುರುಬನ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕುರುಬರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ವರದಿರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಭಾರತೀಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಇವರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದೆ.

ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕುರುಬರು ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಬಳಸಿದರೆ, ಹೊರಗಡೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ಮಲಯಾಳಿ ಮಿಶ್ರಣವಾದ ಅಪಭ್ರಂಶ ಭಾಷೆಗೆ ಅವರದೇ ಆದಂತಹ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವುದು, ಕೇಕೆ ಹಾಕುವುದು, ಸಿಳ್ಳು ಹೊಡೆಯುವುದು ಮೊದಲಾದ ಶಾಬ್ದಿಕ ಸಂಕೇತ ಭಾಷೆಗಳು ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕುರುಬರು, ಜೇನುಕುರುಬರು ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟ(ಕಾಡು) ಕುರುಬರ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಗಳಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮೂಹಗಳು ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿದ ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅವರಾಡುವ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕಾಡುಕುರುಬರು ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನು ಕುರುಬರ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ಜೇನುಕುರುಬರು ಇದೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೂ, ಅವರನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ 'ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ'ರೆಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾಡುಕುರುಬ'ರೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ'ರೆಂದು ಸಮಾನಾಂತರ ಪದವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ

ಭಾಗದ ಕುಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ'ರನ್ನು ಸಮಾನಾಂತರ ಪದವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರಿಗೆ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ. ಅವರ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಅವರ ಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಭಾಷೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೆಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ಗಮನವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಬಂಧು ಸೂಚಕ ಪದಗಳು

ಕ್ರಸಂ	ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ	ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಭಾಷೆ
೧	ತಂದೆ	ಅಮ್ಮನ್
೨	ತಾಯಿ	ಅಬ್ಬಿ
೩	ಅಣ್ಣ	ಅಣ್ಣಯ್
೪	ತಮ್ಮ	ಎನ್ನಕರಣ್
೫	ತಂಗಿ	ಎನ್ನಕರುಳ್
೬	ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ	ಕೆರೆಮಾನ
೭	ದೊಡ್ಡಪ್ಪ	ದಪಮ್
೮	ತಾತ	ಅಜ್ಜನ್
೯	ಅಜ್ಜಿ	ಅಜ್ಜಿ
೧೦	ನಾದಿನಿ	ಎತ್ತಿಗೆ
೧೧	ಗಂಡ	ಮಚನ್
೧೨	ಅತ್ತೆ	ಮಾಯಿ

ಆಡು ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು

ಕ್ರಸಂ	ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ	ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಭಾಷೆ
೧	ಮಳೆ	ಮಳೆ
೨	ಮೋಡ ಕಟ್ಟುತ್ತೆ	ಮೋಡ ಕಚುಡ
೩	ಗಾಳಿ	ಕ್ಯಾತೆ
೪	ಬಾಗಿಲು	ಬಾಗ್ಲು

೫	ಕಿಟಕಿ	ಕಿಡ್ಕಿ
೬	ರೊಟ್ಟಿ ಸುಟ್ಟು	ಪುಟಾಲ್ ತುಡ
೭	ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ	ತೆಂಗಾಯಿ
೮	ಮೆಣಸಿಕಾಯಿ	ಮಕ್ಕಾಯಿ
೯	ಮೆಣಸು	ಮಳವಿರಗೆ
೧೦	ಬೂದುಕುಂಬಳಕಾಯಿ	ಭೂಮದೊಳಕಾಯಿ
೧೧	ಹೆಂಗಸರು	ಯಂಕಳು
೧೨	ಹೇಳಿ	ಪೋಳ್
೧೩	ಮಗುಬಾರೋ	ಮಗೆಬಾ
೧೪	ದೇವರಪದ	ತೈಚಕದೆ
೧೫	ಸೋಬಾನೆಪದ	ಸೋಬಾನೆಕದೆ

ಆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸ್ಥಾನ ಪರಿಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಒಂದು ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯ. ಇನ್ನೊಂದು ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗದ ಅಂದರೆ ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಲ್ಲದ, ಕಲಿಯದವರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ, ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿದು ಬಂದ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣರ, ಕೃಷಿಕರ, ಕೂಲಿ–ಕಾರ್ಮಿಕರ, ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಸಹಜ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಅವರ ಬದುಕೇ ಹಾಡಾಗಿ ನಿಂತ ಸಹಜತೆ ಅಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಹಿತಿ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು "ಜನವಾಣಿ ಬೇರು, ಕವಿವಾಣಿ ಹೂವು" ಎಂದು ಕರೆದರು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಕ್ಕರೆ ಲೇಪನದ ಮಾತ್ರೆಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದ ಜನಪದರು 'ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣಿತ ಮತಿಗಳ್' ಎಂದು ಹೆಸರಾದವರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅನೇಕ

ರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಅವು ಜಾನಪದದ ಗೀತೆ, ಕಥೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಒಡಪು ಮೊದಲಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಅನುಭವ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿತು. ಒಟ್ಟಾರೆ ತಮ್ಮ ಸಹಜತೆ ಮತ್ತು ಸರಳತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ ಆಡಿದ ಮಾತೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಆಗಿ ಮೂಡಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹಲವಾರು ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಹಾಡುಗಳು, ಕಥೆಗಳು, ಗಾದೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಗಟುಗಳು.

೧. ಹಾಡುಗಳು

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಅಥವಾ ಗೀತೆಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇವರ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಬಹಳ ಮನರಂಜಕವಾಗಿವೆ. ಬದುಕಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಗಳಿಸಿದ ಇವರ ಅನುಭವದ ಅಣಿಮುತ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಬೇಟೆ ಹಾಗೂ ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಇವರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವ ಕುರುಬರ ಗಂಡಸರು ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬ ಸೊಗಸಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಲಾಟ, ದೇವರ ಪದ, ಕಥನಗೀತೆ ಮತ್ತು ಕುಣಿತದೊಂದಿಗೆ ಹಾಡುವ ಪದಗಳನ್ನು ಗಂಡಸರು ಹಾಡಿದರೆ, ನಾಮಕರಣ, ಋತುಮತಿ, ಮದುವೆ, ಸೋಬಾನ, ದೇವರು ಮೊದಲಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೆಂಗಸರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡಗಿನ ಜೇನು ಕುರುಬರು ಸಹ ಜೇನುಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಕೊಂತಿ ಪದಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಹಾಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷ ಒಬ್ಬರಾದರೂ ಹಾಡು ಅಥವಾ ಕಥೆ ಹೇಳುವವರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೇ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದಗಳೆಂದರೆ ಸೋಬಾನೆ ಪದ. ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೊಬ್ಬಳು ಮೈನೆರೆದಾಗ ಸೂತಕ ತೆಗೆದು ಆಕೆಯ ಹಾಡಿಯ ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸರು ಹರಸುತ್ತಾ ಆಕೆಯನ್ನು ಮಡಿಲನ್ನು ತುಂಬುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೋಬಾನೆ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅರಿಸಿಣ ಎಣ್ಣೆ

ಹಚ್ಚಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಒಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಬೆಳೆದವಳನ್ನು ಬಹಳ ಆತ್ಮೀಯದಿಂದ ಹಸೆಮೇಲೆ ಕರೆದಾಗ ಹಾಡಿದ ಪದ......

ನಿಂಬಿಯ ಮರದಡಂತೆ
ರಂಬೆ ಮೈಯನೆರೆದು
ನಂಬಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಬರಹೇಳು
ಮಡಿಲಾರತಿ ಎತ್ತಿದರು
ಸೋ ಬನ್ನಿರೆ... ಸೋ... ಬಾನೆ ಬನ್ನಿರೆ.

ಕಾಯಿ ಕಾಯಿ ತೆಂಗಾಯಿ ತಟ್ಟೆಲೆರೆಚಿರೆ
ಕುಟ್ಲಲೊಡು ಕಮಲರಂಗಿ ಮಡಿಲದುಂಬಿರೆ,
ಮಡಿಲದುಂಬಿರೆ.

ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ತಟ್ಟೆಲೆರೆಚಿರೆ
ಕಟ್ಲಲೊಡು ಕಮಲರಂಗಿ ಮಡಿಲದುಂಬಿರೆ
ಮಡಿಲದುಂಬಿರೆ
ಅಕ್ಕಿ ಅಕ್ಕಿ ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿ ತಟ್ಟೆಲೆರೆಚಿರೆ
ಕುಟ್ಲಲೊಡು ಕಮಲರಂಗಿ ಮಡಿಲದುಂಬಿರೆ
ಮಡಿಲದುಂಬಿರೆ

ಎಲೆ ಎಲೆ ಇಳದೆಲೆ ತಟ್ಟಿಲಿರಿಚಿರೆ
ಕುಟ್ಲುಲೊಡು ಕಮಲರಂಗಿ ಮಡಿಲದುಂಬಿರೆ
ಮಡಿಲದುಂಬಿರೆ.

ಬೆಲ್ಲ ಬೆಲ್ಲ ಬೆಟ್ಟಚ್ಚು ಬೆಲ್ಲ
ತಟ್ಟಿಲಿರಿಚಿರೆ ಕುಟ್ಲಲೊಡು ಕಮಲರಂಗಿ ಮಡಿಲ ದುಂಬಿರೆ
ಮಡಿಲದುಂಬಿರೆ

ಒಂದೆಲೆ ಒಂದಡತೆ ಒಂದೇ
ಹೂವಿನದಂಡೆ
ತುಂಬ್ತ ಗಂಗಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ
ಸೊ ಬನ್ನಿರೆ... ಸೋಬಾನ ಬನ್ನಿರೆ

ಹೀಗೆ ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆ ಜೋಡಿಸಿ ಇಡಬಹುದಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡುತ್ತಾ ಆಕೆಯನ್ನು ಮಡಿಲದುಂಬಿ ಹಾರೈಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಅಕ್ಕಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಎಲೆ, ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ರಾಗಿ–ಕಲ್ಲು ಮಾನವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಂತೂ ಅದು ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ, ಗೆಳತಿಯಾಗಿ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಕಷ್ಟ ಸುಖವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈ ರಾಗಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮುಂದೆಯೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಪದಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಹಸೆ ಏರಿಸುವಾಗ ಮಣೆಯ ಕೆಳಗಡೆ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಹಾಕುವ ಚಿತ್ತಾರದ ರಂಗೋಲಿಯ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಅವರ ಬಾಯಲ್ಲೆ ಕೇಳಬೇಕು. ಈ ರಂಗೋಲಿಯ ವಿಧ ವಿಧವಾದ ಚಿತ್ತಾರದ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಅವರ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ, ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ಅವರ ಜೀವನದ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಇತರರ ನೆರವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ತಲುಪಿದೆ. ಕಾಡಿನ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು, ವಸತಿಗೃಹಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಇನ್ನೂ ಮಾನಸಿಕ ತೃಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಅಂಧಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಆಧುನಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತಾ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿವೆ. ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಮಗುವಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜನರೇ ಮದ್ದುಹಾಕುವರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಜೇನುಕುರುಬರ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಏಕಸಾಮ್ಯತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ಧಾಟಿಗಳು, ಮತ್ತು ದೇವರ ಹೆಸರುಗಳು ಮಾತ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟ್ಟ, ದೇವರಪುರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು, ಉತ್ಸವ, ಹಬ್ಬ, ಮಂಗಳಕಾರ್ಯ

ಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಕುಣಿತ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

೨. ಕಥೆಗಳು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಈ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಉಗಮ ವಿಕಾಸ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿ, ತತ್ವ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮೊದಲಾದ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕುರುಬರ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ದೇವರಪುರ ಹಾಡಿಯ ಕಾಳಿ (ವಯಸ್ಸು ೭೧) ಎಂಬ ಮಹಿಳೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜೀವಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಬರೀ ನೀರಿದ್ದಿತು. ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದಾಗ ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದರು. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಲಾಗದೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಶಿವದೇವರು ಬಂದು ಅವರು ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಪುನಃ ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಿದಾಗ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಯರಾದರು. ಮುಂದೆ ಅವರಿಂದ ವಂಶ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟ(ಕಾಡು)ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಇತರರು ಎಂಬುದಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪುನಃ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕುರುಬರು ಬಿದಿರಿನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರು ಜೇನನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಸುಬನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕುರುಬರು ಒಂದೇ ತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದವು.

[illegible]

ಅದೇ ರೀತಿ ಕುರುಬರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಕಥೆಯೊಂದಿದೆ. ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಜ್ಜಿ ಆಕೆಗೆ ಏಳುಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಒಂದು ದಿನ ಅಜ್ಜಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸ ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ನೀನು ಬಿದಿರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕುರಿ ಕೆಲಸ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕಂಬಳಿ ನೇಯುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಜೇನು ಕುಯ್ಯುವ ಕೆಲಸ ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದವರು ಒಂದೊಂದು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಜೇನು ಕುಯ್ಯಲು ಹೋದವನು ಜೇನುಕುರುಬನಾಗಿ, ಬಿದಿರು ತರಲು ಹೋದವನು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬನಾಗಿ, ಕುರಿ ಕಾಯುವವನು ಊರುಕುರುಬನಾಗಿ, ಕಂಬಳಿ ನೇಯ್ಯುವವನು ಕಂಬಳಿ ಕುರುಬನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮೂಲ ಕುರುಬ ಪಂಗಡ ಉಪ ಪಂಗಡಗಳಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮೂಲತಃ ಎಲ್ಲ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಉಪಪಂಗಡಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಈಗ ಅವರ ವೃತ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಜೇನುಕುರುಬರ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವರೇ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟವು ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಹಿ ಸೋರೆ ಬರುಡೆ ತೇಲುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸೋರೆ ಬರುಡೆ ಒಡೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಹೊರಗೆ ಬಂದಿತು. ಬರುಡೆಯಿಂದ ಬಂದವರಿಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣ–ತಂಗಿಯರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಗಂಡು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಮಾನವ ಸಂತತಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಮಾನವ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಈ ಸೋರೆ ಬುರುಡೆಯಿಂದಾಯಿತೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಮೋಸಗಾರ ನರಿಯ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಯೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನರಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಾ ಒಂದು ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆನೆಯನ್ನು ನೋಡಿತು. ಅದು ತನ್ನನ್ನು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಆನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿತು. ಆನೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆಗ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನರಿ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿತು. ಅದನ್ನೂ ಕೇಳಿದ ಆನೆ ಅದೇನೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ನಾನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದು ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿತು. ಮೂರ್ಖ ಆನೆಯೂ ಸಹ ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನಲು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು

ಕೇಳಿದಾಗ ನರಿ ಆನೆ ಕಿತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ಸೆಳೆ ಗೊಂಬಿನಿಂದ ಅದರ ಕಣ್ಣುನ್ನು ಕಿತ್ತು ನೀಡಿತು. ಆನೆ ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕಿತು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದನಂತರ ಪುನಃ ನರಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದಾಗ, ಆನೆ ಅದೇನೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ತನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿಂದುದಾಗಿ ನರಿ ಹೇಳಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಪೆದ್ದು ಆನೆ ತನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿತು. ಅದರಂತೆ ಆ ದುಷ್ಟನರಿ ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನಲು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಇದರಿಂದ ಆನೆ ಕುರುಡಾಯಿತು. ಆಗ ನರಿ ಆ ಆನೆಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಹೋಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಬಾರದು ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ, ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಹಳ್ಳದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿ ಕೊಂದಿತು. ಅನಂತರ ಆ ಆನೆಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಕೆಟ್ಟ ನರಿ ಅದರ ಶರೀರದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಒಳಗಿನ ಅವಯವಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿನ್ನತೊಡಗಿ ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಇರತೊಡಗಿತು. ನಂತರ ಆಚೆಗೆ ಬರಲು ಉಪಾಯ ಮಾಡತೊಡಗಿತು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಟೆ ನಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಕೆಲವು ಜನರು ಬಂದಾಗ ತಾನು ದೇವರೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ದೇವರವಾಣಿ ಎಂದು ಅವರನ್ನು ನಂಬಿಸಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಹೂವು, ಹಾಗೂ ಎಣ್ಣೆ ತಂದು ಆ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ, ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸವರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಯ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಅವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಆನೆಯ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಯಿತು. ಓಡಿ ಹೋಗುವಾಗ ಆ ಜನ ನೀಡಿದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ತಿಂದು, ತನ್ನ ಮೋಸದ ಉಪಾಯದಿಂದ ಬದುಕಿಕೊಂಡಿತು." (ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ ಎಚ್.ಜೆ., ಪು.೭೭೭) ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ಕುರುಬರ ಕಲ್ಪನಾ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮೇರೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕುರುಬರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿ ಕಥೆಗಳು ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉತ್ತಮ ಕಥೆ ಗಳನ್ನು ಕುರುಬರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳಂತೂ ತುಂಬ ಹಾಸ್ಯಭರಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ಕೇಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

೩. ಗಾದೆಗಳು

ಗಾದೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳಿವೆ. ಗಾದೆಗಳು ಅವರ

[illegible]

ಬದುಕಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾವಿರ ಮಾತಿನ ಸರದಾರನಾಗಿ ಗಾದೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಗಾದೆ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ನಾಣ್ಣುಡಿ ಎಂಬ ಪದ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಗಾದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಗಾಥಾ' ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗಾದೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಪ್ರಕಾರ. ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ಹೇಳುವ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿಯಂತಿರುವ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಜಾನಪದ ವಿಮರ್ಶೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಮೂರ್ತಿ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಕೀರ್ತಿ ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬ ಗಾದೆಯೇ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾದೆ ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನ, 'ವೇದ ಸುಳ್ಳಾದರೂ ಗಾದೆ ಸುಳ್ಳಾಗದು' ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳೇ ಗಾದೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಗಾದೆಗಳಿಲ್ಲದ ದೇಶ, ಜನಾಂಗ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಗಾದೆ ಅನುಭವದ ಹರಳು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಅನುಭಾವಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಾಗ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಬರಲು ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಸಮಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ದಿನನಿತ್ಯದ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳು ಮಾತಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಕುಲ, ವೃತ್ತಿ, ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು, ಮಳೆ, ದೇವರು ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಗಾದೆ ಮಾತು ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈರಕ ಬನ್ನಿಪಾಳ್ ನೀರಕೆ ಬ್ವವ್ವಲಾಂಗ

(ಊರಿಗೆ ಬಂದೋಳು ನೀರಿಗೆ ಬರಲ್ವ ಸುಮ್ನಿರು)

ಬಂದನ್ ಬಪ್ಪೆ ಪೋಸನ್‌ಪಾಪೆ ಇವಕ್ಕ ಎಂಜ

(ಬಂದೋರು ಬರ್‍ತಾರೆ ಹೋದೋರ್ ಹೋದ್ರು)

ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ದಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಂಗ ಪರಗೋಲು ಪೋಟು ಮೊಳ ಹುಟ್ಟಿದಂಗ

(ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟಂಗ)

ಗೋಡೆಮರಿ ಪೋಟ್‌ಮಳ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಂಗ

(ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ರೆ ಗೋಡೆ ಮರೆಹೋಗಿ ಮೊಳ ಹಾಕಿದ್ರಂತೆ)

ಮುಂಡೆ ಪಟ್ಟನೆ ಮಂಡ್‌ಪಡಿಕ್‌ಬರ ಇಲ್ಲ

(ತಲೆ ಇದ್ದರೆ ಪೇಟಕ್ಕೆ ಬರ ಇಲ್ಲ) ನೀನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವರು.

ಕೂತು ಉಣ್ಣಾವಗೆ ಕುಡಿಕೆ ಹೊನ್ನು ಸಾಲ್ದು

ಹಚ್ಚಗಿದ್ದ ಕಡೆ ಉಂಡ ಬೆಚ್ಚಗಿದ್ದ ಕಡೆ ಮಲಗ್ದ

ಏಳಲಾರದವನಿಗೆ ಏಳು ಜನ ಹೆಂಡ್ತೀರು

ಎಂಬ ಗಾದೆಮಾತುಗಳು ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಹಾಳಾಗುವನೆಂದು ದುಡಿಯದೆ ಕೂತು ತಿಂದರೆ ಬಹಳ ದಿನ ಸಾಗಲಾರದೆಂದೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿವೆ.

'ಮಳೆಬಿದ್ರೆ ಸೊಬಗು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೊರಗು'

'ಸ್ವಾತಿ ಮಳೆಲಿ ಕಾಸಿಗೊಂದು ಕುರಿ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಮಳೆ–ಬೆಳೆ, ಕಷ್ಟ–ಸುಖ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತವೆ.

'ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಬಾವಿ ತೋಡಿದ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದ ಮನುಷ್ಯ ಹೊತ್ತು ಬಂದಾಗಲೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಫಲ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅನುಭವದ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಿದೆ.

'ಎತ್ತು ಏರಿಗೆ ಕ್ವಾಣ ಕೆರೆಗೆ' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಗಂಡ–ಹೆಂಡತಿಯರಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಂಸಾರ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

'ಹನಿಹನಿ ಕೂಡಿದರೆ ಹಳ್ಳ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಮತ್ತು ಐಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

'ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲು ಚಾಚು' ಎನ್ನುವ ಗಾದೆ ಮನುಷ್ಯನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಾಳಿ ಬದುಕುವ ಕಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

'ಕೂತ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಿಗೆ ಗೆದ್ದಲು ಹಿಡಿದವು'

'ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲ್ಲ ಇವರಿಗೆ ಬಗೆಹರಿಯಲ್ಲ', ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳು ಕುರುಬರ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

'ಉಪ್ಪು ತಿಂದವ ನೀರು ಕುಡಿಯಲೇಬೇಕು'

'ಹಾಲಿನದು ಹಾಲಿಗೆ ನೀರಿನದು ನೀರಿಗೆ'

'ಮೂರು ವರ್ಷದ ಬುದ್ಧಿ ನೂರು ವರ್ಷದವರೆಗೆ'

'ನಡೆಕೊಂಡವರು ಪಡಕೊಂಡರು' ಮೊದಲಾದ ನೀತಿ, ತತ್ವ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಗಾದೆಗಳು ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತವೆ.

'ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡೋರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ದೇವರು'

'ಇಲಿ ಹೋದ್ರೆ ಹುಲಿ ಹೋಯ್ತು ಅಂದು'

'ಕುಂಬಳ ಕಾಯಿ ಕಳ್ಳ ಎಂದರೆ ಹೆಗಲ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡ್ಕಂಡ'

'ಮಾತು ಮನೆ ಕೆಡಿಸಿತು ತೂತು ಒಲೆ ಕೆಡಿಸಿತು'

'ಬಾಲ ಸುಟ್ಟ ಮಂಗ ಮರಹತ್ತಿದಂಗೆ ಆಯ್ತು' ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳು ಧರ್ಮ-ಅಧರ್ಮ ನೀತಿ-ಅನೀತಿ, ಸತ್ಯ-ಅಸತ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

'ಅಕ್ಕಿ ತಿನ್ನೋಳು ಹೋದರೆ ಭತ್ತ ತಿನ್ನೋಳು ಬರ್ತಾಳೆ'

'ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾರಾಟ ಗಂಡ ಬಂದಾಗ ಗೂರಾಟ'

'ಗಂಡಗೆ ನೀಡಲಿ ನಾನೇ ಉಂಬಲ'

'ಕಣ್ಣು ಅರಿಯದಿದ್ದರೂ ಕರಳು ಅರಿಯದೇ'

'ವರಕೊಟ್ಟ ದೇವರಿಗೆ ಶಿರ ಕೊಡೋದು ದೊಡ್ಡದೇ'

'ಊರಿಗೆ ಬಂದವಳು ನೀರಿಗೆ ಬರಲ್ವೆ'

'ಎದ್ಹೋಗೋ ಮಾತು ಬಿದ್ಹೋಗ್ಲಿ'

ತುಂಬಿದ ಕೊಡ ತುಳುಕುವುದಿಲ್ಲ'

'ಬಾಳೆ ಬಗೆದು ಹಾಕು ತೆಂಗು ತೇಲಿಸಿ ಹಾಕು'

ಬೀಸೋ ದೊಣ್ಣೆ ತಪ್ಪಿಸ್ಕೊಂಡ್ರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಆಯಸ್ಸು'

ತಾಳಿದವನು ಬಾಳುವನು'

'ಕುಣಿಯೋಕೆ ಬರದೆ ಇರೋಳಿಗೆ ನೆಲನೆ ಡೊಂಕು'

'ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತು'

'ಮೂರು ಬಿಟ್ಟೋನು ಊರಿಗೆ ದೊಡ್ಡೋನು'

'ಇದ್ದದ್ದು ಇದ್ದಾಂಗ ಹೇಳಿದರೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ಎದೆಗೊದ್ದಂಗ'

'ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡೋರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ದೇವರು'

'ಅರಮನೆ ಇದ್ದರೂ ನೆರೆಮನೆ ಇರಬೇಕು' ಎಂಬ ಅನುಭವದ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಗಾದೆಗಳು ಅವರ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಂಡ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವುಗಳಾಗಿವೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹಿರಿದಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಗಾದೆಗಳ ಪ್ರಕಾರವೂ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ.

೪. ಒಗಟುಗಳು

ಒಗಟುಗಳು ಮನೋರಂಜನೆಯ ಹಾಗೂ ಎದುರಾಳಿಯ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಸಾಧನ. 'ಒಗಟು' ಎಂದರೆ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತು ಅಥವಾ ವಿಷಯದೊಡನೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಆ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಕೇಳುವ ಒಂದು ಕ್ರಮ. ಈ ಕ್ರಮವೂ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹೋಲಿಕೆಯಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಉಪಮಾನ ಇನ್ನೊಂದು ಉಪಮೇಯ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಉಪಮಾನ ವಾಚ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉಪಮೇಯ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಉಪಮಾನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿಂದ ಉಪಮೇಯವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಗಟು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಓರೆಗಲ್ಲು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಗಟುಗಳು ತಾವು ದಿನನಿತ್ಯ ನೋಡುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಜೊತೆ ಹೋಲಿಸಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಒಗಟುಗಳು ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಮಾನವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಬಂದು ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಲು ಕಲಿತನೋ ಆವಾಗ ಇವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳು ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಒಗಟು ಮಾನವನ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಭಾಷಿಕರ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಈ ಒಗಟುಗಳು ಒಂದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದು. ಕೆಲವೊಂದು ಸಲ ಚುಟುಕುಗಳಂತೆಯೂ ಇರುವ ಒಗಟುಗಳು ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳೆರಡು ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. "ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ

ಒಗಟುಗಳು ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿಂದ ಹಿರಿ–ಕಿರಿಯರು ಒಗಟುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಶಿಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳ ಗೌಪ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಒಗಟು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಗಟುಗಳು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಲು ಬರದಂತೆ ಹೆಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ." (ಭಾಸ್ಕರ ಟಿ.ಎಂ., ೨೦೦೦, ಪು.೨೨೭) ಆದ್ದರಿಂದ ಒಗಟುಗಳು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಬಿಡಿಸಲಾರದ ಕಗ್ಗಂಟುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಒಗಟುಗಳು ವಿವಿಧ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿಸರ್ಗ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡ–ಮರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಒಗಟುಗಳನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಪರಿಸರವೇ ಕಾರಣ ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಒಗಟುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳೆಂದರೆ,

ಇದ್ದರೆ ಒಂದೇ ಹೆಸರು
ಸತ್ತರೆ ಸಾವಿರ ಹೆಸರು **(ಉತ್ತರ: ಬಿದಿರು)**

ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ
ತಂಗಿ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ
ಆದ್ರೆ ಇಬ್ಬರ ಮನೇನೂ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲೆ **(ಕಣ್ಣುಗಳು)**

ಒಂದು ಆಡತ್ತೈತಿ
ಒಂದು ಓಡತ್ತೈತಿ
ಒಂದು ನಿಂತು ನೋಡತ್ತೈತಿ **(ಮೀನು, ನೀರು, ಕಲ್ಲು)**

ಆ ನಾಡ ಹಕ್ಕಿ
ಈ ನಾಡ ಹಕ್ಕಿ
ಬರಬರ ಬಂತು
ಬಂಗಾರ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿತು
ಬರ ಬಂತು
ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಯ್ತು (ಜೇನು)

ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಒಂದು ಸತ್ತಾಗ ಸಾವಿರ (ಬಿದಿರು)

ಹಿಡಿಯಾಕ ಹೋದ್ರ
ಕಡಿಯಾತ ಬರತೈತಿ (ಚೇಳು)

ಹತ್ತಲಾರದ ಮರ
ಮುಡಿಯಲಾಗದ ಹೂ
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕು ಇದರ ಫಲ (ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ)

ಅಕ್ಕನ ಕೈಗೆ ಪಚ್ಚೆಯ ಸಿಂಗಾರ
ಹಾಕುವರುಂಟು ತೆಗೆವವರಿಲ್ಲ (ಹಚ್ಚೆ)

ಕಡಿದರೆ ಕಚ್ಚಾಗದು
ಹಿಡಿದರೆ ಮಡಿಕೆಯಾಗದು (ನೀರು)

ಕೊಳದ ಒಳಗೆ ಒಂದು
ಮರ ಹುಟ್ಟಿದೆ
ಬೇರು ಇಲ್ಲ ನೀರು ಇಲ್ಲ (ಎಣ್ಣೆದೀಪ)

ಮೈತುಂಬಾ ಮುಳ್ಳು ಹಂದಿಯಲ್ಲ
ಮೈಯನ್ನ ಕೊಂದ್ರು ರಕ್ತ ಇಲ್ಲ (ಬಿದಿರು)

ಕೆಂಪಗಿದ್ದವನ ಮುಟ್ಟಿದ್ರೆ
ಉರಿ ಕಾರ್‍ತಾನೆ (ಕೆಂಪು ಮೆಣಸು)

ತುಂಬಿದಷ್ಟೂ ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತದೆ (ಹೊಟ್ಟೆ)

ಹರಕು ಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು
ದೊರೆ ಜೊತೆಲಿ ಊಟ ಮಾಡ್ತಾಳೆ (ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ)

ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಮಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ
ಚೆಲ್ಲಿದ ಹಣ ಎಣಿಸೋರಿಲ್ಲ (ಆಕಾಶ, ನಕ್ಷತ್ರ)

ನೀರಿನೊಳಗೆ ಬೇರು
ಬೇವಿನ ತುದಿಗೆ ಬೆಂಕಿ
ಬೆಂಕಿಗೆ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣು (ದೀಪ)

ಹೀಗೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಜು, ಹಾಸ್ಯಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬರು ಒಂದು ಒಗಟು ಹಾಕಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಆ ಒಗಟನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಇಂತಹ ಗಾದೆ ಒಗಟುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

೫. ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು

ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಏರು-ಪೇರುಗಳಲ್ಲಿ, ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡಿ ಬಾಳುವಾಗ ನೀತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಕೇಳುವುದು ಸಹಜ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವನ ಭಾಷೆಯ ಮೆರಗಿಗೆ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 'ನುಡಿಗಟ್ಟು ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ 'ನಡುವಳಿ', 'ಒಕ್ಕಣಿ', 'ಮಾತಿನ ಜೋಡಣೆ', 'ಮಾತಿನ ನಿಯಮ' ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಭಾಷೆಗೆ ಸತ್ವತೆ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸಮಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಕಲೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳೆಂದರೆ.

ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಾಗು - ತೃಪ್ತಿಯಾಗು
ಮಂಗ ಮಾಯು - ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಾಯವಾಗುವಿಕೆ
ರಂಗವಾಗು - ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವುದು
ತಲೆಯಿಲ್ಲ - ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ.
ನುಂಗಿ ನಿರು ಕುಡಿ - ನಾಶಮಾಡು
ಬಲು ಪ್ರಾಣ - ಅತಿ ಪ್ರಿಯ ವಸ್ತು
ಬಯಲಿಗೆ ಬರು - ರಹಸ್ಯ ಬಯಲಾಗು

ತಲೆ ಮೇಲೆ ಮೆಣಸು ಅರೆ	– ಪೀಡಿಸು
ಚಳ್ಳೆಹಣ್ಣು ತಿನ್ನಿಸು	– ಮೋಸ ಪಡಿಸು
ಕಲ್ಲು ಮನಸ್ಸು	– ಕಠಿಣ ಮನಸ್ಸು
ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ನೋಡು	– ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸು
ಒಡಕು ಬಾಯಿ	– ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡುವವ
ಗಂಟು ತಿನ್ನು	– ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ಕೊಡದೆ ಮೋಸ ಮಾಡು
ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳು	– ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳು
ಎತ್ತಿದ ಕೈ	– ಪ್ರವೀಣರು
ಅಜ್ಜನ ಕಾಲದ್ದು	– ಬಹಳ ಹಳೆಯದು
ಉಪ್ಪಿಲ್ಲ ಹುಳಿಯಿಲ್ಲ	– ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದು,
ಒಣಜಂಬ	– ವ್ಯರ್ಥ ಅಹಂಕಾರ

ಹೀಗೆ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಈ ಬುಟಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಇ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆಯ ಬಂದ ಜನಪದ ಕಲೆ ಆಯಾ ಜನರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಅಕರಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅದ್ದರಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಳ್ಳುವ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಜಾತ್ರೆ–ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿ, ಜನಾಂಗವೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮದೆ ಆದಂತಹ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ದೇವರು ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಉಪ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ಜನಪದ ನೃತ್ಯ, ವಾದ್ಯಗಳು, ಕೋಲಾಟ, ಬಲೆ ನೇಯುವುದು, ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸುವುದು, ರಂಗೋಲಿ ಮೊದಲಾದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳು ಅವರ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚಾರ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

೧. ಕ್ರೀಡೆಗಳು

ಕ್ರೀಡೆಗಳು ವ್ಯಾಯಾಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ. ಇದು ದೇಹಕ್ಕೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ, ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಧನೆ, ರಂಜನೆ ಕೊಡುವ ರೀತಿಯದು. ವ್ಯಾಯಾಮದಷ್ಟು ಶ್ರಮಬದ್ಧವಾಗದಿದ್ದರೂ ಆಟಗಳಿಂದ ಅಂಗ ಸಾಧನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನೋರಂಜನೆ, ಉಲ್ಲಾಸ ಮತ್ತು ಹರ್ಷ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆಟ ಆಡುವ ಗುಣ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಿ–ಪಕ್ಷಿಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಹುಲಿ, ಚಿರತೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಆಟವಾಡುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಚಿಣ್ಣಾಟದಿಂದ ಮರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಟದ ಮನೋಧರ್ಮದ ಹಿಂದೆ ವಿನೋದಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಉದ್ದೇಶವೂ ಇರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ತೋರುವ ಆಟ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ, ಗೆಲ್ಲುವ ವರಸೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಿ ಸಹಜವಾದ ಗುಣ ಮಾನವನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೆ. ಆಟದಿಂದ ಅಂಗಾಗಗಳ ಶಕ್ತಿ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ, ಕೈಚಳಕ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಬುದ್ಧಿ ಕುದುರುತ್ತದೆ, ಸಮಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಯುಕ್ತಿ, ಶ್ರಮಸಹಿಷ್ಣತೆ, ಪುನಃ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ಸಾಮೂಹಿಕ ನಡೆನುಡಿಗಳು, ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳು ಆಟದಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆಟಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅಜ್ಜಂದಿರವರೆಗೂ ಹಿಡಿಸುವ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಆಟಗಳಿವೆ; ಒಂದೇ ಆಟದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವೂ ಇದೆ.

ಜಾನಪದ ಆಟಗಳು ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಕೆದಕುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇನ್ನು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಗೆ ಆಧಾರ ಕೊಡುವುದು ಅಷ್ಟೆ ಕಷ್ಟಕರ. ಎಷ್ಟೋ ಬಗೆಯ ಆಟಗಳು ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದು ಸವಕಲಾಗಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಅದ್ದರಿಂದ ಆದಿ ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಕ್ರೀಡೆಗೆ ಮಹತ್ವ

[illegible]

ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯ ತಮ್ಮವೇ ಆದಂತಹ ಕೆಲವೊಂದು ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೊಡಗು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮಕ್ಕಳ, ವಯಸ್ಕರ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆಟಗಳೆಂದರೆ ಕಪ್ಪೆ ಆಟ, ಚೌಕಾಬಾರ, ಅಳಗುಳಿಮನೆ ಆಟ, ಚಿನ್ನಿದಾಂಡು ಆಟ, ಮರಕೋತಿ ಆಟ, ಜೋಕಾಲಿ, ಕುಂಟಬಿಲ್ಲೆ, ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಬುಗುರಿ ಆಟ, ಹಗ್ಗದ ಆಟ, ಕಣ್ಣಾ ಮುಚ್ಚಾಲೆ, ಕಡ್ಡಿಯಾಟ, ಕೋಲಾಟ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಯಾವ ಕ್ರೀಡೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಈಗ ಕೆಲವೊಂದು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೇಟ್, ಚೆಂಡಿನ ಆಟ ಮೊದಲಾದ ಆಧುನಿಕ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಮರಕೋತಿ ಆಟ, ಕುಂಟೆಬಿಲ್ಲೆ, ಕಣ್ಣಾಮುಚ್ಚಾಲೆ ಮೊದಲಾದ ಆಟಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

• **ಕಡ್ಡಿ ಆಟ:** ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹತ್ತರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಡ್ಡಿಗಳು ಬೇಕು. ಈ ಆಟವನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚುಜನ ಆಡಬಹುದು. ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆಸೆಯುವರು. ಅವು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅಟಗಾರ ಆ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಕಿಸುವುದು. ಇದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡ್ಡಿ ಅಲುಗಾಡಬಾರದು. ಹೀಗೆ ತಾಕಿಸಿದ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದಂತೆ. ಹೀಗೆ ಗುರಿ ತಪ್ಪುವತನಕ ಅಥವಾ ಇತರ ಕಡ್ಡಿಗಳು ಅಲುಗಾಡದೇ ಇರುವ ತನಕ ಆಟ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರು ಅದೇ ರಿತಿಯಾಗಿ ಆಟ ಮುಂದುವರಿಸುವರು. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಗೆದ್ದಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆಯೊ, ಅಷ್ಟು ಸೋತಂತೆ; ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಗೆದ್ದಂತೆ, ಮುಂದಿನ ಆಟಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮವಾಗಿ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಯಾರ ಹತ್ತಿರ ಕಡಿಮೆ ಕಡ್ಡಿಗಳು ಇರುವವೋ ಅವರು ಸೋತಂತೆ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡ್ಡಿಗಳು ಇದ್ದವರು ಗೆದ್ದಂತೆ.

• **ಮರಕೋತಿ ಆಟ:** ಇದು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಆಟ. ಆಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಮೂವರಂತೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹಾಕುವವರು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬೇರೆ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹಾಕಿದ ಎಂದರೆ ಆತ ಗೆದ್ದಂತೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಕುತ್ತಾ ಹೋಗುವರು. ಯಾರು ಇಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಹಾಕುವನೋ ಆತ ಗೆದ್ದಂತೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗೆದ್ದನಂತರ

ಒಬ್ಬ ಹಿಡಿಯುವನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಗೆದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ ಮರವನ್ನು ಏರಿ ಮಂಗಗಳಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಹಿಡಿಯುವಾತ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅವರು ಎಸೆದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಅಂಗುಲ ಉದ್ದದ ಕೋಲನ್ನು ಆತ ತಂದು ಅದನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಮರಹತ್ತುವನು. ಆತ ಮರ ಹತ್ತುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಮರ ಹತ್ತಿದವರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಆ ಕೋಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಆತ ಸೋತಂತೆ. ನಂತರ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಮರದಲ್ಲಿರುವವನೊಬ್ಬ ಕೋಲನ್ನು ಎಸೆಯುವನು. ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವ ಓಡಿಹೋಗಿ ತಂದು, ಅದನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಕೋಲು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದರೆ ಆತ ಗೆದ್ದಂತೆ. ಹಿಡಿದವ, ಅವನಂತೆ ಕೋಲನ್ನು ತಂದು ಮರ ಹತ್ತಿದವರನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಆಟವು ಹೀಗೆಯೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ.

• **ಬುಗುರಿ ಆಟ:** ಬುಗುರಿಯನ್ನು ಮರದ ತುಂಡಿನಿಂದ ಮಾಡುವರು. ಮರದ ತುಂಡಿಗೆ ಸಣ್ಣದಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು, ಅದರ ತುದಿಯನ್ನು ಚೂಪಾಗಿ ಕೆತ್ತಿ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆ ಕಾಣಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ, ಬುಗುರಿ ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಬುಗುರಿಗೆ ದಾರ ಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬುಗುರಿಗೆ ದಾರ ಸುತ್ತಿ ಒಂದೇ ಸಾರಿಗೆ ಬುಗುರಿ ಆಡಿಸಬೇಕು. ಆಡುತ್ತಿದ್ದಂತಯೆ ಯಾರು ಬುಗುರಿಯನ್ನು ದಾರ ಸುತ್ತಿ ಮೇಲೆಸೆದು ಆಡಲು ತಪ್ಪುತ್ತಾನೋ ಆತನೇ ಮಧ್ಯ(ವೃತ್ತ)ದಲ್ಲಿ ಬುಗುರಿಯಿಡಬೇಕು. ಉಳಿದವರು ನೇರವಾಗಿ ಹೊಡೆದು ಅಥವಾ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಬುಗುರಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಎತ್ತಿಯೋ ಅದರ ಮೇಲೆಸೆದು ಅದನ್ನು ವೃತ್ತದಿಂದ ಹೊರಗೋಡಿಸಬೇಕು. ಅದು ಹೊರಟ ತಕ್ಷಣವೇ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬುಗುರಿಯಿಟ್ಟವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬುಗುರಿಗೆ ದಾರ ಸುತ್ತಿ ಆಡಿಸಿ ಮೇಲೆತ್ತಬೇಕು. ಬುಗುರಿ ಹೊರಡಿಸಿದವನ ಬುಗುರಿ ಇನ್ನೂ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಅವನು ಮೇಲೆತ್ತಬಹುದು. ಕೊನೆಯಲ್ಲುಳಿದವನೆ ಕಳ್ಳ. ಆಟ ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ. ಸೋತವನ ಬುಗುರಿಗೆ ಗುನ್ನ ಹಾಕಿ ಒಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

• **ಚಿನ್ನಿ ದಾಂಡು:** ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಂಡಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಎರಡು ತಂಡದಲ್ಲಿ ಸಮ ಸದಸ್ಯರಿರುವರು. ವಾಟೇ ಮರದ ಸಣ್ಣ ರೆಂಬೆಯನ್ನು ತಂದು ಅದನ್ನು ಒಂದು ಸಣ್ಣಭಾಗ, ಮತ್ತೊಂದು ದೊಡ್ಡಭಾಗವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸುವರು. ನಂತರ ಸಣ್ಣಭಾಗದ ಎರಡು ಕಡೆಗೆ ಚೂಪಾಗಿ ಕೆತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಚಿನ್ನಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ತುಂಡನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಚೂಪಾಗಿ ಕೆತ್ತಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು

ಸಣ್ಣ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಕೊರೆದು ಆ ರಂಧ್ರದ ಮೇಲೆ ಚಿನ್ನಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು, ದೊಡ್ಡದಾದ ಕೋಲಿನಿಂದ ಒಂದು ತಂಡದ ಸದಸ್ಯನು ರಭಸವಾಗಿ ನೂಕುವನು. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರು ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು. ಹಿಡಿದರೆ ಆಟ ಮುಂದುವರಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಿಡಿಯದಿದ್ದರೆ ಚಿನ್ನಿಯ ಒಂದು ತುದಿಗೆ ಹೊಡೆದಾಗ ಅದು ಪುಟಿಯುವುದು. ಪುಟಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ದಂಡಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯುವನು. ಅದು ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದೋ ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಇದು ಇಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವದನ್ನು, ಒಂದು ವೇಳೆ ಆತ ಹೇಳಿದ ದೂರ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವನು ಆಟ ಮುಂದುವರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರ ಸರದಿ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಆಟ ಮುಂದುವರಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರ ಸರದಿ ಮುಗಿದಾಗ ಎದುರಾಳಿ ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರು ದಾಂಡು ಹಿಡಿದು ಆಡುವರು. ಇವರು ಮೊದಲಿನವರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೂರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಇವರೇ ಗೆದ್ದಹಾಗೆ. ಈ ಆಟವನ್ನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಚಿನ್ನಿದಂಡ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

• **ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾಲೆ:** ಈ ಆಟವನ್ನು ಅವಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಟವೆಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದವರು ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಂತು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಲ್ಲಾರಿಯೋ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಆಟ. ಒಬ್ಬರು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಉಳಿದವರು ಅವಿತುಕೊಳ್ಳುವವರು, ಹಿಡಿಯುವವರ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಲು ಒಬ್ಬ ಅಜ್ಜಿ ಬೇಕು.

• **ಕುಂಟುಬಿಲ್ಲೆ:** ಇದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಆಟ. ಚೌಕಾಕಾರದ ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಎಂಟು ಮನೆಗಳು, ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎರಡು ಸಾಲಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮಡಿಕೆಯ ಚೂರೊಂದನ್ನು ವೃತ್ತಕಾರವಾಗಿ ಕಟೆದು ಕಾಯಿಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವರು. ನಂತರ ಅದನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊದಲನೆ ಮನೆ, ಎರಡನೆ ಮನೆ ಹೀಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಂಟಬೇಕು. ಈ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸರಿಯೋ? ಎಂದು ಕೊಂಡು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ನೋಡದೇ ಕಾಯಿಯನ್ನು(ಮಡಕೆ ಚೂರು) ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಮನೆಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಎಸೆಯಬೇಕು. ಆಗ ಅದು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಮನೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದರೆ, ಅದು ಅವರ ಮನೆ. ನಂತರ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಒಗೆದು ಕುಂಟುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲನ್ನೂರಿ ನಂತರ ಕುಂಟುತ್ತಾ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪಾದ ಹಾಕಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಗುರಿ ತಪ್ಪಿದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಆಟ

ಆಡುವರು. ಅವರು ಕುಂಟುತ್ತಾ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಸೆಯಬೇಕು. ಆಗ ಅದು ಅವರ ಮನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅವರು ಮನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆಟ ಸಾಗುವುದು. ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಮನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅವರು ಗೆದ್ದಂತೆ. ಯಾರು ಕಡಿಮೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರೋ ಅವರು ಸೋತಂತೆ.

೨. ಕೋಲಾಟ

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಜನಪದ ಕಲೆ ಕೋಲಾಟ. ಆಟಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಾತ್ಮಕವೂ ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಆದ ಆಟವೆಂದರೆ ಕೋಲಾಟ. ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಇರುಳು ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ಆಟ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಟ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬ, ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪು ಕೊಟ್ಟು ಉಲ್ಲಾಸಕರವೂ, ಆನಂದದಾಯಕವೂ ಆದ ಆಟ. ಹುಡುಗರಿಂದ ಮುದುಕರವರೆಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಳೆಂದರೆ ಕೋಲುಗಳು, ಕೋಲುಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಆಟ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಕೋಲಾಟವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೋಲುಗಳನ್ನು ನೀರಗಂಜಿ ಮರದಿಂದ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬೇಸಿಗೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೇವರ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನೂಕೂಲಗಳು ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನದ ಅನೂಕೂಲಗಳು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಮಳೆಗಾಲ ಬರುವ ಮುಂಚೆ ಈ ಕುಣಿತ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಊರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ, ಬರುವ ನೆಂಟರು ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಈ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಒಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ವರ್ಷವೆಲ್ಲ ಶ್ರಮಗೈದು ಜನವರಿ-ಫೆಬ್ರುವರಿ-ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳ ವೇಳೆಗೆ ಅಂದರೆ ಬೇಸಗೆಯ ದಿನಗಳು ದೇವರ ಹಬ್ಬ ನಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದವರ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೋಲು ಹುಯ್ಯುವುದು. ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮದ ಆಯಾಸವನ್ನು ಮರೆಯಿಸಿ ಮಾನಸಿಕ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಒಂದು ಸುಸಂದರ್ಭವಾಗಿದೆ. ಜೇನುಕುರುಬರು ಬಿಸು-ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಯುಗಾದಿಯ ವೇಳೆಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ೮ ಅಥವಾ ೧೦ ಜನರು ಸೇರಿ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮಾರು

ಒಂದು ವಾರದವರೆಗೂ, ಪ್ರತಿದಿನ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ವೇಷಭೂಷಣವನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬ ಕೋಡಂಗಿ ವೇಷಧಾರಿ ಹಾಗೂ ಸೂಳೆ ವೇಷಧಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿದ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಕೋಲು ಹುಯ್ಯುವ ದೃಶ್ಯ ನೋಡುವವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಒಬ್ಬರ ಕೋಲಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕೋಲನ್ನು ತಾಕಿಸುತ್ತಾ ಸುತ್ತುವುದು ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೋಲಾಟ ನೃತ್ಯ ಜನಪದ ಕಲೆಯಾದರೆ, ಕೋಲಾಟದ ಕೋಲು ಪದಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಕೋಲುಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಹಾಡು ನೃತ್ಯ ಹಾಗೂ ವೇಷಭೂಷಣವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕಲೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಶೋಭೆ ಬಂದಿದೆ. ವಿವಿಧ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿವೆ. ದೇವರ ಕೋಲು, ಅಕ್ಕಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಕೋಲು, ನೀರು ತಕ್ಕಂಬರೊ ಕೋಲು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕಾಡಿಗೆ ನಾವು ಹೋದೆವು ಸ್ವಾಮಿ
ಗುಗ್ಗೆ ಜೇನು ಉಂಡೇವು
ಗುಗ್ಗೆ ಜೇನು ಉಂಡೇವು ಸ್ವಾಮಿ
ಕಾಡಿಗೆ ನಾವು ಹೋದೇವು

ಕಾಡಿಗೆ ನಾವು ಹೋದೇವು ಸ್ವಾಮಿ
ಸೊಳ್ಳಿಯ ಹಣ್ಣು ನೋಡ್ದೇವು
ಸೊಳ್ಳಿಯ ಹಣ್ಣು ನೋಡ್ದೇವು ಸ್ವಾಮಿ
ಸೊಳ್ಳಿಯ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ದೇವು
ಕಾಡಿಗೆ ನಾವು ಹೋದೇವು ಸ್ವಾಮಿ
ಗುಗ್ಗೆ ಜೇನು ಉಂಡೇವು

ಗುಗ್ಗೆ ಜೇನು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ
ಗುಗ್ಗೆ ಗಿಗ್ಗೆ ನೋಡ್ದೇವು
ಗುಗ್ಗೆ ಗಿಗ್ಗೆ ನೋಡ್ದೇವು ಸ್ವಾಮಿ
ಗುಗ್ಗೆ ಜೇನು ತಿಂದೇವು
ಕಾಡಿಗೆ ನಾವು ಹೋದೇವು ಸ್ವಾಮಿ
ಕಾಡಿನ ವನವಾಸ ಮಾಡೀದೆವು.

ಹೀಗೆ ನಿಸರ್ಗದ ಹಚ್ಚಹಸುರಿನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಇವೇ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾಗಿವೆ. ಕೋಲಾಟ ಆಡುವಾಗ ಕಲಾವಿದರು ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ 'ಥೆಯ್ಯೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ದನಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಹಾಡು ಮತ್ತು ಕೋಲಾಟದ ಗತ್ತು ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮುಕ್ತಾಯದ ನುಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೋಡಂಗಿ ಹಾಗೂ ಸೂಳೆ ವೇಷಧಾರಿಯ ಪಾತ್ರ ಬಹಳ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ತೆರನಾದ ಕೋಲಾಟದ ಕಲೆಯು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಕಾಡುಕುರುಬರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. "ಒಬ್ಬನ ಕೋಲಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಕೋಲನ್ನು ತಾಕಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆರಂಭವಾಗುವ ಕೋಲಾಟ ಒಬ್ಬನಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸುತ್ತು ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಆಡುವುದು, ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚದುರಿದಂತೆ ನಿಂತು ಹೊರಗಿನವರು ಒಳಗೂ, ಒಳಗಿನವರು ಹೊರಗೂ ಕೋಲನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ಕುಕ್ಕರುಗಾಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಕೋಲು ಕೊಡುವುದು, ಅವರಲ್ಲೇ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಎದುರುಬದುರು ನಿಂತು ಕೋಲು ಕೊಡುವುದು, ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಒಳವೃತ್ತದವರು ಹೊರಗೂ ಹೊರ ವೃತ್ತದವರು ಒಳಗೂ ನುಗ್ಗಾಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆಯತಪ್ಪದಂತೆ ಕೋಲು ಕೊಡುವುದು, ಒಬ್ಬರ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬರು ನಿಂತು ಕತ್ತು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಸುತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಾ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕೋಲು ಕೊಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ".(ಲಲಿತ ಎ.ಸಿ., ೧೯೯೩, ಪು.೪೨) ಕೋಲಾಟದ ನೃತ್ಯ, ಕುರುಬರ ಕುಣಿತ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಾವುದೇ ನೃತ್ಯ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಈ ಕೋಲಾಟ ಎಂಬ ಜನಪದ ಕಲೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

೩. ಕುಣಿತ

ಕೊಡಗು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ನೃತ್ಯವೇ ಕುರುಬರ ಕುಣಿತ. ಬಡತನದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಜೀವನದ ನೋವು ಜಾನಪದೀಯ ಸೊಗಡಿನ ಕುರುಬರ ಕುಣಿತದಿಂದ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರಕ್ಕಾದರೂ ಮರೆಸಿ ಮೈಮನಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತ

ಮತ್ತು ನೃತ್ಯ ವಿಶೇಷ ಮನರಂಜನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅವರು ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಟ್ಟ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಣಿತ, ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಣಿತ ಗಾಯನಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಸಂಗೀತ ಪರಿಕರಗಳೆಂದರೆ ಡೋಲು, ತಾಳ, ದಮಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. ಸಂಗೀತ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವವರು ಕುಣಿತದ ತಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗೀತದ ನಾದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿತದ ಮೇಳದವರು ನರ್ತನ ಮಾಡುವರು. ಆ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಣಿತ ದೇವರ ಕೊಡುಗೆ ಎಂಬ ಅವರ ನಂಬಿಕೆ ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು.

ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇವರ ಕುಣಿತಗಳವೆ. ಇವು ಅವರ ನೃತ್ಯ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರ ಕುಣಿತ ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದುವುದು. ಕುಣಿತದ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಜಾನಪದ ಗಾಯನ ಮತ್ತು ಕುಣಿತ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ವಾದನ ಮತ್ತು ಕುಣಿತ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು. ವಾದ್ಯದ ಸಂಗೀತದೊಂದಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವ ಅವರ ಕುಣಿತದ ಕೌಶಲ್ಯ ಕಲೆ ಮನರಂಜನೀಯವಾಗಿದೆ; ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಇಂತಿಷ್ಟೇ ಜನರಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಆದರ್ಶವಾದ ಕುಣಿತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಇಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಮೂವತ್ತು ಜನರಾದರೂ ಬೇಕು. ವಾದನಕ್ಕಾಗಿ ಐವರು, ನೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹದಿನೈದರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನರಿರಬೇಕಾಗುವುದು. ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಾಗ ಅವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉಡುಪು ಕಣ್ಮನ ಸೆಳೆಯುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಭಾಗವಹಿಸುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ವಯಸ್ಸಿನ ಯಾವುದೇ ಭೇದವಿಲ್ಲದೇ ವೃದ್ಧರು, ಯುವತಿಯರು ಕುಣಿತದ ಮೇಳದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬೀದಿ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ದೊಂಬರಾಟದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳ ರಂಗಭೂಮಿಯಾಗುವಂತೆ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ನೃತ್ಯದ ರಂಗಭೂಮಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬೀದಿನಾಟಕಗಳಾಗಲಿ ಅಥವಾ ದೊಂಬರಾಟದ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಮನರಂಜನೆ ಹಾಗೂ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆಯಾದರೆ, ಕುರುಬ ಕುಣಿತದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಮನರಂಜನೆಯಷ್ಟೆ ಕುರುಬರ ಕುಣಿತ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಜಾತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ರಂಗಭೂಮಿಯು ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳವಾಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ ಹಬ್ಬ

ಅಥವಾ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳವಾಗಿರಬಹುದು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕುಟ್ಟದಮ್ಮ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕುಣಿತವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಹುಣಸೂರು, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ವೈನಾಡಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ಹಾಡಿಗಳ ಜನರೂ ಸಹ ಜಾತ್ರೆಯ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವರು.

೪. ಹಚ್ಚೆ

ಭಾರತೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಚ್ಚೆ ಹುಯ್ಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಶೃಂಗಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಕಲೆಯು ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೈಕಾಲು ನೋವಿಗೆ, ನರಗಳ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಈಗಿನ 'ಆಕ್ಯುಪಂಕ್ಚರ್' ಎಂಬ ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆಂದೂ, ಮುತ್ತೈದೆಯರ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಸಂಪತ್ತೆಂದೂ ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜಪಾನಿನ ಐನೂ ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳ ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಪಶುಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡ, ಮರಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡರೆ ತಮಗೆ ಯಾವ ಕೆಡಕೂ ಸಂಭವಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅವರಿಗಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಅವರು ಆರಾಧಿಸುವ ನಂಬಿದ ದೇವರು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡ, ಮರ, ಹೂವು, ಬಳ್ಳಿ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಹಾವು, ಚೇಳು ಮುಂತಾದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾಲು ಬೆರಳು, ಪಾದ, ಕಾಲಿನ ಮೀನಖಂಡ, ಕೈಬೆರಳು, ಮೊಳಕೈ, ಗದ್ದ, ಹಣೆ, ಗಲ್ಲ, ಹುಬ್ಬಿನ ಕೊನೆ ಹೀಗೆ ದೇಹದ ಬಹುಪಾಲು ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಆ ಕಲೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ 'ಉತ್ರಾಣಿಗಿಡ ಹುಟ್ಟಿ ಉತ್ತರೂ ಬರದು, ಕಿತ್ತರೂ ಬರದು' ಎಂದು ಒಗಟಿಗೆ ಹಚ್ಚೆ ಉತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಸ್ವರ್ಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ನರಗಳ ಸೆಳೆತ ನಿವಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬರುವ ಏಕೈಕ ಹಚ್ಚೆಯೊಂದೇ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಅವರು ಹಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು

ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹಚ್ಚೆ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಕುಶಲ ಕಲೆಯು ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಹಸಿರು ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ರಸ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಹಳದಿ ಮಿಶ್ರಿತ ಹಸಿರು ರೂಪವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚೆ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಹಾಗೂ ಸತ್ತ ನಂತರ ತಮ್ಮೊಡನೆ ಹಚ್ಚೆ ಗುರುತುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಗಾಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಹಚ್ಚೆ ಕಲೆಯ ಉಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಕಲೆ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಾರಣ ಆಧುನೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕುವವರ ದುರ್ಲಭ. ಆದರೆ ಹಿರಿಯ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚೆ ಕುಶಲ ಕಲೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ.

೫. ವಾದ್ಯಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುರುಬರ, ಗೊಂಡ, ರಾಜಗೊಂಡರ ಪವಿತ್ರವಾದ್ಯ ಡೊಳ್ಳು. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವಿದ್ದಂತೆ, ವಾದ್ಯ ಪರಿಕರಗಳಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. "ಡೊಳ್ಳಿನ ಉಗಮ ಸಂಗೀತದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಗಿದ್ದಲ್ಲ. ಆದರ ಹುಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯು ಕುರಿ ಕಾಯುವಾಗ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯಲು, ಪರಿಸರದ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆಯಲು, ದುರಂತವಾದಾಗ ಜಾಗ್ರತರಾಗುವಂತೆ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ನೀಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಡೊಳ್ಳುಗಳು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನಂತೆ ದೊಡ್ಡವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುರಿ ಕಾಯುವಾಗ ಕುರಿಗಾರರು ಸದಾ ತಮ್ಮ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಬಾರಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇದು ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ, ದೈವಾರಾಧನೆಗಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ತಂದಿರಬೇಕು. ಡೊಳ್ಳಿನ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿ ಪೂಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಾರಿಸುವ ವಾದ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ದೇವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ಭಕ್ತಿಯ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ನಂತರ ದೈವ ಪರಿವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ರೂಢಿ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಡೊಳ್ಳನ್ನು ದೈವಾಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಜಾತ್ರೆ-ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ಜಾನಪದ ಕಲಾ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನುಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ರೂಢಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪುರಾಣದ ಕಥಾನಕಗಳನ್ನು ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಭಕ್ತಿಪ್ರಧಾನ ಹಾಡುಗಳ ರಚನೆಯ ನಂತರ ಈ ವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಮಹತ್ವ

ಬಂದಿದೆ." (ಬಿಜ್ಜರಗಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತ, ೨೦೦೮, ಪು.೩೮೦) ಆದರೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಡೊಳ್ಳು ವಾದ್ಯ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಕುರಿ ಕಾಯುವವರೂ ಇಲ್ಲ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ವಾದನ ಪರಿಕರಗಳೆಂದರೆ ಡೋಲು, ಜಾಗಟೆ, ತಾಳ, ದಮಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಡೋಲನ್ನು ನುಡಿಸಲು ಬಿದಿರು ಬದ್ದಿಯನ್ನು ಬಳಸುವರು. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಈ ವಾದ್ಯ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಾದನ ಪರಿಕರಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುವುದುಂಟು.

೬. ರಂಗೋಲಿ

ರಂಗೋಲಿ ಒಂದು ಜನಪದ ಕಲೆ. ಈ ಕಲೆಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವೇ ಇದೆ. ಹಿಂದೂ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತು, ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗೋಲಿ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಅರವತ್ನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯ ರಂಗೋಲಿಗಳಿದ್ದರೂ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಸರಳವಾದ ರಂಗೋಲಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಚುಕ್ಕಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸುವ ಒಂದೆಳೆ, ಎರಡೆಳೆ, ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಎಂಟು ಮೂಲೆ ರಂಗೋಲಿಗಳು ತುಂಬ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ, ಜಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಸಗಣಿ, ನೀರು ಹಾಕಿ ಸರಳವಾದ ರಂಗೋಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಯ ಕಸಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ಹೊಸ್ತಿಲು ತೊಳೆದು, ಅರಿಶಿಣ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ, ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಂಬಿಬಾಣೆ, ಕೂಡ್ಲೂರು, ಸಜ್ಜಳ್ಳಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಗುಡಿಸಲಿನ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಸಗಣಿ ಸಾರಿಸಿ, ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿದರೆ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ವಿಷ ಜಂತುಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಕೂಡ ಈ ಸಮುದಾಯ ದಲ್ಲಿದೆ. ರಂಗೋಲೆ ಕಲ್ಲು ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಬಿಳಿಯ ಹಿಟ್ಟು ಕಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ಸಣ್ಣಗೆ ಕುಟ್ಟಿ, ನಂತರ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗುಂಡಿನಿಂದ ರುಬ್ಬಿ ರಂಗೋಲಿ ಹಿಟ್ಟು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಂಗೋಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಕುವ ಕಲಾತ್ಮಕ ಗೆರೆಗಳು. ಚುಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಚುಕ್ಕೆರಹಿತ ರಂಗೋಲಿಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಲಿನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಆಶ್ರಯ ಮನೆಗಳು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ರಂಗೋಲಿ

ಅಚ್ಚಿನ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ರಂಗೋಲಿ ಪುಡಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ರಂಗೋಲಿ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ರಂಗೋಲಿ ಎಂಬ ಜನಪದ ಕಲೆ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಆದರೂ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ವಾಸಿಸುವ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗೋಲಿ ಕಲೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

೭. ಬಲೆಗಳು

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಬೇಟೆಯ ಕೆಲವು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿನ ತಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ವಿಧಾನವು ಬಹಳ ಸರಳವೂ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯಮಯವಾದುದು. ಮಕ್ಕಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬಿಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಬೀಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಾಣದ ಬದಲಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ 'ಮಣ್ಣುಂಡೆ' ಬಳಸುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ. ಅವರು ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಬೀಸುವ ವೇಗಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿನ ಮಾವಿನಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಬಹುದು. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಕೆಲವೊಂದು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಬಲೆಗಳನ್ನು ನೇಯುವ ಕಲೆ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೊಲ, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಬಲೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬೇಟೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಚಿಕ್ಕ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಮೀನಿನ ಬಲೆಗಳನ್ನು ದಾರಗಳಿಂದ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿ, ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಣ್ಣುಗಳಂತೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಲೆ ಮುಳುಗಬಾರದೆಂದು ಬಲೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗೆ, ಆಳವಣ ಗಿಡದ ಬೆಂಡುಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಮಣಿಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ೩೦ ರಿಂದ ೪೦ ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಮೀನಿನ ಬಲೆಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕೌಜಗದ ಬಲೆಯನ್ನು ಹಲವು ಬಿದಿರು ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ದಾರದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಕೌಜಗದ ಬಲೆ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊಲ ಹಿಡಿಯುವ ಬಲೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲದ ದಾರದಿಂದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೨೫ರಿಂದ ೩೦ ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಮೊಲದ ಬಲೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಎರಡು ಇಂಚು ಉದ್ದ ಮತ್ತು ಎರಡು ಇಂಚು ಅಗಲದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೊಲದ ಬಲೆ ನೋಡಲು ಸುಂದರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೊಲಗಳು

ಓಡಾಡಿದ ಹೆಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ಹಿಪ್ಪೆ(ಪಿಚ್ಚಿಗೆ) ಹಾಕಿದ ಗುರುತುಗಳಿಂದ ಮೊಲಗಳು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಮೊಲ ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಲೆ ಕಟ್ಟುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಲೆಯ ಎರಡೂ ಕಡೆಗೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗೂಟಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಬಲೆ ಕಟ್ಟಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಬಲೆ ಎತ್ತಿ ಸಮನಾಂತರವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಬಲೆಯ ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಇಬ್ಬರು ಕುಳಿತು ಮೊಲ ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಗಿಡ ಗಂಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಲವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ. ಮೊಲ ಕಂಡ ತಕ್ಷಣವೇ ಜೋರಾಗಿ ಕೇಕೆ ಹಾಕಿ ಬಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮೊಲವನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮೊಲ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಪಾಲು ಬರುವಂತೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

೧. ಅಂಗಡಿ ಎಸ್.ಎಸ್., ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆ, ೨೦೦೮

೨. ಭಾಸ್ಕರ್ ಟಿ.ಎಂ., ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ಧರು: ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ೨೦೦೦

೩. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ ಎಚ್.ಜೆ., ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಸಂಪುಟ–೧, ೨೦೦೦

೪. ಲಲಿತ ಎ.ಸಿ., ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩

೫. ಬಿಜ್ಜರಗಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತ, ಕುರುಬರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು, ಶೈಲೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೦೬

ಅಧ್ಯಾಯ – ೬

ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು

ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಮಡಿಕೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಪೈಕಿ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ಮತ್ತು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಎಂಬ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋದ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಮ ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸಮುದಾಯದ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಪರಿಣಾಮ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಅನುಕೂಲ ಮತ್ತು ಅನಾನುಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಹೆಸರುಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಇಳಿಜಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ನೈರುತ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ (ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಯವರೆಗೆ) ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗರಿಷ್ಠ ಉದ್ದವು ೯೬ ಕಿ.ಮೀ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ (ಕುಶಾಲನಗರದಿಂದ ಸಂಪಾಜೆಯವರೆಗೆ) ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗರಿಷ್ಠ ಅಗಲವು ೬೪ ಕಿ.ಮೀ ಇರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಾಸನ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮೇರೆಯಾಗಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರದ ಕಿರಿದಾದ ಭೂ ಪಟ್ಟಿಯು(ಸುಮಾರು ೨೦ ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದ ಮತ್ತು ೧೦.ಕಿ.ಮೀ ಅಗಲ) ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಳಕ್ಕೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೪,೧೦೨ ಚ.ಕಿ.ಮೀ ಆಗಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರು (ನಗರ) ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಂತರ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು “ಕುರುಬ” ಕೂರ್ಗ ಎಂಬುದಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ‘ಕುರು’ ಎಂದರೆ ಬೆಟ್ಟ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದ ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬ ಪದ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಹಲವಾರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಇವರನ್ನು ಬೊಟ್ಲು ಕುರುಬ, ಬೆತ್ತ ಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಬೊಟ್ಟಕುರುಬ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೆತ್ತ, ಬಿದಿರನ್ನು ಹೆಣಿಕೆಗೆ ಸಿದ್ದಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೊಟ್ಲ ಎನ್ನುವರು. ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡುಕುರುಬರು ಹಾಗೂ ಕೊಡಗಿನ ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬರು ಒಂದೇ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕುರುಬರು, ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಮನ್, ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್ ತಮಿಳುನಾಡು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಮನ್ಸ್ ಇವರೆಲ್ಲರ ಕುಲಗಳು ಒಂದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿಯವು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ

ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಈ ಎರಡೂ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಈ ಜನರು ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ ಇಲ್ಲಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಮಡಿಕೇರಿ ಮತ್ತು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಕಂಡುಬರುವ ಅನೇಕ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು 'ಹಾಡಿ'ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ತಗ್ಗಾದ, ಚಿಕ್ಕದಾದ ಗುಡಿಸಲುಗಳೇ ಇವರ ಮನೆಗಳು, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಂದು ತೊರೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಡಾಡಿ ಬದುಕಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಜನಾಂಗದ ಆಹಾರ, ಉಡುಪು, ಭಾಷೆ, ದೈಹಿಕ ಲಕ್ಷಣ, ರೀತಿ–ನೀತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಇವರು ಇನ್ನುಳಿದ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಯತ ಕೂಲಿಗಾರರಾಗಿ, ಕಾವಲುಗಾರರಾಗಿ ಅಥವಾ ಖಾಯಂ ಆದ ಹಾಗೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮಾವುತರಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರು ಇವರು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೊಂಬಿನ ಪಂಜನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆನೆಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಆನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಜಗ್ಗದೆ, ಬಗ್ಗದೇ ಇದ್ದಾಗ ಇವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗಲು ಆರಂಭಿಸಿದರೆ, ಆಗ ಆನೆಯ ಕೋಪಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವಶರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಣಿ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಇವರಿಗೆ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಕಾಡಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದುಂಟು ಮತ್ತು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೂ ಇವರ ಹೊಡೆತದ ಕಾರಣ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇವರ ಮೇಲೇರಿ ಬರುವಾಗ, ಇವರ ಪಂಜುಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಾಧಾರಣ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟೇನೂ ಸಹಾಯವಾಗದೇ ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯು ಅವರ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಜನರ ನಡುವೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವರು ವಾಸಿಸುವ

ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಸಂಪರ್ಕ ಹಾಗೂ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಯಾವುದೇ ಕಡೆ ಹೋದರೂ ಮೂರ್‍ನಾಲ್ಕು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಇಂತಹ ಹಾಡಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ, ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಈ ಸಮುದಾಯ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದೇ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜೀವನ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ವಾಸಿಸುವ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ನದಿ, ಅರಣ್ಯ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವರ ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಹಾನಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಇತ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಂತೆಯೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಅತ್ತ ನಾಗರಿಕ ಜನರಂತೆಯೂ ಅಲ್ಲದೇ ವಿಚಿತ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಕ್ರೂರ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಯಾವತ್ತೂ ಭಯದ ನೆರಳಲ್ಲೇ ಜೀವಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದೆ.

೨. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಜೀವನ ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಳವೂ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಾಡಿ ಬದುಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಗರಿಕ ಜನರ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವದ ಫಲವಾಗಿ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸರ್ಕಾರ ಹಲವು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಇವರ ಹಾಡಿಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ದುರುಪಯೋಗ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಹಲವು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಆಹಾರ, ಉಡುಪು, ಭಾಷೆ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರಗಳು, ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ.

ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಂಡವಾಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಚರ್ಚುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಕೊಡಗಿನ

[illegible]

ಕುರುಬರು ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಹಾಡಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮತಾಂತರ ಮಾಡುವ ಚರ್ಚುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ಥಳೀಯ ಅನೇಕ ಹಿಂದೂ ಮುಖಂಡರು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹಾಡಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಕುರುಬರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆ? ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆ? ಎಂಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

೨. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪದ್ಧತಿಯು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಯಜಮಾನನು ಇರುವನು ಈ ಯಜಮಾನನ ಮಾತಿನಂತೆ ಹಾಡಿಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುವವು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಕಾರಣ ಶೇಕಡ ೮೦ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಪತಿ-ಪತ್ನಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಶ್ರಮವಿಭಜನಾ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿನ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಗೃಹಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನವದಂಪತಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಮೂಲಕುಟುಂಬದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮಾವ ಹಾಗೂ ಸೊಸೆ ಪರಸ್ಪರ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಸೊಸೆಯು ಮಾವನಿಂದ ದೂರವಿರುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಕತೆ ಹಾಗೂ ಊಟ ಬಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸೊಸೆಯಾದವಳು ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಾವನಿಗೆ ಮುಖಕೊಟ್ಟು ಮಾತನಾಡಬಾರದು, ಅಂತರಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸೌಹಾರ್ದಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ, ಧಾರ್ಮಿಕಾಚರಣೆ ಮತ್ತಿತರ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ

ಯಾವುದೇ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡರು ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಬಹುದೂರ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲುಗಳ ತಪ್ಪಲಿನ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬಿದಿರು ಬೆತ್ತದ ಪೊದೆ ಹತ್ತಿರವೆ ಇರುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು 'ಅಂಬಲ' ಅಥವಾ ಛಾವಡಿ ಸುತ್ತಲೂ ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಗುಡಿಸಲು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಗೃಹಕಾರ್ಯಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಕಾಡುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲೆದಾಡಿ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ ಗೆಡ್ಡೆ-ಗೆಣಸು, ನಾರು ಬೇರು, ಸೊಪ್ಪು, ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲು, ಕಾಯಿಪಲ್ಯೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು ಪಲ್ಯ, ಸಾರು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿ ನೀಡುವ ತನ್ನ ಪತಿ ತಂದು ಒದಗಿಸುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸಾಲದೇ ಹೋದಾಗ, ಹೇಗಾದರೂ ಸಾಲದ್ದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಊಟ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಉರುವಲು ಹಾಗೂ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹುಲ್ಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯು ಸ್ತ್ರೀಯರದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸಂತೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತರುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ ಮಾರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ದುಡಿಮೆಗಾರಳಾಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಆಸ್ತಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ, ಧಾರ್ಮಿಕಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವಂತಹ ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಾಡದೇ ಇದ್ದರೇ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದು ವರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವಾಹ, ವೃತ್ತಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಬುಟ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾರುವ-ಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ನೀಡುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ(ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ)ರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆ, ಕರಕುಶಲ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಸಲಕರಣೆಗಳಾದ ಬಿದಿರು ಬೆತ್ತದ ಮೊರ, ಬುಟ್ಟಿ, ವಂದ್ರಿ, ಕೊಮ್ಮೆ, ತಡಿಕ್ಕೆ, ತೊಟ್ಟಿಲು, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ದವಸಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸುಣುಗುಲು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಕೊಡಂಬೆ, ಕೂಳಿಕುಕ್ಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೆಣೆಯುವ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳು ಹೌದು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ

ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಹುಲಿ, ಚಿರತೆ, ಕರಡಿ, ಆನೆಗಳಂತಹ ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳಿಂದ ಜೀವ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಪಾರಾಗುವ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಕಪಟ, ವಂಚನೆ ಅರಿಯದೇ, ಯಾರನ್ನೂ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿಸುವಂತೆ ಬಯಸದೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಟ್ಟುಪಾಡು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುವವರು. ಒಂದೊಂದು ಕುಟುಂಬವು ಒಂದೊಂದು ಮನೆ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದು ಇವರು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುವರು. ಆ ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಅವರ ಪ್ರಿಯವಾದ ಆಹಾರ ಗಡ್ಡೆ–ಗೆಣಸು, ಜೇನು ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ತಿನ್ನುವರು ಅವರದೇ ಆದ ಆಡು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಆಟ ಆಡುವರು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಋತುಮತಿಯಾದಾಗ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಹಸಿರು ಎಲೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ಮೈಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಹಾಡಿಯ ಜನರನ್ನು ಕರೆದು, ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಎಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಆಶುದ್ಧವನ್ನು ಕಳೆದು, ಮನೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಆದ ಕುಣಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುವುದು. ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದರೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದೇ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಔಷಧಿ ಕುಡಿಸಿ ವಾಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಾವು ಆದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಕರ್ಮ ಕಳೆಯುವರು. ಸತ್ತು ೧೧ ದಿನದಲ್ಲಿ ತಿಥಿ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಚಳಿಯಾದಾಗ ಮೈ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಂಕಿಯ ಸುತ್ತ ಕುಳಿತು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮೈ ಚಳಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವರು. ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ಕೋಲು ಊದುತ್ತಾ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ತಾವು ಕೂಡ ಆನಂದ ಪಡುವರು. ಇವರ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷವಾದುದು. ಸಮುದಾಯದ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯದ ಒಳಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಕುಟುಂಬ, ಹಾಡಿ ಹಾಡಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದರೆ ಹಾಡಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ, ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಅತಿಕ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ ಹಾಡಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನೇ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ. ಎರಡು ಕಡೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು

ಸವಿವರವಾಗಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಕ್ಷಿ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊರಿಸಿರುವ ಆರೋಪವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆರೋಪವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸತ್ಯ ಅಥವಾ ಸುಳ್ಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಯಾವ ದ್ವೇಷಕ್ಕೂ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡದೆ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಹಾಗೂ ಕ್ಷಮಿಸುವಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ, ಅತ್ಯಲ್ಪ ದಂಡವನ್ನು ಹಾಕಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಸಿ ದ್ವೇಷ ಮರೆಸಿ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಜಮಾನಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಹಾಡಿಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ದೈವಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಸರ್ವಚೇತನವಾದಿಗಳು. ಇವರು ಅನೇಕ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೋಲಾಟ, ಕಿರಂಗಾಳಮ್ಮ ಹಬ್ಬ, ಕುದುರೆಹಬ್ಬ ಅಥವಾ ಕುಂಡೆಹಬ್ಬ ವಿಶೇಷ ಹಬ್ಬಗಳು. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಹಾಗೂ ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸೌಮ್ಯತೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಆಧುನಿಕತೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು, ಅನ್ಯ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ, ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಮಹಿಳಾ ವೇದಿಕೆಗಳು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದೆ.

೪. ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಬೇಟೆ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ದಟ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಅರಣ್ಯಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಕಾಡಿನ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಅಲೆದಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥ ಸೌದೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಿಂಕೆ, ಮೊಲ, ಚಿಗರಿ, ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ, ಕಾಡುಕೋಳಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಕೊಂದು ಅವುಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳು ಇವರನ್ನು

ಈ ಎರಡೂ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸದಂತೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಆದರೂ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಸಬು ಬೆತ್ತ ಹಾಗೂ ಬಿದಿರಿನ ಕೆಲಸ, ಇವರು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಬಳಸಿ ಬುಟ್ಟಿ, ಮೊರ, ಕುಕ್ಕೆ, ತೊಟ್ಟಿಲು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಕೊಳಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರು ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಇವರು ಕುಮರಿ ಎಂಬ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಇವರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಮರಗಿಡ, ಕುರುಚಲು ಗಿಡ, ಪೊದೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ನೇಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟದೇ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಕೇವಲ ಕೊಡಲಿ, ಕೊಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿ ಉಳುವ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರ್ಕಾರದ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಕುಮರಿ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಕೊಡಲಿ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಬಿದಿರು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ತೊಡಗಬೇಕಾಯಿತು. ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಶಾಖದ ಕಾರಣ ಒಣಗಿ ಹೋಗುವ ಎಲೆ, ಕಡ್ಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಉಜ್ಜುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚನ್ನು ನಂದಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮತ್ತು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುವ ನೀರಿನ ಕಾರಣ ನೆಡು ತೋಪುಗಳು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗದಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀರು ಸರಾಗವಾಗಿ ಹರಿದು ಹೋಗಲು ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ತೋಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಈ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದಿನಗೂಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡಾನೆ ಮತ್ತಿತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಬೆಳೆ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾವಲುಗಾರರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದ ಮತ್ತು ೧೦ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಜೀತ ಪದ್ಧತಿಯು ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ವಕ್ತೃವಿನ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಹಿಂದೆ ಇತ್ತು, ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲೂ ವಾರದ ಸಂತೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ

ಕಡೆ ನಡೆಯುವ ಸಂತೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಅವಶ್ಯಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದೂ ಉಂಟು.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶವಾದ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ನಾಗರಹೊಳೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬ, ಕುರುಬ(ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ), ಸೋಲಿಗ ಮತ್ತು ಎರವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳು ತಲಾತಲಾಂತರದಿಂದ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಗರಹೊಳೆಯ ಅರಣ್ಯವು 'ವನ್ಯೋದ್ಯಾನ' ಅಥವಾ 'ಅಭಯಾರಣ್ಯ' ಎಂಬುದಾಗಿ ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ನಾಮಕರಣಗೊಂಡು ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳು, ಹೊರಗಿನ ಬಲಾಢ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಸ್ವ-ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸುಮಾರು ೧೯೫೫ ರಲ್ಲಿ, ನಾಗರಹೊಳೆಯ ವನ್ಯೋದ್ಯಾನ ೨೮೫.೨೯ ಚ.ಕಿ.ಮೀ ಇದ್ದು ಕ್ರಮೇಣ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ೧೯೭೫ರಿಂದ ೧೯೯೨ರವರೆಗೆ ೬೪೩ ಚ.ಕಿ.ಮೀ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತಗೊಂಡಿದೆ. ವಿವಿಧ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಾರಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅನೇಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಭರವಸೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಡಗು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಶಕ್ತಿವಂತರು ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳ ಒಡೆಯರು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮೊದಲು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಅಸಮರ್ಥರಾದರು. ಕಾಲಕಳೆದಂತೆ ಹೊರಗಿನವರ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಪ್ರತಿಫಲವೆಂಬಂತೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಯಕರು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ, ತಾವೇ ಹೋರಾಡುವುದು; ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿ 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಕೃಷಿಕ ಸಂಘ' ಮತ್ತು 'ವನವಾಸಿ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಗಳು' ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಇತರ ವರ್ಗಗಳೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂಜರಿದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ, ಇತರ ಸ್ವ-ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ರೈತರುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು. ವಸತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ರಾತ್ರಿ ಶಾಲೆ ನಡೆಸುವುದು, ಸರ್ಕಾರದ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೈತಿಕ ಬಲದಿಂದ ಹೋರಾಡಲು ಜನರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸ ತೊಡಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸುಧಾರಣೆ ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ದುಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಗೊಡ್ಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಮೌಢ್ಯತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕುಡಿತ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕು. ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸೂಚಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟ ಎಂಬ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಿಗುವ ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀಮಂತರ ಶೋಷಣೆ, ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಅವ್ಯವಹಾರ, ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳತ್ತ ಸರ್ಕಾರ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥರ್ ಲೇವಿಸ್‌ರು ಹೇಳಿದಂತೆ 'ನಾವು ಬಡತನ, ಅನಕ್ಷರತೆ ಹಾಗೂ ರೋಗರುಜಿನಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹತಾಶರಾಗಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಚಟಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆ ಬದಲಾಗಿ ಅದರ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ಸಾಧಕ-ಬಾಧಕಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಡ್ಡಿ ಅಡಚಣೆ ಬಂದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ತರುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯಕ. ಇಂತಹ ಸದುದ್ದೇಶದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅತ್ಯಂತ ಸಮಯೋಚಿತ ಸಾಧನ. ಇದರಿಂದ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದ ಲೋಪ-ದೋಷದ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಡ್ಡಿ-ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಿಗುವ ಧನ ಸಹಾಯ ಜನೋಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿದ್ದು ಸದುಪಯೋಗ ವಾಗಬೇಕು. ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಒಂದು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದ ಯೋಜನೆಗಳು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಹೊಂದದೇ ಇರಬಹುದು. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ

ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವಾಗ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆ, ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ, ಹಿನ್ನೆಲೆ, ತಿಳಿದಿದ್ದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಸಾಧ್ಯ. ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವ ಜನರು, ಜನರ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಸರಳವಾಗಿಸಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಬಲ್ಲದು.

೫. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆದು ಅವನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಬಳಸುವಂತೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹಾಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುವ ಕೊಡಗು ಕುರುಬರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಜೇನುಕುರುಬರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನುಂಗಲಾದರ ತುತ್ತಾಗಿದೆ. ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೂಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೇ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ಮತ್ತು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೆಲವೊಂದು ಹಾಡಿಯ ಕುರುಬರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಕ್ಕೂ ಅವರು ಆಡುವ ಭಾಷೆಗೂ ಅಂತರವಿದೆ. ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಮಲಯಾಳಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅಪಭ್ರಂಶವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದುರಿಂದ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಜರಾಗದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಸರ್ಕಾರವು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಿಗಾಗಿ ವಸತಿ ಊಟ, ಪಾಠ ಸೌಕರ್ಯವಿರುವ ಇಂತಹ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಭೋಜನ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಹಣ ಕೊಡಲಾಗುವುದು ಅಲ್ಲದೇ ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಎಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ೧೯೯೫-೯೬ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಒಂದರಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯ ವರೆಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪೋಷಕರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ. ೭೫.೦೦ಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಒಂದರಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಬಾಲಕ ಬಾಲಕಿಯರು ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ಕಾರ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವು ಒಂದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ "ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶ್ರಮವಿಭಜನೆಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತದೆ" ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶವಿದೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಸಾಲಿಗೆ ಇರುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಇವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲರಾಗಿರದೇ ಇರುವುದಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆ ಬಿಡಿಸಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

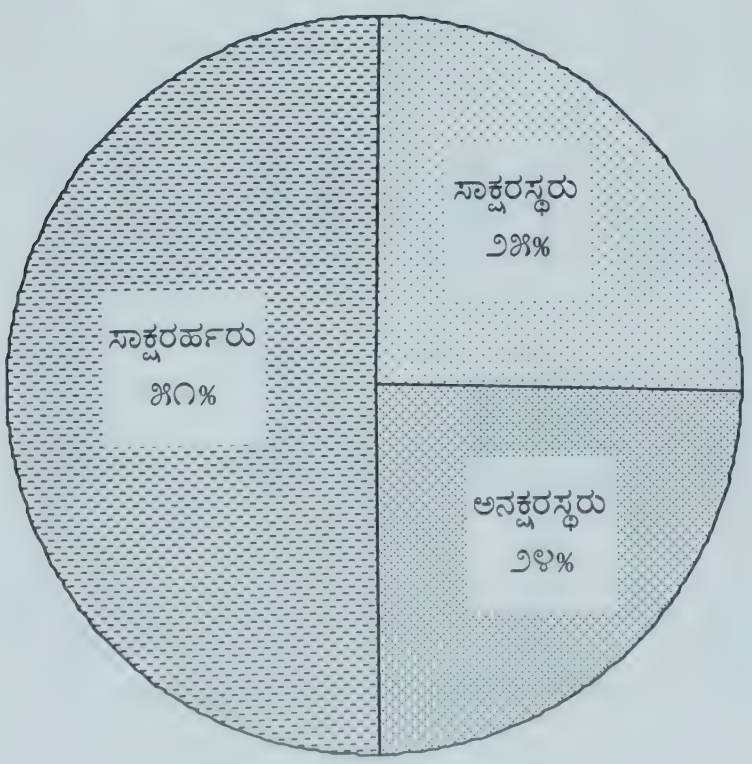
ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೧ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಚಿತ್ರ-೬.೧ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. ೮ರಷ್ಟು ೦-೪ ವರ್ಷದ ಒಳಗಡೆ ವಯೋಮಾನದಲ್ಲಿರುವರಾಗಿದ್ದು ಉಳಿದಂತೆ ಶೇ. ೪೩ರಷ್ಟು ಜನರು ಸಾಕ್ಷರರರ್ಹರು ಇದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇ. ೨೫ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರಸ್ಥರಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಶೇ. ೨೪ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೧. ತಾಲೂಕುವಾರು, ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಲಿಂಗವಾರು ಸಾಕ್ಷರಸ್ಥರ ಪ್ರಮಾಣ

ತಾಲೂಕು	ಬುಡಕಟ್ಟು	ಸಾಕ್ಷರಸ್ಥರ ಪ್ರಮಾಣ								
		ಸಾಕ್ಷರರ್ಹರು			ಸಾಕ್ಷರಸ್ಥರು			ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು		
		ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಜೇನುಕುರುಬ	೧೭೦	೧೬೦	೩೩೦	೮೫	೭೮	೧೬೩	೮೫	೮೨	೧೬೭
	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ	೧೨೭	೧೧೧	೨೩೮	೬೦	೬೫	೧೨೫	೬೭	೪೬	೧೧೩
	ಕುರುಬ	೧೧೩	೯೪	೨೦೭	೮೧	೭೭	೧೫೮	೩೨	೧೭	೪೯
	ಒಟ್ಟು	**೪೧೦**	**೩೬೫**	**೭೭೫**	**೨೨೬**	**೨೨೦**	**೪೪೬**	**೧೮೪**	**೧೪೫**	**೩೨೯**
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಜೇನುಕುರುಬ	೫೩೧	೪೯೧	೧೦೨೨	೨೯೮	೨೨೩	೫೨೧	೨೩೩	೨೬೮	೬೫೮
	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ	೩೨೪	೨೮೪	೬೦೮	೧೩೩	೧೧೯	೨೫೨	೧೯೧	೧೬೫	೩೫೬
	ಕುರುಬ	೧೦೪	೯೪	೧೯೮	೮೯	೬೨	೧೫೧	೧೫	೩೨	೪೭
	ಕಾಡುಕುರುಬ	೧೦	೧೦	೨೦	೩	೨	೫	೭	೮	೪೦೩
	ಒಟ್ಟು	**೯೬೯**	**೮೭೯**	**೧೮೪೮**	**೫೨೩**	**೪೦೬**	**೯೨೯**	**೪೪೬**	**೪೭೩**	**೯೧೯**
ಮಡಿಕೇರಿ	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ	೪೭	೪೨	೮೯	೧೦	೫	೧೫	೩೭	೩೭	೭೪
ಮಹಾನಂದವಾಡಿ	ಜೇನುಕುರುಬ	೩೧	೨೯	೬೦	೧೭	೧೫	೩೨	೧೪	೧೪	೨೮
ವೈನಾಡು	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ	೨೦	೨೪	೪೪	೧೩	೧೭	೩೦	೭	೭	೧೪
	ಒಟ್ಟು	**೫೧**	**೫೩**	**೧೦೪**	**೩೦**	**೩೨**	**೬೨**	**೨೧**	**೨೧**	**೪೨**
ಮದುಮಲೆ	ಕುರುಂಬರ್	೩೧	೩೩	೬೪	೧೭	೧೫	೩೨	೧೪	೧೮	೩೨
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು		೧೫೦೮	೧೩೭೨	೨೮೮೦	೮೦೬	೬೭೮	೧೪೮೪	೭೦೨	೬೯೪	೧೩೯೬

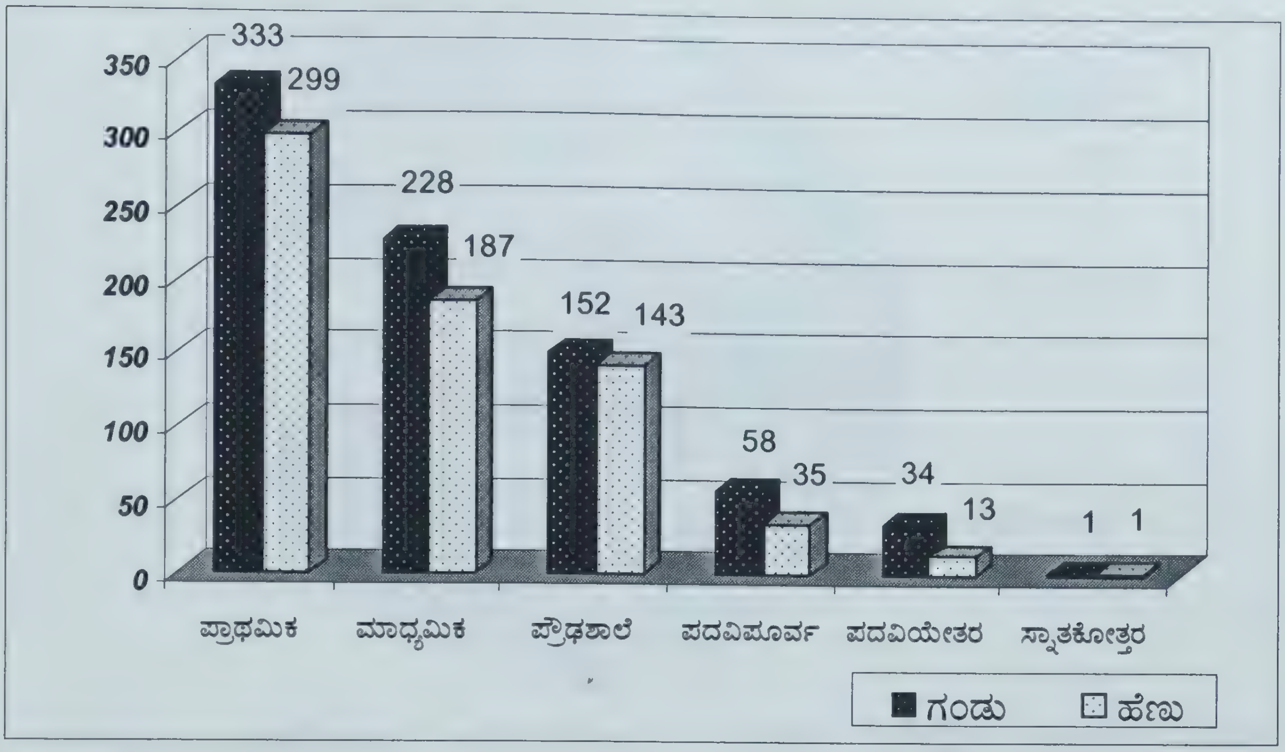
ವೃತ್ತಚಿತ್ರ ೬.೧ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷರರ್ಹರ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ

ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೨. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಂತಗಳ ಪ್ರಮಾಣ

ಜಿಲ್ಲೆ	ತಾಲೂಕು	ಬುಡಕಟ್ಟು	ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ											
			ಪ್ರಾಥಮಿಕ		ಮಾಧ್ಯಮಿಕ		ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ		ಪದವಿಪೂರ್ವ		ಪದವಿಯೇತರ		ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ	
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು
ಕೊಡಗು	ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಜೇನುಕುರುಬ	೫೪	೪೫	೨೨	೨೩	೮	೮	–	೨	೧	–	–	–
		ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ	೨೭	೩೬	೧೨	೧೪	೧೭	೧೩	೨	೨	೨	–	–	–
		ಕುರುಬ	೯	೧೬	೨೦	೧೮	೨೬	೩೧	೧೫	೯	೧೧	೩	–	–
		ಒಟ್ಟು	೯೦	೯೭	೫೪	೫೫	೫೧	೫೨	೧೭	೧೩	೧೪	೩	–	–
	ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಜೇನುಕುರುಬ	೧೬೩	೧೩೩	೯೩	೬೨	೩೦	೧೯	೧೦	೮	೨	೧	–	–
		ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ	೪೨	೪೦	೫೪	೪೯	೩೧	೨೯	೯	೩	–		–	–
		ಕುರುಬ	೧೯	೧೭	೧೦	೫	೨೦	೨೦	೨೧	೧೦	೧೮	೯	೧	೧
		ಒಟ್ಟು	೨೨೪	೧೯೦	೧೫೭	೧೧೬	೮೧	೬೮	೪೦	೨೧	೨೦	೧೦	೧	೧
	ಮಡಿಕೇರಿ	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ	–	–	೩	೨	೬	೩	೧	–	–	–	–	–
ಮಹಾನಂದವಾಡಿ	ಮಹಾನಂದವಾಡಿ	ಜೇನುಕುರುಬ	೯	೫	೩	೩	೫	೭	–	–	–	–	–	–
	ವೈನಾಡು	ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ	೧	೨	೮	೮	೪	೬	–	೧	–	–	–	–
		ಒಟ್ಟು	೧೦	೭	೧೧	೧೧	೯	೧೩	–	೧	–	–	–	–
ನಿಲಿಗಿರಿ	ಮದುಮಲೆ	ಕುರುಂಬರ್	೯	೫	೩	೩	೫	೭	–	–	–	–	–	–

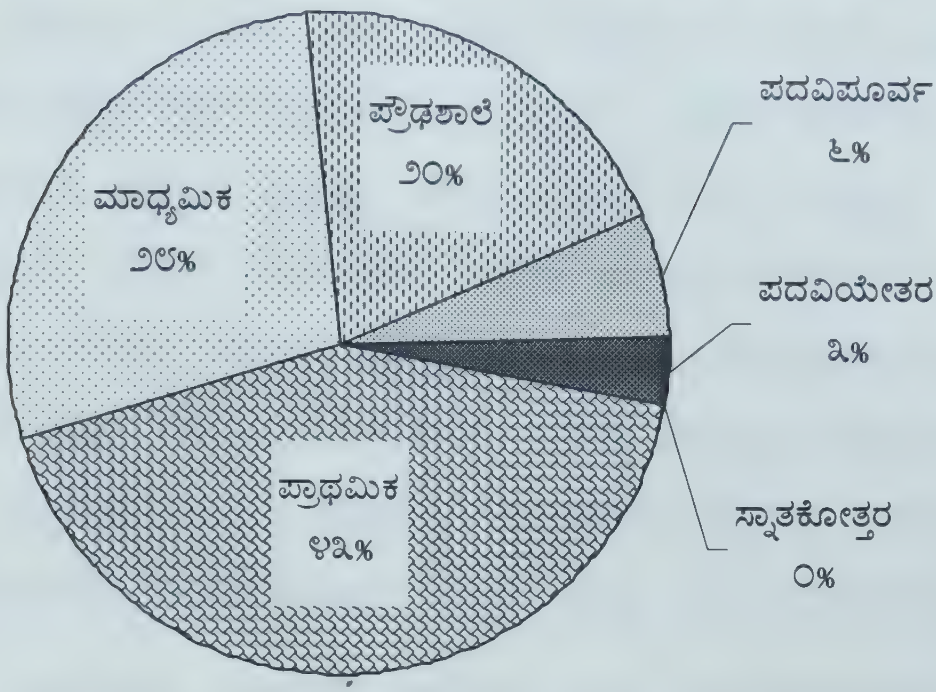
ಲಂಬಚಿತ್ರ: ೬.೧. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಲಿಂಗವಾರು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ ೬.೨ ಲಂಬಚಿತ್ರ–೬.೧ರಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಒಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷರರ್ಹರರಲ್ಲಿ ಶೇ. ೨೫ರಷ್ಟು ಜನರು ಸಾಕ್ಷರಸ್ಥರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳು ವಿವಿಧ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಾಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೪೩ ಇದರಲ್ಲಿ (ಗಂಡು ಶೇ. ೫೨.೩೮ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಶೇ. ೪೭.೬೧)ರಷ್ಟು, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೨೮ (ಗಂಡು ಶೇ. ೫೪.೮೧ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಶೇ. ೪೫.೧೮)ರಷ್ಟು, ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೨೦ (ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ. ೬೧.೫ ಹಾಗೂ ಶೇ. ೩೮.೫)ರಷ್ಟು, ಪದವಿಪೂರ್ವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೬ (ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಶೇ. ೭೦.೩೭ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಶೇ. ೨೯.೬೨)ರಷ್ಟು, ಪದವಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೩ (ಗಂಡು ಶೇ. ೮೨.೫ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಶೇ. ೧೭.೫)ರಷ್ಟು, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೦.೮ (ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ. ೭೬.೪೭ ಹಾಗೂ ಶೇ. ೨೩.೫೨)ರಷ್ಟು ಜನ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ನಂತರ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಪದವಿಪೂರ್ವ, ಪದವಿಯೇತರ ಹಾಗೂ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಮಟ್ಟವು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ವೃತ್ತಚಿತ್ರ ೬.೨ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಶೇಕಡವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕಮಟ್ಟ ಪ್ರಮಾಣ

ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಅಂಶವೆನೆಂದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬಲವಿಲ್ಲದಿರುವುದು. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಬಲರಲ್ಲದ ಮತ್ತು ನಗರಗಳಿಂದ ದೂರ ಇರುವುದರಿಂದ ಸದಾ ಅಲೆಮಾರಿತನದಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ತೋರಿಸಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾದದ್ದು ತುಂಬಾ ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ.

ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಕೃಷಿ ಎರಡನ್ನೇ ನಂಬಿ ಜೀವಿಸುವ ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರ ಹಿಂದೆ ತಿರುಗುವ ದೃಶ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪೋಷಕರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರೂ ಹೇಳದೇ ಕೇಳದೇ ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಬಂದಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಕೂಡ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಹಲವಾರು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಅನೇಕ ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕಿಯರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅವರ ಪಾಲಕರು ಇತರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವುದುಂಟು.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸುಮಾರು ಹಾಡಿಗಳು ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅನಾನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಸತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಊಟ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಬಾಲಕ-ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಅವರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳೇ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಇವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವವರೂ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಪದವೀಧರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಾಗಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಿಲ್ಲ.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶದ ಹಾಡಿಗಳನ್ನು ಕಂದಾಯ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು, ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಇಂಥ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ದುಡಿಯುವ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ, ಸಂಘ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಈ ಎರಡು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಗೊಡ್ಡು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು, ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳತ್ತ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೂಕ್ತಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡರೆ ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು.

೬. ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ

ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಲ್ಪನೆ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಹಲವಾರು ರೋಗ-ರುಜಿನಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮು, ಸಿಡುಬು, ದಡಾರ ಮುಂತಾದ ರೋಗಗಳು ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಟ, ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರಗಳನ್ನೇ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ರೋಗಗಳು ವಾಸಿಯಾಗಲು ದೇವರು, ನಾಟಿಪದ್ಧತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಸೂತಕವೆಂದು ನಂಬಿ ಗುಡಿಸಲಿನ ಹೊರಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೆರಿಗೆ ಗುಡಿಸಲು ಅಥವಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ವಿನಃ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ದೇವರನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಮಹತ್ವ ಔಷಧಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಿಡುಬು, ದಡಾರ ಎಂದರೆ ಮಾರಮ್ಮಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ಎಡೆ ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೆ. ರೋಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗುಣಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯವು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಧಿಗಳ ಲೋಕವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ನಾರು-ಬೇರು, ಗೆಡ್ಡೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಔಷಧಿಯಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ರೋಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ಗುಣಪಡಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ರೋಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಆಗಲೀ, ಗುಣಪಡಿಸುವುದೇ ಆಗಲೀ ಅದರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೋಗ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅದರ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧ, ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಗುಣಪಡಿಸುವುದು, ಗಾಳಿ ಕರೆಯುವುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರೋಗ ಬರುವ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರೋಗ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣ, ದೇಹ ನಶಿಸುವ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಾವುಗಳ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಕೆಟ್ಟ ಗಾಳಿಯ

ಕಾರಣವಿರಬಹುದೆಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. ಆದಿ ಅಯ್ಯನಗಾಳಿಯನ್ನು 'ಒಳ್ಳೆಯ ಗಾಳಿ' ಯೆಂದೂ, ಖಾಯಿಲೆ ತರುವ ಗಾಳಿಯನ್ನು 'ಕೆಟ್ಟಗಾಳಿ'ಯೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ವಾಸಿಸುವ ಇವರಿಗೆ ಯಾವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾವು ಬಂದು ತಟ್ಟುತ್ತದೋ ಎಂಬ ಸಹಜ ಅನುಮಾನ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ, ಸತ್ತವರ ಗಾಳಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ತಾವು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ ಅವುಗಳು ಕಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ನೆಗಡಿ, ಜ್ವರ, ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಮುಂತಾದ ಖಾಯಿಲೆಗಳು ಬಂದರೂ ಸತತವಾಗಿ ಇವರು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರಲ್ಲದೇ, ಯೋಜನಾಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಟ, ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಇವರು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ರೋಗ ಕಥಾನಕಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ತೆರೆದಿಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈ ಕಥಾನಕಗಳು ನಟಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ರೋಗಗಳ ಬರುವಿಕೆ, ರೋಗಸ್ಥಿತಿ, ಸಾವಿನೊಡನೆ ಹೋರಾಟ, ಸಾವು, ಸಾವಿನ ನಂತರದ ಜೀವನ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದರ ಸಮಗ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮನೋರೋಗಗಳು ಇವರನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಾಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಖಾಯಿಲೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ರೋಗಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಗುರುತಿಸುವವರು ಡಾಕ್ಟರುಗಳಲ್ಲ; ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಜನಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲೇ ರೋಗಸಂಬಂಧಿ ಮಾನದಂಡಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಲಕ್ಷಣ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ರೋಗಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರೋಗವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವರು ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಯಿಲೆಗಳು ದೇಹದ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬರುತ್ತದೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಯಿಲೆಗಳು ದೇಹದ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬರುತ್ತವೆಂದು ಅವರು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ದೇಹದ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದು ದೇಹದೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಸತ್ತ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಆತ್ಮ ಬಂದು ದೇಹದೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಸವನಹಳ್ಳಿ ಹಾಡಿಯ ರಾಮು ಎಂಬ ವಕ್ತೃವಿನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಗಾಳಿಯ ಲೋಕ ಅವರು ಬದುಕಿರುವ ಲೋಕದಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಜನರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಸ್ತುವಿನ ಕೊರತೆಯಾದರೆ ಅವರು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಅಂಗಾಲನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚದೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸಿರುವಾಗ ಅಂಗಾಲಿನ ಮೂಲಕ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದು ಏನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಆಸೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅದರ ಆಸೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿದರೆ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುವುದರಿಂದ ಕಳ್ಳತನ, ಜಗಳ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳೂ ಈ ರೀತಿಯ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆಗಲೂ ಬುಂಡೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಅದರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕಾಯಿಲೆ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಡುವ, ಅಳುಕು, ಮನೋವಿಕಲ್ಪ ಇವುಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇವರದು. ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿಯ ಮೂಲಕ ಮಾನವಾತೀತ ಶಕ್ತಿಗೆ ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಾಗಿಸಿ ಕಾಯಿಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾದ ಕಾಯಿಲೆ. ಈ ಕಾಯಿಲೆ ಬರುವ ರೀತಿ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಒಡೆಯುವ ವಿಧಾನವು ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮಾಟ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಬುಂಡೆ ಕರೆದು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವರು. ಆಗ ದೇವರು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಟ ಒಡೆಯುವವರು ಕೂಡ ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿ ಜೇನುಕುರುಬರೂ ಕೂಡ ರೋಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗುಣಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೂ ಸಹ ಬುಂಡೆಯನ್ನು ಕರೆದು ರೋಗ ಬರುವುದಕ್ಕೆ, ಅದರ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ರೋಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರಲ್ಲಾಗಲಿ ಗುಣಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಾಗಲೀ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಲ್ಲದೇ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ. ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳು, ಅಡುಗೆ ಉಪಕರಣಗಳು, ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಶುಚಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಅದೇ ನೀರನ್ನು ಅಡುಗೆಗೆ ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಹಲವಾರು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಇವರು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಂಡಸರು ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರು ಮದ್ಯಪಾನ ಚಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇವರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಸಂಚಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಮುಂಜಾಗ್ರತೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಚಾರೀ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಅಂಬುಲೆನ್ಸ್ ವಾಹನ, ಔಷಧಿ ಮತ್ತು ಸಲಕರಣೆಗಳೊಡನೆ ಕೊಡಲಾಗಿದ್ದು, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಇದೊಂದು ಉಪಯೋಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಹಲವಾರು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮತ್ತು ಶಿಶುಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಸಹಾಯವಾಗಲು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 'ದಾಯಿ' ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೂಡ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿವೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ನಾಗರಿಕತೆ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವು ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರ, ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಳಿಗಳು ಈ ಜನಾಂಗದ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರೂ, ಇವುಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆಯಲು ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಜೇನುಕುರುಬರಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ–ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಈ ಜನಾಂಗದ ಯುವಕ–ಯುವತಿಯರೂ ಸಹ ಗೊಡ್ಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ವಿನಃ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಧುನಿಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಈ ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅಥವಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

೭. ಧಾರ್ಮಿಕತೆ

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಚೇತನವಾದ ಮತ್ತು ಕುಲದೇವತಾವಾದ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಲವು ಕೊಡಗು ಕುರುಬ ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಕಾರ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿ ಅಂಶವೂ ಯಥಾರ್ಥವಾದುದು ಮತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಇವರ ಅನೇಕ ಪೂಜೆ–ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ಒಂದು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಕಾರಣ ನೀರು, ಮರ–ಗಿಡ, ಪ್ರಾಣಿ–ಪಕ್ಷಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಉಪಯೋಗಕರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೂ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಮಂಗಳಕರವೂ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಅಮಂಗಳಕಾರಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಗ್ರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿರುವಂತಿದೆ. ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸಾವುಗಳು ಸೂತಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿವೆ. ಹಾಡಿಯೊಳಗಿರುವ ದೇವರ ಭಯದಿಂದ ಗುಡಿಸಲಿನ ಹೊರಗೆ 'ಗುಡ್ಲ' ಕಟ್ಟಿ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಋತುಮತಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೂಡ ಗುಡಿಸಲಿನ ಹೊರಗೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಈ ಜನಾಂಗ ವಾಸದ ಮನೆ ಮತ್ತು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹುಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕೊಡಗಿನ ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕುಟ್ಟ ಮಾರಮ್ಮ, ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಅಮ್ಮಾಳೆ, ಮಾದೇಶ್ವರ, ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ, ದೊಡ್ಡಯ್ಯ, ಗುಡ್ಡದ ಒಡತ್ತಿ, ಗುಡ್ಡದ ತಾಯಿ, ಕನ್ನಂಬಾಡಿಯಮ್ಮ, ಭದ್ರಕಾಳಿ, ಕಿರಂಗಾಳಿ ಮುಂತಾದ ಪುರುಷ–ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರುಬರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಇವರ ಪೂರ್ವಜರೇ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಗಳ ಬುಡಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹುಣಸೇಮರಗಳ ತಳದಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳು ಅಥವಾ ಪೇರಿಸಿರುವ ಕಲ್ಲುಗುಂಡುಗಳೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವರ ದೇವರುಗಳು. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಈ ಕಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಅರಿಶಿಣ–ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಹೂವು ಹಾಕಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಕುಲ ಹಾಗೂ ಇಡೀ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ ದೇವರುಗಳು ಇರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಕುಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ದೇವರುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ(ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ) ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವು ಮೂಲತಃ ಮಳೆ ಆಧಾರಿತ ಅಭಯಾರಣ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ, ತಮಿಳುನಾಡು ರಾಜ್ಯದ ನೀಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲುಗಳಾದ ಮದುಮಲೆ ಹಾಗೂ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ವೈನಾಡು ಜಿಲ್ಲೆ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೆರಿಯಾರ್ ಬೆಟ್ಟಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಂತೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅವರ ಒಂದೇ ಕುಲಜಮ್ಮವು ಇದೆ ಎಂದು ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಂಬಿಬಾಣೆಯ ಭೋಜಿ ಎಂಬ (೭೬ ವಯಸ್ಸು) ವಕ್ತೃ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕುರುಬರೆಂದು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕುರುಬರು, ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಂಬನ್, ತಮಿಳುನಾಡು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಂಬರು ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಆದರೆ ಮೂಲತಃ ಇವರ ಎಲ್ಲ ಕುಲಗಳು, ಆಚಾರ–ವಿಚಾರಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವರ ಮೂಲ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದು ವಿಭಿನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಇವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜಮ್ಮ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯದ ದೇವರುಗಳೆಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವರು ಪೂಜಿಸುವ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಅವರ ಹಾಡಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಸ್ಥಳದ ಹೆಸರಿನ ಮೇರೆಗೆ ದೇವರನ್ನು ಕುಟ್ಟುದ ಕಿರಂಗಾಳಿ, ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ದೇವರು, ಗುಡ್ಲೂರು ಮಾದೇಶ್ವರ ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಟ್ಟಚಾತ ಅಥವಾ ಕರಿಂಗಾಳಿ(ಭಗವತಿ) ಆರಾಧಕರಾಗಿರುವ ಇವರು ಆ ದೇವತೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಭಯ–ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಿಗೆ ಭೂತ–ಪ್ರೇತಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಕೋಳಿ ಇನ್ನಿತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾಟ–ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬುವ ಇವರು, ರೋಗಗಳು ಬಂದಾಗ ಭೂತ ಹಿಡಿದಿದೆ ಎಂಬ ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಂತ್ರಿಕನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕವೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಣ್ಣ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ಇವರಿಗಿದೆ. ಸಿಡುಬು ರೋಗ ಬಂದರೆ ಭಯಪಡುವ ಇವರು ಆ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಯನ್ನು ಮಾರಮ್ಮ(ದೊಡ್ಡಮ್ಮ) ನೆಂದು ಕರೆದು ಆರಾಧಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಬಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವಳನ್ನು

ಸಂತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮತಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಪಿತೃಪೂಜೆ ಅಥವಾ ಭೂತಾರಾಧನೆ. ಇವರು ಅಜ್ಜ ಎಂಬ ಭೂತಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭೂತಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು, ಪಿತೃಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಬಹಳ ಗೌರವ–ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಗೆಹರಿದು ಸುಖ ಉಂಟಾದರೆ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನ ಗೊತ್ತಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂಬಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡ ಅಥವಾ ಯಜಮಾನ ಮೇಲೆ ಭೂತ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಡನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಆ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಜ್ಜ ಬಾ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಡೆ ಹಾಕಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಭೂತ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತ. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂತವು ಆದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ರೋಗಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭೂತಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಅದರ ಮೂಲಕ ಸತ್ತು ಹೋಗಿರುವ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೆರಳು ಅಥವಾ ಗಾಳಿ ಕರೆಯುವುದು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೆರಳು ಅವನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಅದು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದ ಪ್ರಬಲವಾದ ಹಾಗೂ ಅನುಭವಿಸಬಹುದಾದ ಗಾಳಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಕುರುಬರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ಬುಂಡೆ ಕರೆಯುವುದು(ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವುದು), ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯೂ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕುಟುಂಬಗಳಿರುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ೧೦ರಿಂದ ೧೫ ಮಂದಿ ಸೇರಿ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು 'ಬಿಂಜೆ ಕಳುವುಗ' ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ ಹಾಡನ್ನು ಜೇನುಕುರುಬರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಎರಡೂ ಜನಾಂಗ ದೇವರು, ಧರ್ಮ, ಕುಲ, ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಮಹತ್ವ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಪೂಜಿಸುವ ದೇವ-ದೇವಿಯರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ತಾವು ಬೀರ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲದುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುರುಬರಿಗೆ ಬೀರದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶೇಷವಾದ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬೀರದೇವರಿಗಾಗಿ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಡೊಳ್ಳುಪೂಜೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ದೇವರ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳು ಬಾರಿಸುವುದು ಪ್ರಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತವು ಒಂದು ಜಾನಪದ ಕಲೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಯಾವ ಚಟುವಟಿಕೆಯೂ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು. ಮುಟ್ಟಾದ ಹೆಣ್ಣು ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಗುಡಿಸಲಿನ ಹೊರಗೆ ವಾಸಿಸಬೇಕು. ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶುಭಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಬಲವಾದ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳಿದೆ.

ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಜೀವನದ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ದೇವರು, ಭೂತಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂದು ನಂಬಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತು ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಜನ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನು ಸಂಶಯದಿಂದಲೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೊರಗಿನ ಗಿರಿಜನೇತರ ಸಮೂಹಗಳ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಕಾರಣ ಕುರುಬ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯವರ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹಲವಾರು ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹದ ಅಲೆಗಳು ಏಳುತ್ತಿವೆ. ಬಾಹ್ಯ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವರ ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಬುಡವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದವರ ನಾಗರಿಕ ಸಮುದಾಯದವರ ಪ್ರಭಾವದ ಕಾರಣ ಇವರು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಈಗ ಪೂಜಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಣೇಶ ಈಗ ಇವರ ದೇವರುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

೮. ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಮ

ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಸಾಂಪ್ರಹಾಯಿಕ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ರಾಜಕೀಯ

ವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸರಳ ಸಂಘಟಿತ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಘಟನೆ ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರತೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಗೌರವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅವನೇ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸುವನು. ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಥವಾ ವಿಧವೆ, ವಿಧುರ ನಂತರ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಪಾತ್ರ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಜಮಾನರುಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಯಜಮಾನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಅವರ ದೇವರುಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ, ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇಧನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟು. ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದ ನಂತರ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಯಜಮಾನನ ಪಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೀತಿ–ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡವರನ್ನು ದಂಡಿಸುವ ಹಕ್ಕು–ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಯಜಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಂಸಾರಿಕ, ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಮನಸ್ತಾಪಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಯಜಮಾನನು ಖುದ್ದಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಬಿಗಿಯಾದ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳು, ದಂಡ, ಬಹಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಚಾಚುತಪ್ಪದೇ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ಹಾಡಿಯ ಮುಖಂಡ ಅಥವಾ ಯಜಮಾನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮ ನಡೆಸುವನು. ಹಾಗಾಗಿ ಹಾಡಿಯ ಯಾವುದೇ ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಮದುವೆ, ಮಂಗಳಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸರ್ಕಾರ ಚುನಾವಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಾಗಲೂ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನನ ಮೇಲಿನ ಗೌರವದಿಂದ ಆತ ಸೂಚಿಸಿದ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮತ ಹಾಕುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಬಂದು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀತಿಯ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರೂ ಸರಕಾರವೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಎನ್.ಜಿ.ಓ (ಸರ್ಕಾರಿಯೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು) ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ನಡುವೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ.

ಅವರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಸರಕಾರದ ಧ್ಯೇಯ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಎನ್.ಜಿ.ಒ.ಗಳು ಈಗ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳಿಂದ ಈ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸ್ಪಂದನ ತುಂಬಾ ನಿಧಾನ ಗತಿಯದು.

ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಒಂದು ಹಾಡಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬೆಲೆಬಾಳುವಂತಹ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ವಸ್ತು ಯಾವುದೂ ಅವರ ಬಳಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಭೂಮಿ ಮೋಹವೂ ಅವರಿಗಿಲ್ಲ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ಒಡೆತನ ಎನ್ನುವುದು ಅವರಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಾಡಿಯಿಂದ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಕಳೆದುಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ಭೀತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇತರರಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಸಂತೋಷಪಡುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ ಅವರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಾನತಾ ಭಾವ ರೂಸೋ ವರ್ಣಿಸುವ "ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸ್ಥಿತಿ"ಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ದೃಶ್ಯವು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಇವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿ ಬಂದಿರುವುದಾದರೂ ಅವರ ನಡುವೆಯೇ ಇದ್ದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸರಕಾರಿಯೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೆಲಸ ಆಗಾಗ ಮಾನವೀಯತೆಯಿರುವ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಆದರೂ ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಇವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳವಷ್ಟೇನೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಿ.ಕೆ.ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಏಕಮಾತ್ರ ಕಾಡು ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ.

ಒಂದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದವರು ಒಂದೊಂದು ಸುಳ್ಳು ಆಶ್ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಬರು, ಜೇನುಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಮುಖಂಡರನ್ನು ತುಳಿದು, ಬೇರೊಂದು ಜಾತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ

ಜಯಗಳಿಸುವರು. ಮತ ಕೊಟ್ಟ ಕುರುಬರು, ಜೇನುಕುರುಬರು ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕುರುಬರು(ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ) ಜೇನುಕುರುಬರು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಒಂದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೂಲಕ ಮುಂದೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಸಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ – ೭

ಸಮಾರೋಪ

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು

ಸಮಾರೋಪ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿರುವಂತೆ ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕುರುಬರು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಆಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇನ್ನೂ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹಲವು ಮುಖಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ **'ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು : ಒಂದು ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ'** ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಹಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋದ ಕುರುಬರ ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಯಾದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಮಡಿಕೇರಿ ಎಂಬ ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಡಿಭಾಗದ ಕೇರಳದ ವೈನಾಡು ಹಾಗೂ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ನೀಲಗಿರಿಯ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿಂದ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕುರುಬರು ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಕುರುಬರು, ಕುರುಂಬರು, ಧನಗಾರರು, ಗೊಂಡರು, ಜೇನುಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ ಇತ್ಯಾದಿ. "ಕುರುಬರು ದ್ರಾವಿಡ ಪೂರ್ವ ಜನಾಂಗವೆಂದೂ, ಅವರು ದ್ರಾವಿಡರೇ ಎಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಾದಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕುರುಂಬರನ್ನು ವೈದಿಕ ಋಷಿಗಳು ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕರೆತಂದರೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಚೀನ ತೊಂಡಮಂಡಲದ ಕುರುಬರು ಪಲ್ಲವ ರಾಜರ ಮೂಲ ಪುರುಷರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೪ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ೮ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು. ತೊಡಮಂಡಲವು ಉತ್ತರ ಪೆನ್ನಾರ್ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ವೇಲಾರ ನದಿಗಳ ಪ್ರದೇಶದ ನಡುವೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು 'ಕುರುಬರ ಭೂಮಿ', 'ಕುರುಂಬ ನಾಡು' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಚೋಳರಿಂದ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅವರು ಅವನತಿ ಹೊಂದಿದರು. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ನೀಲಗಿರಿ, ಕೇರಳದ ವೈನಾಡು ಗುಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರಿನ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ, ಹುಣಸೂರು, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಗಿರಿಜನ' ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವವರೇ ಪ್ರಾಚೀನ ತೊಂಡಮಂಡಲದ ಕುರುಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೆಂದು ಜನಾಂಗದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ."(ಮಾದೇಗೌಡ: ೧೯೯೩, ಪು.೨೫)

ಬೇಟೆ ಮೂಲದ ಕುರುಬರು ಮೂಲತಃ ಬೇಟೆ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಪ್ರಾಣಿಗಳಾದ ಮೇಷ, ಮೇಕೆಗಳ ಪಾಲಕರಾಗಿ ಪಶುಪಾಲಕರಾದವರು. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಶುಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸವಿಯುವವರು ದಿನೇ ದಿನೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುರುಬರು ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಕೂಲಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕುರುಬ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಎಂಬ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳೂ ಒಂದೇ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಸುವ ಸಮನಾಂತರ ಪದಗಳು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈ ಭಿನ್ನ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹಲವರಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ನಿಂತುಹೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಲು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಕಸುಬುಗಳೇ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಇದುವರೆಗೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗದಂತಹ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇತರ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗದವರ ಜೊತೆ ಕೂಡಿ ಬಾಳುವಾಗ ಇವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪುರಾತನವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಸಮುದಾಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಕುರುಬರ-ಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಮೂಲ, ಪರಂಪರೆ, ಪುರಾಣಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಪ್ರದೇಶ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕುಲ, ಬಂಧುತ್ವ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕುಲಗಳು, ಬಂಧುತ್ವ, ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವೃತ್ತಿಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜನನ, ನಾಮಕರಣ, ಋತುಮತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ, ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರೂ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಭಾಷೆ ಕುರಿತು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸಮೃದ್ಧ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡು, ಕಥೆ, ಗಾದೆ, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ಕೋಲಾಟ, ನೃತ್ಯ, ಹಚ್ಚೆ, ವಾದ್ಯಗಳು, ರಂಗೋಲಿ ಕಲೆಗಳ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಾರೋಪ ಮತ್ತು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋದ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಮಹತ್ವವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

- ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ಪರಸ್ಪರ ಸಹೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳೇ ವಿನಃ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಇವರುಗಳ ನಡುವೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೇನು ಅಂತರ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಗಳು ಭಿನ್ನ ಬಳಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಯುವಕರು ಬಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟು ಗಮನ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.
- ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ, ಉಡುಗೆ–ತೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ.
- ಕುರುಬರು ಸ್ವಭಾವತಃ ಸರಳಜೀವಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರು.
- ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಮತ್ತು ಕೇರಳದ ಕಾಟ್ಟುನಾಯಕನ್, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕುರುಂಬರ ಕೆಲವು ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆಯಲ್ಲದೇ ಬೇಟೆ, ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.
- ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಕೂಲಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
- ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ.
- ಇವರಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಪುನರ್ವಸತಿಗೊಂಡ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೂಡುಮನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಕಡೆ ಚದುರಿದ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿವೆ.
- ನಗರಿಕರಣ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ಬೇಟೆ ಹಾಗೂ ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಗಿನ ಕಾಫಿ ಎಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಕೂಲಿ ವೃತ್ತಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಅನೇಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

- ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬರನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಬಂಧ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುರುಬರ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೊರತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ 'ಭಾಷೆ' ಮತ್ತು 'ಹಬ್ಬ' ಮತ್ತು 'ಜಾತ್ರೆಗಳು' ಕುರಿತಂತೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ.

ಸಲಹೆಗಳು

- ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ, ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಇದರಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
- ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜನರು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ಒಂದೇ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕುರುಂಬರ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಮೀಸಲಾತಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕುರುಬರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊರಗೂ ಅಂದರೆ ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಹಾಸನ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊರಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಸಡಿಲಪಡಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.
- ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅರಣ್ಯದ ಕಿರುಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕು.
- ಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ವಿನಃ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಒಂದಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

- ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊರಗೂ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಿತಿಯನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಹಲವಾರು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಲವು ಮುಖಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.
- ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಜಾನಪದ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಅವುಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ನನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರದೇ ಇರುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಂಶಗಳು ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧಗಳು

೧. ಹಾಡುಗಳು

೨. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ಸಮೀಕ್ಷಾ ನೆಲೆ

೩. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ನೆಲೆಗಳು

೪. ಸಮೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಮಾದರಿ

೫. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ

೬. ವಕ್ತೃ ವಿವರ

೭. ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

೮. ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅನುಬಂಧಗಳು

೧. ಹಾಡುಗಳು

ಸುಗ್ಗಿಯ ಹಾಡು

ತೆನೆ ಭತ್ತ ಕಟ್ಟಿತನೇ ಭೋಜಿ
ತಾನೇ ನಾನಾನ
ನಾ..ನಾ.. ನಾ ಭೋಜಿ ತಾನೇ ನಾ ನಾ ನಾ
        ಕುರುತುರ ಗದ್ದೇಲು ನಂಗಾ
        ನಾಟನೇ ಹಾಕಿರಿನೋ
        ಕಾಡು ತರತು ಬಯಲ ಮಾಡಿ
        ರಾಗಿ ಸಲ್ಲಿತನೋ ॥ತೆನೆ॥
ಕೂಳು ನೀರು ಕುಳಿಸಿಬಿಟು
ನೀರಿಗೆ ಗೋತಿನಿ
ನಾ ಬರಗಂಟಿ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ
ಕೂಳು ಬೇಸೆಯಾ ॥ತೆನೆ॥
        ಮಾವನ ಭಾವನ ಕೆಲಸ ಆಗ
        ಹಾಕಿ ಬುಟ್ಟಾರಾ
        ತಿಂಬರ ತರತು ಸೌದೆ ತರತು
        ಲಾತು ಕಟ್ಟಿದರು ॥ತೆನೆ॥
ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಕೂಳು ಮಾಡಿದರೆ
ನಾನು ಹೋಗಿರೆ
ಇವತ್ತು ದಿನದ ಕೂಲಿಗೆ
ನಂಗದು ಕಾಣೆಲಾ ॥ತೆನೆ॥
        ವಾದಾರೆ ವಾಗಾಲಿ
        ನಂಗ ಕೂಲಿ ತಾ
        ಇವತ್ತು ದಿನದ ಕೂಲಿನೇ
        ನಂಗಾ ಗದ್ದಿಲಿ ದುಡಿತಿಗೆ ॥ತೆನೆ॥

ಹಾಡಿದವರು–ಜೆ. ಬಿ. ರಮೇಶ(೩೨)
ನಾನಚ್ಚಿ ಗದ್ದೆ ಹಾಡಿ (ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾ.)

ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಪದ

ಕಾಡಲೇ ಕಾವೆ ತರಲು
ಕಾಡಲೇ ಪಟ್ಟಿ ತರಲು
ಕಾಡಲೇ ಹುಲ್ಲು ಕೀದು
ಮನೆ ಕಟ್ಟಿನೋ ॥

ಅಜ್ಜಯನ ಹೆಸರಲೇ
ಪಟ್ಟಿ ತರತೋ
ಅಜ್ಜಮ್ಮನ ಹೆಸರಲೇ
ಹುಲ್ಲು ಕಿದೋ
ಅಜ್ಜಯನ ಜಮಾಲ
ಮನೆ ಕಟ್ಟಿನೋ
ಆ.. ಆ.. ಆ.. ಆ..
ಓ.. ಓ.. ಓ.. ಓ..

ಹಿಂಡಸ ಕಾದೊಡು
ಹಿಟ್ಟ ಬೇಸಿ ತಿಂದೋಡು
ಗಾಸು ಹೊರದು ಸುತ್ತೋಡು
ಒದೆ ಗಾಲು ಕೊಟ್ಟೊಡು
ಗಾಸ ಗೆಂಡೆನೆ ಜೇನು
ತುಪ್ಪಲು ಮುಳುಕೋಡೆ
ತಿಂದೆನೆ ಭಾವ
ಆ.. ಆ.. ಆ.. ಆ..
ಓ.. ಓ.. ಓ.. ಓ..

ದಿಂಡಲ ಮ್ಯಾನ ತಿಗತೊಳು
ಮತ್ತಿ ಕಾಯಿ ಕಿದೊಡು
ಕಚ್ಚೇರಿಗೆ ಕುಡಿತಿನೋ
ತ್ಯಾಗ ಕೊಚ್ಚೆ ಹುದುಸೋಳು
ಕಚ್ಚೇರಿಗೆ ಕುಡಿತಿನೋ
ಆ.. ಆ.. ಆ.. ಆ..
ಓ.. ಓ.. ಓ.. ಓ..

ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗ
ಚೊಚ್ಚಿಲು ಬಸುರಿಕನೇ
ಪುರ ಕಂಯ ನಾನೇ

ಬನಸೋಡು ಕೈಕಾಲು
ಬಾಂತೋಡು ಪುರ ಕಯಾ..
ಬೊಳ್ಳು ನಾಯಿನೇ ಕರೆದೊಡು
ಕಾಡ ಗಾದಾರ ನೆಡಿನೇ ಭಾದ
ಆ.. ಆ.. ಆ.. ಆ..
ಓ.. ಓ.. ಓ.. ಓ..

ಆ ಕೊಚ್ಚೆ ಈ ಕೊಚ್ಚೆ
ಹುಡುಕೊದು ನಡಿನೆ ಭಾವ
ಬೊಳು ನಾಯಿ ಕಚ್ಚಿತ
ಗಂಡು ಕುರನೇ ಕಚ್ಚಿತ
ಕುರ ಕಯ್ಯನೇ ತಿಂದೋಡು
ನನ ಹೆಂಡರಗೆ ಎರಿಗಾತು
ಗಂಡು ಕೂಸು ತಾ
ಆವ ಕಾಡ ರಾಜ ತಾ
ಗಂಡು ಕೂಸುತಾ ಆವ
ಕಾಡರಾಜ ತಾ
ಆ.. ಆ.. ಆ.. ಆ..
ಓ.. ಓ.. ಓ.. ಓ..

ಕಾಡಲೇ ಕಾವೆ ತರಲು
ಕಾಡಲೇ ಪಟ್ಟಿ ತರಲು
ಕಾಡಲೇ ಹುಲ್ಲು ಕೀದು
ಮನೆ ಕಟ್ಟಿನೋ

ಹಾಡಿದವರು– ಜೆ. ಎಸ್. ರಾಮಕೃಷ್ಣ (೨೯)
ಎಡವನಾಡು (ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾ.)

ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಪದ

ಒತ್ತು ನಂತೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು
ಕೈಕಾಲ ಮುಖ ತೊಳದೊಡು
ಕತ್ತಿ ಎತ್ತೊಡು
ಕಾಡಗೊತಿನಾ.. ನಂಗಾ ಅಜ್ಜಯ್ಯ
ತೊಡ ಉಡಕಿ ಕಿತ್ತೊಡು
ನಾರಾಗಾಸನೇ ಅಗದೋಡು

ಸಾಗಡೆ ಬುಡಾಲು ಸುಟ್ಟೋಡು
ತಿತ್ತಿನಾ.. ನಂಗಾ ಅಜ್ಜಯ್ಯ
ಗೋಣಿ ಬುಡಾಲು
ತುಪ್ಪಾವೇ ತಿತ್ತಿನಾ.. ನಂಗಾ ಅಜ್ಜಯ್ಯ
ಕಾಡನೆಲ್ಲಾ ನೋಡೋದು
ಕಾಡನೆಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಸೋದು.. ನಂಗಾ ಅಜ್ಜಯ್ಯ
ಒತ್ತು ನಂತೆ ಬೆಳಿಗೆ ಎದ್ದು
ಕೈಕಾಲ ಮುಖ ತೊಳದೋಡು
ಕತ್ತಿ ಎತ್ತೋಡು
ಕಾಡಗೊತಿನಾ.. ನಂಗಾ ಅಜ್ಜಯ್ಯ

ಹಾಡಿದವರು– ಜೆ. ಎಸ್. ರಾಮಕೃಷ್ಣ (೨೯)
ಎಡವನಾಡು (ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾ.)

ಕೋಲಾಟ ಪದಗಳು

೧

ತೆಂಗಿಯ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲಿರುವ
ಬನುಮಕಾಳಿ ಮೇಲಲ್ಲೋ
ತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ತನತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ತೆಂಗಿಯ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲಿರುವ
ಬನುಮಕಾಳಿಗೆ ಐದು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು
ತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ತನತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ಐದು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಕಿರಿಯವಳು ಹೊನ್ನಮ್ಮ
ತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ತನತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ಎಲ್ಲರ‍್ಗ್ಗೆ ಕಿರಿಯವಳು ಹೊನ್ನಮ್ಮ
ತಾನಿತಂದನ್ನೋ ತಂದನ್ನೋ
ತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ತನತಂದನ್ನೊ ತಾನೋ

ಗೋಣಿಗದ್ದೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ
ಸಾಲು ತೆಂಗಿನ ಮರವೆಲ್ಲೋ
ತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ತನತಂದನ್ನೊ ತಾನೋ

ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ
ಅವಳು ಬೆಳೆದುದು ಮೂವತ್ತು ತಿಂಗಳು
ತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ತನತಂದನ್ನೊ ತಾನೋ

ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮೂವತ್ತು ವರುಷ
ಆದರೂ ಮೈಬಣ್ಣ ಕೆಡಲಿಲ್ಲ
ತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ತನತಂದನ್ನೊ ತಾನೋ

ಗೋಣಿಗದ್ದೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ
ಸಾಲು ತೆಂಗಿನ ಮರವೆಲ್ಲೋ
ತಂದನ್ನೋ ತಾನೋ
ತನತಂದನ್ನೊ ತಾನೋ

೨

ಕಾಯಿಯ ಮರಕೆ
ಹೋದಾವೋ ಗಿಣಿರಾಮ
ಕಾಯಿಯ ಕಾಯಿ ಕಡುದಾವೋ
ರಾಮಾಳಿ ಗಿಣಿ ರಾಮಾಳಿ
ರಾಮಾಳಿ ಸುಳಿ ರಾಮಾಳಿ
ಅವರೆಯ ಹೊಲಕೆ
ಹೋದಾವೋ ಗಿಣಿರಾಮ
ಅವರೇ ಕಾಯಿ ಕಡುದಾವೋ
ರಾಮಾಳಿ ಗಿಣಿ ರಾಮಾಳಿ
ರಾಮಾಳಿ ಸುಳಿ ರಾಮಾಳಿ
ಹುಳ್ಳಿಯ ಹೊಲಕೆ
ಹೋದಾವೋ ಗಿಣಿರಾಮ
ಹುಳ್ಳಿಯ ಕಾಯಿ ಕಡುದಾವೋ

ರಾಮಾಳಿ ಗಿಣಿ ರಾಮಾಳಿ
ರಾಮಾಳಿ ಸುಳಿ ರಾಮಾಳಿ
ಮಾವಿನ ಹೊಲಕೆ
ಹೋದಾಳೋ ಗಿಣಿರಾಮ
ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ ಕಡುದಾಳೋ
ರಾಮಾಳಿ ಗಿಣಿ ರಾಮಾಳಿ
ರಾಮಾಳಿ ಸುಳಿ ರಾಮಾಳಿ
ಹಲಸಿನ ಮರಕೆ
ಹೋದಾಳೋ ಗಿಣಿರಾಮ
ಹಲಸಿನ ಕಾಯಿ ಕಡಿದಾಳೆ
ರಾಮಾಳಿ ಗಿಣಿ ರಾಮಾಳಿ
ರಾಮಾಳಿ ಸುಳಿ ರಾಮಾಳಿ
ರಾಗಿಯ ಹೊಲಕೆ
ಹೋದಾಳೋ ಗಿಣಿರಾಮ
ರಾಗಿಯ ಕಾಯಿ ಕಡುದಾಳೋ
ರಾಮಾಳಿ ಗಿಣಿ ರಾಮಾಳಿ
ರಾಮಾಳಿ ಸುಳಿ ರಾಮಾಳಿ
ಭತ್ತದ ತೋಟಕೆ
ಹೋದಲೋ ಗಿಣಿರಾಮ
ಭತ್ತದ ಕಾಯಿ ಕಡುದಾಳೋ
ರಾಮಾಳಿ ಗಿಣಿ ರಾಮಾಳಿ
ರಾಮಾಳಿ ಸುಳಿ ರಾಮಾಳಿ
ನಿಂಬೆಯ ಹೊಲಕೆ
ಹೋದಾಳೋ ಗಿಣಿರಾಮ
ನಿಂಬಿಯ ಕಾಯಿ ಕಡಿದಾಳೋ
ರಾಮಾಳಿ ಗಿಣಿ ರಾಮಾಳಿ
ರಾಮಾಳಿ ಸುಳಿ ರಾಮಾಳಿ
ಬಾಳೆಯ ತೋಟಕೆ
ಹೋದಲೋ ಗಿಣಿರಾಮ
ಬಾಳೆಯ ಕಾಯಿ ಕಡಿದಾಳೋ
ರಾಮಾಳಿ ಗಿಣಿ ರಾಮಾಳಿ
ರಾಮಾಳಿ ಸುಳಿ ರಾಮಾಳಿ

೩

ಕೋಲು ಕೋಲೆಯ ಕೋಲೆ
ಕೋಲನ್ನ ಕೋಲೆ
ಯಾರನ್ನ ಹಾಕಿದ್ದೆ
ಯಾರನ್ನ ನೂಕಿದ್ದೆ
ಯಾರನ್ನ ಎಳಕೊಂಡು
ಮಲಗಿದ್ದೆ ಚೆಲುವೆ ॥ಕೋಲು॥

ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿದ್ದೆ
ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ
ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಕೊಂಡು
ಮಲಗಿದ್ದೆ ಚೆಲುವೆ
ಕೋಲು ಕೋಲೆಯ ಕೋಲೆ
ಕೋಲನ್ನ ಕೋಲೆ

ಹಸುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದೆ
ಕರುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ
ಹಾಲನ್ನು ಕರಕೊಂಡು
ಒಳಗೋದೆ ಚೆಲುವೆ
ಕೋಲು ಕೋಲೆಯ ಕೋಲೆ
ಕೋಲೆನ್ನ ಕೋಲೆ

ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿದ್ದೆ
ಕಂಬಳಿ ಹೊದ್ದಿದ್ದೆ
ತಲೆಯ ದಿಂಬನ್ನು
ಎಳಕೊಂಡೆ ಚೆಲುವೆ
ಕೋಲು ಕೋಲೆಯ ಕೋಲೆ
ಕೋಲನ್ನ ಕೋಲೆ

ಹಾಡಿದವರು–ಜೆ.ಕೆ. ತಿಮ್ಮ (೬೮)
ಸಿದ್ಧಾಪುರ ಹಾಡಿ (ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾ.)

ನಕ್ಷೆ ೧. ಕರ್ನಾಟಕ

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ಸಮೀಕ್ಷಾ ನೆಲೆ

ನಕ್ಷೆ ೨. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನೆಲೆಗಳು

ನೆಲೆಗಳು

೧. ಕುಟ
೨. ತಿತಿಮಲೆ
೩. ದೇವರಪುರ
೪. ನಾನಜ್ಜಿ ಗದ್ದೆಹಾಡಿ
೫. ದಿಡ್ಡಳ್ಳಿ
೬. ನಾಗರಹೊಳೆ ಗದ್ದೆಹಾಡಿ
೭. ಬೊಮ್ಮಾಡಿ ಹಾಡಿ
೮. ಮಜ್ಜಿಗೆ ಹಳ್ಳ ಕಾಲೋನಿ
೯. ದೊಡ್ಡರೇಷ್ಮೆ
೧೦. ಕೊಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ
೧೧. ಹಳ್ಳಿಪಾರೆ
೧೨. ದುಬಾರೆ
೧೩. ಅಕ್ಕೆಮಾಳ
೧೪. ಅಂಚೆತಿಟ್ಟು
೧೫. ಚಟ್ಟೇರಿ
೧೬. ಚೊಟ್ಟೆಪಾರೆ
೧೭. ಬಾಳಗೋಡು
೧೮. ಸಿದ್ದಾಪುರ
೧೯. ಚಕ್ಲಿಹೊಳೆ
೨೦. ಮಾಲ್ದಾರೆ
೨೧. ಕಂಬಿಬಾಣೆ
೨೨. ಸಜ್ಜಳ್ಳಿ
೨೩. ಬಾಳೆಗುಂಡಿ
೨೪. ಮಾದಪಟ್ಟಣ
೨೫. ವಾಲ್ನೂರು
೨೬. ಭುವನಗಿರಿ
೨೭. ಬಸವನಹಳ್ಳಿ
೨೮. ಚಿಲುಮೆ
೨೯. ಕುಡ್ಲೂರು
೩೦. ಬಾಳೆಗುಂದಿ
೩೧. ಬೈಚನಹಳ್ಳಿ
೩೨. ಎಡವನಾಡು
೩೩. ಮಡಿಕೇರಿ
೩೪. ನಾಮೋಕ್ಲು
೩೫. ಬೈರಂಬಾಡು
೩೬. ಹೊಸಕೇರಿ ಮರ
೩೭. ಕಟ್ಟೆಮಾಡು

೪. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಮಾದರಿ

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು : ಒಂದು ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ

ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ

ಎ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ

೧. ಸಂದರ್ಶನದ ದಿನಾಂಕ :
೨. ಸಂದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು :
೩. ಗ್ರಾಮ :
೪. ತಾಲೂಕು :
೫. ಜಿಲ್ಲೆ :
೬. ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ:

೭. ಮನೆತನದ ಹೆಸರು :
೮. ಮಾತೃಭಾಷೆ :
೯. ಆಡುವ ಇತರೆ ಭಾಷೆಗಳು :
೧೦. ಬೆಡಗು / ಬಳಿ :
೧೧. ಮನೆ ದೇವರು :
೧೨. ಪೂಜಿಸುವ ದೇವರುಗಳು :

೧೩. ಹಬ್ಬ ಜಾತ್ರೆಗಳು
೧೪. ಕುಲಕಸುಬು
೧೫. ಕುಲಗುರು ಇರುವರೇ?
೧೬. ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ (ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ)
ಅ. ಒಣಭೂಮಿ
ಆ. ನೀರಾವರಿ
೧೭. ನಿವೇಶನ ಇಲ್ಲ, ಮನೆ ಇಲ್ಲ
೧೮. ನಿವೇಶನ ಇದೆ, ಮನೆ ಇಲ್ಲ

ಬಿ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರಸಂ	ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ಹೆಸರು	ಸಂಬಂಧ/ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು	ಲಿಂಗ	ವಯಸ್ಸು	ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ	ಶಿಕ್ಷಣ	ಕಸುಬು	ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ	ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು				
									ಓಟಿನ ಕಾರ್ಡ್	ವಿಧವಾ	ಅಂಗವಿಕಲ	ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ	ಶಿಷ್ಯವೇತನ
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨	೧೩	೧೪
೧													
೨													
೩													
೪													
೫													
೬													
೭													
೮													
೯													
೧೦													
೧೧													
೧೨													

೧೯ ನಿವೇಶನ
ಅ. ಸ್ವಂತದ್ದು
ಆ. ಸರಕಾರದ್ದು

೨೦ ಮನೆ ವಿವರ
೧. ಗುಡಾರ
೨. ಗುಡಿಸಲು
೩. ಟಿನ್ ಮನೆ
೪. ಧಾಬಾ / ಮಾಳಿಗೆ
೫. ಆರ್‌ಸಿಸಿ ಮನೆ
೬. ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ
೭. ಆಶ್ರಯ ಮನೆ
೮. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ

೨೧ ಪಶುಸಂಪತ್ತು(ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ)
೧. ಎತ್ತು, ಹೋರಿ :
೨. ಆಕಳು, ಕರು :
೩. ಎಮ್ಮೆ, ಕೋಣ:
೪. ಕುರಿ :
೫. ಮೇಕೆ :
೬. ಕೋಳಿ :
೭. ಹಂದಿ :
೮. ಕೌಜುಗ :
೯. ವನ್ಯಜೀವಿ :

೨೨ ಇತರೆ ಸೌಲಭಗಳು
೧. ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ
೨. ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ
೩. ಭಾಗ್ಯ/ಕುಟೀರ ಜ್ಯೋತಿ
೪. ಗ್ಯಾಸ್
೫. ನಲ್ಲಿ
೬. ಶೌಚಾಲಯ
೭. ಸ್ನಾನಗೃಹ
೮. ಸೈಕಲ್
೯. ರೇಡಿಯೋ
೧೦. ಟೇಪರಿಕಾರ್ಡ್
೧೧. ಟೀವಿ
೧೨. ದೂರವಾಣಿ

ಹೊಸಟ್ಟಿ ಭಾರತಿ ಅರ್ಜುನ
ಸಂಶೋಧಕಿ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಮಾಲೂರು ೫೬೩ ೧೩೦

ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಸಮೀಕ್ಷೆದಾರರ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಸಹಿ

> ಯಾವುದಾದರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಕ್ತೃಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಾಳೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಓಂದೆ ಅಂಟಿಸುವುದು.

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೧. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ವಯೋಮಾನ ಗುಂಪು

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು		ಜನಸಂಖ್ಯೆ			ವಯೋಗುಂಪು														
						೦–೪			೫– ೧೭			೧೮–೪೦			೪೧–೬೦			೬೧ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು		
		ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ	೩	೧೦	೧೬	೨೬	೨	೨	೪	೧	೫	೬	೪	೬	೧೦	೩	೩	೬			
	ದೊಡ್ಡತ್ತೂರು	೬	೧೮	೧೭	೩೫	೧		೧	೩	೭	೧೦	೧೧	೬	೧೭	೨	೨	೪	೧	೧	೨
	ಭುವನಗಿರಿ	೩	೭	೧೦	೧೭		೧	೧	೨	೩	೫	೩	೩	೬	೧		೧	೧	೩	೪
	ವಾಲ್ನೂರು ತ್ಯಾಗತ್ತೂರು	೯	೨೫	೨೩	೪೮	೩	೧	೪	೪	೩	೭	೧೨	೧೩	೨೫	೫	೫	೧೦	೧	೧	೨
	ಸುಂದರನಗರ ಗ್ರಾಮ	೨	೭	೫	೧೨	೧	೧	೨	೨		೨	೩	೩	೬		೧	೧	೧		೧
	ಕುಡ್ಲೂರು	೩	೧೦	೧೨	೨೨	೧		೧	೩	೪	೭	೪	೫	೯	೧	೩	೪	೧		೧
	ಬೈಚನಹಳ್ಳಿ	೩	೬	೧೧	೧೭				೧	೩	೪	೧	೫	೬	೩	೩	೬	೧		೧
	ಮಾದಪಟ್ಟಣ	೧೦	೧೯	೨೭	೪೬		೧	೧	೫	೧೩	೧೮	೮	೯	೧೭	೫	೫	೧೦			
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬವಾರು		೩೯	೧೦೨	೧೨೧	೨೨೩	೮	೬	೧೪	೨೧	೩೮	೫೯	೪೬	೫೦	೯೬	೨೦	೨೨	೪೨	೬	೫	೧೧
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಕಿರಮಕ್ಕಿ	೨೨	೪೬	೪೨	೮೮	೨	೧	೩	೯	೨	೧೧	೨೪	೨೭	೫೧	೧೦	೮	೧೮	೧	೪	೫
	ಕೊಪ್ಪ	೫	೯	೧೧	೨೦		೨	೨	೪	೩	೭	೫	೫	೧೦					೧	೧
	ತಿತಿಮತಿ	೮	೧೭	೧೪	೩೧	೨		೨	೩	೩	೬	೧೦	೮	೧೮	೨	೩	೫			
	ಬಾಳಲೆ	೪	೬	೧೦	೧೬		೧	೧		೩	೩	೩	೩	೬	೩	೩	೬			
	ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ	೧೦	೧೮	೧೭	೩೫		೩	೩	೬	೨	೮	೮	೮	೧೬	೪	೪	೮			
	ಭದ್ರಗೋಳ	೪	೧೨	೭	೧೯				೧		೧	೧೦	೪	೧೪	೧	೩	೪			
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬವಾರು		೫೩	೧೦೮	೧೦೧	೨೦೯	೪	೭	೧೧	೨೩	೧೩	೩೬	೬೦	೫೫	೧೧೫	೨೦	೨೧	೪೧	೧	೫	೬

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೨. ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು		ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ								
			ಅವಿವಾಹಿತ			ಮದುವೆಯಾದ			ವಿಧುರ ಮತ್ತು ವಿಧವೆಯರು		
		ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ	೩	೩	೭	೧೦	೮	೮	೧೬			
	ದೊಡ್ಡತ್ತೂರು	೬	೧೦	೭	೧೭	೭	೭	೧೪	೧	೨	೩
	ಭುವನಗಿರಿ	೩	೩	೪	೭	೪	೪	೮		೨	೨
	ವಾಲ್ನೂರು ತ್ಯಾಗತ್ತುರು	೯	೧೧	೬	೧೭	೧೪	೧೪	೨೮		೩	೩
	ಸುಂದರನಗರ ಗ್ರಾಮ	೨	೩	೧	೪	೪	೪	೮			
	ಕುಡ್ಲೂರು	೩	೪	೪	೮	೬	೬	೧೨		೨	೨
	ಬೈಚನಹಳ್ಳಿ	೩	೨	೭	೯	೪	೪	೮			
	ಮಾದಪಟ್ಟಣ	೧೦	೭	೧೫	೨೨	೧೧	೧೧	೨೨	೧	೧	೨
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬವಾರು		೩೯	೪೩	೫೧	೯೪	೫೮	೫೮	೧೧೬	೨	೧೦	೧೨
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಕಿರಮಕ್ಕಿ	೨೨	೨೪	೧೫	೩೯	೨೨	೨೨	೪೪		೫	೫
	ಕೊಪ್ಪ	೫	೪	೫	೯	೫	೫	೧೦		೧	೧
	ತಿತಿಮತಿ	೮	೧೦	೬	೧೬	೭	೭	೧೪		೧	೧
	ಬಾಳಲೆ	೪	೧	೫	೬	೫	೫	೧೦			
	ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ	೧೦	೮	೫	೧೩	೧೦	೧೦	೨೦		೨	೨
	ಭದ್ರಗೋಳ	೪	೯	೧	೧೦	೩	೩	೬		೩	೩
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬವಾರು		೫೩	೫೬	೩೭	೯೩	೫೨	೫೨	೧೦೪		೧೨	೧೨

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೩. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ																	
			ಪ್ರಾಥಮಿಕ			ಮಾಧ್ಯಮಿಕ			ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ			ಪದವಿಪೂರ್ವ			ಪದವಿಯೇತರ			ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ	೩	೨	೪	೬				೧	೪	೫	೫	೨	೩	೧		೧			
	ದೊಡ್ಡತ್ತೂರು	೬	೨	೨	೪	೪	೧	೫	೬	೬	೧೨	೨	೩	೫	೨		೨			
	ಭುವನಗಿರಿ	೩		೨	೨	೧	೩	೪	೨	೧	೩	೧	೧	೨	೨		೨			
	ವಾಲ್ನೂರು ತ್ಯಾಗತ್ತೂರು	೯	೨	೧	೩	೭	೪	೧೧	೭	೬	೧೩	೨	೨	೪	೨	೧	೩			
	ಸುಂದರನಗರ ಗ್ರಾಮ	೨				೩		೩	೧	೨	೩				೧		೧			
	ಕುಡ್ಲೂರು	೩	೨	೧	೩	೨	೩	೫	೧	೩	೪	೧	೧	೨	೨		೨			
	ಬೈಚನಹಳ್ಳಿ	೩		೨	೨	೧		೧		೧	೧	೨		೨	೧	೨	೩			
	ಮಾದಪಟ್ಟಣ	೧೦	೧	೪	೫	೨	೭	೯	೮	೮	೧೬	೨		೨						
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬವಾರು		೩೯	೯	೧೬	೨೫	೨೦	೧೮	೩೮	೨೬	೩೧	೫೭	೧೫	೯	೨೦	೧೧	೩	೧೪			
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಕಿರಮಕ್ಕಿ	೨೨	೧೦	೯	೧೯	೯	೩	೧೨	೮	೮	೧೬	೯	೪	೧೩	೧	೫	೬			
	ಕೊಪ್ಪ	೫	೩	೪	೭				೩	೩	೬	೧		೧	೧	೧	೨	೧	೧	೨
	ತಿತಿಮತಿ	೮	೨	೨	೪				೧	೩	೪	೫	೫	೧೦	೪	೨	೬			
	ಬಾಳಲೆ	೪	೨	೨	೪		೨	೨	೧	೨	೩		೧	೧	೨		೨			
	ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ	೧೦	೨		೨	೧		೧	೬	೪	೧೦	೨		೨	೪	೧	೫			
	ಭದ್ರಗೋಳ	೪							೧		೧	೪		೪	೬		೬			
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬವಾರು		೫೩	೧೯	೧೭	೩೬	೧೦	೫	೧೫	೨೦	೨೦	೪೦	೨೧	೧೦	೩೧	೧೮	೯	೨೭	೧	೧	೨

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೪. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಕಸುಬುಗಳು

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಕಸುಬುಗಳು																	
			ಕೃಷಿ			ಕೃಷಿಕೂಲಿ			ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರ			ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ			ಖಾಸಗಿ ಕೆಲಸ			ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳು		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ	೩	೭	೪	೧೧							೧		೧	೧		೧			
	ದೊಡ್ಡತ್ತೂರು	೬	೫	೨	೭							೧		೧	೨		೨	೪		೪
	ಭುವನಗಿರಿ	೩										೨		೨	೧		೧	೧		೧
	ವಾಲ್ನೂರು ತ್ಯಾಗತ್ತುರು	೯	೧೪	೧೩	೨೭										೨		೨			
	ಸುಂದರನಗರ ಗ್ರಾಮ	೨	೪	೪	೮															
	ಕುಡ್ಲೂರು	೩	೨		೨				೨		೨	೧		೧				೧		೧
	ಜೈಜನಹಳ್ಳಿ	೩				೧	೧	೨							೧		೧	೨	೨	೪
	ಮಾದಪಟ್ಟಣ	೧೦	೧		೧	೮		೮	೧		೧							೨		೨
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬವಾರು		೩೯	೩೩	೨೩	೫೬	೯	೧	೧೦	೩		೩	೫		೫	೭		೭	೧೦	೨	೧೨
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಕಿರಮಕ್ಕಿ	೨೨				೨೬	೧೭	೪೩				೧	೧	೨	೧	೧	೨			
	ಕೊಪ್ಪ	೫				೩	೧	೪							೧		೧	೧		೧
	ತಿತಿಮತಿ	೮				೭	೪	೧೧	೧		೧	೧		೧	೧		೧			
	ಬಾಳಲೆ	೪				೫		೫												
	ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ	೧೦				೬	೪	೧೦				೨		೨				೧		೧
	ಭದ್ರಗೋಳ	೪				೩	೩	೬	೩		೩				೨		೨			
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬವಾರು		೫೩				೫೦	೨೯	೭೯	೪		೪	೪	೧	೫	೫	೧	೬	೨		೨

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೫. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ ಇತರೆ ವಿವರ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ								ನಿವೇಶನ		ಮನೆ		ವಿದ್ಯುತ್		ಪಡಿತರಚೀಟಿ
			ಗುಡಾರ	ಗುಡಿಸಲು	ಟಿನ್	ಮಾಳಿಗೆ	ಆರ್‌ಸಿಸಿ	ಹೆಂಚಿನ	ಜನತಾ	ಬಾಡಿಗೆ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ	೩					೨	೧			೧		೧		೨		೩
	ದೊಡ್ಡತ್ತೂರು	೬					೧	೫				೧	೪	೧	೨		೬
	ಭುವನಗಿರಿ	೩						೩					೧		೧		೩
	ವಾಲ್ನೂರು ತ್ಯಾಗತ್ತುರು	೯						೯			೧		೫	೨	೨		೯
	ಸುಂದರನಗರ ಗ್ರಾಮ	೨						೨			೧		೧		೧		೨
	ಕುಡ್ಲೂರು	೩						೩			೧		೩		೧		೩
	ಬೈಚನಹಳ್ಳಿ	೩			೨								೧	೨			೩
	ಮಾದಪಟ್ಟಣ	೧೦					೧	೯		೧	೧		೯	೧	೬		೧೦
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬವಾರು		೩೯			೨		೪	೩೨		೧	೫	೧	೨೫	೬	೧೫		೩೯
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಕಿರಮಕ್ಕಿ	೨೨					೧	೨೧			೧		೨೧	೩	೭		೨೧
	ಕೊಪ್ಪ	೫						೫			೧		೫		೪		೫
	ತಿತಿಮತಿ	೮					೪	೪			೫		೭		೮		೮
	ಬಾಳಲೆ	೪						೪			೪		೪		೪		೩
	ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ	೧೦			೧		೩	೬					೧೦	೧	೪		೧೦
	ಭದ್ರಗೋಳ	೪					೩	೧					೩		೪		೪
ಒಟ್ಟು ಕುರುಬವಾರು		೫೩			೧		೧೧	೪೧			೧೧		೫೦	೪	೩೧		೫೧

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೧. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಜವಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ವಯೋಮಾನ ಗುಂಪು

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು		ಜನಸಂಖ್ಯೆ			ವಯೋಗುಂಪು														
						೦–೪			೫– ೧೭			೧೮–೪೦			೪೧–೬೦			೬೧ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು		
		ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಕಬ್ಬಿನಗದ್ದೆ	೩	೭	೪	೧೧				೨		೨	೩	೩	೬	೨	೧	೩			
	ಚಿಕ್ಕಹೊಳೆ	೪	೫	೯	೧೪		೧	೧	೧	೧	೨	೨	೩	೫	೧	೩	೪	೧	೧	೨
	ಹುಣಸೆಪಾಳೆ	೫	೧೨	೧೪	೨೬		೨	೨	೨	೪	೬	೫	೩	೮	೫	೪	೯		೧	೧
	ಎಡವನಾಡು	೪	೧೨	೧೨	೨೪				೬	೭	೧೩	೫	೩	೮	೧	೨	೩			
	ಕಂಜಿಬಾಣಿ	೪	೪	೧೩	೧೭		೩	೩		೩	೩	೪	೬	೧೦		೧	೧			
	ಚಿಲುಮೆ	೧೭	೨೮	೩೨	೬೦		೪	೪	೧೬	೯	೨೫	೯	೧೨	೨೧	೧	೬	೭	೨	೧	೩
	ಬಾಳೆಗುಂಡಿ	೧೬	೨೨	೨೦	೪೨	೩		೩	೨	೨	೪	೧೨	೧೪	೨೬	೬	೩	೯			
	ಮಾವಿನಹಳ್ಳಿ	೬	೯	೯	೧೮				೩	೩	೬	೫	೫	೧೦	೧	೧	೨			
	ಮೀನುಕೊಲ್ಲಿ	೧೦	೯	೧೧	೨೦		೧	೧		೨	೨	೭	೭	೧೪	೨	೧	೩			
	ಹೊಸಪಟ್ಟಣ	೬	೧೧	೧೧	೨೨		೩	೩	೪	೧	೫	೫	೫	೧೦	೩	೧	೪			
	ಸಜ್ಜಳ್ಳಿ	೯	೨೦	೧೬	೩೬	೧		೧	೬	೫	೧೧	೮	೯	೧೭	೫	೧	೬	೧		೧
	ಹೇರೂರು ಗಾಮ	೨೪	೩೪	೩೬	೭೦	೩	೩	೬	೫	೫	೧೦	೧೭	೨೨	೩೯	೬	೪	೧೦	೩	೨	೫
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೧೦೮	೧೭೩	೧೮೭	೩೬೦	೭	೧೭	೨೪	೪೭	೪೨	೮೯	೮೨	೯೨	೧೭೪	೩೩	೨೮	೬೧	೭	೫	೧೨
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಅಕ್ಕಮಾಳ	೫	೯	೧೦	೧೯	೧		೧	೧	೩	೪	೬	೬	೧೨	೧	೧	೨			
	ಮಜ್ಜಿಗೆಹಳ್ಳ	೩	೫	೭	೧೨				೧	೧	೨	೪	೬	೧೦						
	ರೇಶ್ಮೆಹಾಡಿ	೫	೧೨	೧೦	೨೨	೩		೩	೩	೪	೭	೬	೬	೧೧						
	ಕರಡಿಕಲ್ಲು	೨೬	೫೯	೪೯	೧೦೮	೧೨	೧೩	೨೫	೨೦	೧೩	೩೩	೨೩	೨೪	೪೭	೧	೧	೨	೧		೧
	ಕೊಲ್ಲಿಹಾಡಿ	೭	೧೨	೯	೨೧		೧	೧	೫		೫	೫	೭	೧೨		೧	೧	೧		೧
	ಗದ್ದೆಹಾಡಿ	೫೫	೧೦೩	೧೦೧	೨೦೪	೬	೧೧	೧೭	೩೨	೨೭	೫೯	೫೩	೪೮	೧೦೧	೧೦	೧೩	೨೩	೩	೧	೪
	ಗೇಟ್‌ಹಾಡಿ	೭	೧೩	೧೪	೨೭				೫	೫	೧೦	೬	೭	೧೩	೧	೧	೨	೧	೧	೨
	ಚೊಟ್ಟೆಪಾರೆ	೧೦	೨೦	೧೯	೩೯	೪	೧	೫	೬	೭	೧೩	೮	೯	೧೭	೩	೧	೪			

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೧. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಜವಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ವಯೋಮಾನ ಗುಂಪು

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು		ಜನಸಂಖ್ಯೆ			ವಯೋಗುಂಪು														
						೦–೪			೫– ೧೭			೧೮–೪೦			೪೧–೬೦			೬೧ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು		
		ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
	ತಟ್ಟಳ್ಳಿ	೮	೧೪	೧೫	೨೯	೧	೧	೨	೭	೪	೧೧	೪	೭	೧೧	೧	೨	೩	೧	೧	೨
	ದಿಡ್ಡಳ್ಳಿ	೬	೧೦	೧೫	೨೫		೧	೧	೨	೬	೮	೪	೭	೧೧	೨	೧	೩	೧	೧	೨
	ದುಬಾರೆ	೬	೧೧	೧೪	೨೫	೨	೩	೫	೨	೧	೩	೫	೭	೧೨	೨	೧	೩		೨	೨
	ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ	೯	೧೯	೧೫	೩೪	೪		೪	೩	೩	೬	೮	೧೦	೧೮	೨	೧	೩	೨	೧	೩
	ನಾಗರಹೊಳೆ	೪೮	೧೦೮	೭೯	೧೮೭	೩	೨	೫	೪೩	೨೯	೭೨	೪೭	೪೩	೯೦	೧೯	೧೩	೩೨			
	ಭೂಮ್ಮಾಡುಹಾಡಿ	೯೭	೧೬೦	೧೪೭	೩೦೭	೧೫	೯	೨೪	೪೦	೩೪	೭೪	೮೮	೮೭	೧೭೫	೧೪	೧೬	೩೦		೧	೧
	ಹುಳ್ಳಿಪಾರೆ	೧೪	೨೬	೩೧	೫೭	೧	೨	೩	೧೨	೧೨	೨೪	೧೩	೧೫	೨೮	೧	೧	೨	೨	೩	೫
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೩೦೯	೫೮೧	೫೩೫	೧೧೧೬	೫೨	೪೪	೯೬	೧೮೨	೧೪೯	೩೩೧	೨೮೦	೨೮೯	೫೬೮	೫೭	೫೩	೧೧೦	೧೨	೧೧	೨೩
ವೈನಾಡು	ವೈನಾಡು	೧೩	೩೮	೩೧	೬೯	೮	೨	೧೦	೧೧	೧೦	೨೧	೧೮	೧೯	೩೭	೨		೨			
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೪೩೦	೭೯೨	೭೫೩	೧೫೪೫	೬೭	೬೩	೧೩೦	೨೪೦	೨೦೧	೪೪೧	೩೮೦	೪೦೦	೭೭೯	೯೨	೮೧	೧೭೩	೧೯	೧೬	೩೫

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೨. ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ								
			ಅವಿವಾಹಿತ			ಮದುವೆಯಾದ			ವಿಧುರ ಮತ್ತು ವಿಧವೆಯರು		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಕಬ್ಬಿನಗದ್ದೆ	೩	೩	೩	೬				೨	೧	೩
	ಚಕ್ಕೆಹೊಳೆ	೪	೪	೪	೮		೨	೨	೧		೧
	ಹುಣಸೆಪಾಳೆ	೫	೭	೭	೧೪		೧	೧	೪	೨	೬
	ಎಡವನಾಡು	೪	೪	೪	೮		೧	೧	೩	೨	೫
	ಕಂಬಿಬಾಣೆ	೪	೪	೪	೮		೧	೧	೧	೧	೨
	ಚಿಲುಮೆ	೧೭	೧೨	೧೨	೨೪		೬	೬	೧೩	೧೩	೨೬
	ಬಾಳೆಗುಂಡಿ	೧೬	೧೫	೧೫	೩೦	೧	೧	೨	೨	೨	೪
	ಮಾವಿನಹಳ್ಳಿ	೬	೫	೫	೧೦		೧	೧	೪	೨	೬
	ಮೀನುಕೊಲ್ಲಿ	೧೦	೬	೬	೧೨	೨	೨	೪	೧	೧	೨
	ಹೊಸಪಟ್ಟಣ	೬	೫	೫	೧೦		೧	೧	೨	೪	೬
	ಸಜ್ಜಳ್ಳಿ	೯	೯	೯	೧೮		೨	೨	೧೦	೭	೧೭
	ಹೇರೂರು ಗಾಮ	೨೪	೨೨	೨೨	೪೪	೪	೪	೮	೧೧	೧೦	೨೧
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೧೦೮	೯೬	೯೬	೧೯೨	೭	೨೨	೨೯	೫೪	೪೫	೯೯
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಅಕ್ಕಮಾಳ	೫	೬	೬	೧೨		೧	೧	೨	೪	೬
	ಮಜ್ಜಿಗೆಹಳ್ಳ	೩	೩	೩	೬				೨	೧	೩
	ರೇಶ್ಮೆಹಾಡಿ	೫	೬	೬	೧೨				೪	೪	೮
	ಕರಡಿಕಲ್ಲು	೨೬	೨೪	೨೪	೪೮		೨	೨	೧೧	೬	೧೭
	ಕೊಲ್ಲಿಹಾಡಿ	೭	೬	೬	೧೨		೨	೨	೫	೧	೬
	ಗದ್ದೆಹಾಡಿ	೫೫	೫೫	೫೫	೧೧೦		೭	೬	೩೧	೩೩	೬೩
	ಗೇಟ್‌ಹಾಡಿ	೭	೮	೮	೧೬		೧	೧	೬	೫	೧೧
	ಚೊಟ್ಟೆಪಾರೆ	೧೦	೯	೯	೧೮	೧		೧	೭	೭	೧೪

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೨. ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ								
			ಅವಿವಾಹಿತ			ಮದುವೆಯಾದ			ವಿಧುರ ಮತ್ತು ವಿಧವೆಯರು		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
	ತಟ್ಟಳ್ಳಿ	೮	೬	೬	೧೨		೨	೨	೫	೩	೮
	ದಿಡ್ಡಳ್ಳಿ	೬	೮	೮	೧೬				೪	೮	೧೨
	ದುಬಾರೆ	೬	೬	೬	೧೨	೧	೨	೩	೫	೩	೮
	ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ	೯	೧೧	೧೧	೨೨				೩	೧	೪
	ನಾಗರಹೊಳೆ	೪೮	೪೯	೪೯	೯೮	೧	೩	೪	೪೩	೩೨	೭೫
	ಭೂಮ್ಮಾಡುಹಾಡಿ	೯೭	೮೭	೮೭	೧೭೪	೨	೧೬	೧೮	೨೮	೧೯	೪೮
	ಹುಳ್ಳಿಪಾರೆ	೧೪	೧೨	೧೪	೨೬		೧	೧	೭	೬	೧೩
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೩೦೯	೨೯೬	೨೯೮	೫೯೪	೫	೩೭	೪೧	೧೬೩	೧೩೩	೨೯೬
ವೈನಾಡು	ವೈನಾಡು	೧೩	೧೫	೧೫	೨೭				೯	೫	೧೪
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೪೩೦	೪೦೭	೪೦೯	೮೧೩	೧೨	೫೯	೭೦	೨೨೬	೧೮೩	೪೦೯

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೩. ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ																	
			ಪ್ರಾಥಮಿಕ			ಮಾಧ್ಯಮಿಕ			ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ			ಪದವಿಪೂರ್ವ			ಪದವಿಯೇತರ			ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಕಬ್ಬಿನಗದ್ದೆ	೩	೨	೧	೩	೧	೧	೨												
	ಚಕ್ಕಿಹೊಳೆ	೪					೧	೧												
	ಹುಣಸೆಪಾಳೆ	೫		೩	೩															
	ಎಡವನಾಡು	೪	೩	೪	೭	೨	೧	೩												
	ಕಂಬಿಬಾಣೆ	೪	೧	೨	೩	೧	೧	೨		೨	೨									
	ಚಿಲುಮೆ	೧೭	೩	೧	೪															
	ಬಾಳೆಗುಂಡಿ	೧೬	೩	೨	೫	೧	೧	೨												
	ಮಾವಿನಹಳ್ಳಿ	೬		೧	೧	೧		೧												
	ಮೀನುಕೊಲ್ಲಿ	೧೦	೧	೨	೩		೧	೧												
	ಹೊಸಪಟ್ಟಣ	೬	೪	೧	೫	೧	೧	೨				೧		೧						
	ಸಜ್ಜಳ್ಳಿ	೯	೧	೨	೩		೧	೧												
	ಹೇರೂರು ಗಾಮ	೨೪	೪	೪	೮	೧		೧												
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೧೦೮	೨೨	೨೩	೪೫	೮	೮	೧೬		೨	೨	೧		೧						
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಅಕ್ಕಮಾಳ	೫				೧		೧	೧		೧									
	ಮಜ್ಜಿಗೆಹಳ್ಳ	೩																		
	ರೇಶ್ಮೆಹಾಡಿ	೫		೧	೧															
	ಕರಡಿಕಲ್ಲು	೨೬	೨	೧	೩															
	ಕೊಲ್ಲಿಹಾಡಿ	೭		೧	೧															
	ಗದ್ದೆಹಾಡಿ	೫೫	೨೦	೧೦	೩೦	೪	೧	೫	೨		೨	೨	೧	೩						
	ಗೇಟ್‌ಹಾಡಿ	೭	೧	೧	೨															
	ಚೊಟ್ಟೆಪಾರೆ	೧೦	೪	೩	೭		೨	೨		೧	೧									

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೩. ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ																	
			ಪ್ರಾಥಮಿಕ			ಮಾಧ್ಯಮಿಕ			ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ			ಪದವಿಪೂರ್ವ			ಪದವಿಯೇತರ			ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
	ತಟ್ಟಳ್ಳಿ	೮	೨		೨		೧	೧	೧		೧									
	ದಿಡ್ಡಳ್ಳಿ	೬	೩	೨	೫		೧	೧												
	ದುಬಾರೆ	೬																		
	ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ	೯	೧	೨	೩															
	ನಾಗರಹೊಳೆ	೪೮	೨೨	೧೯	೪೧	೧೨	೬	೧೮	೬	೬	೧೨									
	ಭೂಮ್ಮಾಡುಹಾಡಿ	೯೭	೩೨	೧೭	೪೯	೧೧	೫	೧೬												
	ಹುಳ್ಳಿಪಾರೆ	೧೪	೬	೫	೧೧	೨	೩	೫		೧	೧									
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೩೦೯	೯೩	೬೨	೧೫೫	೩೦	೧೯	೪೯	೧೦	೮	೧೮	೨	೧	೩						
ವೈನಾಡು	ವೈನಾಡು	೧೩	೩	೩	೬	೫	೭	೧೨												
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೪೩೦	೧೧೮	೮೮	೨೦೬	೪೩	೩೪	೭೭	೧೦	೧೦	೨೦	೩	೧	೪						

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೪. ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಕಸುಬುಗಳು

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು		ಕಸುಬುಗಳು																	
			ಕೃಷಿ			ಕೃಷಿಕೂಲಿ			ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರ			ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ			ಖಾಸಗಿ ಕೆಲಸ			ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳು		
		ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಕಬ್ಬಿನಗದ್ದೆ	೩				೩	೩	೬												
	ಚಕ್ಲಿಹೊಳೆ	೪				೪	೭	೧೧												
	ಹುಣಸೆಪಾಳೆ	೫				೧೧	೧೦	೨೧												
	ಎಡವನಾಡು	೪				೨	೬	೮												೧
	ಕಂಬಿಬಾಣೆ	೪				೪	೭	೧೧												
	ಚಿಲುಮೆ	೧೭				೧೨	೧೮	೩೦												
	ಬಾಳೆಗುಂಡಿ	೧೬				೧೮	೧೭	೩೫												
	ಮಾವಿನಹಳ್ಳಿ	೬				೭	೭	೧೪												
	ಮೀನುಕೊಲ್ಲಿ	೧೦				೯	೮	೧೭												
	ಹೊಸಪಟ್ಟಣ	೬				೮	೬	೧೪												
	ಸಜ್ಜಳ್ಳಿ	೯				೧೨	೧೧	೨೩												
	ಹೇರೂರು ಗಾಮ	೨೪				೨೫	೨೬	೫೧												
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೧೦೮				೧೧೫	೧೨೬	೨೪೧												೧
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಅಕ್ಕಮಾಳ	೫				೬	೯	೧೫												
	ಮಜ್ಜಿಗೆಹಳ್ಳ	೩				೪	೫	೯												
	ರೇಶ್ಮೆಹಾಡಿ	೫				೬	೬	೧೨												
	ಕರಡಿಕಲ್ಲು	೨೬				೨೬	೨೬	೫೨												
	ಕೊಲ್ಲಿಹಾಡಿ	೭				೭	೭	೧೪												
	ಗದ್ದೆಹಾಡಿ	೫೫				೬೨	೫೯	೧೨೧									೧		೧	
	ಗೇಟ್‌ಹಾಡಿ	೭				೮	೮	೧೬												
	ಚೊಟ್ಟೆಪಾರೆ	೧೦				೧೧	೯	೨೦												

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೪. ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಕಸುಬುಗಳು

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಕಸುಬುಗಳು																	
			ಕೃಷಿ			ಕೃಷಿಕೂಲಿ			ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರ			ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ			ಖಾಸಗಿ ಕೆಲಸ			ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳು		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
	ತಟ್ಟಳ್ಳಿ	೮				೭	೮	೧೫												
	ದಿಡ್ಡಳ್ಳಿ	೬				೮	೮	೧೬												
	ದುಬಾರೆ	೬				೩	೬	೯												೪
	ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ	೯				೯	೧೧	೨೦												೨
	ನಾಗರಹೊಳೆ	೪೮				೬೮	೫೨	೧೨೦							೨	೨				
	ಭೂಮ್ಮಾಡುಹಾಡಿ	೯೭				೧೦೩	೧೦೧	೨೦೪												
	ಹುಳ್ಳಿಪಾರೆ	೧೪				೧೩	೧೫	೨೮												
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೩೦೯				೩೪೧	೩೩೦	೬೭೧							೨	೨	೧		೧	೬
ವೈನಾಡು	ವೈನಾಡು	೧೩				೧೮	೧೩	೩೧									೧		೧	
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೪೩೦				೪೭೪	೪೬೯	೯೪೩							೨	೨	೨		೨	೭

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೫. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ ಇತರೆ ವಿವರ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ								ನಿವೇಶನ		ಮನೆ		ವಿದ್ಯುತ್		ಪಡಿತರಚೀಟಿ
			ಗುಡಾರ	ಗುಡಿಸಲು	ಟಿನ್	ಮಾಳಿಗೆ	ಆರ್‌ಸಿಸಿ	ಹೆಂಚಿನ	ಜನತಾ	ಬಾಡಿಗೆ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಕಬ್ಬಿನಗದ್ದೆ	೩		೧				೨	೨				೧				೩
	ಚಕ್ಲಿಹೊಳೆ	೪		೪									೧				೩
	ಹುಣಸೆಪಾಳೆ	೫		೫													೩
	ಎಡವನಾಡು	೪		೧				೩	೧				೩				೪
	ಕಂಬಿಬಾಣೆ	೪			೧			೩					೨	೨			೪
	ಚಿಲುಮೆ	೧೭		೯				೮	೭								೧೩
	ಬಾಳೆಗುಂಡಿ	೧೬		೧೬													೧೩
	ಮಾವಿನಹಳ್ಳಿ	೬		೬													೫
	ಮೀನುಕೊಲ್ಲಿ	೧೦		೧೦													೯
	ಹೊಸಪಟ್ಟಣ	೬		೬													೫
	ಸಜ್ಜಳ್ಳಿ	೯		೯													೭
	ಹೇರೂರು ಗಾಮ	೨೪						೨೩	೧೦				೨೨	೫	೧೮	೧	೨೪
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೧೦೮		೬೭	೧			೩೯	೨೦				೨೯	೭	೧೮	೧	೯೩
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಅಕ್ಕಮಾಳ	೫						೫	೩		೨		೧				೫
	ಮಜ್ಜಿಗೆಹಳ್ಳ	೩						೩	೩				೧		೧		೩
	ರೇಶ್ಮೆಹಾಡಿ	೫		೪				೧	೧								೫
	ಕರಡಿಕಲ್ಲು	೨೬		೪	೨೧			೧					೩				೨೬
	ಕೊಲ್ಲಿಹಾಡಿ	೭		೭													೭
	ಗದ್ದೆಹಾಡಿ	೫೫		೫೦	೪						೨						೫೦
	ಗೇಟ್‌ಹಾಡಿ	೭		೭							೧		೧		೧		೭
	ಚೊಟ್ಟೆಪಾರೆ	೧೦		೯				೧			೧		೨				೧೦

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೫. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ ಇತರೆ ವಿವರ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ								ನಿವೇಶನ		ಮನೆ		ವಿದ್ಯುತ್		ಪಡಿತರಚೀಟಿ
			ಗುಡಾರ	ಗುಡಿಸಲು	ಟಿನ್	ಮಾಳಿಗೆ	ಆರ್‌ಸಿಸಿ	ಹೆಂಚಿನ	ಜನತಾ	ಬಾಡಿಗೆ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	
	ತಟ್ಟಳ್ಳಿ	೮		೮													೬
	ದಿಡ್ಡಳ್ಳಿ	೬		೬													೫
	ದುಬಾರೆ	೬		೬							೧						೫
	ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ	೯		೭	೧			೨	೧				೨		೧		೯
	ನಾಗರಹೊಳೆ	೪೮		೪೬											೮		೪೮
	ಭೂಮ್ಮಾಡುಹಾಡಿ	೯೭		೪೯	೪			೨	೪೦		೧	೧	೪	೪೨	೬	೧	೯೫
	ಹುಳ್ಳಿಪಾರೆ	೧೪		೧೪													೧೪
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೩೦೯		೨೧೭	೩೦			೧೫	೪೮		೮	೧	೧೪	೪೨	೧೭	೧	೨೯೫
ವೈನಾಡು	ವೈನಾಡು	೧೩		೫			೧	೯	೭				೪	೧	೧೧	೨	೧೩
ಒಟ್ಟು ಜೇನುಕುರುಬವಾರು		೪೩೦		೨೮೯	೩೧		೧	೬೩	೭೫		೮	೧	೪೭	೫೦	೪೬	೪	೪೦೧

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೧. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ವಯೋಮಾನ ಗುಂಪು

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು		ಜನಸಂಖ್ಯೆ			ವಯೋಗುಂಪು														
						೦–೪			೫– ೧೭			೧೮–೪೦			೪೧–೬೦			೬೧ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು		
		ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಮಲಕೊಡ	೧೩	೨೫	೨೬	೫೧	೩	೧	೪	೫	೧೧	೧೬	೧೩	೧೧	೨೪	೪	೩	೭			
	ಕಂಬಿಮಣೆ	೧೪	೨೬	೪೧	೬೭	೩	೩	೬	೫	೮	೧೩	೧೧	೨೦	೩೧	೫	೬	೧೧	೨	೪	೬
	ನಂಜರಾಯಪಟ್ಟಣ	೧೫	೨೨	೩೪	೫೬	೧	೧	೨	೯	೧೨	೨೧	೧೦	೧೪	೨೪	೨	೨	೪	೧	೩	೪
	ಬಸವನಹಳ್ಳಿ	೨೩	೪೨	೩೪	೭೬	೫	೨	೭	೫	೫	೧೦	೨೦	೧೪	೩೪	೮	೯	೧೭	೪	೪	೮
	ಬೊಳ್ಳೂರು	೨	೫	೪	೯				೧		೧	೨	೧	೩	೨	೧	೩		೨	೨
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೬೭	೧೨೦	೧೩೯	೨೫೯	೧೨	೭	೧೯	೨೫	೩೬	೬೧	೫೬	೬೦	೧೧೬	೨೧	೨೧	೪೨	೭	೧೩	೨೦
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಅಕ್ಕಮಾಳ	೧೦	೧೯	೧೨	೩೧		೧	೧	೫	೨	೭	೮	೭	೧೫	೬	೨	೮			
	ಅಂಚೆತಿಟ್ಟು	೪	೭	೮	೧೫				೨	೩	೫	೩	೪	೭	೨	೧	೩			
	ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ	೧೪	೨೦	೨೩	೪೩		೧	೧	೨	೩	೫	೧೨	೧೧	೨೩	೪	೮	೧೨	೨		೨
	ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು	೨೬	೪೫	೪೩	೮೮	೬	೨	೮	೭	೯	೧೬	೨೨	೧೭	೩೯	೮	೧೩	೨೨	೨	೨	೪
	ಕೋತೂರು	೫	೧೧	೫	೧೬	೨		೨	೨	೧	೩	೪	೨	೬	೩	೨	೫			
	ಚೆನ್ನಂಗೊಲ್ಲಿ	೧೨	೧೫	೨೨	೩೭	೧	೧	೧	೨	೪	೬	೮	೧೧	೧೯	೪	೬	೧೦			
	ತೆರಲು	೫	೮	೮	೧೬	೨		೨		೩	೩	೪	೪	೮	೨	೧	೩			
	ದೇವರಪುರ	೧೪	೧೮	೨೭	೪೫	೨		೨	೪	೮	೧೨	೯	೧೩	೨೨	೩	೨	೫		೪	೪
	ಚೆಟ್ಟಿಗೇರಿ	೩೮	೫೪	೭೨	೧೨೬	೬	೩	೮	೧೩	೧೭	೩೦	೨೪	೩೫	೫೮	೯	೧೫	೨೩	೧	೩	೪
	ಮಲ್ಲೂರು	೬	೬	೮	೧೪							೩	೫	೮	೨	೧	೩	೧	೨	೩
	ನಾತಂಗಲ್ಲು	೧೧	೧೪	೨೧	೩೫	೧	೧	೨	೩	೮	೧೧	೯	೯	೧೮	೨	೧	೩	೧		೧
	ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲ್	೫	೧೦	೮	೧೮	೧	೧	೨	೪	೨	೬	೫	೫	೧೦						
	ಬಿರುನಾಣಿ	೯	೧೧	೧೭	೨೮					೧	೧	೭	೧೨	೧೯	೧	೩	೪	೩	೧	೪
	ಸಿಂಕೋನ	೫	೮	೮	೧೬	೨		೨	೧	೨	೩	೪	೫	೯	೧	೧	೨			
	ಸೀತಾಕಾಲೋನಿ	೩	೬	೬	೧೨	೧	೧	೨	೨	೧	೩	೩	೩	೬					೧	೧
	ಹುಳ್ಳಿಪಾರೆ	೬	೧೦	೧೧	೨೧	೨	೧	೩	೨	೩	೫	೫	೬	೧೧	೧	೧	೨			
	ಬಾಳೆಕೋಪು	೨೫	೪೭	೪೬	೯೩	೧	೫	೬	೧೫	೧೧	೨೬	೨೩	೨೫	೪೮	೭	೪	೧೧	೧	೧	೨
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೧೯೮	೩೦೯	೩೪೫	೬೫೪	೨೭	೧೭	೪೨	೬೪	೭೮	೧೪೨	೧೩೩	೧೭೪	೩೨೬	೫೫	೬೧	೧೧೬	೧೧	೧೪	೨೫

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೧. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಜವಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ವಯೋಮಾನ ಗುಂಪು

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಜನಸಂಖ್ಯೆ			ವಯೋಗುಂಪು														
						೦–೪			೫– ೧೭			೧೮–೪೦			೪೧–೬೦			೬೧ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಮಡಿಕೇರಿ	ನಾಪೋಕ್ಲು	೮	೧೯	೧೩	೩೨	೧		೧	೬	೨	೮	೭	೧೦	೧೭	೫	೧	೬			
	ಭೈರಂಬಾಡು	೮	೧೩	೧೩	೨೬	೧		೧	೩	೬	೯	೭	೭	೧೪	೨		೨			
	ಹೊಸಕೇರಿ(ಮರಗೊಡು)	೧೧	೧೯	೧೮	೩೭	೨	೨	೪	೩	೩	೬	೧೦	೧೦	೨೦	೪	೩	೭			
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೨೭	೫೧	೪೪	೯೫	೪	೨	೬	೧೨	೧೧	೨೩	೨೪	೨೭	೫೧	೧೧	೪	೧೫			
ವೈನಾಡು	ಕಕ್ಕೇರಿಹಾಡಿ	೫	೭	೧೨	೧೯				೩	೪	೭	೫	೫	೧೦		೨	೨			
	ವಿಲಂಗಾಡಿ	೭	೧೪	೧೩	೨೭	೧	೧	೨	೫	೨	೭	೬	೮	೧೪		೨	೨	೨		೨
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೧೨	೨೧	೨೫	೪೬	೧	೧	೨	೮	೬	೧೪	೧೧	೧೩	೨೪		೪	೪	೨		೨
ಕಾಡುಕುರುಬ																				
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಬಿ. ಚೆಟ್ಟಿಗೇರಿ	೩	೬	೫	೧೧		೧	೧	೨	೧	೩	೪	೩	೭						
	ದೇವರಪುರ	೫	೮	೧೧	೧೯		೧	೧	೨	೩	೫	೪	೪	೮	೨	೩	೫			
ಒಟ್ಟು ಕಾಡುಕುರುಬವಾರು		೮	೧೪	೧೬	೩೦		೨	೨	೪	೪	೮	೮	೭	೧೫	೨	೩	೫			

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೨. ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು		ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ								
			ಅವಿವಾಹಿತ			ಮದುವೆಯಾದ			ವಿಧುರ ಮತ್ತು ವಿಧವೆಯರು		
		ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಮಲಕೊಡ	೧೩	೧೩	೧೧	೨೪	೧೨	೧೨	೨೧		೩	೩
	ಕಂಬಿಮಣಿ	೧೪	೧೧	೧೮	೨೯	೧೫	೧೫	೩೦		೮	೮
	ನಂಜರಾಯಪಟ್ಟಣ	೧೫	೧೧	೧೪	೨೫	೧೨	೧೨	೨೪		೭	೭
	ಬಸವನಹಳ್ಳಿ	೨೩	೨೨	೯	೩೧	೧೯	೨೦	೩೯	೧	೬	೭
	ಬೊಳ್ಳುರು	೨	೩		೩	೨	೨	೪		೨	೨
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೬೭	೬೦	೫೨	೧೧೨	೬೦	೬೧	೧೧೮	೧	೨೬	೨೭
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಅಕ್ಕಿಮಾಳ	೧೦	೮	೩	೧೧	೮	೮	೧೬	೩	೧	೪
	ಅಂಚೆತಿಟ್ಟು	೪	೪	೧	೫	೫	೫	೧೦			
	ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ	೧೪	೧೧	೧೦	೨೧	೬	೬	೧೨	೩	೭	೧೦
	ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು	೨೬	೨೫	೧೪	೩೯	೧೯	೨೦	೩೯	೧	೯	೧೦
	ಕೋತೂರು	೫	೬	೧	೭	೪	೪	೮	೧		೧
	ಚೆನ್ನಗೊಲ್ಲಿ	೧೨	೮	೧೦	೧೮	೬	೬	೧೨	೧	೬	೭
	ತೆರಲು	೫	೬	೪	೧೦	೧	೧	೨	೧	೩	೪
	ದೇವರಪುರ	೧೪	೧೦	೧೧	೨೧	೮	೮	೧೬		೮	೮
	ಚೆಟ್ಟಿಗೇರಿ	೩೮	೨೫	೩೦	೫೫	೨೭	೨೭	೫೪	೧	೧೬	೧೭
	ಮಲ್ಲೂರು	೬	೩	೨	೫	೩	೩	೬		೩	೩
	ನಾತಂಗಲ್ಲು	೧೧	೬	೧೦	೧೬	೭	೭	೧೪	೧	೪	೫
	ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲ್	೫	೫	೩	೮	೫	೫	೧೦			
	ಬಿರುನಾಣಿ	೯	೪	೮	೧೨	೭	೭	೧೪		೨	೨
	ಸಿಂಕೋನ	೫	೪	೨	೬	೩	೩	೬	೧	೩	೪
	ಸೀತಾಕಾಲೋನಿ	೩	೩	೨	೫	೩	೩	೬		೧	೧
	ಹುಳ್ಳಿಪಾರೆ	೬	೫	೪	೯	೪	೪	೮	೧	೩	೪
	ಬಾಳೆಕೋಪು	೨೫	೨೫	೨೦	೪೫	೨೨	೨೨	೪೪		೪	೪
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೧೯೮	೧೫೮	೧೩೫	೨೯೩	೧೩೮	೧೩೯	೨೭೭	೧೪	೭೦	೮೪

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೨. ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು		ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ								
			ಅವಿವಾಹಿತ			ಮದುವೆಯಾದ			ವಿಧುರ ಮತ್ತು ವಿಧವೆಯರು		
		ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಮಡಿಕೇರಿ	ನಾಪೋಕ್ಲು	೮	೧೫	೨	೧೭	೬	೬	೧೨		೩	೩
	ಭೈರಂಬಾಡು	೮	೫	೭	೧೨	೫	೫	೧೦	೩	೧	೪
	ಹೊಸಕೇರಿ(ಮರಗೊಡು)	೧೧	೯	೭	೧೬	೯	೯	೧೮	೧	೨	೩
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೨೭	೨೯	೧೬	೪೫	೨೦	೨೦	೪೦	೪	೬	೧೦
ವೈನಾಡು	ಕಕ್ಕೇರಿಹಾಡಿ	೫	೨	೪	೬	೫	೫	೧೦		೩	೩
	ವಿಲಂಗಾಡಿ	೭	೬	೫	೧೧	೮	೮	೧೬			
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೧೨	೮	೯	೧೭	೧೩	೧೩	೨೬		೩	೩
ಕಾಡುಕುರುಬ											
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಬಿ. ಚೆಟ್ಟಗೇರಿ	೩	೩	೨	೫	೩	೩	೬			
	ದೇವರಪುರ	೫	೨	೪	೬	೫	೫	೧೦	೧	೨	೩
ಒಟ್ಟು ಕಾಡುಕುರುಬವಾರು		೮	೫	೬	೧೧	೮	೮	೧೬	೧	೨	೩

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೩. ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ																	
			ಪ್ರಾಥಮಿಕ			ಮಾಧ್ಯಮಿಕ			ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ			ಪದವಿಪೂರ್ವ			ಪದವಿಯೇತರ			ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಮಲಕೊಡ	೧೩	೭	೮	೧೫	೪	೭	೧೧	೨	೧	೩									
	ಕಂಬಿಮಣಿ	೧೪	೬	೧೧	೧೭	೧	೨	೩	೪	೭	೧೧	೨	೧	೩						
	ನಂಜರಾಯಪಟ್ಟಣ	೧೫	೭	೧೦	೧೭	೧	೩	೪	೩	೨	೫									
	ಬಸವನಹಳ್ಳಿ	೨೩	೭	೭	೧೪	೬	೨	೮	೬	೩	೯		೧	೧	೨		೨			
	ಬೊಳ್ಳೂರು	೨							೨		೨									
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೬೭	೨೭	೩೬	೬೩	೧೨	೧೪	೨೬	೧೭	೧೩	೩೦	೨	೨	೪	೨		೨			
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಅಕ್ಕಿಮಾಳ	೧೦	೧	೧	೨	೧	೧	೨				೧		೧						
	ಅಂಚೆತಿಟ್ಟು	೪	೨	೧	೩	೩	೨	೫												
	ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ	೧೪				೧	೧	೨	೨	೨	೪									
	ಕೇದಮುಳ್ಳೂರು	೨೬	೯	೭	೧೬	೫	೫	೧೦	೩	೨	೫	೨	೨	೪						
	ಕೋತೂರು	೫				೨		೨				೧		೧						
	ಚೆನ್ನಗೊಲ್ಲಿ	೧೨	೨	೨	೪	೧	೧	೨	೧	೧	೨									
	ತೆರಲು	೫	೧	೧	೨	೨	೨	೪	೨	೧	೩									
	ದೇವರಪುರ	೧೪	೪	೫	೯	೨		೨	೧	೪	೫									
	ಚೆಟ್ಟಿಗೇರಿ	೩೮	೧೦	೧೨	೨೨	೧೪	೧೧	೨೫	೬	೨	೬									
	ಮಲ್ಲೂರು	೬				೧	೧	೨	೧		೧									
	ನಾತಂಗಲ್ಲು	೧೧	೪	೨	೬	೧	೩	೪	೧	೩	೪	೧	೧	೨						
	ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲ್	೫	೨	೩	೫	೩	೧	೪	೨	೨	೪									
	ಬಿರುನಾಣಿ	೯		೧	೧	೩	೬	೯												
	ಸಿಂಕೋನ	೫							೧	೪	೫	೧		೧						
	ಸೀತಾಕಾಲೋನಿ	೩	೧	೨	೩	೧	೧	೨												
	ಹುಳ್ಳಿಪಾರೆ	೬	೧	೧	೨	೨	೪	೬	೪	೨	೬									
	ಬಾಳೆಕೋಪು	೨೫	೫	೨	೭	೫	೨	೭	೬	೬	೧೨	೩		೩						
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೧೯೮	೪೨	೪೦	೮೨	೪೭	೪೧	೮೮	೩೦	೨೯	೫೭	೯	೩	೧೨						

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೩. ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ																	
			ಪ್ರಾಥಮಿಕ			ಮಾಧ್ಯಮಿಕ			ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ			ಪದವಿಪೂರ್ವ			ಪದವಿಯೇತರ			ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಮಡಿಕೇರಿ	ನಾಪೋಕ್ಲು	೮							೪	೧	೫	೧		೧						
	ಭೈರಂಬಾಡು	೮				೧	೨	೩	೨	೨	೪									
	ಹೊಸಕೇರಿ(ಮರಗೊಡು)	೧೧				೨		೨												
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೨೭				೩	೨	೫	೬	೩	೯	೧		೧						
ವೈನಾಡು	ಕಕ್ಕೇರಿಹಾಡಿ	೫		೧	೧	೩	೫	೮	೩	೨	೫		೧	೧						
	ವಿಲಂಗಾಡಿ	೭	೧	೧	೨	೫	೩	೮	೧	೪	೫									
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೧೨	೧	೨	೩	೮	೮	೧೬	೪	೬	೧೦		೧	೧						
ಕಾಡುಕುರುಬ																				
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಬಿ. ಚೆಟ್ಟಿಗೇರಿ	೩				೪	೨	೬												
	ದೇವರಪುರ	೫				೩	೬	೯	೧		೧									
ಒಟ್ಟು ಕಾಡುಕುರುಬವಾರು		೮				೭	೮	೧೫	೧		೧									

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೪. ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಕಸುಬುಗಳು

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು		ಕಸುಬುಗಳು																	
			ಕೃಷಿ			ಕೃಷಿಕೂಲಿ			ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರ			ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ			ಖಾಸಗಿ ಕೆಲಸ			ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳು		
		ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಮಲಕೊಡ	೧೩				೧೬	೧೬	೩೨												
	ಕಂಬಿಮಣಿ	೧೪				೧೬	೨೩	೩೯							೧		೧			
	ನಂಜರಾಯಪಟ್ಟಣ	೧೫				೧೩	೧೯	೩೨												
	ಬಸವನಹಳ್ಳಿ	೨೩				೨೭	೨೦	೪೭	೧		೧				೩		೩	೧		೧
	ಮೊಳ್ಳುರು	೨				೩	೨	೫												
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೬೭				೭೫	೮೦	೧೫೫	೧		೧				೪		೪	೧		೧
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಅಕ್ಕಮಾಳ	೧೦				೧೪	೮	೨೨												
	ಅಂಚೆತಿಟ್ಟು	೪				೫	೫	೧೦												
	ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ	೧೪				೧೯	೧೮	೩೭												
	ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು	೨೬				೩೩	೩೨	೬೫												
	ಕೋತೂರು	೫				೮	೪	೧೨												
	ಚೆನ್ನಗೊಲ್ಲಿ	೧೨				೧೧	೧೮	೨೯												
	ತೆರಲು	೫				೬	೬	೧೨												
	ದೇವರಪುರ	೧೪				೧೩	೨೩	೩೬												
	ಚೆಟ್ಟಿಗೇರಿ	೩೮				೩೪	೫೧	೮೫												
	ಮಲ್ಲೂರು	೬				೬	೮	೧೪												
	ನಾತಂಗಲ್ಲು	೧೧				೧೧	೧೨	೨೩												
	ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲ್	೫				೫	೫	೧೦												
	ಬಿರುನಾಣಿ	೯				೧೧	೧೫	೨೬												
	ಸಿಂಕೋನ	೫				೫	೭	೧೨												
	ಸೀತಾಕಾಲೋನಿ	೩				೩	೪	೭												
	ಹುಳ್ಳಿಪಾರೆ	೬				೭	೯	೧೬												
	ಬಾಳೆಕೋಪು	೨೫				೨೭	೨೯	೫೬												
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೧೯೮				೨೧೮	೨೫೪	೪೭೨												

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೪. ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಕಸುಬುಗಳು

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಕಸುಬುಗಳು																	
			ಕೃಷಿ			ಕೃಷಿಕೂಲಿ			ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರ			ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ			ಖಾಸಗಿ ಕೆಲಸ			ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳು		
			ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಮಡಿಕೇರಿ	ನಾಪೋಕ್ಲು	೮				೧೩	೧೦	೨೩												
	ಭೈರಂಬಾಡು	೮				೯	೮	೧೭												
	ಹೊಸಕೇರಿ(ಮರಗೊಡು)	೧೧				೧೪	೧೨	೨೬												
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೨೭				೩೬	೩೦	೬೬												
ವೈನಾಡು	ಕಕ್ಕೇರಿಹಾಡಿ	೫				೫	೯	೧೪												
	ವಿಲಂಗಾಡಿ	೭				೮	೯	೧೭												
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೧೨				೧೩	೧೮	೩೧												
ಕಾಡುಕುರುಬ																				
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಬಿ. ಚೆಟ್ಟಗೇರಿ	೩				೩	೩	೬												
	ದೇವರಪುರ	೫				೬	೭	೧೩												
ಒಟ್ಟು ಕಾಡುಕುರುಬವಾರು		೮				೯	೧೦	೧೯												

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೫. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ ಇತರೆ ವಿವರ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ								ನಿವೇಶನ		ಮನೆ		ವಿದ್ಯುತ್		ಪಡಿತರಚೀಟಿ
			ಗುಡಾರ	ಗುಡಿಸಲು	ಟಿನ್	ಮಾಳಿಗೆ	ಆರ್‌ಸಿಸಿ	ಹೆಂಚಿನ	ಜನತಾ	ಬಾಡಿಗೆ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	
ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ	ಮಲಕೊಡ	೧೩		೮				೧					೫		೨		೧೩
	ಕಂಬಿಮಣಿ	೧೪			೮			೮						೧೨	೨		೧೩
	ನಂಜರಾಯಪಟ್ಟಣ	೧೫			೧			೬	೬				೭	೮	೭		೧೫
	ಬಸವನಹಳ್ಳಿ	೨೩		೧				೨೦		೧			೧೪	೮	೧೯	೧	೨೧
	ಬೊಳ್ಳುರು	೨			೨								೨				೨
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೬೭		೯	೧೧			೩೫	೬	೧			೨೮	೨೮	೩೦	೧	೬೪
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಅಕ್ಕೆಮಾಳ	೧೦		೧				೯	೮				೧	೧			೧೦
	ಅಂಚೆತಿಟ್ಟು	೪		೩				೧	೧								೨
	ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ	೧೪		೧೪													೧೪
	ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು	೨೬		೨೪					೨				೧		೧		೨೪
	ಕೋತೂರು	೫		೫													೩
	ಚೆನ್ನಗೊಲ್ಲಿ	೧೨		೬				೬					೬		೬		೧೨
	ತೆರಲು	೫		೧				೧	೩				೧	೩	೧		೫
	ದೇವರಪುರ	೧೪						೧೪						೧೪		೧೪	೧೪
	ಚೆಟ್ಟಿಗೇರಿ	೩೮		೧೫					೨೩					೨೩		೧	೩೪
	ಮಲ್ಲೂರು	೬		೬													೫
	ನಾತಂಗಲ್ಲು	೧೧		೪				೭						೬		೫	೧೦
	ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲ್	೫		೫													೪
	ಬಿರುನಾಣಿ	೯		೯													೮
	ಸಿಂಕೋನ	೫		೫													೫
	ಸೀತಾಕಾಲೋನಿ	೩							೩					೩	೧		೩
	ಹುಳ್ಳಿಪಾರೆ	೬		೬											೧		೬
	ಬಾಳೆಕೋಪು	೨೫		೨೫													೨೫
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೧೯೮		೧೨೯				೩೮	೪೦				೯	೫೦	೧೦	೨೦	೧೮೪

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ ೫. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟುವಾರು, ತಾಲೂಕುವಾರು, ನೆಲೆಗಳುವಾರು, ಕುಟುಂಬವಾರು, ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ ಇತರೆ ವಿವರ

ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆಗಳು	ಕುಟುಂಬ	ಮನೆಗಳ ಮಾದರಿ								ನಿವೇಶನ		ಮನೆ		ವಿದ್ಯುತ್		ಪಡಿತರಚೀಟಿ
			ಗುಡಾರ	ಗುಡಿಸಲು	ಟಿನ್	ಮಾಳಿಗೆ	ಆರ್‌ಸಿಸಿ	ಹೆಂಚಿನ	ಜನತಾ	ಬಾಡಿಗೆ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	ಸ್ವಂತ	ಸರ್ಕಾರ	
ಮಡಿಕೇರಿ	ನಾಪೋಕ್ಲು	೮						೮					೮		೮		೮
	ಭೈರಂಬಾಡು	೮		೮													೮
	ಹೊಸಕೇರಿ(ಮರಗೊಡು)	೧೧		೧				೧೦					೧೦		೧೦		೧೧
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೨೭		೯				೧೮					೧೮		೧೮		೨೭
ವೈನಾಡು	ಕಕ್ಕೇರಿಹಾಡಿ	೫		೩				೨	೧				೧	೧	೨	೧	೫
	ವಿಲಂಗಾಡಿ	೬		೬											೫		೬
ಒಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬವಾರು		೧೨		೧೦				೨	೧				೧	೧	೬	೧	೧೨
ಕಾಡುಕುರುಬ																	
ವೀರಾಜಪೇಟೆ	ಬಿ. ಚೆಟ್ಟಿಗೇರಿ	೩		೩													೨
	ದೇವರಪುರ	೫		೪	೧												೫
ಒಟ್ಟು ಕಾಡುಕುರುಬವಾರು		೮		೬	೧												೬

೬. ವಕ್ತೃ ವಿವರ

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು

ಕರಿಯ ಜೆ.ಕೆ., ೬೮, ಕೂಲಿ, ಕೊಲ್ಲಿಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೦೬.೪.೧೨

ರಾಮ ಅಪ್ಪು ಜೆ., ೩೬, ಕೂಲಿ, ಕರಡಿಕಲ್ಲು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೦೮.೪.೧೨

ಸುಬ್ಬು ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಜೆ., ೨೭, ಕೂಲಿ, ಕರಡಿಕಲ್ಲು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೦೮.೪.೧೨

ರಂಗ ತಿಮ್ಮ ಜೆ., ೬೦, ಕೂಲಿ, ಕರಡಿಕಲ್ಲು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೦೮.೪.೧೨

ಅಂಬಿಕಾ ಜೆ.ಆರ್., ೨೦, ಕೂಲಿ, ಕರಡಿಕಲ್ಲು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೦೮.೪.೧೨

ಮರಿ ಜೆ.ಎನ್., ೪೫, ಕೂಲಿ, ಅಕ್ಕಿಮಾಳ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೯.೪.೧೨

ಸರೋಜಾ ಜೆ. ಕರಿಯ ೪೫, ಅಕ್ಕಿಮಾಳ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೯.೪.೧೨

ಭೋಜ ೩೮, ಕೂಲಿ, ರೇಶ್ಮೆಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೯.೪.೧೨

ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಜೇನುಕುರುಬ, ೫೦, ಆನೆಕೆಲಸ, ದುಬಾರೆಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೫.೪.೧೨

ಲೀಲಾ, ೨೫, ಶಾಲೆ ಅಡುಗೆ, ದುಬಾರೆಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೫.೪.೧೨

ಚಂದ್ರ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಜೆ., ಆನೆಕೆಲಸ, ದುಬಾರೆಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೫.೪.೧೨

ದೇವ ಮೂಗಿ, ೨೮, ಕಾಡುಜನ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿ, ದುಬಾರೆಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೫.೪.೧೨

ಚಂದ್ರ ಜೇನುಕುರುಬ, ೩೦, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕೂಲಿ, ಗೇಟ್‌ಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೮.೪.೧೨

ಲಿಂಗಪ್ಪ ೧೭, ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಗೇಟ್‌ಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೮.೪.೧೨

ಜಿಪು, ೬೮, ದನಮೇಯಿಸುವ ಕೆಲಸ, ದಿಡ್ಡಳ್ಳಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೮.೪.೧೨

ರವಿ ಕೆ.ಜಿ.ಎಲ್., ೨೮, ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ದಿನಗೂಲಿ, ನಾಗರಹೊಳೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ರಾಮು ಜಿ.ಕೆ., ೪೨, ವಾಚಮಾನ್ ದಿನಗೂಲಿ ನೌಕರರು, ನಾಗರಹೊಳೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ವಸಂತಿ ಜಿ.ವಿ., ೪೮, ಅಂಗನವಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಕಿ, ನಾಗರಹೊಳೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಚಂಗುಮಣಿ, ೨೫, ಕೂಲಿ, ಮಜ್ಜಿಗೆಹಳ್ಳ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಪುಟ್ಟ ಜಿ.ಆರ್., ೬೮, ಕೂಲಿ, ಗದ್ದೆಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಪಾರ್ವತಿ ರಘು ಜೆ., ೩೨, ಅಂಗನವಾಡಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ದಿನಗೂಲಿ, ಗದ್ದೆಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಯಶೋಧ ಜೆ.ಕೆ., ೫೬, ಕೂಲಿ, ಗದ್ದೆಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಮಂಜುಳ ಜಿ.ಎಸ್., ೧೬, ೧೦ನೇ ತರಗತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ, ಗದ್ದೆಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಜೆ.ಎಸ್., ೨೩, ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಗದ್ದೆಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಒಣಕಲ್ಲ ಜೆ., ೫೫, ಕೂಲಿ, ಭೂಮ್ಮಡು ಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಕರಿಯ ಕೆಂಚ ಜೆ., ೨೯, ಕೂಲಿ, ಭೂಮ್ಮಡು ಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಸಣ್ಣಪ್ಪ ಕೃಷ್ಣ ಜಿ., ೪೨, ಕೂಲಿ, ಭೂಮ್ಮಡು ಹಾಡಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಜೇನುಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು

ಪುಟ್ಟ ಈರ ಜೆ.ಕೆ., ಕೂಲಿ, ಸಜ್ಜಳ್ಳಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೬.೪.೧೨

ತುಕರಾ ತಿಮ್ಮ ಜೆ., ೫೦, ಕೂಲಿ, ಸಜ್ಜಳ್ಳಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೬.೪.೧೨

ದಾಸಪ್ಪ ಜೆ.ಎನ್., ೧೮, ಎಂ.ಎ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಹೊಸಪಟ್ಟಣ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೮.೪.೧೨

ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಭೂಜಪ್ಪ ಜೆ., ೩೫, ಕೂಲಿ, ಮೀನುಕೊಲ್ಲಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೬.೪.೧೨

ಗೌರಿ ರಾಮ ಜೆ., ೪೫, ಕೂಲಿ, ಬಾಳೆಗುಂಡಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೬.೪.೧೨

ಚಂದ್ರಪ್ಪ ಕಾಳ ಜೆ., ೪೦, ಕೂಲಿ, ಎಡವನಾಡು, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೮.೪.೧೨

ಸುನೀಲ, ೨೦, ಲಾರಿ ಕ್ಲೀನರ್, ಎಡವನಾಡು, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೮.೪.೧೨

ಹೊನ್ನ ರವಿ, ೪೦, ಮೇಸ್ತ್ರಿ, ಎಡವನಾಡು, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೮.೪.೧೨

ಕರಿಯ ಜೆ.ಕೆ., ೭೫, ವಿಶ್ರಾಂತ, ಹೇರೂರು ಗ್ರಾಮ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಕುಳ್ಳಪ್ಪ, ೪೫, ಕೂಲಿ, ಹೇರೂರು ಗ್ರಾಮ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ಅಶೋಕ ದಾಸ ಜೆ., ೪೦, ಕೂಲಿ, ಹೇರೂರು ಗ್ರಾಮ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೯.೪.೧೨

ದಾಸಪ್ಪ ಜೆ.ಕೆ., ೩೫, ಕೂಲಿ, ಕೆಕ್ಕೇರಿಹಾಡಿ, ಮಹಾನಂದವಾಡಿ, ವೈನಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೩೦.೪.೧೨

ರಮೇಶ, ೨೨, ೧೦ನೇ ತರಗತಿ, ನಾಗರಹೊಳೆ ಕಾಡಲ್ಲಿ ಗೈಡ್, ಕೆಕ್ಕೇರಿಹಾಡಿ, ಮಹಾನಂದವಾಡಿ, ವೈನಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೩೦.೪.೧೨

ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು

ಸೋಮಿ ಸಿ.ಕೆ., ೫೦, ಕೂಲಿ, ಹೊಸಕೇರಿ ಮರಗೋಡ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨.೪.೧೨

ಗೀತಾ ಬಸವರಾಜ ಬಿ., ೨೯, ಹೊಸಕೇರಿ ಮರಗೋಡ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨.೪.೧೨

ಚೆಲ್ಲಿ ಕಾಳ ಬಿ., ೪೫, ಕೂಲಿ, ನಾಪೋಕ್ಲು, ಮಡಿಕೇರಿ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ३.೪.೧೨

ಕಾಂತು ಬಿ.ಕೆ., ೧೭, ೭ನೇ ತರಗತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ನಾಪೋಕ್ಲು, ಮಡಿಕೇರಿ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ३.೪.೧೨

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು

ನಾಗರತ್ನ, ೨೫, ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಕೂಲಿ, ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧.೪.೧೨

ಜಾನಕಿ, ३೮, ೧೦ನೇ ತರಗತಿ ಕೂಲಿ, ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧.೪.೧೨

ಸೀತಾ, ३೫, ಕೂಲಿ, ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧.೪.೧೨

ಮಾದೇವಿ, ೪೫, ಕೂಲಿ, ದೇವರಪುರ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨.೪.೧೨

ಪುಟ್ಟಮ್ಮ ಬಿ., ३೭, ಕೂಲಿ, ದೇವರಪುರ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨.೪.೧೨

ಸೋಮ ಬಸವರಾಜ ಬಿ., ೫೬, ಕೂಲಿ, ನಾಪೋಕ್ಲು, ಮಡಿಕೇರಿ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ३.೪.೧೨

ಸೋಮಿ ಸಿ.ಕೆ., ೫೦, ಕೂಲಿ, ಹೊಸಕೇರಿ ಮರಗೋಡ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨.೪.೧೨

ಗೀತಾ ಬಸವರಾಜ ಬಿ., ೨೯, ಹೊಸಕೇರಿ ಮರಗೋಡ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨.೪.೧೨

ಕಾಳಿ ಜಿ.ಕೆ., ೮೦, ವಿಧವೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ३.೪.೧೨

ಭೋಮಿ, ೭೫, ವಿಧವೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ३.೪.೧೨

[illegible]

ಸೋಮ, ೧೭, ೧೧ನೇ ತರಗತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ,ದೊಡ್ಡರೇಶ್ಮೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೩.೪.೧೨

ಕುಮಾರ, ೨೫, ಕೂಲಿ, ಕಮ್ಮೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೯.೪.೧೨

ಮಾರ ಬಿ.ಎಸ್., ಕೂಲಿ, ಕಮ್ಮೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೯.೪.೧೨

ಸೋಮ, ೭೫, ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಕಮ್ಮೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೯.೪.೧೨

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು

ರವಿಕುಮಾರ, ೨೪, ಸೈನಿಕ, ಕಿರಮಕ್ಕಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೮.೪.೧೨

ಪುಷ್ಪ, ೨೦, ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಕಂಪನಿ ಕೆಲಸ, ಕಿರಮಕ್ಕಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೮.೪.೧೨

ಸೀತಾ, ೨೨, ಬಿ.ಎ., ಕಂಪನಿ ಕೆಲಸ, ಕಿರಮಕ್ಕಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೮.೪.೧೨

ಮೀನಾ, ೨೨, ಬಿ.ಕಾಂ., ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನೌಕರರು, ಕಿರಮಕ್ಕಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೮.೪.೧೨

ನಿಂಗಮ್ಮ, ೭೦, ಕೃಷಿ, ಕಿರಮಕ್ಕಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೮.೪.೧೨

ಸುಜಾತಾ, ೨೦, ಡಿ.ಇಡ್., ಶಿಕ್ಷಕಿ, ಕಿರಮಕ್ಕಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೮.೪.೧೨

ಮರಿಯಪ್ಪ, ೫೫, ವ್ಯವಸಾಯ, ಕಿರಮಕ್ಕಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೮.೪.೧೨

ಸಿದ್ದಯ್ಯ, ೪೫, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕಿರಮಕ್ಕಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೮.೪.೧೨

ರಂಗಪ್ಪ ರಮೇಶ, ೨೮, ಬಿ.ಎ. ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿ ನೌಕರರು, ಕೊಪ್ಪ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೯.೪.೧೨

ದಿನೇಶ್, ೩೭, ಬಿ.ಇ. ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್, ಕೊಪ್ಪ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೯.೪.೧೨

ಸುಮ, ೨೮, ಬಿ.ಎ., ಬಿ.ಇಡ್., ಗೃಹಿಣಿ, ಕೊಪ್ಪ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೯.೪.೧೨

ತೆಂಗನ್ನಸ್ವಾಮಿ, ೪೯, ಲ್ಯಾಂಪ್ ಸೊಸೈಟಿ ನೌಕರರು, ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೪.೧೨

ಶಿವಕುಮಾರ, ೧೯, ದ್ವಿತೀಯ ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೪.೧೨

ರಮೇಶ, ೩೦, ವ್ಯವಸಾಯ, ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೪.೧೨

ಚಂದ್ರ, ೪೫, ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ನೌಕರರು, ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೪.೧೨

ಬಸವರಾಜು, ೫೫, ಶಿಕ್ಷಕ, ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೪.೧೨

ನಾಗಮಣ್ಣಿ, ೪೬, ಗೃಹಿಣಿ, ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೪.೧೨

ಅಕ್ಷರ, ೨೨, ಎಂ.ಎ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೪.೧೨

ಶಾಂತಮ್ಮ, ೫೫, ವ್ಯವಸಾಯ, ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೪.೧೨

ಗಣೇಶ, ೩೦, ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ನೋಕ್ಯಾಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೪.೧೨

ಉಮೇಶ, ೫೦, ಬಿ.ಎ., ವ್ಯಾಪಾರ, ಭದ್ರಗೋಳ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೪.೧೨

ಶಿವಣ್ಣ, ೩೮, ಬಿ.ಎ., ವ್ಯಾಪಾರ, ತಿತಿಮತಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೫.೧೨

ಹರೀಶ್, ೫೦, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ. ಕೆ.ಇ.ಬಿ. ನೌಕರರು, ತಿತಿಮತಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೫.೧೨

ನವೀನ, ೨೨, ಬಿ.ಕಾಂ. ತೋಟದ ಕೆಲಸ, ತಿತಿಮತಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೫.೧೨

ಪ್ರೇಮ, ೧೮, ದ್ವಿತೀಯ ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ, ತಿತಿಮತಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೫.೧೨

ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಕುರುಬ ಬುಡಕಟ್ಟು

ಬೋರಪ್ಪ ಕೆಂಚಪ್ಪ ತೊರೆನೂರು, ೫೮, ವರ್ಕ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೪.೪.೧೨

ಕೆಂಚಪ್ಪ ವಸಂತ್, ೩೦, ಟಿ.ಸಿ.ಎಚ್., ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೪.೪.೧೨

ಬೋರಪ್ಪ ಬಸಪ್ಪ, ೬೦, ಕೃಷಿ, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೪.೪.೧೨

ರಂಗೇಗೌಡ ಬಂಟರತಳಲು, ೬೬, ನಿವೃತ್ತ ಪಶು ಇಲಾಖೆ ಡಿ. ದರ್ಜೆ ನೌಕರರು, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೪.೪.೧೨

ರಮೇಶ್, ೩೨, ಟೈಲರಿಂಗ್, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೪.೪.೧೨

ಲಕ್ಕಪ್ಪ ಮಂಜುನಾಥ ದೊಡ್ಡತ್ತೂರು, ೩೩, ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಡಿ.ದರ್ಜೆ ನೌಕರರು, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹೊಸಳ್ಳಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೪.೪.೧೨

ಕೊಂಬಿನ ಕುಪ್ಪಲು ರಾಜೇಂದ್ರ, ೪೩, ಎಂ.ಎ., ಎಂ.ಇಡ್., ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಭುವನಗಿರಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೭.೪.೧೨

ಮರಲಿಂಗಪ್ಪ ತೊರೆನೂರು, ೪೩, ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್, ಭುವನಗಿರಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೭.೪.೧೨

ಗಂಗಾಧರ ಬಿ.ಎ., ೪೦, ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ವ್ಯಾಪಾರ, ಭುವನಗಿರಿ, ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೭.೪.೧೨

೭. ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಇಂದಿರಾ ಆರ್., ಮಹಿಳೆ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨

ಒಡೆಯರ್ ಡಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆ., ಹಾಲುಮತ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಚರಿತ್ರೆ, ಅಖಿಲಾ ಎಜೆನ್ಸೀಸ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೫

ಒಡೆಯರ್ ಡಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆ., ಹಾಲುಮತ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಮಾನವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೩

ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್., ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೪

ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ, ಮಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೯

ಗಣಪತಿ ಬಿ.ಡಿ., ಕೊಡವರು–ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೧

ಗುಬ್ಬಣ್ಣನವರ, ಶಿವಾನಂದ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುರುಬರು, ಅಕ್ಷಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೯೩

ಗುಂಡಕರ್ಜಗಿ, ಹಾಲುಮತ ಚರಿತ್ರೆ, ವಿಜೇತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೦೫

ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಬಿಜ್ಜರಗಿ, ಕುರುಬರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು, ಶೈಲೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿಜಾಪೂರ, ೨೦೦೬

ಚನ್ನಪ್ಪ ಕಟ್ಟಿ, ವಾಡೇದ ಆರ್. ಎಸ್., ಕುರುಬರ ಜನಪದ, ಕನಕ ಜಯಂತೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ, ಸಿಂದಗಿ, ವಿಜಾಪೂರ, ೧೯೯೭

ಜೋಗನ್ ಶಂಕರ, ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜ, ಜೀವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೫

ತೋಂಟಾಪೂರ ಎನ್.ಬಿ., ತೇಜೋಮಯ ಹಾಲುಮತ ಪುರಾಣ, ಶಿವಪದ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨

ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿನ್ನಪ್ಪ, ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫

ನಂಜಮ್ಮಣ್ಣಿ ಎಂ., ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ ಭಾಗ ೧, ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೭೪

ನಾಗೇಗೌಡ ಎಚ್.ಎಲ್., ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್‌ರ ಗಿರಿಜನರ ಪ್ರಪಂಚ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸದನ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೭೬

ನಾಯ್ಕರ ಬ.ಪ., ಹಾಲುಮತಸ್ಥರು, ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೦೩

ಪಮ್ಮಾರ ಬಿ.ಎನ್., ಬುಡಬುಡಕೆಯವರು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಪಿಎಚ್ ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೧೯೯೪

ಪ್ರಭಾಕರ ಎ.ಎಸ್., ಬುಡಕಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

ಪ್ರಭಾಕರ ಎ.ಎಸ್., ಆದಿವಾಸಿ ಆಖ್ಯಾನ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೨೦೦೮

ಪ್ರಶಾಂತ ಎಚ್.ಡಿ., (ಸಂ), ಜನಸಮುದಾಯ ಸಂಪುಟ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

ಭಟ್ ಎಲ್.ಜಿ., ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೦

ಬಿದ್ದಪ್ಪ ಪುಗ್ಗೆರೆ, ವಿ., ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ನಡುಬಾನೆ, ಅಖಿಲ ಕೊಡವ ಸಮಾಜ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ೧೯೯೧

ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ., ಗಿರಿಜನ ನಾಡಿಗೆ ಪಯಣ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦

ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ., ಬುಡಕಟ್ಟು ದೈವಾರಾಧನೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ., ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳ ಕೋಶ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೬

ಬೋನಾ ಬಸವರಾಜ, ಹಾಲುಮತದ ಹುಟ್ಟು, ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೦೦

ಮಧು ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಅಕ್ಷತಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೨

ಮಲ್ಲಿನಾಥಯ್ಯ ಡಿ.ಎಚ್., ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೪

ಮೇತ್ರಿ ಕೆ.ಎಂ., ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨

ಮೇತ್ರಿ ಕೆ.ಎಂ., ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೊಂಡ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯ: ಒಂದು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಎಚ್ ಡಿ ಪ್ರಬಂಧ, ೧೯೯೪

ಯಲ್ಲನಗೌಡ ಫ. ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳ, ಹಾಲುಮತ ಚರಿತ್ರೆ, ಚಂದ್ರೋದಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೪೯

ರವಿ ಬಿ.ಕೆ., ಭಾರತದ ಕುರುಬರು-ರಾಜ ಪರಂಪರೆಯ ಬುಡಕಟ್ಟು (ಸಮಾಜೋ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ), ಅಂಕಿತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫

ರಾಮಚಂದ್ರ ಜೋಶಿ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ೨೦೦೪

ರಾಮಾನುಜಂ ಪಿ.ಎಸ್., ಕೊಡವರು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫

ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ ಎಚ್.ಜೆ., (ಪ್ರ ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಸಂಪುಟ-೧, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೮

ಲಲಿತ ಎ.ಸಿ., ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩

ವಿವೇಕ ರೈ ಬಿ.ಎ., ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ವಿಜಯ ಪೂಣಚ್ಚ ತಂಬಂಡ, (ಸಂ), ಕೊಡಗು ವಿವರಣೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨

ವಿಜಯ ಪೂಣಚ್ಚ ತಂಬಂಡ, ಆಧುನಿಕ ಕೊಡಗು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆ, ಜನಪದ ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦

ಶಂಕರನಾರಾಯಣ, ತೀ.ನಂ., ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೨

ಶಂಕರರಾವ್ ಚ.ನ., ಸಮಕಾಲೀನ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ಅಧ್ಯಯನ, ಜೈ ಭಾರತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

ಶಂಕರರಾವ್ ಚ.ನ., ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕೈಪಿಡಿ, ಜೈ ಭಾರತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

ಶ್ರೀರಾಮ ಇಟ್ಟಣ್ಣವರ, (ಸಂ), ಹಾಲಕೆನೆ, ಶ್ರೀ ಕಾಳಿದಾಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ, ವಿಜಾಪೂರ, ೨೦೦೨

ಸವಿತಾ ನಾಯಕ್, ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಧಾನ ಕಲೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್, (ಸಂ), ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ; ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ, (ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ) ವೀರಾಜಪೇಟೆ, ೧೯೮೦

ಹನುಮಂತಯ್ಯ ವಿ.ಆರ್., ಕುರುಬರ ಚರಿತ್ರೆ(ಸಂ) ಸುಧಾಕರ, ಪ್ರತಿಭಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೬

ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ ಎಫ್.ಟಿ., (ಸಂ) ಹಾಲುಮತ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಪುಟ-೧, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦

ವಿಶ್ವಕೋಶ

ಉಮಾಪತಿ ಬಿ.ಇ., (ಲೇ), 'ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಜಾತಿಗಳು', ನಾಯಕ ಹಾ.ಮಾ.(ಪ್ರ ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ, ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೭೯

English

Ananthakrishna Iyer, L.K.,The Mysore Tribes and Castes (The Mysore University, Mysore,1930; rpt.1998, New Delhi: Mittal Publications),5Vol.

Mishra P.K., Tribal Mobilisation in Southern India, Singh,K.S.(ed). Tribal Movements in India. Vol.2,New Delhi, Manohar,1983.

Robert Sevell, A Forgotten Empier 'Vijayanagar', Asian Education Services, New Delhi, 1980.

Russell R.V., The Tribes and Castes of Central Provinces of India, Cosmo Publications, New Delhi, 1975.

Shashi S.S., The Shepherds of India 'A Socio-Cultural Study of Sheep and Cattle rearing Communities', Sandeep Prakashan, Delhi,1978.

Havnur, L.G, Karnataka Backward Classes Commission Vol.l, Part l, (Main Report) 1975.

Chinnappa Reddy, Report of the Karnataka Third Backward Classes commission, Vol.l, 1990.

Karnataka State Gazetter, Kodagu District,1992

Internet Information: www.google.co.in <http://www.google.co.in>

೮. ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಕುರುಬರ ವಾಸಸ್ಥಾನ

ಕುರುಬರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಾಫಿ ಬೀಜಗಳು

ಗದ್ದೆಹಾಡಿಯ ಜೇನುಕುರುಬ ಕುಟುಂಬ

ಕಾಡುಮೆಣಸು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೇನುಕುರುಬ ಮಹಿಳೆಯರು

ಜೇನುಕುರುಬ ಮಹಿಳೆಯ ಉಡುಪು

ಕುರುಬ ಮಹಿಳೆಯ ಹಚ್ಚೆ

ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಮಹಿಳೆ ನೀರು ತರುತ್ತಿರುವುದು

ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ವೃದ್ಧ ಮಹಿಳೆ

ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ಗೂಡು

ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ

ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಸೊಪ್ಪು

ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಅಣಬೆಗಳು

ಊಟಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಬಿದಿರಕ್ಕಿ

ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು

ಬೆಟ್ಟಕುರುಬರು ತಯಾರಿಸಿದ ಬಿದಿರಿನ ಸಾಮಾನುಗಳು

ಆನೆ ದಾಳಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮರದ ಮೇಲಿನ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಗುಡಿಸಲು

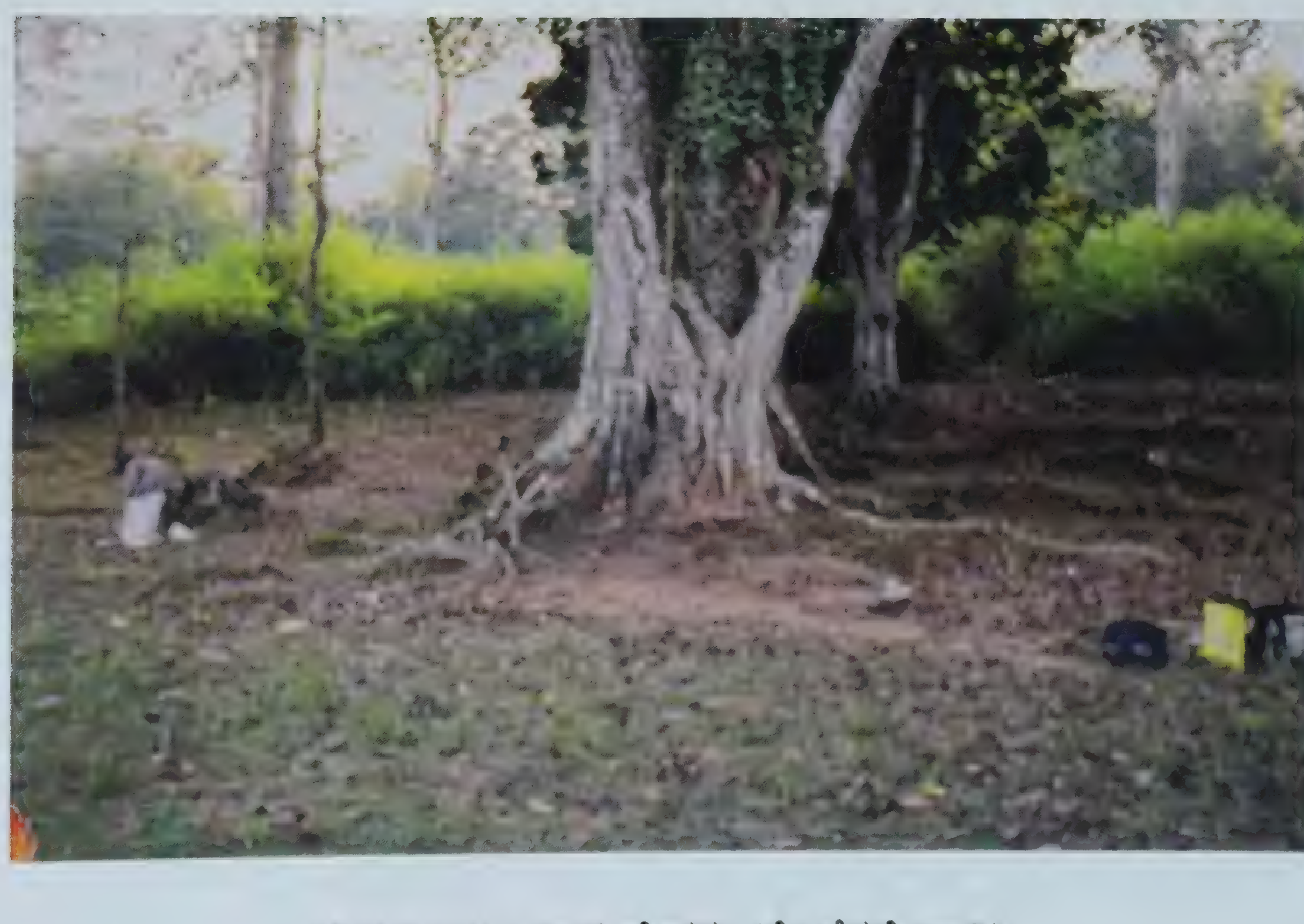
ದೇವರು ಕರೆಯುವ ಬಿನ್‌ಮೊರ

ಎಡವನಾಡು ಹಾಡಿಯ ಗುಳಿಗೆಪ್ಪ ದೇವರು (ಸೋಮವಾರ ಪೇಟೆ ತಾ.)

ಜೇನುಕುರುಬರ ನಡುಮನೆ ದೇವರು

ಜೇನುಕುರುಬರ ಜಾಡ್ಲ ದೇವರು (ಗೋಣಿಗದ್ದೆ ಹಾಡಿ)

ಕುರುಬರ ಆರಾಧ್ಯದೈವ – ಕುಟ್ಟದಮ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನ

ಅಮ್ಮಾಳೆ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು

ಅಜ್ಜಯ್ಯ ದೇವರಿಗೆ ಕೋಳಿ ಬಲಿ ನೀಡಿರುವುದು

ಅಜ್ಜಯ್ಯ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇವರ ಗುಡ್ಡ

ಜೇನುಕುರುಬರ ವೃಕ್ಷ ಪೂಜೆ

ಕೊಡಂಗಿ ವೇಷ ಹಾಕಿದವನು

ಜೇನುಕುರುಬರ ಕೋಲಾಟ

ಬೈಗುಳ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬರ ಕುಣಿತ

ಬೈಗುಳ ಹಬ್ಬದ ವೇಷಧಾರಿ

ಬೇಟೆಗೆ ಬಳಸುವ ಮಣ್ಣುಂಡೆ

ಯಡವನಾಡು ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು

ಬಸವನಹಳ್ಳಿಯ ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆ – ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾ.

ಆಶ್ರಮಶಾಲೆಯ ವಸತಿನಿಲಯದ ಮಕ್ಕಳು

ಸರ್ಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಆಡುಗಳು